ΑΘΗΝΑΙ

1935

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

1	Τ	ΠΕΡΙΤΟΜΗ Βασιλ. μ.
2	Τ	Σιλβέστρου Πάπα
3	Π	Μαλαχίου προφ.
4	Π	Τῶν 70 Ἀποστόλων
5	Σ	Παραμονὴ Θεοφαν.
6	Κ	ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ
7	Δ	Σ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΡ.
8	Τ	Δομνίκης ὁσίας
9	Τ	Πολυεύκτου μ.
10	Π	Γρηγορίου ἐπ. Νύσ.
11	Π	Θεοδοσίου Κοινοβ.
12	Σ	Τατιανῆς μάρτυρος
13	Κ	Ἑρμύλου, Στρατον.
14	Δ	Τῶν ἐν Σινᾷ Πατέρ.
15	Τ	Ἰωάννου, Παύλου
16	Τ	Προσ. ἀλ. Πέτρου ἀπ.
17	Π	Ἀντωνίου τοῦ Μεγ.
18	Π	Ἀθανασίου, Κυρίλ.
19	Σ	Μακαρίου Αἰγυπτ.
20	Κ	Εὐθυμίου τοῦ Μεγ.
21	Δ	Μαξίμου, Νεοφύτου
22	Τ	Τιμοθέου, Ἀναστ.
23	Τ	Κλήμεντος Ἀγαθαγ.
24	Π	Ξένης τῆς ὁσίας
25	Π	Γρηγορίου τοῦ Θεολ.
26	Σ	Ξενοφῶντος ὁσίου
27	Κ	Ἀνακ. λ. Ἰ. Χρυσ.
28	Δ	Ἐφραὶμ Χάρ. μ.
29	Τ	Ἀνακ. λ. Ἰγνατίου
30	Τ	Τῶν 3 Ἱεραρχῶν
31	Π	Κύρου, Ἰωάννου

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

1	Π	Τρύφωνος μάρτ.
2	Σ	ΥΠΑΠΑΝΤΗ
3	Κ	Συμεὼν τοῦ Θεοδ.
4	Δ	Ἰσιδώρου Πηλουσ.
5	Τ	Ἀγάθης, Πολυεύκ.
6	Τ	Βουκόλου ἐπισκ.
7	Π	Παρθενίου ἐπισκ.
8	Π	Ζαχαρίου προφ.
9	Σ	Νικηφόρου μάρτ.
10	Κ	Χαραλάμπους ἱερ.
11	Δ	Θεοδώρου Τήρωνος
12	Τ	Μελετίου Ἀρχ. Ἀντ.
13	Τ	Μαρτινιανοῦ ὁσίου
14	Π	Αὐξεντίου ὁσίου
15	Π	Ὀνησίμου ἀποστ.
16	Σ	Παμφ. Σελεύκ. μ.
17	Κ	Τελ. καὶ Φαρισ.
18	Δ	Λέοντ. Πάπα Ρώμης
19	Τ	Ἀρχιπ., Φιλήμ. ἀπ.
20	Τ	Λέοντος ἐπ. Κατάν.
21	Π	Εὐσταθ. Ἐπ. Ἀντ.
22	Π	Εὑρ. λειψ. Εὐγ. μ.
23	Σ	Πολυκάρπου ἐπισκ.
24	Κ	Τοῦ Ἀσώτου
25	Δ	Ταρασίου ἀρχ. Κων.
26	Τ	Πορφυρίου, Φωτειν.
27	Τ	Προκοπίου Δεκαπ.
28	Π	Βασιλ. ὁμ., Νέστορος

ΜΑΡΤΙΟΣ

1	Π	Εὐδοκίας μάρτυρ.
2	Σ	Ψυχ. Ἡσυχ. Εὐθαλ.
3	Κ	Τῆς Ἀπόκρεω
4	Δ	Γερασίμου ὁσίου
5	Τ	Κόνωνος μάρτ.
6	Τ	Τῶν ἐν Ἀμορ. 42 μ.
7	Π	Καπίτ. Εὐγενίου
8	Π	Θεοφυλάκτου ἀρχ.
9	Σ	Τῶν ἐν Σεβ. 40 μ.
10	Κ	Τῆς Τυροφάγου
11	Δ	Καθαρὰ Δευτέρα
12	Τ	Θεοφάνους ὁμολ.
13	Τ	Νικηφόρου, Χριστίν
14	Π	Βενεδίκτου ὁσίου
15	Π	Ἀγαπίου μάρτ.
16	Σ	Σαββίνου, Χριστοδ.
17	Κ	Τῆς Ὀρθοδοξίας
18	Δ	Κυρίλλου ἀρχιεπ.
19	Τ	Χρυσάνθου, Δαρείας
20	Τ	Ἐν μονῇ Σ. Πατέρων
21	Π	Ἰακώβου ὁμολ.
22	Π	Βασιλείου ἱερομ.
23	Σ	Νίκωνος κλπ. μ.
24	Κ	Β Νηστειῶν
25	Δ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ
26	Τ	Σύναξις Ἀρχ. Γαβρ.
27	Τ	Ματρώνης τῆς ὁσίας
28	Π	Ἱλαρίωνος τοῦ νέου
29	Π	Μάρκου ἀρχ. Ἀρεθ.
30	Σ	Ἰωάν. συγγρ. Κλίμ.
31	Κ	Σταυροπροσκυνήσ.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

1	Δ	Μαρίας Αἰγ.
2	Τ	Τίτου θα. θαυμ.
3	Τ	Νικήτα, Ἰωσὴφ
4	Π	Γεωργίου τοῦ ὁσίου
5	Π	Κλαυδίου, Διοδ. μ.
6	Σ	Εὐτυχίου Ἀρχ. Κ.
7	Κ	Δ' Νηστειῶν
8	Δ	Ἡρωδίωνος ἀπ.
9	Τ	Εὐψυχίου μάρτυρ.
10	Τ	Μέγας Κανὼν
11	Π	Ἀντίπα ἐπ. Περγ.
12	Π	Ἀκάθιστος Ὕμνος
13	Σ	Μαρτίνου Πάπα Ρ.
14	Κ	Ε' Νηστειῶν
15	Δ	Κρήσκεντος μάρτ.
16	Τ	Ἀγάπ. Εἰρήν., Χιον.
17	Τ	Μακαρίου, Συμεὼν
18	Π	Ἰωάννου ὁσίου
19	Π	Παφνουτίου ἱερ.
20	Σ	Τοῦ Λαζάρου
21	Κ	ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ
22	Δ	Μ. Δευτέρα
23	Τ	Μ. Τρίτη
24	Τ	Μ. Τετάρτη
25	Π	Μ. Πέμπτη
26	Π	Μ. Παρασκευή
27	Σ	Μ. Σάββατον
28	Κ	ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ
29	Δ	Ἰωάννου. Σωσιπάτ.
30	Τ	Ἰακώβου ἀποστολ.

ΜΑΪΟΣ

1	Τ	Ἱερεμίου, Παναρέτ
2	Π	Ἀνακ. λειψ. Ἀθαν.
3	Π	Ζωοδόχου Πηγῆς
4	Σ	Πελαγίας μάρτ.
5	Κ	ΤΟΥ ΘΩΜΑ
6	Δ	Ἰώβ, Σεραφεὶμ
7	Τ	Ἀνάμν. φαν. σταυρ.
8	Τ	Ἰωάννου Θεολόγου
9	Π	Ἠσαΐου προφ.
10	Π	Σίμωνος ἀπ. Ζηλ.
11	Σ	Ἐγκ. Ναοῦ Κων πόλ.
12	Κ	Τῶν Μυροφόρων
13	Δ	Γλυκερίας, Εὐθυμ.
14	Τ	Ἰσιδώρου τοῦ Χίου
15	Τ	Παχωμίου, Ἀχιλλίου
16	Π	Θεοδώρου ἡγιασμ.
17	Π	Ἀνδρονίκου, Ἰουλ.
18	Σ	Πέτρου καὶ σὺν αὐτῷ
19	Κ	Τοῦ Παραλύτου
20	Δ	Θαλλελαίου μάρτ.
21	Τ	Κωνσταν. Ἑλένης
22	Τ	Βασιλίσκου μάρτ.
23	Π	Μιχαὴλ ὁμολογ.
24	Π	Συμεὼν θαυμ. ὄρει
25	Σ	Γ' εὑρ. κεφ. Ἰωάνου
26	Κ	Τῆς Σαμαρείτιδος
27	Δ	Ἑλλαδίου μάρτ.
28	Τ	Εὐτυχοῦς ἱερομάρ.
29	Τ	Θεοδοσίας μάρτυρ.
30	Π	Ἰσαακίου Μ. Δελμ.
31	Π	Ἑρμείου μάρτυρος

1934

ΙΟΥΝΙΟΣ

1	Σ	Ἰουστίνου μάρτ.
2	Κ	Τοῦ Τυφλοῦ
3	Δ	Λουκιλλιανοῦ μαρτ.
4	Τ	Μητροφάνους ἀρχ.
5	Τ	Δωροθέου ἐπισκ.
6	Π	ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ
7	Π	Θεοδότου ἐπισκ.
8	Σ	Ἀν. λ. Θεοδ. Καλιόπ.
9	Κ	Τῶν Ἁγ. Πατέρων
10	Δ	Ἀλεξάνδρ., Ἀντων.
11	Τ	Βαρθολομαίου, Βαρ.
12	Τ	Ὀνουφρίου, Πέτρ.
13	Π	Ἀκυλίνης μάρτ.
14	Π	Ἐλισσαίου προφ.
15	Σ	Ἀμμῶς προφήτου
16	Κ	ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ
17	Δ	Ἁγίου Πνεύματος
18	Τ	Λεοντίου
19	Τ	Ἰούδα, Παϊσίου
20	Π	Μεθοδίου ἐπισκ.
21	Π	Ἰουλιανοῦ μάρτ.
22	Σ	Εὐσεβίου ἱερομάρτ.
23	Κ	ΑΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ
24	Δ	Γεν. Ἰωάν. Προδρ.
25	Τ	Φεβρωνίας ὁσιομ.
26	Τ	Δαβὶδ τοῦ ἐν Θεσ.
27	Π	Σαμψὼν ὁσίου
28	Π	Κύρου, Ἰωάν. ἀναχ.
29	Σ	ΠΕΤΡΟΥ, ΠΑΥΛ.
30	Κ	ΣΥΝ. 12 ΑΠΟΣΤ.

ΙΟΥΛΙΟΣ

1	Δ	Κοσμᾶ, Δαμιανοῦ
2	Τ	Καταθ. ἐσθ. Θεοτ.
3	Τ	Ὑακίνθου μάρτ.
4	Π	Ἀνδρέου ἐπ. Κρήτ.
5	Π	Ἀθανασίου ἐν Ἄθῳ
6	Σ	Σισώη ὁσ. Φιλήμ.
7	Κ	Κυριακῆς μεγαλομ.
8	Δ	Προκοπίου μεγαλ.
9	Τ	Παγκρατίου ἱερ.
10	Τ	Τῶν Νικοπόλει 45 μ.
11	Π	Εὐφημίας, Ὄλγας
12	Π	Πρόκλου, Ἱλαρίου
13	Σ	Σύν. Ἀρχ. Γαβριὴλ
14	Κ	Ἀκύλα ἀποστόλου
15	Δ	Κηρύκου, Ἰουλίττης
16	Τ	Ἀθηνογένους ἱερ.
17	Τ	Μαρίνης Μεγαλομ.
18	Π	Αἰμιλιανοῦ μάρτυρ.
19	Π	Μακρίνης Δίου
20	Σ	Ἡλιοῦ προφ. (ἀργ.)
21	Κ	Συμεὼν Σαλοῦ
22	Δ	Μαρίας Μαγδαληνῆς
23	Τ	Φωκᾶ ἱερομάρτ.
24	Τ	Χριστίνης μεγαλομ.
25	Π	Κοίμησις ἁγ. Ἄννης
26	Π	Παρασκ., Ἑρμολάου
27	Σ	Παντελεήμονος ἰαμ.
28	Κ	Προχόρου, Νικάνορ.
29	Δ	Καλλινίκου, Θεοδότ.
30	Τ	Σύλα, Σιλουανοῦ
31	Τ	Εὐδοκίμου δικαίου

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

1	Π	Πρόοδος τιμ. Σταυρ.
2	Π	Ἀν. λειψ. Στεφάνου
3	Σ	Ἰσαακίου, Δαλμάτ.
4	Κ	Ἐφέσῳ 7 παίδων
5	Δ	Εὐσιγνίου μάρτυρ.
6	Τ	ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ
7	Τ	Δομετίου ὁσιομάρτ.
8	Π	Αἰμιλιανοῦ ὁμολογ.
9	Π	Ματθία ἀποστόλου.
10	Σ	Λαυρεντίου μάρτ.
11	Κ	Εὔπλου μάρτ.
12	Δ	Φωτίου, Ἀνικήτου
13	Τ	Μαξίμου, Εἰρήνης
14	Τ	Μιχαίου προφήτου
15	Π	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ
16	Π	Διομήδους μάρτ.
17	Σ	Μύρωνος μάρτυρος
18	Κ	Φλώρου, Λαύρου
19	Δ	Ἀνδρέου στρατηλ.
20	Τ	Σαμουὴλ προφ.
21	Τ	Θαδδαίου ἀποστόλ.
22	Π	Ἀγαθονίκου μάρ.
23	Π	Ἀπόδ. Κοιμ. Θεοτ.
24	Σ	Εὐτυχοῦς, Κοσμᾶ
25	Κ	Βαρθολομαίου, Τίτ.
26	Δ	Ἀδριανοῦ, Ναταλίας
27	Τ	Φανουρίου, Ποιμέν.
28	Τ	Μωϋσέως ὁσίου
29	Π	Ἀποτομὴ Ἰω. Προδ.
30	Π	Ἀλεξάνδρου Κ/λεως
31	Σ	Ζώνης Θεοτόκου

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

1	Κ	Σύναξις Θεοτόκου
2	Δ	Μάμ. μ. Ἰωάν. νησ.
3	Τ	Ἀνθίμου ἱερομ.
4	Τ	Βαβύλα, Μωϋσέως
5	Π	Ζαχαρίου προφ.
6	Π	Ἀνάμ. θαυμ. Μιχαὴλ
7	Σ	Σώζοντος μάρτ.
8	Κ	Γενέθλιον Θεοτόκου
9	Δ	Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννης
10	Τ	Μηνοδώρας, Μητρ.
11	Τ	Θεοδώρας ὁσίας
12	Π	Αὐτονόμου ἱερομάρ.
13	Π	Ἐγκ. Ναοῦ Ἀναστ.
14	Σ	ΥΨΩΣΙΣ ΣΤΑΥΡΟΥ
15	Κ	Νικήτα μάρτυρος
16	Δ	Εὐφημίας μεγαλομ.
17	Τ	Σοφίας, Πίστ. Ἀγάπ.
18	Τ	Εὐμενίου ἐπισκ.
19	Π	Τροφίμου κ. ἀλλ. μ.
20	Π	Εὐσταθίου μεγαλ.
21	Σ	Κοδράτου, Ἰωνᾶ
22	Κ	Φωκᾶ. Μαρτίνου μ.
23	Δ	Σύλληψις Προδρόμ.
24	Τ	Θέκλης, Παναγ. μάρ.
25	Τ	Εὐφροσύνης ὁσίας
26	Π	Ἰωάν. τοῦ Θεολόγ.
27	Π	Καλλιστράτου μάρτ.
28	Σ	Χαρίτωνος ὁμολογ.
29	Κ	Κυριακοῦ ἀναχωρ.
30	Δ	Γρηγορ. Φωτιστοῦ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

1	Τ	Ἀνανίου ἀποστ.
2	Τ	Κυπριανοῦ ἱερομάρ.
3	Π	Διονυσίου Ἀρεοπ.
4	Π	Ἱεροθέου ἐπ. Ἀθην.
5	Σ	Χαριτίνης μάρτ.
6	Κ	Θωμᾶ ἀποστόλου
7	Δ	Σεργίου, Βάκχου
8	Τ	Πελαγίας ὁσίας
9	Τ	Ἰακώβου Ἀλφαίου
10	Π	Φιλίππου, Θεοφάν.
11	Π	Πρόβου, Ταράχου
12	Σ	Εὐλαμπίου, Εὐλαμπ.
13	Κ	Κάρπου, Παπύλου,
14	Δ	Ναζαρίου, Γερβασ.
15	Τ	Λουκιανοῦ μάρτυρ.
16	Τ	Ἁγ. 367 Θ. Πατέρων
17	Π	Ὠσηὲ προφήτου
18	Π	Λουκᾶ εὐαγγελιστοῦ
19	Σ	Ἰωὴλ πρ., Οὐάρου μ.
20	Κ	Ἀρτεμίου, Γερασίμ.
21	Δ	Ἱλαρίωνος μεγάλου
22	Τ	Ἀβερκίου θαυματ.
23	Τ	Ἰακώβου ἀποστ. ἀδ.
24	Π	Ἀρέθα μάρτυρος
25	Π	Μαρκιανοῦ μάρ.
26	Σ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Μ.
27	Κ	Νέστορος μάρτυρος
28	Δ	Τερεντίνου. Νεονίλ.
29	Τ	Ἀναστασίας ὁσίας
30	Τ	Ζηνοβίου, Ζηνοβίας
31	Π	Στάχυος, Ἀπελλοῦ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

1	Π	Τῶν ἁγ. Ἀναργύρων
2	Σ	Ἀκινδύνου μάρτυρ.
3	Κ	Ἀκεψιμᾶ μάρτ.
4	Δ	Ἰωαννικίου, Νικάν.
5	Τ	Γαλακτίωνος, Ἐπισ.
6	Τ	Παύλου ὁμολογητοῦ
7	Π	33 μαρ., Λαζάρου
8	Π	ΑΡΧΙΣΤ. ΜΙΧΑΗΛ
9	Σ	Πορφυρίου Ὀνησιφ.
10	Κ	Ἐράστου. Ὀλυμπᾶ
11	Δ	Μηνᾶ, Βίκτ. Βικεντ.
12	Τ	Ἰωάννου ἐλεήμονος
13	Τ	Ἰωάννου Χρυσοστ.
14	Π	Φιλίππου ἀποστ.
15	Π	Ἀρχ. νηστ. Χριστ.
16	Σ	Ματθαίου Εὐαγγελ.
17	Κ	Γρηγορίου ἐπισκ.
18	Δ	Πλάτωνος, Ρωμανοῦ
19	Τ	Ἀβδιοῦ, Βαρλαὰμ μ.
20	Τ	Πρόκλου, Γρηγορίου
21	Π	ΕΙΣ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ
22	Π	Φιλήμονος ἀποστ.
23	Σ	Γρηγορίου ἐπισκόπ.
24	Κ	Κλήμεντος Πάπα Ρ.
25	Δ	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ Μ
26	Τ	Στυλιανοῦ Παφλ.
27	Τ	Ἰακώβου Πέρσου μ.
28	Π	Στεφάνου τοῦ νέου
29	Π	Παραμόνου, Φιλομ.
30	Σ	ΑΝΔΡΕΟΥ Ἀποστ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1	Κ	Ναοὺμ προφήτου
2	Δ	Ἀββακοὺμ προφήτ.
3	Τ	Σοφονίου προφήτ.
4	Τ	Βαρβάρας μεγαλομ.
5	Π	Σάββα Ἡγιασμ.
6	Π	ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΕΠ.
7	Σ	Ἀμβροσίου ἐπισκ.
8	Κ	Παταπίου, Σωσθέν.
9	Δ	Σύλλ. Ἁγ. Ἄννης
10	Τ	Μηνᾶ, Ἑρμογένους
11	Τ	Προπατόρων Δανιὴλ
12	Π	ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Θ.
13	Π	Εὐστρατ., Λουκίας
14	Σ	Θύρσου, Καλλινίκου
15	Κ	Ἐλευθερίου ἱερομ.
16	Δ	Ἀγγαίου προφήτου
17	Τ	Διονυσίου ἀρχ. Αἰγ.
18	Τ	Σεβαστιανοῦ μάρτ.
19	Π	Βονιφατίου μάρτ.
20	Π	Ἰγνατίου ἱερομ.
21	Σ	Θεμιστ., Ἰουλ. μάρ.
22	Κ	Ἀναστασίας μάρτ.
23	Δ	Τῶν ἁγίων 10 μαρτ.
24	Τ	Εὐγενίας ὁσιομ.
25	Τ	ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΙΣ
26	Π	ΣΥΝΑΞΙΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
27	Π	Στεφάνου πρωτομ.
28	Σ	Ἐν Νικομηδείᾳ μ.
29	Κ	Ἐν Βηθλεὲμ 14 χιλ.
30	Δ	Ἀνυσίας μάρτ.
31	Τ	Μελάνης ὁσίας

ΤΕΥΧΟΣ 5
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
1935

ΑΘΗΝΑΙ

ΑΠΟΚΡΗΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ "ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΕΛΛΟΝ"

ΑΘΗΝΑΙ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ
"ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΕΛΛΟΝ" ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΝΙΚΟΣ Π. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΝΙΚΟΣ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: ΝΤΟΛΗΣ ΝΙΚΒΑΣ

Ἀωοκρπά.

Ἔλα στὸ γλέντι τοῦ φιλιοῦ
θεότρελλη μικρούλα.
Τέτοιες βραδυὲς καρναβαλιοῦ,
χωρὶς τραγούδια καὶ φιλιὰ
καὶ δίχως ἀγκαλιὰ
σ' ἀπόμερη ἀκρούλα,
πᾶνε χαμένες
καὶ εἶνε ἄδικο. Γιατ' εἶνε μετρημένες.

Δῶσ' μου τ' ἀχεῖλι τὸ γλυκὸ
τὰ κόκκινα χειλάκια.
Ἕνα τραγοῦδι ἐρωτικὸ
καὶ τρέλλες σ' ὄμορφες φωληὲς
καὶ χάδια κι' ἀγκαλιὲς
κι' ὁλόγλυκα φιλάκια
τὰ θέλ' ἡ μέρα.
Καὶ εἶναι τίποτα. Τὰ σβύνει ἡ Δευτέρα.

Μὴ φοβηθῆς, πῶς θὰ μπλεχτῆς
στοῦ ἔρωτα τὸ δίχτυ.
Ὅσο μικρὴ κι' ἂν ξανοιχτῆς,
κι' ὅσα κι' ἂν πῆς κι' ὅσα σοῦ ποῦν
καὶ ὅσα κι' ἂν γινοῦν
σ' ἕνα τρελλὸ ξενύχτι
μὲ μασκαράδες,
εἶν' ὅλα φούμαρα. Δὲν κάνουν δυὸ παράδες.

Σ. ΑΚΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

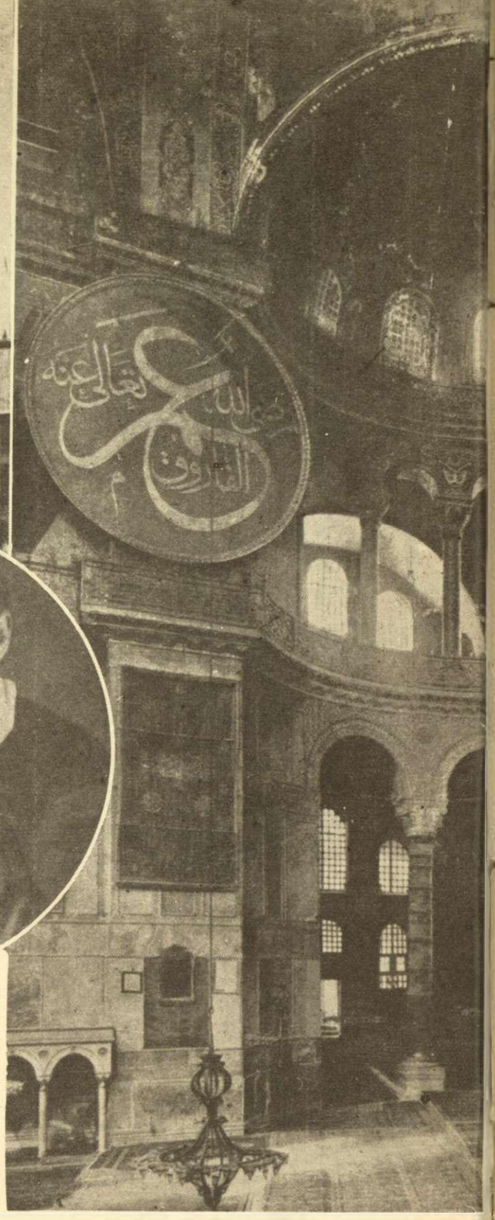

Η ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΠΩΣ ΟΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΘΕΝΤΕΣ ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΥΣΕΩΣ ΕΔΩΣΑΝ ΑΦΟΡΜΗΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΝ ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΩΝ ΝΕΩΤΕΡΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ.

Ἡ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου γενομένη ἐκλογὴ τῶν ἀκτῶν τοῦ Βοσπόρου διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς πρωτευούσης τῆς νέας ἀνατολικῆς αὐτοκρατορίας του, ὑπῆρξε πράγματι ἐκτάκτως ἐπιτυχής. Τόσον ἀπὸ στρατηγικῆς ὅσον καὶ ἀπὸ ἐμπορικῆς ἀπόψεως, ἡ Κωνσταντινούπολις ἐγένετο ἡ πύλη διὰ τῆς ὁποίας ἐπεκοινώνησαν αἱ δυτικαὶ ἐπαρχίαι τῆς παλαιᾶς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας μετὰ τῶν ἀπεράντων ἐκτάσεων τῆς Ἀσίας. Ἡ συγκέντρωσις εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν πόλιν τῶν καλλιτεχνικῶν θησαυρῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ρώμης, καὶ τῶν ἀμυθήτου ἀξίας καλλιτεχνημάτων ποὺ συνέρρεον ἀπὸ τὴν Ἐγγὺς καὶ Ἄπω Ἀνατολήν, κατέστησε μετ' ὀλίγον τὴν Κωνσταντινούπολιν ὡς τὸ ἀπαράμιλλον πράγματι κέντρον τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς τέχνης.

Ἡ ἐπίσημος ἀναγνώρισις τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς κρατικῆς θρησκείας ἐκ μέρους τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου ἐπέπρωτο νὰ ἔχῃ μεγίστην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς Βυζαντινῆς τέχνης. Μεγάλος ἀριθμὸς ναῶν καὶ μοναστηρίων ἀνηγέρθη εἰς διαφόρους τοποθεσίας τῆς πόλεως. Ὁ ζῆλος καὶ ὁ φανατισμὸς τῶν νεοφύτων κατέληξε εἰς τὸ νὰ δοθῇ εὐθὺς ἀμέσως ἕνας βαθὺς θρησκευτικὸς χαρακτὴρ εἰς τὰς περισσοτέρας ἐκδηλώσεις τῆς νέας τέχνης. Ἀφ' ἑτέρου, ἡ ἐπίδρασις τῆς Ἀνατολῆς, στηριζομένη ἐπὶ τῆς παραδόσεως τοῦ Ἑλληνορωμαϊκοῦ ρυθμοῦ, ἔθεσε τὰς βάσεις μιᾶς τέχνης ἡ ὁποία κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα, τὴν ἐποχὴ δηλαδὴ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, θὰ ἔφθανε εἰς τὴν πλήρη ἄνθησιν τῆς χαρακτηριστικῆς της πρωτοτυπίας.

Ἡ αὐστηρότης τῶν ὀρθογωνίων γραμμῶν, ἡ χαρακτηρίζουσα τὰ ἑλληνορωμαϊκὰ κτίρια, ἀντεκατεστάθη ἀπὸ τὰς καμπύλας τῶν βασιλικῶν, καλυμμένας καὶ αὐτὰς ἀπὸ τρούλλους καὶ θόλους.

Ἡ Βυζαντινὴ τέχνη, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἔφθασεν, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὸν κολοφῶνα της διὰ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ μεγάλου καὶ παγκοσμίου φήμης ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ὁ ὁποῖος ἀνηγέρθη κατὰ τὰ ἔτη 532-537 μ.Χ. ἀπὸ τοὺς ἀρχιτέκτονας Ἀνθήμιον καὶ Ἰσίδωρον τὸν Μιλήσιον. Ἡ Ἁγία Σοφία—τὸ ὄνομα δὲν προέρχεται ἀπὸ τὴν μάρτυρα ἁγίαν Σοφίαν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν «Σοφίαν τοῦ Κυρίου»—μὲ τὸν τεράστιον τροῦλλον της, ὁ ὁποῖος ἔχει διάμετρον 93 ποδῶν, καὶ στηρίζεται ἐπὶ τεσσάρων τόξων, καθὼς καὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἀρχιτεκτονικοὺς νεωτερισμούς, ἔδωσε εἰς τὴν Βυζαντινὴν τέχνην τὴν δριστικὴν πλέον μορφήν της καὶ ἀπετέλεσε ἕνα πρότυπον ἀφαντάστου μεγαλείου, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπίδρασις ὑπῆρξε μεταγενεστέρως τεραστία. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς μεγαλοπρεποῦς ἐκκλησίας—τὸ ὁποῖον ἀποκαλύπτεται ἤδη κατὰ διαταγὴν τοῦ μεγάλου δικτάτορος τῆς Τουρκίας—ἀπετελεῖτο ἀπὸ διακοσμητικὸν πλοῦτον ἀνυπερβλήτου κάλλους. Τὰ σπανιώτερα καὶ ἐκλεκτότερα ἀντικείμενα, μίτραι, δισκοπότηρα κ.ἄ., κατεσκευασμένα ἀπὸ χρυσὸν καὶ πολυτίμους λίθους, ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὰς λειτουργικὰς καὶ λοιπὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀνάγκας, ἐνῶ ὑφάσματα ἀφαντάστου πολυτελείας ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς ἄμφια τῶν λειτουργούντων ἱερέων.

Ἡ Ἁγία Σοφία ὅμως δὲν ὑπῆρξεν ἡ μόνη ἐκκλησία ποὺ χαρακτηρίζει τοὺς ἀρχιτεκτονικοὺς νεωτερισμοὺς τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Ἄλλαι ἐκκλησίαι, ὡς ἡ τοῦ Ἁγίου Σεργίου καὶ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων—σήμερον ὁ ναὸς αὐτὸς δὲν ὑφίσταται πλέον—αἱ ὁποῖαι εἶχαν τὸ σχῆμα ἑνὸς Ἑλληνικοῦ Σταυροῦ καὶ ἠρίθμουν πέντε τρούλλους, ἀποτελοῦν ἄλλα δείγματα τῶν νέων τάσεων τῆς Βυζαντινῆς τέχνης. Ἕνα ὑπέροχον δεῖγμα Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ ἀποτελεῖ ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Βιταλίου εἰς τὴν Ραβένναν τῆς Ἰταλίας, ἡ ὁποία ἀνηγέρθη κατὰ τὰ ἔτη 526-547. Ἕνα περίεργον χαρακτηριστικὸν τῶν κτιρίων τῆς ἐποχῆς αὐτῆς εἶναι ὅτι ἐνῶ τὸ ἐξωτερικὸν των δεικνύει κάποιαν αὐστηρότητα, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν οἱ τεχνῖται ἡμιλλήθησαν διὰ νὰ λαμπρύνουν τὸν διάκοσμον μὲ ἀπαράμιλλον πλοῦτον. Μία ἐπίσκεψις εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸν Ἅγιον Βιτάλιον καὶ τὸν Ἅγιον Ἀπολλυνάριον τῆς Ραβέννας, εἰς τὰς ὑπερόχους ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Μάρκου τῆς Βενετίας, τοῦ Τορτσέλιο, τοῦ Μουράνο, θὰ καταπείσῃ κάθε φιλότεχνον διὰ τὸ καταπληκτικὸν σημεῖον πολυτελοῦς λεπτότητος εἰς τὸ ὁποῖον ἔφθασαν οἱ Βυζαντινοὶ τεχνῖται κατὰ τὸν 11ον καὶ 12ον αἰῶνα. Αἱ αὐταὶ τάσεις καὶ τὸ αὐτὸ γοῦστο θὰ συναντηθοῦν εἰς τὰς μικρογραφίας ποὺ διακοσμοῦν τὰ χειρόγραφα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Εἰς τὰς μικρογραφίας αὐτὰς εἶναι εὔκολον νὰ ἀνιχνεύσῃ κανεὶς ἐπίδρασιν τῆς κλασσικῆς τέχνης, καὶ ἀκόμη Περσικὴν καὶ Σινικὴν ἐπίδρασιν. Βεβαίως, αἱ μεγάλαι παραδόσεις τῆς κλασσικῆς τέχνης κατέπεσαν κάπως,

Κατὰ σειράν: Ὁ Ναὸς τῆς Ἁγ. Σοφίας εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἡ Α.Β.Υ. πρίγκηψ τῆς Ἑλλάδος Νικόλαος. Εἰς τὸ κέντρον: Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἁγ. Σοφίας δεικνῦν τὸ διαμέρισμα ὅπου προσηύχοντο οἱ σουλτάνοι.

ἀλλὰ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὰ ἐξ ἐλεφαντοστῶν καλλιτεχνήματα, εἰς τὰ ἔργα τῶν χρυσοχόων, εἶναι ἔκδηλος ἡ τεχνικὴ τελειότης τῶν Βυζαντινῶν καλλιτεχνῶν. Τὰ διάφορα καλλιτεχνήματα ποὺ φυλάσσονται εἰς τὰ θησαυροφυλάκια τοῦ Ἁγίου Μάρκου, ὡς καὶ αἱ συλλογαὶ τῆς Φλωρεντίας, τῆς Βιέννης, τῶν Παρισίων κ.ἄ. ἀποτελοῦν ὑπέροχα δείγματα τῆς καταπληκτικῆς Βυζαντινῆς λεπτουργικῆς.

Οἱ νεωτερισμοὶ τοὺς ὁποίους εἶχαν ἐπεννοήσει οἱ ἀρχιτέκτονες τῆς Ἁγίας Σοφίας ὑπέστησαν ἐν τῷ μεταξὺ μεγάλας ἀλλοιώσεις καὶ μετεβλήθησαν τὰ σχήματα καὶ αἱ μορφαί. Οἱ πρωτόγονοι κάπως βαρεῖς τροῦλλοι ἀντικατεστάθησαν ἀπὸ θόλους πλέον ἐλαφροὺς καὶ πλέον κομψῆς κατασκευῆς. Αἱ μικρότεραι ἐκκλησίαι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Θεσσαλονίκης καὶ εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς αὐτοκρατορίας, δίδουν διδακτικὰ παραδείγματα τῆς μεταλλαγῆς ταύτης τοῦ ρυθμοῦ. Πολλαὶ ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας ταύτας διαφυλάττουν ἀκόμη μέγα μέρος τῆς ἀρχικῆς των διακοσμήσεως, ὅπως ἡ Μονὴ τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ εἰς τὴν Βοιωτίαν, καὶ Μονὴ Δαφνιοῦ, πλησίον τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐκείνην τὴν ἐποχὴν δύο σχολαὶ ἀνέμιξαν τὰς τάσεις των. Ἀφ' ἑνὸς ἡ πρώτη, ἡ ὁποία περὶ τὰ τέλη τοῦ ἑνάτου αἰῶνος ἐπιστρέφει εἰς τὴν μεγίστην τῆς ἀρχαίας παραδόσεως, καὶ ἡ ἄλλη ἀφ' ἑτέρου, εὑρισκομένη περισσότερον ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἐκκλησίας. Καθ' ὅλην τὴν διάρκεια τοῦ δεκάτου αἰῶνος, αἱ δύο αὐταὶ τάσεις συμβαδίζουν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ καθίσταται δυσχερὴς ἡ διάκρισις τῆς μιᾶς ἀπὸ τῆς ἄλλης. Ὀλίγον ὅμως κατ' ὀλίγον ἡ μοναχικὴ ἐπίδρασις ἐπεβλήθη καὶ ἡ διαφορὰ τῶν δύο τάσεων γίνεται πλέον ἔκδηλος. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀποδεικνύει τὴν προαναφερθεῖσαν βεβαίωσίν μας καθ' ἣν ἡ Βυζαντινὴ τέχνη εἶναι κυρίως τέχνη θρησκευτική. Ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τῆς ἐκκλησίας, ὁ σκληρὸς καὶ αὐστηρὸς ἀσκητισμὸς τῆς πρωτογόνου βυζαντινῆς τέχνης, χωρὶς νὰ χαθῇ ἐντελῶς, ὑφίσταται μίαν βαθυτάτην ἀλλοίωσιν. Ἡ εἰκονογραφία προσλαμβάνει πλέον ἐκλεπτισμένην μορφήν. Παρ' ὅλα ταῦτα οἱ καλλιτέχναι τοῦ δωδεκάτου καὶ τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος διαθέτουν κάποιαν ἐλευθερίαν καὶ πρωτοτυπίαν ἡ ὁποία ἐκδηλοῦται κυρίως εἰς τὰς διακοσμητικὰς τέχνας. Τὰ καλλιτεχνήματα ποὺ ἐδημιουργήθησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἶναι ἀπαράμιλλα εἰς πλοῦτον.

Εἶναι ἐκτὸς τῶν ὁρίων τοῦ παρόντος σημειώματος νὰ ἐξετάσωμεν τοὺς λόγους οἱ ὁποῖοι ὤθησαν τοὺς ἱππότας καὶ τοὺς ὑπερασπιστὰς τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, οἱ ὁποῖοι εἶχαν φύγει ἀπὸ τὰς χώρας των διὰ νὰ ἀπελευθερώσουν τοὺς Ἱεροὺς Τόπους ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀπίστων, νὰ λοξοδρομήσουν καί, ὑπακούοντες εἰς τὴν ἀπλησταίαν των, νὰ πολιορκήσουν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἡ δὲ κατάληψις ἀπὸ τοὺς σταυροφόρους κατὰ τὸ 1204 ἀπετέλεσε δεινὸν πλῆγμα ἐναντίον τοῦ λαμπροῦ ἐκείνου πολιτισμοῦ. Ἡ πρωτεύουσα τῆς αὐτοκρατορίας μετεφέρθη εἰς τὴν Τραπεζοῦντα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅπου αἱ τέχναι ἐξηκολούθησαν νὰ ἀνθοῦν, ἀλλὰ εἰς στενότερον περιβάλλον. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἡ ἀρχιτεκτονικὴ παρέμεινε προσκεκολλημένη εἰς τοὺς καθιερωμένους κανόνας. Ἡ ζωγραφικὴ ὅμως, καὶ κυρίως ἡ τοιχογραφία, εἶδε τὴν τελικήν της ἀναγέννησιν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Παλαιολόγων. Τὰ μωσαϊκὰ τοῦ «Καμπριὲ Τζαμὶ» τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ αἱ τοιχογραφίαι τοῦ Μυστρᾶ, πλησίον τῆς Σπάρτης, χαρακτηρίζουν ἐξόχως τὴν τέχνην τῆς ἐποχῆς αὐτῆς.

Ἡ Βυζαντινὴ τέχνη ἐπηρέασεν ὁλόκληρον τὸν Μεσαιῶνα. Ὅλαι αἱ Ἐκκλησίαι τῆς ἀνατολικῆς αὐτοκρατορίας φέρουν τὴν σφραγίδα τῆς Βυζαντινῆς τέχνης. Καὶ πολὺ περισσότερον μάλιστα: ἡ ἐπίδρασίς της ἐξηπλώθη καὶ πέραν τῶν ὁρίων τῆς αὐτοκρατορίας, ἀφήσασα τὰ ἴχνη της ἐπὶ τῶν οἰκοδομημάτων τῆς ἐκχριστιανισθείσης Ρωσσίας, τῆς Γεωργίας καὶ τῆς Ἀρμενίας. Εἰς τὴν Καταλωνίαν τῆς Ἱσπανίας ὑπάρχουν ἀκόμη πολλαὶ ἐκκλησίαι τῶν ὁποίων τὸ ἀρχιτεκτονικὸν σχῆμα καὶ ἡ διακόσμησις τῶν τοίχων ἐνεπνεύσθησαν ἀναμφισβητήτως ἀπὸ τὴν Βυζαντινὴν τέχνην. Ἐπίσης ἀναμφισβήτητον εἶναι τὸ ὅτι ἡ Νότιος Ἰταλία, ἡ ὁποία ἀνέκαθεν εὑρίσκετο ὑπὸ τὴν ἑλληνικὴν ἐπίδρασιν, διεφύλαξεν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας τὰς παραδόσεις τῆς Βυζαντινῆς τέχνης. Τὰ περίφημα μωσαϊκὰ τῆς «Καπέλλα Παλατίνα» καὶ ὁ καθεδρικὸς ναὸς τοῦ Μοντρεὰλ τῆς Σικελίας, ἀποτελοῦν μοναδικὰ δείγματα τῆς ἑλληνικῆς ἐπιδράσεως.

Τὸ ζήτημα τοῦ ἂν ἡ ἐπίδρασις τοῦ Βυζαντίου κατὰ τὸν Μεσαιῶνα ἔπαιξε σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ἀπετέλεσε τὸ θέμα σπουδαιοτάτων ἐρευνῶν, περιλαμβανομένων εἰς τὸν γενικὸν τίτλον: «Τὸ Βυζαντινὸν Πρόβλημα».

Σήμερον ὅμως εἶναι ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως ὅτι ἡ Βυζαντινὴ ἐπίδρασις ἐπεβλήθη εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἰταλίαν ἀπὸ τοῦ δεκάτου μέχρι τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος, καὶ ὅτι ἐντεῦθεν ἐξηπλώθη εἰς τὴν Νότιον Γαλλίαν καὶ τὴν Γερμανίαν.

Ὡς ἐκ τούτου δὲν δύναται πλέον ν' ἀμφισβητηθῇ τὸ ὅτι ἡ Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία καὶ ἰδίως ἡ Κωνσταντινούπολις, ὑπῆρξε κατὰ τὸν Μεσαιῶνα τὸ μέγα κέντρον τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐξηπλώθη ὄχι μόνον ἡ ἀθάνατη σοφία ἡ μεταδοθεῖσα ἀπὸ τὸν ἑλληνορωμαϊκὸν πολιτισμόν, ἀλλ' ἀκόμη καὶ ἰδέαι καὶ διδάγματα ἀνήκοντα εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν τεχνῶν.

Η Α.Β.Υ. ΠΡΙΓΚΗΨ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ

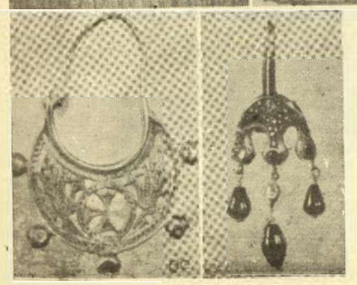

Ἄνω: Ἡ πλατεῖα τοῦ Ἁγίου Μάρκου εἰς τὴν Βενετίαν καὶ ἡ ὁμώνυμος ἐκκλησία, Βυζαντινῆς τέχνης.

Κάτω: κατὰ σειράν: μενταγιὸν ἀπὸ σμάλτο τοῦ δεκάτου αἰῶνος. Εἰκὼν ἀπὸ σμάλτο τοῦ Ἁγ. Παύλου. Ἕνα χρυσὸ σκουλαρίκι κατασκευῆς τοῦ Τ' ἢ Ζ' αἰῶνος. Σκουλαρίκι χρυσὸ μὲ πολύτιμα πετράδια Βυζαντ. ρυθμοῦ.

ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ
ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΑΠΟΚΡΗΕΣ

ἡ γιορτὴ τῆς χαρᾶς τοῦ γλεντιοῦ καὶ τῆς μάσκας

ΑΡΧΑΙΑ ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Εἶναι γνωστὸ πῶς ἡ σημερινὲς λαϊκὲς γιορτὲς δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀπομεινάρια παλαιῶν εἰδωλολατρικῶν δοξασιῶν, ποὺ ἡ ἀρχή τους χάνεται στὰ βάθη τῶν αἰώνων, καλυμμένη σ' ἕνα μυστηριῶδες καὶ ἀχνὸ πέπλο ποὺ πολὺ δύσκολα κατορθώνουμε τώρα νὰ τὸ ἀνασηκώνουμε κάπου-κάπου, γιὰ νὰ προσπαθήσουμε νὰ μαντέψουμε κάτι ἀπὸ τὴν αἰώνια ἀλήθεια ποὺ κρύβεται πίσω του. Κι' ἡ παραμικρότερη ἀπ' αὐτὲς τὶς τελετές, μὲ τὶς ἀπειράριθμες τοπικὲς παραλλαγές, τὸ πιὸ ἀσήμαντο λαϊκὸ ἔθιμο, ἡ ἀνόητες δεισιδαιμονίες, ὅλα αὐτὰ τὰ συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ μεγάλου θησαυροῦ τῆς ἀνθρωπότητος ποὺ λέγεται λαογραφία, ἔχουν πίσω τους μιὰ τεράστια ἱστορία ποτισμένη μὲ πόνο καὶ μὲ αἷμα, αὐτὴ τὴν ἴδια τὴ σκληρὴ μὰ καὶ τόσο περήφανη ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἀπὸ τὶς διάφορες λαϊκὲς γιορτές, μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ ἐνδιαφέρουσες εἶναι ἀσφαλῶς τὸ Καρναβάλι, ἡ γιορτὴ τῆς ἀπόκρησας, ποὺ εἶναι διαδεδομένη σ' ὅλο τὸν κόσμο καὶ πού, ἂν σήμερα ἔχασε τὴ βαθύτερη θρησκευτικὴ ἢ μαγική της σημασία, ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρῇ ὅλη τὴν κοσμική της αἴγλη καὶ νὰ ἀποτελῇ τὴν κατ' ἐξοχὴν περίοδο τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ γλεντιοῦ, τὴν περίοδο κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἄνθρωποι ἐγκαταλείπουν τὸν βλοσυρό τους μοντερνισμὸ γιὰ ν' ἀφήσουν νὰ μιλήσῃ τὸ βαθύτερο, τὸ προαιώνιό τους ἔνστικτο.

Ἡ ἀπόκρησις πιθανὸν νὰ μὴ συμπίπτουν στὶς διάφορες θρησκεῖες ἀπὸ ἀπόψεως ἡμερομηνίας. Συμπίπτουν ὅμως στὸ ἑξῆς σημεῖο, ποὺ εἶναι καὶ τὸ βασικὸ γιὰ τὴν ἐξήγηση τῆς προελεύσεως καὶ τῆς σημασίας τους: στὸ ὅτι διαρκοῦν τρεῖς κυρίως μέρες, τὶς ὁποῖες ἀκολουθεῖ ἀμέσως ἡ Σαρακοστὴ ἢ μᾶλλον ἡ Μεγάλη Νηστεία. Αὐτὴ ἡ διαπίστωση, γενικὴ γιὰ ὅλους τοὺς λαοὺς καὶ ὅλες τὶς θρησκεῖες, θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ καταλάβουμε πῶς γεννήθηκαν ἡ ἀπόκρησις καὶ πῶς τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα ἤχθη στὸ νὰ δημιουργήσῃ μὲ τὴν φαντασία του τὸν Καρνάβαλο, τὸ παράξενο αὐτὸ ὄν, ποὺ ἴσαμε χθὲς ἀκόμα ἔπαιζε τὸν ρόλο βασιλέως τῆς ἀπόκρησας καὶ ποὺ τὴν τελευταία ἡμέρα τῆς γιορτῆς θαβόταν στὸ χῶμα, καιόταν ἢ πετιόταν στὴ θάλασσα.

Σήμερα, ἡ συγκριτικὴ θρησκειολογία, τῆς ὁποίας τμῆμα εἶναι ἡ λαογραφία, μᾶς ἐπιτρέπει νὰ βεβαιώσουμε πῶς τὰ Καρναβάλια ἀποτελοῦν τὴν κατ' εὐθεῖαν συνέχιση μιᾶς μεγάλης Ρωμαϊκῆς λαϊκῆς γιορτῆς, τῶν «Saturnalia» ποὺ κι' αὐτὴ πάλι εἶχε σχέση μὲ τὰ Ἑλληνικὰ «Κρόνια», τὸ ἑβραϊκὸ «Πουρὶμ» καὶ ἄλλα παλαιότερα ἀκόμα καὶ γι' αὐτὸ ἄγνωστα σὲ μᾶς λαϊκὰ γιορτάσια.

Εἶναι πολλὰ τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα ποὺ μᾶς πείθουν ὅτι τὸ Καρναβάλι δὲν ἀποτελεῖ παρὰ μιὰ ἐπιβίωση τῶν «Saturnalia», τῆς μεγάλης γιορτῆς ποὺ δινόταν πρὸς τιμὴν τοῦ Κρόνου, μὰ ποὺ στὴν πραγματικότητα ἦταν ἡ κατ' ἐξοχὴ γιορτὴ τῆς ἀνοίξεως καὶ τῆς σπορᾶς, ἡ μεγαλείτερη δηλαδὴ γιορτὴ τῆς πρωτόγονης ἀνθρωπότητος γιὰ τὴν ὁποία φυσικὰ δὲ μποροῦσε νὰ ὑπάρχῃ μεγαλείτερο γεγονὸς ἀπὸ τὸν ἐρχομὸ τῆς ἀνοίξεως, τῆς βλαστήσεως, τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀναπαραγωγῆς τῶν ζώων.

Ἀπὸ τὶς περιγραφὲς διαφόρων Ἑλλήνων καὶ Ρωμαίων συγγραφέων ἔχουμε μιὰ ἰδέα τοῦ τί ἦσαν τὰ «Saturnalia» τῆς μεταγενέστερης ἐποχῆς ὁπότε φυσικὰ εἶχαν χάσει τὸν ἀγνὸ πρωτόγονό τους χαρακτῆρα. Ἀπὸ ὡρισμένες ὅμως πληροφορίες μποροῦμε νὰ σχηματίσουμε μιὰν ἰδέα τῶν πρωτογόνων «Saturnalia» καὶ νὰ δοῦμε πῶς ἡ πανάρχαιη αὐτὴ γιορτὴ μοιάζει μὲ τὰ Καρναβάλια μας.

Τὰ «Saturnalia» τῆς κλασσικῆς Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς ἐτελοῦντο τὸν Δεκέμβριο· εἶναι ὅμως βεβαιωμένο ὅτι στὴν πρωτόγονη ἐποχὴ ἡ γιορτὴ αὐτὴ συνέπιπτε τὸν Φεβρουάριο ἢ τὸν Μάρτιο, τὴν ἴδια δηλαδὴ ἐποχὴ ποὺ πέφτουν κι' ἡ δικές μας ἀπόκρησες. Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα τὴν ἔναρξη τῆς γιορτῆς, στὰ πρωτόγονα χρόνια, τὴν ὥριζεν ἡ ἐμφάνιση τοῦ πρώτου χελιδονιοῦ, πρᾶγμα ποὺ μᾶς πείθει ὅτι τὰ «Saturnalia», καὶ ἑπομένως τὰ σημερινά μας Καρναβάλια, εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴ γιορτὴ τοῦ ἐρχομοῦ τῆς ἀνοίξεως.

Ἂν ἐξετάσουμε τὰ Καρναβάλια ὅπως συνηθίζουν νὰ τὰ γιορτάζουν στὴν Ἱσπανία, τὴν Γαλλία καὶ τὴν Ἰταλία, τὶς χῶρες δηλαδὴ ποὺ ὑπέστησαν περισσότερο ἀπὸ τὶς ἄλλες τὴν ἐπίδραση τοῦ Ρωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ, θὰ βροῦμε πάμπολλα συγγενικὰ στοιχεῖα μὲ τὰ «Saturnalia».

Εἶναι γνωστὸ ὅτι ὁ σημερινὸς λαϊκὸς ἑορτασμὸς περιλαμβάνει κυρίως ἕνα φανταστικὸ ὄν, τὸν Καρνάβαλο, μιὰ τερατώδη μορφὴ ποὺ ἐνσαρκώνει τὴν ἴδια τὴν ἰδέα τῆς γιορτῆς, ποὺ βασιλεύει καθ' ὅλην τὴν ἐποχὴ τῆς Ἀπόκρησας καὶ ποὺ τὴν τελευταία ἡμέρα καταστρέφεται, συμβολίζοντας ἔτσι τὸ τέλος τῆς χαρούμενης αὐτῆς ἐποχῆς τῶν Καρναβαλιῶν.

Αὐτὴ λοιπὸν ἡ φανταστικὴ καὶ γελοία μορφὴ τοῦ Καρνάβαλου, τοῦ Βασιλιᾶ τῆς Ἀπόκρησας, ὑπῆρχε καὶ στὰ πρωτόγονα «Saturnalia», μὲ τὴν διαφορὰ ὅτι τότε ἐπρόκειτο γιὰ ἕναν ἀληθινὸ ζωντανὸ ἄνθρωπο.

Πράγματι, ὅταν ἔφθανε ἡ ἐποχὴ τῆς λαϊκῆς αὐτῆς γιορτῆς, οἱ Ρωμαῖοι διάλεγαν ἕναν ἄνθρωπο ὁ ὁποῖος θὰ ἐνεσάρκωνε τὸν Κρόνο, ἢ μᾶλλον ὅπως συνέβαινε στὴν πραγματικότητα καὶ ὄχι στὸ ὄνομα, τὸ πνεῦμα τοῦ Σπόρου. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ γινόταν κατὰ πολὺ διαφορετικοὺς τρόπους σύμφωνα μὲ τὸν βαθμὸ ἐξελίξεως τοῦ πολιτισμοῦ.

Στὰ πολὺ παλιὰ χρόνια, ὁπότε ὁ κόσμος βρισκόταν σὲ ἡμιαγρία ἀκόμα κατάσταση, ὁ Βασιλιᾶς αὐτος τῶν «Saturnalia», ὁ πρόδρομος τοῦ σημερινοῦ μας Καρνάβαλου, δὲν ἦταν ἄλλος ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Ἱερέα-Βασιλιᾶ τῆς φυλῆς ποὺ γιόρταζε. Ἀργότερα, καὶ γιὰ λόγους ποὺ θὰ δοῦμε παρακάτω, τὸν ἀντικατέστησε ὁ γυιός του στὴν ἐφήμερη βασιλεία τῆς γιορτῆς, κι' ἀκόμα ἀργότερα, στὴν ἱστορικὴ πιὰ ἐποχὴ τῶν Ρωμαίων, τὸν Κρόνο ἐνεσάρκωνε ἕνας αἰχμάλωτος πολέμου ἢ ἕνας κοινὸς κακοῦργος.

Ὅταν ἔφθανε ἡ ἐποχὴ τῶν «Saturnalia», ὁ προσωρινὸς αὐτὸς Βασιλιᾶς ρύθμιζε τὰ τῆς γιορτῆς, ἔκαμνε ὅτι τοῦ κάπνιζε, γλεντοῦσε, ἀπολάμβανε ὅλα τὰ ἀγαθά, χαιρόταν, ἂν ἤθελε, ὅλες τὶς κοπέλλες τῆς φυλῆς. Μὰ ἡ πρόσκαιρή του αὐτὴ βασιλεία εἶχε τραγικὸ τέλος: γιατὶ τὸ τέλος τῶν «Saturnalia» περιελάμβανε τὴ σφαγὴ τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἐνεσάρκωνε τὸν Κρόνο.

Τὸ ἔθιμο αὐτὸ τῆς ἀνθρωποθυσίας ποὺ εἶναι πανάρχαιο καὶ πού, ὅπως φαίνεται, ἡ πρωτόγονη νοοτροπία τὸ θεωροῦσε μοναδικὸ γιὰ τὴν ἐξασφάλιση μιᾶς καλῆς ἐσοδείας, ἐπιζεῖ καὶ στὰ σημερινὰ καρναβάλια: ὁ ἀντικαταστατήσας τὸν ζωντανὸ ἄνθρωπο τῶν «Saturnalia», ψεύτικος Καρνάβαλος, ἀφοῦ βασιλέψει καθ' ὅλην τὴν διάρκεια τῆς Ἀπόκρησας, ἀλλοῦ κρύβεται, ἀλλοῦ καίεται καὶ ἀλλοῦ πετιέται στὴ θάλασσα, δηλαδὴ πάντως θανατώνεται ἀνάμεσα στὴ χαρὰ τῶν ἑορταστῶν ποὺ τώρα εἶναι ἕτοιμοι νὰ ἀντιμετωπίσουν τὴ Μεγάλη Νηστεία.

Ἄλλο σπουδαῖο συστατικὸ τῆς σημερινῆς μας ἀπόκρησας εἶναι τὸ μεγάλο γλέντι, τὸ ὁποῖο περιλαμβάνει φυσικὰ καὶ μεγάλη σεξουαλικὴ ἐλευθερία. Εἶναι γνωστὸ πῶς σὲ πολλὲς χῶρες, ὅπου ἐπικρατοῦν πατριαρχικὲς ἀκόμα συνήθειες, γιὰ τὶς Ἀπόκρησες δημιουργεῖται κάποια ἐλευθερία, ποὺ στὸ διάστημά της, οἱ ἄντρες κλείνουν τὰ μάτια τους γιὰ τὰ ὀλισθήματα τῶν γυναικῶν τους, κι' οἱ γυναῖκες γιὰ τὰ παρατράγουδα τῶν ἀνδρῶν. Γενικώτερα δὲ ἡ Ἀπόκρησις θεωροῦνται σὰν ἐποχὴ ἐξαιρετικὰ κατάλληλη γιὰ τὸν ἔρωτα.

Ἔτσι, καὶ στὸ σημεῖο τοῦτο ξαναβρίσκουμε τὴ συγγένεια τῶν Καρναβαλιῶν μὲ τὰ «Saturnalia». Πράγματι, εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ παλιὰ Ρωμαϊκὴ αὐτὴ γιορτὴ ἦταν ἡ πιὸ ὀργιαστικὴ ἀπ' ὅλες τὶς ἀρχαῖες τελετές, ποὺ καμμιὰ τους δὲν διακρινόταν γιὰ τὴ μεγάλη της σεμνοτυφία. Κατὰ τὸν ἑορτασμὸ τῶν «Saturnalia» ἀπόλυτη ἐλευθερία ἐπικρατοῦσε γιὰ τὶς σχέσεις τῶν δύο φύλων. Καὶ ὄχι μόνον αὐτό. Ἦταν κανὼν μάλιστα νὰ ἐκδίδωνται ἡ γυναῖκες στὸν πρῶτον τυχόντα, καὶ κάθε σχετικὴ ἄρνηση μποροῦσε νὰ ἔχῃ τὰ πιὸ δυσάρεστα ἀποτελέσματα. Ἀκόμα ὁ πρόσκαιρος «βασιλιᾶς» τῆς γιορτῆς ἐδικαιοῦτο νὰ διδάξῃ τὴ χαρὰ τῆς ἀγάπης σὲ ὅλες τὶς παρθένες, ποὺ θεωροῦσαν τὸ πρᾶγμα σὰν μεγάλη τιμή τους, ἀφοῦ φαντάζονται πῶς ἐζητοῦντο στὸν ἔρωτα ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Κρόνο, τὸν μεγάλο θεό. Γενικῶς δὲ τὰ ὄργια ποὺ ἐτελοῦντο δημοσία ἦσαν τέτοια ποὺ ἡ λέξις «Saturnalia» ἔχει περάσει σὲ πολλὲς σημερινὲς γλῶσσες μὲ τὴν ἔννοια τῶν πλέον καταπληκτικῶν ὀργίων καὶ διαστροφῶν ποὺ μπορεῖ νὰ συλλάβῃ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς.

Ἀκόμα, μποροῦμε ν' ἀναγάγουμε στὰ «Saturnalia» τὸ ἔθιμο τῶν προσωπίδων ποὺ τόση πέραση ἔχουν στὰ σημερινά μας καρναβάλια, καθὼς καὶ τῶν μεταμφιέσεων. Ὁ ἴδιος ὁ πρόσκαιρος «βασιλιᾶς τῶν Saturnalia» ἐμφανιζόταν σχεδὸν κατὰ κανόνα μὲ τεραστία μάσκα, κι' ὅλοι οἱ ἑορτασταὶ ἐπεδίδοντο στὰ ὄργιά τους μὲ τὸ πρόσωπο καλυμμένο.

Τὸ ἔθιμο αὐτὸ τῶν θρησκευτικῶν ὀργίων ποὺ συναντιέται σὲ ὅλους τοὺς ἀρχαίους λαούς, ἀνεξαιρέτως, καὶ σὲ ὅλες τὶς πανάρχαιες θρησκεῖες—ἐλευσίνια μυστήρια, βακχεῖες, γιορτὲς τῆς Ἀφροδίτης Κύπριν δος, Κρόνια, Saturnalia, Διονύσια καὶ ἀπειράριθμα ἄλλα ὀργιαστικὰ γιορτάσια—τὸ ἐδημιούργησε ἡ πρωτόγονη φαντασία, πιεζομένη ἀπὸ τὰ δυὸ πρωταρχικὰ ἔνστικτα τοῦ ἀνθρώπου: τὸ ἔνστικτο τῆς αὐτοσυντηρήσεως καὶ τὸ ἔνστικτο τῆς ἀναπαραγωγῆς. Μὲ τὴν πρωτόγονη νοοτροπία κατὰ τὴν ὁποία μπορεῖ κανένας ν' ἀναγκάσῃ τὴ φύση νὰ μιμηθῇ τὶς ἀνθρώπινες πράξεις, οἱ πρωτόγονοι ἄνθρωποι ὀργίαζαν γιὰ ν' ἀναγκάσουν ἔτσι καὶ τὴν φύση νὰ γονιμοποιηθῇ

καὶ νὰ δώσῃ πλούσιους καρπούς, ποὺ ἀποτελοῦν τὸ πρωταρχικὸ στοιχεῖο γιὰ τὴν συντήρηση τῶν ἀνθρώπων. Ἱκανοποιοῦσαν δὲ ἔτσι τὸ ἔνστικτο τῆς αὐτοσυντηρήσεως, ἱκανοποιοῦσαν ταυτοχρόνως καὶ τὸ ἔνστικτο τῆς ἀναπαραγωγῆς ποὺ κατὰ βάθος ταυτίζεται μὲ τὸ προηγούμενο ἔνστικτο.

Μὰ ὑπάρχει καὶ ἕνα ἄλλο σημεῖο ἐπαφῆς μεταξὺ τοῦ σημερινοῦ μας Καρναβαλιοῦ καὶ τῶν Ρωμαϊκῶν «Saturnalia». Πράγματι οἱ Ρωμαῖοι χωρικοί, μετὰ τὴν ὀργιαστικὴ περίοδο τῆς γιορτῆς, μεταπηδοῦσαν σὲ μιὰν ἐποχὴ συγκρατήσεως τῶν φυσιολογικῶν ὁρμῶν: ἔτρωγαν ἐλάχιστα, δούλευαν συνεχῶς καὶ ἀπέφευγαν κάθε σεξουαλικὴ ἐπαφή. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, κατὰ τὸν ὁποῖο πιστεύεται ὅτι, τὰ ὄργια τῶν «Saturnalia» δὲν εἶχαν ἄλλο σκοπὸ παρὰ νὰ διευκολύνουν τὴν γονιμοποίησι τῆς φύσεως, ἔτσι φαίνεται, πὼς ἡ περίοδος ἀποχῆς ποὺ ἀκολουθοῦσε ἐγίνετο γιὰ νὰ διευκολύνῃ τὸ φύτρωμα τῶν διαφόρων σπόρων. Κι' ὅπως τὰ «Saturnalia» ἐδημιούργησαν τὶς σημερινὲς ἀπόκρηες, ἔτσι καὶ ἡ περίοδος ἀποχῆς ποὺ ἀκολουθοῦσε, μετὰ τὴν ὀργιαστικὴ γιορτὴ τῶν «Saturnalia», ἐδημιούργησε τὴ Μεγάλη Σαρακοστὴ ποὺ ἀρχίζει τὴν Καθαρὴ Δευτέρα, τὴν ἑπομένη δηλαδὴ τῆς τελευταίας ἡμέρας τῆς ἀπόκρηας. Ἔτσι, ὑπάρχει καὶ μιὰ ἀκόμα ἀπόδειξη τῆς καταγωγῆς τῶν Καρναβαλιῶν ἀπὸ τὰ «Saturnalia», ποὺ κι' αὐτὰ κατάγονται ἀπὸ ἄλλες λαϊκὲς γιορτές, τῶν ὁποίων τὴν ἀρχὴ πρέπει ν' ἀναζητήσουμε στὴν ἐντελῶς πρωτόγονη καὶ μοναδικὴ τότε γιορτὴ τοῦ ἐρχομοῦ τῆς ἀνοίξεως, τῆς ἀναγεννήσεως τῆς φύσεως, τῆς νίκης τῆς ζωῆς πάνω στὸν θάνατο.

Ἀναφορικῶς μὲ τὰ διάφορα ἔθιμα περὶ θανατώσεως τοῦ Καρνάβαλου μπορῶ ν' ἀναφέρω μιὰ τελετὴ τὴν ὁποίαν ὁ φίλος μου κ. Ε. Λ. Τύλτον εἶδε στὰ 1895 στὴν Πύλο τῆς Ἑλλάδος. Τὴν παραμονὴ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἑλληνικῆς σαρακοστῆς, ποὺ ἐκεῖνο τὸν χρόνο ἄρχιζε στὶς 25 Φεβρουαρίου, ὁ ὄχλος γυρνοῦσε στοὺς δρόμους ἕνα φέρετρο στὸ ὁποῖο ἦταν βαλμένο ἕνα ἀνδρείκελο μὲ μιὰ γελοία προσωπίδα. Ἀπὸ μπροστὰ πήγαινε ἕνας ψευτόπαπας μὲ μεγάλη ἄσπρη γενειάδα. Ἄλλοι μασκαράδες συνώδευαν τὸ φέρετρο, ἐνῶ μπροστὰ ἀπὸ τὴν συνοδεία πήγαιναν δυὸ δαδοῦχοι. Ἡ συνοδεία προχωροῦσε σιγανὰ ὑπὸ τοὺς μελαγχολικοὺς ἤχους μιᾶς φλογέρας καὶ ἑνὸς ταμπούρλου. Ἡ συνοδεία σταμάτησε στὴν πλατεία τοῦ χωριοῦ ὅπου εἶχε συγκεντρωθῆ ὅλος σχεδὸν ὁ πληθυσμός. Στὴ μέση τῆς πλατείας ἄναψαν τότε μιὰ μεγάλη φωτιά, γύρω ἀπὸ τὴν ὁποία ἄρχισε ὁ ψευτόπαπας νὰ χορεύῃ ἕναν τρελλὸ χορὸ ὑπὸ τοὺς ἤχους τῆς ἴδιας μουσικῆς. Ὅταν ὁ χορός του ἔφθασε στὸ πιὸ τρελλὸ σημεῖο, ὁ ψευτόπαπας ἔβαλε φωτιὰ στὸ ἀνδρείκελο, κι' ἐνῶ ὑψώνονταν οἱ φλόγες, αὐτὸς ἐξακολούθησε τὸν τρελλὸ χορό του ρίχνοντας ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ τὰ ψεύτικα μαλλιά καὶ τὰ ψεύτικα γένεια του στὸ καιόμενο ἀνδρείκελο γιὰ νὰ ἀναζωογονήσῃ τὴν φωτιά. Τὸ ἔθιμο τοῦτο τῆς θανατώσεως τοῦ Καρνάβαλου, ποὺ ὑπῆρχε ἀκόμα στὴν Ἑλλάδα πρὸ 40 χρόνων, δὲν ξέρω ἂν ἐξακολουθῇ ὑφιστάμενο.

Παράλληλα μ' αὐτὸ τὸ περίεργο ἔθιμο τῆς Ἑλληνικῆς ὑπαίθρου, συναντοῦμε σὲ ὅλες σχεδὸν τὶς χῶρες ὅπου ἐκδηλώθηκε κατὰ καιροὺς ὁ ρωμαϊκὸς πολιτισμὸς παρόμοια ἔθιμα θανατώσεως τοῦ Καρνάβαλου, μὲ διάφορες φυσικὰ κατὰ τόπους παραλλαγές. Στὴν Ἰταλία, π.χ. ὅπου τὰ Καρναβάλια προσλαμβάνουν πραγματικὰ μιὰ παλλαϊκὴ μορφή, ἡ θανάτωση τοῦ Καρνάβαλου δὲν γίνεται μὲ τὸν διὰ πυρᾶς θάνατο ὅπως στὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ μὲ ἁπλῆ ταφή, τὴν ὁποία συνοδεύουν ἀλλόκοτες λιτανεῖες. Γιὰ τὶς λιτανεῖες αὐτὲς ἔχει δημιουργηθῆ ὁλόκληρο ζήτημα ὡς πρὸς τὴν ἑρμηνεία τους. Οἱ λιτανεῖες αὐτὲς ἀποτελοῦνται ἀπὸ διαφόρους φθόγγους ὁλότελα ἀκατάληπτους, ποὺ δὲν μποροῦν ὅμως παρὰ νὰ εἶναι τὰ παρεφθαρμένα ἀπομεινάρια μιᾶς πανάρχαιης ἄγνωστης γλώσσας. Ὥστε οἱ λιτανεῖες αὐτὲς εἶναι κάτι ποὺ μᾶς ἀπέμεινε ἀπὸ τὰ λειτουργικὰ ἄσματα τῶν «Saturnalia», τοῦ «Πουρίμ», τῶν «Κρονίων» καὶ πρὸ πάντων τῆς μεγάλης ἐκείνης πρωτόγονης γιορτῆς τῆς ἀνοίξεως ἀπὸ τὴν ὁποία κατάγονται ὅλες οἱ ἄλλες συναφεῖς γιορτὲς καὶ μαζὶ μ' αὐτὲς καὶ τὰ δικά μας Καρναβάλια. Παρ' ὅλες ὅμως τὶς προσπάθειες, ἀπὸ τὴ φθογγολογία τῶν λιτανειῶν αὐτῶν οἱ εἰδικοὶ γλωσσολόγοι δὲν κατώρθωσαν νὰ βγάλουν ἀρκετὰ συμπεράσματα ὥστε νὰ δημιουργήσουν ἕνα ἔστω καὶ στοιχειῶδες ἀλφάβητο καὶ γλωσσάριο τῆς πρωτόγονης γλώσσας στὴν ὁποία ἦσαν συνταγμένα τὰ λειτουργικὰ ἄσματα ποὺ μᾶς ἔφθασαν παρεφθαρμένα ὑπὸ τὴν μορφὴ ἀκατανοήτων σήμερα «λιτανειῶν τοῦ Καρνάβαλου».

Σὲ τελειωτικὴ ἀνάλυση μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς τὸ ὄνομα «Καρνάβαλος», ποὺ γιὰ μᾶς δὲν ἔχει πιὰ καμμιὰ σημασία, ἐκάλυπτε καὶ καλύπτει ἀκόμα ἕνα πανάρχαιο πνεῦμα τοῦ φυτικοῦ κόσμου. Στὸ πρωτόγονο στάδιο τῆς ἀνθρωπότητος, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ζοῦσαν μαζεύοντας καρποὺς καὶ κυνηγῶντας ζῶα, ἡ ἀνάγκη τῆς ἐξασφαλίσεως τροφῆς τοὺς ἀνάγκαζε νὰ βλέπουν στὰ ζῶα καὶ στὰ φυτὰ ὑπάρξεις, στὶς ὁποῖες ἦταν θρονιασμένη μιὰ ψυχή. Ἕνα τέτοιο φυτικὸ πνεῦμα, ἢ μᾶλλον αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ πνεῦμα τοῦ φυτικοῦ κόσμου φαίνεται νὰ εἶναι ὁ προπάτωρ τοῦ Καρνάβαλου, ποὺ ἀπὸ μιᾶς ἀπόψεως συγγενεύει, ἂν δὲν ταυτίζεται ὁλότελα, μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Μάη, ποὺ ἐδημιούργησε τόσα ἔθιμα στὴ λαογραφία ὅλων τῶν ἐθνῶν: μαγιόξυλα, μαγιοστέφανα κτλ. Τόσο ὁ Μάης ὅσο καὶ ὁ Καρνάβαλος εἶνε ἐπιβιώσεις τοῦ πνεύματος τοῦ φυτικοῦ κόσμου, πνεύματος ποὺ φυσικὰ εἶνε ἕνα δημιούργημα τῆς πρωτόγονης φαντασίας, ποὺ ἤλπιζε μὲ τὶς διάφορες αὐτὲς τελετὲς νὰ ἐξασφαλίζῃ μιὰ καλὴ ἐσοδεία. Τῶν τελετῶν λοιπὸν αὐτῶν ἀπομεινάρι εἶνε κι' ἡ ἀπόκρηες ποὺ ἐμεῖς οἱ πολιτισμένοι ἄνθρωποι τὶς γιορτάζουμε μὲ τὸν ἴδιο φανατισμὸ ποὺ ἔδειχναν, γιὰ ἄλλους ὅμως λόγους, οἱ πρόγονοί μας...

Sir JAMES GEORGE FRAZER

Πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἐδιμβούργου. Ἐπίτιμος Πρύτανις τῶν Πανεπιστημίων Ὀξφόρδης καὶ Καίμπριτζ. Ἐπίτιμον μέλος 60 Ἀκαδημιῶν καὶ Ἐπιστημονικῶν, Φιλολογικῶν καὶ Καλλιτεχνικῶν Ἑταιριῶν.

Copyright περιοδικοῦ «ΑΘΗΝΑΙ».

ΜΙΚΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Ὁ κούνελος

Μοῦ εἶχαν χαρίσει, ἐκεῖνες τὶς μέρες, μιὰ ὡραία κουνέλα τῆς Ἀγκύρας. Μέσα στὸ κάτασπρο, ἀπαλότατο, σὰ μετάξι, μαλλί της, ποὺ τὴν ἔντυνε, ὅπως δὲν ἔντυσε ποτὲ τὸ πλουσιώτερο γουναρικὸ μιὰ κοκέττα κυρία, ἦταν ἀλήθεια ἀξιέραστη.

Στὸ σπίτι μου εἶχα, ἀπὸ καιρό, ἕνα ἄλλο ζευγάρι κουνέλια. Οἱ δύο σύζυγοι ἦταν τόσο ἀγαπημένοι, εἶχαν τέτοιες τρυφερότητες, τέτοιες μικρές, χαριτωμένες φροντίδες μεταξύ τους, ποὺ ἔλεγες, πὼς τίποτα δὲ θὰ ἦταν ἄξιο νὰ ταράξῃ τὴν ἀγάπη τους. Δὲν ξέρω τὶ ἔλεγαν ἀναμεταξύ τους, ὅταν φιλιόντουσαν, στόμα μὲ στόμα, οἱ δυὸ ἀγαπημένοι. Εἶμαι βέβαιος, ὅμως, πὼς ἐκείνη τοῦλεγε:

— Ποτέ μου δὲν θὰ γυρίσω νὰ κυττάξω ἄλλον ἄντρα, ἀγαπημένε μου. Σὲ λατρεύω.

Κ' ἐκεῖνος τῆς ἀπαντοῦσε:

— Εἶσαι ἡ ὠμορφότερη κουνέλα τοῦ κόσμου, ἀγάπη μου. Ὅλη ἡ καρδιά μου εἶναι δική σου. Θὰ σοῦ εἶμαι πιστός, ὣς τὸν τάφο.

Μὰ ὅταν ἡ καινούργια κουνέλα ἦρθε στὸ σπίτι, ἡ ἄλλη τὴν κύτταξε μὲ κακὸ μάτι. Ἴσως ἐπειδὴ ἤξερε, πὼς οἱ ἄντρες εἶναι ἄπιστοι, φοβήθηκε μήπως τῆς κλέψει τὴν εὐτυχία της. Ὁ ἀγαπημένος της, ὅμως, οὔτε γύρισε καθόλου νὰ κυττάξῃ τὴν ξένη. Μὰ παίζεις μὲ τὴ ζήλεια; Ἐκείνη ἕνα πρωΐ, ποὺ εἶδε τὴν ξένη νὰ τριγυρίζῃ ἔξω ἀπὸ τὴ φωλιά τους, πετάχτηκε ἔξω καὶ ὥρμησε νὰ τὴν ξεσχίσῃ μὲ τὰ δόντια της. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀγαπημένος της δὲν τῆς φέρθηκε εὐγενικώτερα. Ξεχνώντας κάθε ἱπποτισμό, ὥρμησε κι' αὐτὸς νὰ τὴν κατασπαράξῃ. Ἔτσι τὴν κυνήγησαν καὶ οἱ δύο μαζὶ καὶ τὴν ἔδιωξαν μακρυὰ ἀπ' τὴν ἐρωτική τους φωλιά.

Ἔπειτα γύρισαν καὶ οἱ δύο μαζὶ στὸ σπιτάκι τους. Ἐκείνη, μὲ χίλια χάδια, δὲν ἤξερε πὼς νὰ τοῦ δείξῃ την εὐγνωμοσύνη της, γιὰ τὴν πίστη καὶ τὴν ἀφοσίωση ποὺ τῆς εἶχε δείξει. Εἶχε βεβαιωθεῖ πιά, πὼς ὁ καλός της τὴν ἀγαποῦσε πιστὰ καὶ εἰλικρινά. Τί ἄλλη ἀπόδειξη μποροῦσε νὰ ἐπιθυμίσῃ; Γιὰ τὴν ἀγάπη της, εἶχε φερθεῖ τόσο πρόστυχα, μὲ τὴν ἄλλη, ὅπως δὲ φέρθηκε ποτὲ ἕνας κούνελος σὲ μιὰ κουνέλα. Κ' ἐκεῖνος πάλι κύτταξε τὴν ἀγαπημένη του στὰ μάτια, μὲ τὴ μουσούδα του κολλημένη στὴ μουσούδα της, σὰ νὰ τῆς ἔλεγε:

— Τί νόμισες; Πίστεψες ποτέ σου, πὼς θὰ μὲ θαμπώσουν τὰ κάλλη μιᾶς ξένης γυναίκας; Ὅ,τι ἔχω ἐσένα στὸν κόσμο δὲν ἔχω καμμιὰν ἄλλην. Πές μου νὰ τὴν κάνω κομμάτια καὶ θὰ τὴν κυλίσω νεκρὴ στὰ πόδια σου.

Ἀπὸ τότε ἡ καημένη ἡ ξένη κουνέλα δὲν κοτοῦσε νὰ ζυγώσῃ στὴ φωλιά τους. Μόλις τὴ βλέπανε νὰ πλησιάζῃ, ὠρμοῦσαν καὶ οἱ δύο νὰ τὴν κομματιάσουν. Καὶ τὴν περισσότερη κακία τῆς τὴν ἔδειχνε ἐκεῖνος. Πὼς μποροῦσε πιὰ ν' ἀμφιβάλλῃ ἡ ἀγαπημένη του γιὰ τὴν πίστη του. Κι' ἂν εἶχε ἀκόμα τὴν πιὸ μικρὴ ἀμφιβολία γιὰ τὸν καλό της, τῆς εἶχε φύγει κι' αὐτή. Ἀφοῦ τέτοια κάλλη δὲν τὸν εἶχαν μαγέψει, δὲ θὰ γύριζε πιὰ νὰ κυττάξῃ ἄλλη.

Σὲ λίγες μέρες ἦρθε ὁ καιρός της νὰ γεννήσῃ. Καί, ὅπως γίνεται, τέτοιες στιγμές, τὴ χωρίσαμε ἀπ' τὸν ἄντρα της, μὴν τύχει καὶ τῆς πνίξει τὰ παιδιά της, γιὰ νὰ τὴν ἔχῃ ὅλη δική του. Τὴν κλείσαμε μοναχή της στὴ φωλιά της καὶ βάλαμε τὸν κούνελο χωριστά. Ἕνα πρωΐ τὸν εἴδαμε νὰ πλησιάζῃ, κλέφτικα, κυττάζοντας δεξιὰ καὶ ἀριστερά, σὰ νὰ εἶχε φόβο νὰ μὴν τὸν πάρῃ κανένα μάτι, στὴ φωλιὰ τῆς ξένης κουνέλας. Μὲ τὴν ἔχτρα, ποὺ τῆς ἔδειχνε, ὡς τώρα, φοβηθήκαμε, πὼς πάει νὰ τὴν πνίξῃ. Σίγουρα, εἴπαμε, δὲν πάει μὲ καλὸ σκοπό. Καὶ τρέξαμε νὰ σώσουμε τὴν καημένη τὴν κουνέλα ἀπὸ τὰ δόντια του. Ὅταν πλησιάσαμε ὅμως, τὰ μάτια μας εἶδαν τὰ ἀπίστευτα. Ὁ κούνελος χαριεντιζόταν μὲ τὴν ξένη κουνέλα, ὅπως δὲν εἶχε χαριεντισθεῖ ποτὲ μὲ τὴ δική του. Τὰ ἐρωτικώτερα παιγνίδια τὰ εἶχε γι' αὐτήν. Ὅλη ἡ ἔχτρα του λοιπόν, ὅλη του ἡ κακία, ὅλη του ἡ προστυχιά, ποὺ τῆς ἔδειχνε, ὡς τώρα, ἦταν μιὰ ὑποκρισία, γιὰ τὰ μάτια τῆς ἄλλης; Καὶ ὅμως ἔτσι ἤτανε. Γιατὶ ὅταν κολλοῦσε τώρα ἐρωτικὰ τὴν μουσούδα του στὴν μουσούδα τῆς ὡραίας ἄσπρης κουνέλας, ποὺ ὁ ἔρωτας τὴν ἔκανε ἀκόμα ὡραιότερη, ἦταν σὰ νὰ τῆς ἔλεγε:

— Δὲν τὸ κατάλαβες λοιπὸν τόσον καιρό, πὼς ἐσένα ἀγαποῦσα, ἐσένα λάτρευα: τὴν ἄλλη, τὴν ἀσκημομούρα, οὔτε θέλω πιὰ νὰ τὴν δῶ στὰ μάτια μου. Ἡ καρδιά μου εἶναι ὅλη δική σου, ἀγαπημένη μου, δική σου ὡς τὸν τάφο. Καὶ τὴν ἴδια μέρα εἶχε γίνει γυναίκα του.

Π. ΝΙΡΒΑΝΑΣ
Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν

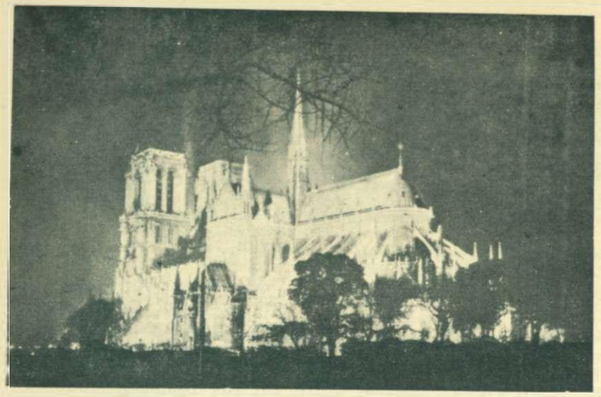

ΤΟ ΠΑΡΙΣΙ ΣΕ 24 ΩΔΕΣ

Σκεφθῆτε ἕνα μεγάλο βουνό· ἂς ποῦμε τὸν Ὄλυμπο. Καὶ πᾶρτε μόνος σας μία ἀξίνα γιὰ νὰ τὸ κατεδαφίσετε. Γίνεται; Βέβαια ὄχι. Γιὰ νὰ γκρεμιστῆ ἕνα τόσο μεγάλο βουνό, σὰν τὸν Ὄλυμπο, ἀπὸ ἕναν ἄνθρωπο καὶ μόνο θὰ χρειασθοῦν χίλια χρόνια, ἴσως-ἴσως καὶ πολὺ περισσότερα. Ἔτσι συμβαίνει καὶ μὲ τὸ Παρίσι. Ἕνας ἄνθρωπος μὲ τὴν πέννα του δὲ μπορεῖ νὰ τὸ περιγράψη ποτέ. Γιὰ τὸν ἁπλούστατο λόγο: τὸ Παρίσι δὲν περιγράφεται. Εἶνε μία...«ἀπεραντούπολις» μὲ ὅλη τὴν κυριολεξία, τὴν ὁποία κανεὶς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ περιγράψη. Ἄλλωστε—καὶ αὐτὴ εἶνε ἡ γνώμη ὅλων ὅσοι ἔζησαν μῆνες ἢ καὶ χρόνια στὸ Παρίσι, στὴν πόλιν αὐτὴ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς χλιδῆς, τοῦ πλούτου καὶ τοῦ ἐγκλήματος, τῆς μόδας καὶ τοῦ «ἀπαχισμοῦ», τῶν ἐκπλήξεων καὶ τοῦ «πανζουρλισμοῦ» — δὲ μπόρεσε ποτὲ κανεὶς νὰ τὴν μάθη τέλεια. Δὲν τὴν ξέρουν οὔτε οἱ Παριζιάνοι.

Εἶνε λοιπὸν τόλμημα, συγχωρούμενον μόνον εἰς ἕνα...δημοσιογράφον, ποὺ δὲν ὑποχωρεῖ μπροστὰ σὲ τίποτα, ἡ περιγραφὴ τοῦ Παρισιοῦ ἀπὸ τὸν ὑποφαινόμενον, ὁ ὁποῖος βιαστικὰ-βιαστικά, πέρασε ἀπὸ πὸ Παρίσι, πηγαίνοντας στὸ Λονδῖνο γιὰ τοὺς γάμους τῆς Μαρίνας, ἔμεινε λίγες μέρες καὶ ἔφυγε μὲ τὸν ...καϋμὸ ὅτι εἶδε τὸ «γλυκὸ» καὶ τὸ «μέλι» καὶ δὲν πρόφθασε νὰ πάρη λιγάκι οὔτε μὲ τὸ δαχτυλάκι του!

Εἴπαμε ὅμως: ὁ δημοσιογράφος εἶνε τολμηρός. Νομίζει πὼς αὐτὸς ἔχει τοῦ Θεοῦ τὸ χάρισμα νὰ τὰ βλέπη ὅλα, μέσα σὲ λίγα λεπτὰ, καὶ—ἂν ἐπιτρέπετε—σὲ λίγα δευτερόλεπτα. Ἂς ἐπιχειρήσουμε νὰ κάνουμε λοιπὸν τὴν... ἀπόπειρα τῆς περιγραφῆς.

Φθάνουμε βράδυ στὸ σταθμὸ τῆς Λυών. Ἕνας τεράστιος σὲ ἔκτασι καὶ μῆκος μαῦρος θόλος. Γραμμές, σίδερα, βαγόνια, μηχανές, φυλάκια, γραφεῖα, φῶτα, κόσμος, ὑπάλληλοι, φύλακες, «πορτέρ», καροτσάκια, σύγχυσις, θόρυβος, βουητό. Μέσα σ' ὅλα αὐτὰ ὅμως, παραδόξως κσὶ περιέργως, ἐπικρατεῖ τὸ πνεῦμα τῆς ὀργανώσεως. Νομίζεις ὅτι θὰ συνθλιβῆς καὶ θὰ τὰ χάσης. Πνίγεσαι προκαταβολικῶς ἀπὸ...ἀπελπισία διὰ τὴν μέλλουσαν—κατὰ τοὺς φόβους σου—νὰ σοῦ συμβῆ περιπέτεια καὶ δὲν σοῦ συμβαίνει τίποτε. Ἕνας «πορτὲρ» ἀρκεῖ γιὰ νὰ εὑρεθῆς, παρ' ὅλον ἐκεῖνο τὸν θόρυβο καὶ τὸν τρόμο ποὺ σοῦ «ἐμποιεῖ» τὸ ὅλο πελώριο καὶ παμμέγεθες τοῦ συγκροτήματος τοῦ σταθμοῦ, εἰς τὸ...ταξί σου! Νὰ τὸ Παρίσι! Τὸ ἔχεις τώρα μπροστά σου. Μυστηριῶδες, ὅπως ἀπὸ τὰ παιδικά σου χρόνια τὸ ἔχει δημιουργήσει ἡ φαντασία σου, ἐγκληματικὸ ἢ περιπετειῶδες, ἀναλόγως τῶν μυθιστορημάτων ποὺ ἔχεις διαβάσει στὴν παιδική σου ἡλικία.

Δρόμοι φωτεινοί, φαρδεῖς. Σπίτια ἐπιβλητικά, ὀγκώδη, ἀλλὰ μαῦρα. Μαγαζιὰ πάμφωτα. Ρεκλάμες φωτεινές. Κίνησις ὄχι μεγάλη. Μεγάλη, ἀλλ' ὄχι ἐκείνη ποὺ φανταζόσουνα. Περνᾶς δίπλα ἀπὸ μιὰ μεγάλη γέφυρα τοῦ Σηκουάνα καί, πρὸς στιγμήν, νομίζεις πὼς βλέπεις ἐκεῖ ἐπάνω, στὸ τελευταῖο ἀγκωνάρι τῆς γεφύρας, τὸν Ἰαβέρη τῶν «Ἀθλίων», σκεπτικό, μυστηριώδη, συνωφρυωμένο μὲ τὸν «ποδήρη» μανδύα του! Εἶνε ἕνας... πλανόδιος ρακένδυτος ἀνθρωπᾶκος! Θεέ μου, τί ἀπογοήτευσις! Ὅλο ἐκεῖνο τὸ μεγαλεῖο τῶν περιγραφῶν τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ μὲ τοὺς «Ἀθλίους» του κατέπεσε μετὰ πατάγου! Ἐν τούτοις. Ἡ δίψα τῆς θέας καὶ τῆς γνώσεως δὲν χάνεται ἀπὸ τὴν ψυχή σου. Ἀνοίγεις τὰ μάτια σου περισσότερο καὶ «ἐντείνεις» τὴν προσοχή σου πιὸ πολὺ γιὰ νὰ δῆς, ν' ἀντιληφθῆς, νὰ κρίνης! Ἂς τρέχει τὸ ταξί. Ἂς διασχίζεις, ποῦ καὶ ποῦ, δρόμους λίγο σκοτεινούς...ἀλὰ Ἀθήνα. Κυττάζεις, ἐρευνᾶς μὲ τὸ βλέμμα, ἐκπλήττεσαι καὶ συγκρίνεις, ἀπογοητεύεσαι ἢ θαυμάζεις. Ἕως νὰ φθάσης στὸ ξενοδοχεῖον σου ἔχεις ἤδη βγάλει ἕνα πρόχειρο συμπέρασμα. Τὸ Παρίσι εἶνε παμμέγιστο, μυστηριῶδες, ἀπροσδιόριστο ἀλλ' ὄχι ὅπως σοῦ τὸ εἶχαν περιγράψει ἢ τὸ εἶχες φανταθῆ. Εἶνε κι' αὐτὸ μία πόλις. Πόλις ὅμοια σὰν τὴν δική μας, τὴν Ἀθήνα, ἀλλ' εἰς τὸ εἰκοσαπλάσιον ἢ πεντηκονταπλάσιον εἰς ἔκτασιν ἴσως, εἰς πληθυσμὸν ἀσφαλῶς, εἰς κίνησιν, εἰς θόρυβον, εἰς καταστήματα, εἰς κέντρα καὶ εἰς χίλια ἄλλα «εἰς», ποὺ δὲν εἶνε δυνατὸν βέβαια νὰ γραφοῦν ἐδῶ τώρα ἀμέσως καὶ προχείρως...

Δεκέμβριος καὶ δὲν εἶναι ἐν τούτοις κακὸς ὅπως ὁ Ἰανουάριος τῶν Ἀθηνῶν. Τὸ πρωϊνό, αὐτὸ τοὐλάχιστον ποὺ περιγράφω, εἶναι θαυμάσιο. Γκρίζος ὁ οὐρανὸς ἀλλὰ ὄχι βαρύς. Ἡ ἡμέρα, τὸ χρῶμα τοῦ φωτός, ἡ ἀτμόσφαιρα, ὅλα ἔχουν μιὰ γλυκειὰ ἐλαφρότητα. Ἕνα ξεκουραστικὸ καὶ εὐχάριστο συναίσθημα σοῦ γεννοῦν ὅλα ὅσα βλέπεις καὶ τὸ Παρίσι ἀρχίζει καὶ σοῦ γίνεται συμπαθητικὸ καὶ ἀγαπητό. Ἡ ἐντυπώσεις τῆς νύχτας, ποὺ παρ' ὀλίγον νὰ τὸ βγάλης ἴδιο μὲ τὴν... Ἀθήνα, φεύγουν. Ὅταν σὲ λίγο βρεθήκαμε στὴν «ἀβενὺ ντὲ Σὰν-Ἐλιζὲ» ἄλλαξαν ἀκόμη περισσότερο καὶ ὑπὲρ τοῦ Παρισιοῦ ἡ πρωϊνὲς ἐντυπώσεις μας. Βρισκόμαστε στὴν «ἀορτὴ» τῆς «Ἐτουάλ», τῆς καρδιᾶς δηλαδὴ τοῦ Παρισιοῦ. Ἔ! Ἐδῶ πλέον τὸ Παρίσι ἀρχίζει πραγματικὰ νὰ σοῦ ἐπιβάλλεται. Εἶναι Παρίσι. Ὅπως τὸ ἐφαντάσθηκες καὶ ὅπως σοῦ τὸ περιέγραψαν. Μεγάλο, ἀπέραντο, ἐπιβλητικό, ἀχανές, κοσμοπολιτικό, διεθνές. Ζαλίζεσαι! Τὰ χάνεις!

Ἀρχίζουμε νὰ βαδίζουμε. Χρειάζεται εἰδικὴ περιγραφὴ γιὰ τὸν τρόπο ποὺ ἔχει ρυθμισθῆ ἡ κίνησις στὸ Παρίσι. Ὅπως χρειάζεται καὶ εἰδικὴ περιγραφὴ γιὰ τὴν τάξι ποὺ ἐπικρατεῖ εἰς ὅλα του, γιὰ τὴν καθαριότητα τῶν δρόμων του, γιὰ τοὺς πολιτισμένους ἀστυφύλακάς του καὶ γιὰ τὸν ρυθμὸ καὶ τὴν ὀργάνωσι τῆς καθημερινῆς ζωῆς του. Ἀποφασίζουμε νὰ κάνουμε ἕνα μικρὸ ταξιδάκι μὲ τὸ περίφημο «Μετρό» του, τὸν θαυμάσιο καὶ καταπληκτικὸ ἠλεκτρικὸ σιδηρόδρομο, ὁ ὁποῖος διασχίζει ὁλόκληρο τὸ Παρίσι ὑπὸ τὴν γῆν καὶ εἰς πολλὰ σημεῖα καὶ ὑπὸ τὸν Σηκουάνα! Ἄλλο θαῦμα ἐδῶ καὶ ἄλλη ἔκπληξις. Μόλις βρεθῆς στὸν πρῶτο σταθμὸ τοῦ «Μετρὸ» καταλαβαίνεις γιατὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Παρισιοῦ δὲν γίνεται ἐκεῖνος ὁ συνωστισμὸς ποὺ φανταζόσουνα ὅτι θὰ ἔβλεπες, δεδομένου ὅτι τὸ Παρίσι ἔχει σήμερα ἄνω τῶν ὀκτὼ ἑκατομμυρίων κατοίκους. Διότι ἡ μεγαλυτέρα κίνησις καὶ ὁ πραγματικὸς συνωστισμὸς γίνεται ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Παρισιοῦ.

Σοῦ λένε: «Μ' ἕνα εἰσιτήριο μπορεῖς νὰ κάνης ὅλες τὶς διαδρομὲς τοῦ «Μετρό». Μπορεῖς δηλαδὴ νὰ κυκλοφορῆς ὑπὸ τὸ Παρίσι μίαν ἡμέρα μ' ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ εἰσιτήριο. Σοῦ χαρίζουν ὅμως κάτι τὸ ὁποῖον δὲν γίνεται. Διότι ἡ ὑπόγειος ἀτμόσφαιρα εἶνε πνιγηρά. Πολλοὶ σταθμοὶ εἶνε ὑγροὶ καὶ τὰ ὑπόστεγά τους στάζουν ὑγρασία. Δὲ μπορεῖς νὰ μείνης περισσότερο τῆς ὥρας. Αἰσθάνεσαι—ὅταν μάλιστα εἶσαι καὶ ἀσυνήθιστος — τὴν ἀνάγκη νὰ εὑρεθῆς τὸ γρηγορώτερο στὴν ἐπιφάνεια καὶ ν' ἀναπνεύσης τὸν καθαρο καὶ ζωογόνο ἀέρα τοῦ καθαροῦ δρόμου τοῦ Παρισιοῦ.

Ἀλλὰ τὸ μεσημέρι φθάνει καὶ τὸ Παρίσι τώρα γίνεται ζωηρότερο. Ἡ κίνησις εἰς τοὺς δρόμους φουντώνει. Αὐτοκίνητα, λεωφορεῖα, ταξί, ἄνθρωποι, ὅλοι κινοῦνται μὲ ταχύτητα δεκαπλασίαν ἐκείνης ποὺ ἀναπτύσσουν οἱ Ἀθηναῖοι στοὺς δρόμους καὶ ἡ ὁποία φαίνεται «ἰλιγγιώδης» εἰς τοὺς ἐπαρχιώτας ποὺ βλέπουν τὴν Ἀθήνα γιὰ πρώτη φορά.

Στὸ Παρίσι, τὸ μόνο πρᾶγμα ποὺ δὲν εἶνε πρόβλημα εἶνε τό: «ποῦ θὰ φᾶς». Στὴν Ἀθήνα πολλὲς φορές, ἰδίως τὰ βράδυα, ἀκοῦς πολλοὺς νὰ λένε: «Ποῦ θὰ φᾶμε ἀπόψε; Πρόβλημα καταντᾶ κι' αὐτὸ τὸ φαΐ!» Στὸ Παρίσι δὲν εἶνε τὸ ἴδιο. Ἔχει χιλίων εἰδῶν «ρεστωρὰν» ἢ «ρεστωρὰν-μπὰρ» καμωμένα γιὰ ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ γοῦστα. Θέλεις νὰ φᾶς πολυτελῶς καὶ μὲ μουσική; Ἀμέσως ἔχεις μπροστά σου τὸ κατάλληλο ρεστωράν. Θέλεις νὰ φᾶς ἥσυχα καὶ χωρὶς θόρυβο; Κοντά σου

εὑρίσκονται ἄπειρα τὰ «ρεστωράν» τοῦ γούστου σου. Θέλεις τρώγοντας νὰ δοκιμάσῃς καὶ λίγη... Παριζιάνα; Εὔκολο. Στὸ πρῶτο καφὲ-μπὰρ εὑρίσκοντο ἀπ' ἔξω καθισμένες ἄπειρες χαριτωμένες γυναῖκες ποὺ εἶνε πρόθυμες νὰ σὲ συντροφεύσουν στὸ τραπέζι σου. Μπορεῖς, λοιπόν, νὰ περάσῃς τὸ μεσημέρι σου καὶ— ἂν θέλῃς καὶ τὸ ἀπόγευμά σου—ὅπως σ' ἀρέσῃ καὶ ἀναλόγως τῆς διαθέσεώς σου καὶ τοῦ...βαλαντίου σου.

Στὶς τρεῖς τὸ ἀπόγευμα τὸ Παρίσι ἔχει τὴν ὄψι ποὺ ἔχει ἡ Ἀθήνα στὶς ἕξ ἢ ἑξήμισυ τὸ βράδυ. Εἶνε φωτισμένο καὶ ἡ κίνησίς του φθάνει εἰς τὸ ζενίθ. Οἱ πάμφωτοι δρόμοι. Τὰ ἀπέραντα καταστήματα. Οἱ φωτεινὲς ρεκλάμες ποὺ ἐναλάσσουν χρωματισμοὺς καὶ σχέδια. Οἱ μεγάλες καὶ πλούσια στολισμένες καὶ κατάφωτες προθῆκες. Τὰ ἀναρίθμητα κατὰ τετράδας, εἰς ἔκτασιν χιλιομέτρων, κινούμενα ταξί. Τὰ πλήθη τοῦ κόσμου ποὺ βαδίζουν μὲ τὸ ρυθμὸ ποὺ καθορίζουν οἱ πόλισμσν. Τὰ μεγάλα κέντρα ποὺ εἶνε ἀναρίθμητα καὶ ποὺ κυκλώνουν ὅλους τοὺς δρόμους ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ τὴν πλατεῖαν τῆς Ὄπερας καὶ τὰ ἄλλα ποὺ σκορπίζονται ἕως τὴν θαυμαστὴ πλατεῖα τῆς Ὁμονοίας μαζὶ μὲ τὴν ὀνειρεμένη «ἀβενὺ ντὲ Σὰν-Ἐλιζὲ» ἕως τὴν «Ἐτουάλ», εἶνε ὅραμα ἀσυλλήπτου μαγευτικότητος. Εἶνε κάτι τὸ ἀφάντασστο καὶ τὸ ἀσύλληπτο. Κάτι τὸ ἀληθῶς ἐπιβλητικό. Εἶνε τὸ σῆμα τῆς μεγαλουπόλεως. Εἶνε ὁ σταυρὸς ποὺ σὲ πείθει ὅτι τὸ Παρίσι εἶνε τὸ κέντρο τοῦ κόσμου — ὁ «ὀμφαλὸς»—καὶ τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ. Σ' αὐτὲς τὶς ὧρες νοιώθεις γιατὶ ὅλος ὁ κόσμος τρελλαίνεται νὰ ζῇ στὸ Παρίσι. Γιατὶ εἶνε τὸ φῶς, τὸ λοῦσο, ἡ χλιδή, ἡ θαλπωρή, ἡ ἔκπληξις, τὸ σίκ. ἡ γυναίκα, ἡ μουσική, ὁ χορός, ἡ μόδα, ὁ πλοῦτος, ὅλα βαλμένα μὲ τέχνη, μὲ μπρίο, μὲ γοῦστο. Καὶ μαγευμένος, ξετρελλαμένος, γοητευμένος, βλέποντας ὅτι τὸ θέαμα ὑπερβάλλει πλέον τὴν φαντασία σου, λές: τώρα μάλιστα, αὐτὸ εἶνε Παρίσι. Ἀξίζει νὰ ζήσῃ κανεὶς λίγες ὧρες μέσα σ' αὐτὴ τὴ «δίνη» τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία κινεῖται σὰν ἀστραπή, μὲ τὰ φτερὰ τῆς εὐτυχίας καὶ τοῦ ὀνείρου.

Καὶ τώρα τὸ βράδυ στὸ «Καζινὸ-ντὲ-Παρί». Εἶνε ἕνα παλιὸ ὅσο καὶ ὀνομαστὸ κέντρο. Ἐδῶ ἔχει βασιλεύσει ἡ Ζοζεφίνα Μπαϊκερ. Ἐδῶ ἔχει δοξασθῆ ἡ Μιστιγκέττ. Ἐδῶ σφυρηλατεῖται τὸ γλέντι, τὸ τραγοῦδι, ὁ χορὸς καὶ σκορπίζεται κατόπιν σ' ὅλο τὸ Παρίσι καὶ ἀπὸ τὸ Παρίσι σ' ὅλο τὸν κόσμο. Καταπληκτικὰ πράγματα δὲν βλέπει κανείς. Μία ἐπιθεώρησις σὰν τὶς δικές μας. Καὶ μπορῶ νὰ πῶ —πρὸς τιμὴν τῶν Ἑλλήνων ἐπιθεωρησεογράφων καὶ ἰμπρεσσαρίων — ὄχι καλύτερη ἀπ' τὶς δικές μας. Θέατρο παλιό. Καθίσματα παλιά. Τάξις καμμία. Ἐπιτρέπεται τὸ κάπνισμα καὶ ἡ...συζήτησις. Κόσμος πάσης φύσεως καὶ...ποιότητος. Τὸ εἰσιτήριο πανάκριβο. Πρώτη θέσις ἑξῆντα φράγκα. 420 δραχμές! Γιὰ σκεφθῆτε ἕνα δικό μας θέατρο Ἐπιθεωρήσεως μὲ 100 δραχμὲς τὸ εἰσιτήριο; Δὲν θὰ πατοῦσε κανείς. Ἐδῶ, ἐπειδὴ τὸ Καζινὸ ἔχει διαφημισθῆ στὸ ἐξωτερικὸ ὡς κάτι τὸ ἐξαιρετικὸ καὶ τὸ παραδείσιο, τὸ εἰσιτήριο πληρώνεται χωρὶς ἀντίρρησι καὶ τὸ θέατρο κάθε βράδυ εἶνε γεμᾶτο. Οἱ ἤθοποιοὶ ὄχι σπουδαῖοι. Οἱ γυναῖκες ὄχι πλάσματα. Τέλειο τὸ μπαλλέττο. Ἐγγλέζες ὅλες, ὅμως, καὶ ὄχι Παριζιάνες. Σώματα φτιαγμένα γιὰ νὰ... τραβοῦν τὸν κόσμο. «Γκὲρλς» μιὰ φορά. Τὰ σκηνικὰ θαυμάσια. Ὁ φωτισμὸς ὑπέροχος. Ἀξίζει τὸ κόπο νὰ δῇ κανεὶς τὸ «Καζινὸ» ὅταν θὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ Παρίσι.

Μετὰ τὸ θέατρο, ἂν δὲν εἶσαι κουρασμένος ἀπὸ τὶς ἐντυπώσεις τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νύχτας, μπορεῖς νὰ περάσῃς λίγες ὧρες ἀκόμη εὐχάριστες στὴν Μονμάρτη ἢ στὸ Μὸν-Παρνάς. Εἶνε δυὸ συνοικίες ποὺ μοιάζουν σὰν δυὸ μεγάλες φίλες ποὺ κτυπιοῦνται μεταξύ τους. Ἀγωνίζονται οἱ καταστηματάρχαι νὰ τραβήξουν περισσότερο κόσμο. Ἰδίως δὲ τοὺς ξένους. Τὸ Παρίσι ζῇ μ' ἕνα σκοπό. Νὰ ξεπαραδιάζῃ τοὺς ξένους. Ὁ Παριζιάνος φερμάρει τὸν ξένο ὅπως ὁ κυνηγὸς τὸν λαγό. Μόλις τὸν δῇ, τὸν ζυγίζει, καὶ ἀρχίζει τὴν ἐπίθεσι. Ἡ νίκη εἶνε ἐκ τῶν προτέρων δική του. Πρῶτον διότι ἀξίζει νὰ φάῃ κανεὶς τὰ λεπτά του στὸ Παρίσι. Καὶ δεύτερον διότι ὅλοι ὅσοι φθάνουν στὸ Παρίσι ἔχουν ἀποφασίσει νὰ «κοποῦν». Γι' αὐτὸ ὁ Παριζιάνος μὲ τὴν Παριζιάνα μαδοῦνε τοὺς ξένους σὰν κοττόπουλα.

Αὐτὲς εἶνε ἡ πρόχειρες ἐντυπώσεις ἑνὸς ταξιδιώτου ποὺ μπορεῖ νὰ ζήσῃ βιαστικὰ 24 ὧρες στὸ ξακουσμένο καὶ ὀνειρευτὸ Παρίσι.

Ν. Π. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ

Ἡ Ἀπορημένη

Αὐτὸ τὸ παιδὶ εἶχε κι' ἡ Κωσταντινιὰ ἡ Ζήναινα, ἡ χήρα μάννα. Ἄλλη γέννα δὲν ἔκανε ἀπὸ τὸ Στεφανή της. Τὸν βύζαξε, τὸν κανάκεψε, τὸν βαργόμησε, τὸν ἀνάστησε, τὸν μεγάλωσε, τὸν ἔκαμε δώδεκα χρονῶν παλληκαράκι, μιὰ χαρά. Πήγαινε στὸ σκολειὸ τοῦ Διονυσιάδη, πρῶτος καὶ καλύτερος· ἔλεγε στὴ Φανερωμένη τὸ Κυριελέησον μὲ μιὰ γλυκειὰ φωνὴ σὰν τοῦ Ἀγγέλου· ἔπαιζε μὲ τὰ γειτονόπουλα στὸ πλάτωμα, φρόνιμα, χωρὶς νὰ μαλώνῃ μὲ κανένα, ἐνῶ ἡ μάννα του, πλέκοντας τὸ σκαρτσούνι της, τὸν ἐκαμάρωνε ἀπὸ τὸ παραθύρι. Κι' ὅλοι εἶχαν νὰ κάμουν μὲ τὴν προκοπή, τὴ φρονιμάδα, τὴ γλύκα καὶ τὴν ὀμορφιὰ αὐτοῦ τοῦ παιδιοῦ.

— Νὰ σοῦ ζήσῃ, κυρὰ-Κωσταντινιὰ Στεφανής σου, τῆς ἔλεγαν, νὰ σοῦ κάμῃ τὰ καλὰ γεράματα!..

—Ἀμήν! νὰ δώσῃ ὁ Θεός, ἀπαντοῦσε κείνη.

Μὰ ἦταν τόσο σίγουρη πὼς ὁ Στεφανὴς θὰ τῆς ζοῦσε! Ἂν μποροῦσε ποτές, στασίου κόσμου ποὺ λένε, νὰ πάθῃ τίποτα ἕνα παιδὶ ποὺ δὲν τοῦ πόνεσε μιὰ φορὰ οὔτε τὸ κεφάλι! Φτού, φτού, νὰ μὴ βασκαθῇ! τί γερό, τί ὕγιο ποὺ ἦτανε!

Κι' ἄξαφνα νὰ τῆς ἀρρωστήσῃ! Μὰ ἔτσι, στὰ καλὰ καθούμενα. Χωρὶς νὰ ψυχρωθῇ, χωρὶς νὰ ζεσταθῇ, χωρὶς νὰ φάῃ τίποτα ἐνάντιο, χωρὶς νὰ κάμῃ ἢ νὰ λάβῃ τὸ παραμικρό. Κοιμήθηκε, ποὺ λές, καλὰ-καλούτσικα,—ἕνα Σαββατόβραδο, προπαραμονὴ τοῦ Ἁγίου Λουκός,—καὶ ξύπνησε μὲ κάψα. Οὔτε νὰ σηκώσῃ κεφάλι, τέτοιο κακό! Στέρνει ἀμέσως ἡ μάννα του γιὰ τὸ γιατρὸ τὸ Στουπάθη. «Πλευρίτης!» τῆς λέει.

«Πλευρίτης;! ἔτσι μονοκοπανιά;! Ἔλα, Χριστὲ καὶ Παναγιά μου!» σταυροκοπιέται. «Ἔ, καμμία βολά, ὑποβόσκει», τῆς κάνει ὁ γιατρός. «Συφορά μου! Ἀμὴ τώρα;»

Ἔ, τώρα τίποτα. Μὴν κάνεις ἔτσι, θὰ τὸν γιάνουν. Δὲν ἦταν πάλι τοῦ θανατᾶ ἀπὸ ἕναν πλευρίτη! Μιά, δυὸ βδομάδες καὶ θὰ σηκωθῇ. Δὲ βαρυέσαι, σ' αὐτὴ τὴν ἡλικία! Περδίκι θᾶναι σὲ δυὸ βδομάδες! Μπά, καὶ σὲ λιγότερο.

Ἡ μάννα, μέσ' στὴν ἀγωνία της, χαμογελάει. Μπορεῖ ποτὲς νὰ πάθῃ τίποτα ὁ Στεφανὴς ἀπὸ ἕναν πλευρίτη; Περιπλεμονία εἶχε ὁ Ντανῆς τῆς κυρὰ-Στάθαινας, ἐκεῖνο τὸ χλωμὸ παιδάκι, ἡ τσίγγλα, κι' ἔγινε καλὰ σὲ λίγες μέρες. Ὄχι ὁ Στεφανής, ὁ παίδαρος, ὁ σιδερένιος!

Μὰ ποῦ! Πρὶν περάσουν οἱ δυὸ βδομάδες, ὁ πλευρίτης τὸν ἔρριξε κι' αὐτὸν σὲ περιπλεμονία. Καὶ πέρασαν μῆνες χωρὶς νὰ γίνῃ καλά. Τί κι' ἂν δὲν πέθανε; τί κι' ἂν ψευτοσηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι; τί κι' ἂν κατέβηκε μιὰ μέρα καὶ στὸ πλάτωμα ἢ πῆγε μιὰν ἄλλη καὶ στὴν ἐκκλησιά; Οὔτε νὰ φάῃ, οὔτε νὰ παίξῃ οὔτε νὰ γελάσῃ, οὔτε νὰ τραγουδήσῃ, οὔτε νὰ ψάλῃ, οὔτε νὰ διαβάσῃ δὲν εἶχε πιὰ ὄρεξη. Τοῦ ἔμεινε μιὰ λιμόκαψα, μιὰ κρυφοδαγκανιάρα, ποὺ τὸν ἔτρωγε νύχτα-μέρα, τὸν ἔλυωνε, τοὔκοβε τὰ ἤπατα, τὸ χρῶμα, τὴ χαρά, ὅλα!.. Ὕστερα, ἡ λιμόκαψα δυνάμωσε κι' ὁ Στεφανής, ὁ μισὸς ἀπ' τὴν ἀδυναμία, ξανάπεσε. Ἦταν φανερό, τῶβλεπαν καὶ τὸ κρυφόλεγαν ὅλοι: ἡ περιπλεμονία ἐκείνη τὸν ἔρριξε σὲ φτίση. Τόσο ποὺ κι' ὁ γιατρὸς ἀναγκάστηκε νὰ τὸ πῇ τῆς μάννας του:

— Ζήναινά μου, τὸ παιδί σου δὲν εἶναι καλά. Πρέπει νἀλλάξῃ ἀέρα.

Τὸ παιδί της, καλέ, τὸ παιδί της;.. Τί τῆς ἔλεγαν τώρα;

Εἶδε κι' ἔπαθε νὰ τὸ πιστέψῃ, νὰ τὸ παραδεχτῇ, νὰ τ' ἀποφασίσῃ. Ἔ, δὲν ἦταν καὶ τόσο εὔκολο γιὰ μιὰ γυναίκα μονάχη, γιὰ μιὰ χήρα ὅπως νὰ πῇς φτωχιά, ποὺ δὲν εἶχε ἄλλο εἰσόδημα ἀπὸ κάτι λίγα νοίκια. Τί νὰ κάμῃ ὅμως, τἀποφάσισε. Καὶ ξεσηκώθηκε, καὶ κουκούλωσε τὸ Στεφανή, καὶ τὸν ἔβαλε σὲ μιὰ καρρότσα καὶ τὸν πῆγε στὸ χωριό, τὸ Καταστάρι, σ' ἕνα σπιτάκι ποὺ τῆς παραχώρησε, ὁ κὺρ Λίγερος, ὁ κουμπάρος της.

Τίποτα! τοῦ κάκου!

Ὅλο καὶ χειρότερα τὸ παιδί, ὅλο καὶ χειρότερα.

Στενοχωριόταν κιόλα στὸ χωριό, στὴν ἐρημιά, στὴ νέκρα. Καλύτερα στὴ χώρα. Ἡ μάννα του τοῦ ἔσερνε τὸ κρεββάτι κοντὰ στὸ κλειστὸ παράθυρο καὶ μποροῦσε ἀπ' τὰ τζάμια νὰ βλέπῃ τὸ πλάτωμα, τὰ γειτονόπουλα ποὺ ἔπαιζαν, τοὺς διαβάτες, τἄλογα καὶ πέρα τάκρογιάλι, τὸ λιμάνι, τὰ βαπόρια καὶ τὰ καράβια ποὺ μπαινόβγαιναν, τὶς βάρκες ποὺ βολτάριζαν καὶ τὴ θάλασσα ποὺ ἁπλωνόταν γαλάζια ὡς τἀντικρυνὰ βουνά.

— Μάννα! πᾶμε στὴ χώρα! πᾶμε στὸ σπιτάκι μας! Ἐδῶ δὲ μπορῶ. Θὰ πεθάνω!

— Χριστὸς καὶ Παναγία!!.. Καλά, παιδάκι μου, πᾶμε...

Κι' ἄμα εἶδε κι' ἀπόειδε, ἡ κυρὰ-Κωσταντινιά, παρακάλεσε τὸν κουμπάρο της νὰ τῆς στείλῃ τὴν καρρότσα. Καὶ νά! Τόση χαρὰ αἰστάνθηκε ὁ Στεφανής, ὅταν ξαναβρῆκε ὅσα ἤξερε καὶ νοσταλγοῦσε, ποὺ ἀμέσως ξεγύρισε καί, μιὰ δυὸ-τρεῖς μέρες, ἦταν σὰν καλά. Ἔπειτα

ὅμως ξανακύλησε. Ἡ μάννα φώναξε πάλι τὸ Στουπάθη. Κι' ὁ γιατρὸς σήκωσε τοὺς ὤμους του σκληρά:

— Τί νὰ σοῦ κάμω τώρα;.. Γιατί δὲν ἀκοῦς;.. Ἔπρεπε νὰ τὸν ἀφήσῃς στὸ χωριό!..

— Θὰ πέθαινε, ντεττόρο μου, θὰ μοῦ πέθαινε κεῖπέρα!..

— Καὶ σοῦ φαίνεται πὼς ἐδῶ θὰ ζήσῃ;

—Ἂς πεθάνῃ!.. Θὰ πεθάνῃ κἄνε στὸ σπίτι του! Ὄχι σ' ἕνα ξένο καλυβόσπιτο, στὴν ἐρημιά!..

Ἔτσι τῶπε. Ἀπὸ τὴ φούρκα της ποὺ θύμωσε ὁ γιατρὸς γιατὶ τὸν παράκουσε. Εἰδεμὴ κάθε ἄλλο πίστευε πὼς μποροῦσε νὰ πεθάνῃ ὁ Στεφανής της ἀπὸ μιὰ λιμόκαψα ἢ καὶ μιὰ κάψα!.. Ἦταν ἀπὸ τὴ μεγάλη ἀρρώστεια. Τὴ γλύτωσε, μὰ τοῦ εἶχε μείνει αὐτὴ ἡ ντεμπολέτσα, αὐτὴ ἡ ἀδυναμία. Οὔτε θέρμη εἶχε, οὔτε φτίση, δόξα σοι ὁ Θεός. Τί χτικιάρης ὁ Στεφανής της; νὰ ἡ ὥρα!

Μὰ ποῦ! Ὁ Στεφανὴς ὅλο κι' ἀδυνάτιζε.., εἶχε περάσει ὁ χειμώνας, εἶχε περάσει καὶ τὸ καλοκαίρι, εἶχαν ἀρχίσει τὰ πρωτοβρόχια, πλησίαζε καὶ τοῦ Ἁγίου Λουκός. Κι' ὁ Στεφανὴς στὸ κρεββάτι, νὰ βλέπῃ τὸ πλάτωμα καὶ τὴ θάλασσα καὶ νὰ ρέβῃ, νὰ λυώνῃ ἀπὸ μέρα σὲ μέρα.

Κι' ἦρθε καιρὸς ποὺ ἡ δόλια μάννα τὸ πίστεψε γιὰ δυνατὸ καὶ τὸ φοβήθηκε.

«Ἀλήθεια; ἔλεγε. Ἀλήθεια θὰ μοῦ πεθάνῃ;»

Κι' ἔγινε τότε σὰν τρελλή.

Ἔκραξε ὅλους τοὺς γιατροὺς τῆς χώρας, καὶ τὶς γιάτρισσες, καὶ τοὺς κομπογιαννίτες, καὶ τὶς μάϊσσες ἀκόμα. Ἔκαμε χίλια γιατρικά, γιατροσόφια, ξόρκια καὶ μάγια. Τὸν ἴδιον καιρὸ ἔκανε καὶ θεοτικὰ κι' ὕστερα, ἀπελπισμένη ἀπὸ τάχα, — ἀπορπισμένη ὅπως τῶλεγε,— ἀφοσιώθηκε σ' αὐτὰ καὶ μόνο. Ὅ,τι ἔκανε ὁ Θεός! Ἔφερε στὸ σπίτι τοῦ Ἁγίου τὸ Χέρι, ἔφερε φυλαχτὰ καὶ λείψανα, τὸ Τίμιο Ξύλο, ὡς καὶ τὸ δάχτυλο τοῦ Ἅη-Γιάννη τοῦ Πρόδρομου, ποὺ τῶχε ὁ παπᾶ-Σαράντης. Ἔκαμε τάματα σὲ δέκα ἐκκλησιὲς καὶ σὲ δέκα θαματουργὲς εἰκόνες: λαμπάδες ἴσαμε τὸ μπόϊ τοῦ παιδιοῦ, κι' ἀσημένια καντήλια ἀκοίμητα, μὲ τὸ λάδι τῆς χρονιᾶς τους. Πῆγε ξυπόλυτη στὸ μακρινὸ ξωκλῆσι τοῦ Ἅγιου Στέφανου, νὰ παρακαλέσῃ τὴ Χάρη του μηνήπως κι' ἔκανε τὸ θάμα γιὰ τὸ μικρὸ συνονόματο. Καὶ μέρα παρὰ μέρα καλοῦσε τὸν παπᾶ τῆς Φανερωμένης, τὸν ἐνορίτη, νὰ τὸν σταυρώνῃ, νὰ τὸν ἁγιάζῃ.

Ὁ παπᾶς ἦταν πιὰ ὁ γιατρός. Ὁ Στουπάθης κ' οἱ ἄλλοι ντεττόροι εἶχαν πάψει τὶς βίζιτές τους. Ὁ παπᾶς τῆς εἶχε πολυστέψει. Καὶ συχνά, ἀφοῦ τέλειωνε τὸν ἁγιασμό, τὴν παράκληση, τὴν εὐχὴ κι' ὁ μικρὸς ἄρρωστος, ναρκωμένος ἀπὸ τὸ λιβάνι, κοιμόταν, ἡ κυρὰ Κωσταντινιὰ τὸν ἔπαιρνε στὴν τραπεζαρία νὰ τοῦ δώσῃ τὸν καφέ. Ἐκεῖ ὁ γιατρὸς γινόταν πνευμοτικός. Κλαίγοντας, ἡ μάννα τοῦλεγε τὸν πόνο, τὸ φόβο καὶ τὴν ὀρπίδα της: Τί ἄλλο εἶχε στὸν κόσμο ἀπὸ κεῖνο τὸ παιδί; Γι' αὐτὸ δὲν πίστευε ποτὲ πὼς ὁ Θεός, ὁ μεγάλος καὶ δίκαιος, θἄκανε τὸ ἄδικο νὰ τῆς τὸ πάρῃ. Ὤ, ποτέ!

Μὰ ὁ παπᾶς ποὺ ἤξερε καλὰ τὴν κατάσταση τοῦ παιδιοῦ καί, μολονότι τὰ ζητοῦσε μὲ τὶς εὐχές του καθεμέρα, δὲν πίστευε πολὺ στὰ θάματα, ἤθελε νὰ προετοιμάσῃ τὴ δόλια μάννα. Καὶ τῆς ἔλεγε τὰ συνηθισμένα:

—Ἀνεξιχνίαστοι αἱ βουλαὶ τοῦ Ὑψίστου, κυρὰ-Κωσταντινιά μου! Ποὺ θὰ πῇ πὼς κρεμόμαστε ὅλοι ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ πρέπει νὰ ὑποταζόμαστε στὰ θελήματά του.

Ἡ μάννα, ποὺ καταλάβαινε, θύμωνε τότες, ἀγρίευε:

— Παπᾶ-Στέλιο! τοῦ φώναζε. Παπᾶ-Στέλιο! Ἂν μοῦ πεθάνῃ τοῦτο τὸ παιδί, δὲν ὑπάρχει Θεός! Εἶναι ψέμματα οὖλα!

— Εὐλογημένη μου... δοκίμαζε νὰ τὴ μερώσῃ ὁ παπᾶς.

Τὸν ἔκοβε πιὸ ἄγρια:

—Ἀκοῦς τί σοῦ λέω; Ἂν πεθάνῃ ὁ Στεφανής, δὲ ματαπιστεύω οὔτε σὲ Θεό, οὔτε σὲ τίποτα! Νὰ κλείσετε τὶς Ἐκκλησίες σας καὶ νὰ πᾶτε νὰ γίνετε σκαφτιάδες, ψαράδες, φάβροι, μακελαραῖοι, ὅ,τι θέλετε! Καὶ νὰ μᾶς

ἀφήνετε ἥσυχους νὰ γεννιόμαστε, νὰ ζοῦμε, νὰ παντρευόμαστε καὶ νὰ πεθαίνουμε χωρὶς τὴ βοήθεια σας!

— Μὴ βλαστημᾶς, εὐλογημένη!..

—Ἐκεῖνο ποὺ σοῦ λέω! Ἂν μοῦ πεθάνῃ τοῦτο τὸ παιδί, δὲν ὑπάρχει Θεός, δὲν ὑπάρχει τίποτα!

Κι' ἦρθε μέρα,—συφορά της καὶ μαυρίλα της,—ποὺ τὸ εἶδε μὲ τὰ μάτια της.

Σχεδὸν στὸ χρόνο, ἀνήμερα τοῦ Ἅη-Λουκός, ὁ Στεφανὴς ξεψύχησε στὴν ἀγκαλιά της σὰν τὸ πουλάκι.

Κι' ἡ δόλια μάννα... κράτησε τὸ λόγο της:

Ἔπαψε νὰ πιστεύῃ πὼς ὑπάρχει Θεός.

Οὔτε σ' Ἐκκλησιὰ ξαναπάτησε, οὔτε παπᾶ ξαναφώναξε στὸ σπίτι της, οὔτε τάμα ἔκαμε, οὔτε παράκληση, οὔτε ἁγιασμό, οὔτε προσευχή. Ἕνα μνημόσυνο μόνο, γιὰ τὸν τύπο καὶ γιὰ τὸν κόσμο, κι' ἔπειτα τίποτα...

Κι' ὁ παπᾶ-Στέλιος; Τὴ φοβήθηκε! Ναί, ὁ παπᾶ-Στέλιος φοβήθηκε αὐτὴ τὴ μάννα ποὺ ὁ Θεός, ὁ Θεός του, τῆς εἶχε κάνει τέτοιο ἄδικο. Τὴ φοβήθηκε σὰ νἀφταιγε λίγο κι' αὐτὸς ὁ ἴδιος. Δὲν εἶχε μοῦτρα νὰ τὴν ἰδῇ, δὲν εἶχε στόμα νὰ τῆς μιλήσῃ. Καὶ τὴν ἀπόφευγε κι' αὐτὸς ὅπως τὸν ἀπόφευγε κι' ἐκείνη.

Ἡ μάννα εἶχε κλειστεῖ στὸ μαῦρο της σπίτι. Δὲν ἔβλεπε, δὲ δεχόταν, δὲ μιλοῦσε μὲ κανένα. Μαυροντυμένη, μπαμπουλωμένη, χλωμή, βουβή, ἀδάκρυτη, στὸ μαῦρο σπίτι σὰν ἤσκιος, σὰ στοιχειό. Μονάχη, ὁλομόναχη.

Ἔτσι πέρασαν μῆνες. Κι' ἦρθε ἡ παραμονὴ τῶν Φώτων κι' ὁ παπᾶ-Στέλιος βγῆκε μὲ τὴν ἁγιαστούρα του.

«Θὰ κάμω τὸ ἀττάρυβο νὰ πάω καὶ στὴ Ζήναινα· μοῦ φαίνεται πὼς εἶναι καιρός», ἔλεγε στὸν ἑαυτό του.

Μπῆκε στὸ σπίτι. Ἅγιασε πρῶτα στὸ κάτου, ποὺ καθόταν ἄλλη οἰκογένεια κι' ἀπὸ κεῖ, μὲ φόβο καὶ μὲ τρόμο, τράβηξε πρὸς τὴ σκάλα τοῦ ἀπάνου.

Τὸν ἄκουσε ἡ κυρὰ-Κωσταντινιὰ καὶ πετάχτηκε στὸ κεφαλόσκαλο. Μαυροντυμένη, μπαμπουλωμένη, ἀδάκρυτη, πιὸ χλωμὴ κι' ἀπὸ τὸ συνειθισμένο, μὰ ὄχι πιὸ βουβή:

— Ποῖος εἶναι; ρώτησε δυνατά, ἄγρια.

—Ἁγιασμός! ἀποκρίθηκε γλυκὰ ὁ παπᾶς ἀπὸ τὰ πρῶτα σκαλιά.

Εἶχε σταματήσει. Πίσω του τὸ παπαδοπαίδι, μὲ τὸν ἀσημένιο σίγλο, γεμᾶτον ἁγίασμα κι' ἀσημένια λεφτά.

—Ἀ! ἔκαμε ἡ κυρὰ-Κωσταντινιὰ σὰ νὰ ξαφνιάστηκε. Τοῦ λόγου σου εἶσαι, παπᾶ-Στέλιο; Μοῦ κακοφαίνεναι πολύ, μά... ξαστόχησες πὼς ἔχω κορέττο;

— Δὲν ἔχει νὰ κάμῃ... ὁ ἁγιασμός, νὰ σὲ χαρῶ... πρᾶμμα τοῦ Θεοῦ...

—Ὄχι, νὰ σὲ χαρῶ κι' ἐγώ... δὲ δέχουμαι, δὲν ἁγιάζω!.. Εἶμαι ἀπορπισμένη!..

— Μὰ γιατί, κυρὰ-Κωσταντινιά μου, γιατί;.. Τὸ παιδί σου βρίσκεται ὁλοένα ψηλά...

—Ἔγνοια σου κι' ἐγὼ τὸ ξέρω ποῦ βρίσκεται τὸ παιδί μου. Ἄσε τὸ παιδί μου ἐκεῖ ποὺ βρίσκεται κι' ἄσε με καὶ μένα ἐδῶ-πᾶ ποὺ βρίσκουμαι, ἔρμη κι' ἀπορπισμένη!..

— Τὸ παιδί σου εἶναι τώρα Ἄγγελος στὸν Παράδεισο!..

—Ἀλλοῦ, παπᾶ μου, ἐφτοῦνα!.. Δὲ ματαπιστεύω γιατρό, δὲ ματαπιστεύω παπᾶ, δὲ ματαπιστεύω Θεὸ! Δὲ σοῦ εἶπα πώς, ἄ μοῦ πεθάνῃ τὸ παιδί μου, δὲν ὑπάρχει Θεός; Λοιπὸν μοῦ πέθανε! Θεὸς δὲν ὑπάρχει! Παπᾶς κι' ἁγιασμὸς δὲ μοῦ χρειάζεται! Ἄμε στὸ καλό!

Τὰ εἶπε στριγγά, μὲ μιὰ φωνὴ ξεκούρδιστη, ἀπὸ τὸν καιρό, θἄλεγες, ποῦχε νὰ τὴ μεταχειριστῇ. Καὶ μὲ τὸν τελευταῖο λόγο, μπῆκε μέσα καὶ βρόντηξε τὴν πόρτα.

Ὁ παπᾶς σήκωσε τοὺς ὤμους καὶ σταυροκοπήθηκε.

— Πᾶμε! εἶπε σιγὰ στὸ παπαδοπαίδι.

Καθὼς γύρισε νὰ κατεβῇ, εἶδε τὴ νοικοκυρὰ τοῦ κάτου καὶ τὴν κόρη της, ποὺ ἄκουσαν τὶς φωνὲς καὶ βγήκανε στὴν πόρτα της.

— Βουρλίστηκε ἡ κακομοῖρα ἡ Ζήναινα! τοὺς εἶπε μὲ οἶχτο βαθύ. Ἔ, δὲν ἔχει κι' ἄδικο... Γιὰ φαντάσου!..

Καὶ φεύγοντας ὁ διωγμένος,—σκυφτό, ταπεινωμένο κι' αὐτό, ἀκολουθοῦσε τὸ παπαδοπαίδι μὲ τὸ σίγλο,—μουρμούρισε γιὰ μιὰ ἱκανοποίηση μπροστὰ στὸν κόσμο.

— Εἶπεν ἄφρων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ οὐκ ἔστι Θεός...

Οἱ μῆνες, τὰ χρόνια περνοῦσαν.

«Ἂς τη τὴ δυστυχισμένη, ἂς τη τὴν ἀπορπισμένη!..» ἔλεγε ὁ παπᾶ-Στέλιος στὸν ἑαυτό του κάθε φορὰ ποὺ τὴ θυμόταν.

Κι' ἡ ἀπορπισμένη ζοῦσε πάντα κατάκλειστη στὸ μαῦρο της σπίτι, μονάχη, ὁλομόναχη, χωρὶς γιατρό, χωρὶς παπᾶ, χωρὶς Θεό...

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ
τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

ΑΠΟ ΜΙΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙ

ΡΩΜΗ

Η ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΚΗ ΠΡΟΤΕΥΟΥΣΑ

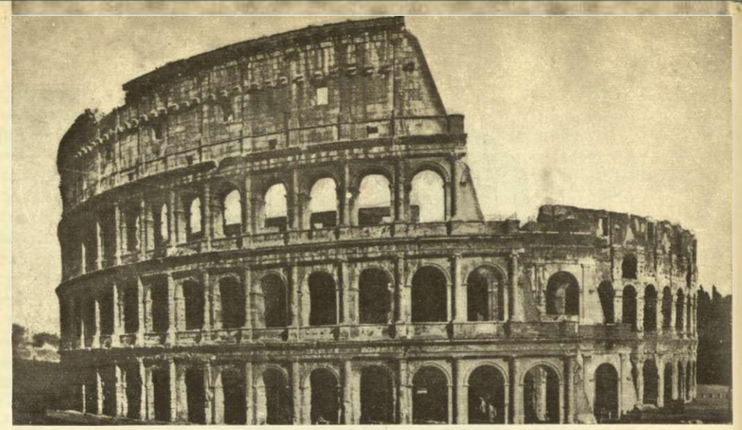

Ἡ Ρώμη, ἡ ἱστορικὴ καὶ Αἰωνία πόλις, σ' αὐτὸν ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ τὴν ἐπισκέπτεται δίνει τὴν ἐντύπωση μιᾶς ἀτμοσφαίρας ἀνάκατης ἀπὸ κάτι τὸ πολὺ βαρύ, τὸ μελαγχολικὸ καὶ τὸ ὑπερβολικὰ σοβαρό. Σὰν ἔχῃ κανεὶς γνωρίσει τὴν Βιέννη, τὸ Βερολῖνο, τὸ Παρίσι καὶ συγκρίνει τὶς ἐντυπώσεις ποὺ ἔχει ἀπὸ τὶς τρεῖς αὐτὲς Εὐρωπαϊκὲς πρωτεύουσες μὲ τὴν Ρώμη δὲ βρίσκει τίποτε τὸ κοινὸν μὲ τὴν Ἰταλικὴ πρωτεύουσα. Κι' οἱ τρεῖς πρωτεύουσες ποὺ ἀναφέραμε εἶναι πόλεις ποὺ μαζὶ μὲ τὰ πράγματα ποὺ ἔχει νὰ μάθῃ κανεὶς καὶ νὰ σπουδάσῃ, μπορεῖ νὰ ποικίλλῃ τὸν καιρό του εὐχάριστα μὲ χίλιες δυὸ διασκεδάσεις. Μὰ τὸ τελευταῖο αὐτὸ στοιχεῖο λείπει ὁλότελα ἀπ' τὴ Ρώμη.

Πρὶν χρόνια, ὁ Κάϊζερ σὲ μιὰ προσπάθειά του νὰ κάνῃ τὸ Βερολῖνο ἄξιο νὰ συναγωνισθῇ τὸ Παρίσι στὴν κίνησι τῶν ξένων καὶ στὴν χάρι, ἔφτιαξε γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὸ καλλίτερο ντάνσιγκ τῆς Εὐρώπης ποὺ ἀκόμη καὶ σήμερα εἶναι πολὺ γνωστὸ μὲ τὸ ὄνομα «Παλαὶ ντὲ Ντάνς». Δὲν πέρασε ὅμως καὶ πολὺς καιρὸς κι' ὁ Κάϊζερ ἀντελήφθη πώς, παρ' ὅλες τὶς προσπάθειές του, τὸ περίφημο ντάνσιγκ ποὺ ἔφτιαξε δὲ μποροῦσε οὔτε νὰ προσελκύσῃ κόσμο οὔτε νὰ τονώσῃ τὴν νυχτερινὴ ζωὴ τοῦ Βερολίνου. Μὴ γνωρίζοντας ποῦ νὰ ἀποδώσῃ τὴν ἀποτυχίαν αὐτὴν ἔδωσε ἐντολὴ στὸν Διευθυντὴ τῆς Ἀστυνομίας νὰ διαπραγματευθῇ ὅσο-ὅσο τὴν μετάκλησι εἴκοσι γαλλίδων ἀρτιστῶν ἀπὸ τὸ Παρίσι, πρᾶγμα ποὺ ἔγινε ἀμέσως, ἐλπίζοντας πὼς μὲ αὐτὸ θὰ ἐτονώνετο καὶ θὰ ἐπετύγχανε τελικὰ ἡ προσπάθειά του. Δὲν πέρασε ὅμως καὶ πάλι πολὺς καιρὸς κι' ὁ Κάϊζερ ἀπελπίσθη τελείως κι' ἐγκατέλειψε τὴν προσπάθειά του, βεβαιωθεὶς πὼς μὲ τεχνικὰ μέσα δὲ μπορεῖ ν' ἀλλάξῃ κανεὶς τὸν χαρακτῆρα, τὸ ρυθμὸ καὶ τὴν ἀτμόσφαιρα μιᾶς πόλεως.

Ἔτσι κι' ἡ Ρώμη εἶχε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχῃ τὸν ἰδιότυπό της χαρακτῆρα, τὸν μελαγχολικὸ καὶ βαρὺ αὐτὸν χαρακτῆρα, ποὺ παρ' ὅλα τὰ ἔργα ἐξωραϊσμοῦ καὶ τῆς φασιστικῆς προσπαθείας, δὲ μπόρεσε νὰ ἀποβάλῃ. Γι' αὐτὸ κι' ὁ ξένος, ἂν δὲν ξέρει τί πρέπει νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τί νὰ θαυμάσῃ ἀπὸ τὴν Αἰωνία αὐτὴ πόλι καὶ περιορισθῇ μόνο στὶς γενικὲς ἐξωτερικὲς ἐντυπώσεις, θὰ μείνῃ μὲ τὸ συναίσθημα πὼς εἶδε μιὰ πόλι μελαγχολική, σοβαρή, βαρειά, μιὰ πόλι παπάδων, ποὺ κάθε μακρόχρονη σ' αὐτὴν διαμονή του δὲ θὰ μποροῦσε νὰ τοῦ ἦταν εὐχάριστη.

Τὸ συναίσθημα αὐτὸ τὸ πρωτοέννοιωσα σάν, γιὰ πρώτη φορά, πρὶν ἀπὸ ἕνα χρόνο, ἐπεσκέφτηκα τὴ Ρώμη. Στὸ δεύτερο ὅμως, πρὶν δυὸ μῆνες, ταξίδι μου ποὺ μοῦ ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ ἰδῶ ἐκεῖνα ποὺ δὲν εἶδα στὸ πρῶτο μου ταξίδι, ἡ ἐντυπώσεις μου ἄλλαξαν ἐντελῶς. Ἡ συντελεσθεῖσα ἀναγγένησι τῆς ἱστορικῆς πόλεως ἀπὸ τὸ Φασιστικὸ καθεστώς, εἶναι τεραστία.

Χωρὶς νὰ κοπιάσῃ κανείς, βλέπει παντοῦ τὶς ἐκδηλώσεις μιᾶς νέας ζωῆς, μιᾶς τάξεως, ἑνὸς καινούργιου ρυθμοῦ.

Πρῶτα-πρῶτα ἐκεῖνο ποὺ ἀντιλαμβάνεται ὁ νέος ἐπισκέπτης, εἶναι ἡ θαυμασίως ὠργανωμένη κυκλοφορία τῶν αὐτοκινήτων. Παρ' ὅλο ποὺ τὰ αὐτοκίνητα διασχίζουν τοὺς δρόμους τῆς Ρώμης μὲ μεγάλη ταχύτητα—δὲν ὑπάρχει νόμος περιοριστικὸς τῆς ταχύτητος—κι' οἱ δρόμοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι στενοὶ καὶ μὲ πολλὲς στροφές, τὰ δυστυχήματα εἶναι σπανιώτατα. Ποῦ ὀφείλεται αὐτό; Στὴν ἐπιδεξιότητα βέβαια τῶν ὁδηγῶν, ἀλλὰ πρὸ παντὸς στὴν ἀφαντάστως καλὰ ὠργανωμένην ὑπηρεσία τῆς τροχαίας κινήσεως. Χωρὶς βέβαια νὰ θέλουμε ἐμεῖς νὰ κατηγορήσωμε τοὺς δικούς μας σωφέρ, ὅταν συγκρίνῃ κανεὶς τὴν κίνησι τῆς Ρώμης, ποὺ εἶναι πιὸ δύσκολη ἀπὸ τὴν κίνησι τοῦ Παρισιοῦ, λόγῳ τοῦ ἀκανονίστου τῶν ὁδῶν, μὲ τὴν κίνησι τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ γεννᾶται ἀμέσως τὸ συναίσθημα, πὼς ἂν ἔτρεχαν τὰ αὐτοκίνητα στὰς Ἀθήνας μὲ τὴν ἰλιγγιώδη ταχύτητα ποὺ τρέχουν στὴ Ρώμη, θὰ εἴχαμε, δὲν ξέρω κι' ἐγώ, πόσες συγκρούσεις καὶ δυστυχήματα!

Ἕνα ἄλλο ποὺ ξενίζει τὸν νέο ἐπισκέπτη κι' ὅταν μάλιστα ὁ ἐπισκέπτης αὐτὸς εἶναι... ρωμηὸς ἀκόμα περισσότερο, εἶναι ἡ ἔλλειψις καφενείων! Στὴ Ρώμη δὲν ὑπάρχουν καφενεῖα γιατί, ἁπλούστατα, δὲν ὑπάρχουν καφενόβιοι! Ὁλότελα ἀντίθετα ἀπ' τὸ Παρίσι, ποὺ ὅλοι του οἱ δρόμοι εἶναι μπάρ, καφενεῖα καὶ ρεστωράν, στὴν Αἰωνία πόλι, τὰ καφὲ-μπὰρ εἶναι ἐλάχιστα. Σὲ λίγους μόνο ἀριστοκρατικοὺς δρόμους, ποὺ βρίσκονται γύρω ἀπὸ τὴν Βίλλα Μποργκέζε, ὑπάρχουν μερικὰ ζαχαροπλαστεῖα, στὰ ὁποῖα μαζεύεται ἡ καλὴ τάξις τῆς Ρώμης γιὰ νὰ πάρῃ τὸ μεσημέρι τὸ ὀρεκτικό της καὶ τὸ ἀπόγευμα τὸ τσάϊ της. Κι' ἐκεῖ μόνο, ὅπως ἄλλωστε εἶναι φυσικό, μπορεῖ νὰ δῇ κανεὶς ὡραῖες σιλουέττες Ρωμαίων γυναικῶν μὲ τὰ ὑψηλόκορμα ἀναστήματα καὶ τὴ λεπτὴ χάρι τῆς πρωτευουσιάνικης φινέτσας.

Ἀξιωματικοὶ τοῦ ἱππικοῦ κι' ἀμαζόνες, ὕστερα ἀπὸ τὸ περίπατό τους κατὰ μῆκος τῆς Βίλλας Μπορυγκέζε, φασίστες ἀριστοκρατικῆς καταγωγῆς καὶ κυρίες τῆς καλλιτέρας τάξεως μαζεύονται στὰ τέσσερα πέντε αὐτὰ ζαχαροπλαστεῖα, κι' ἐκεῖ περνᾶνε τὴν ὥρα τους...συζητῶντας ἤρεμα καὶ σοβαρά, ἐνῶ τὰ «καμπάρι», τὰ «ἀμερικάνο», τὰ «βερμοὺτ» καὶ καμμιὰ φορὰ τὰ «πόρτο-φλὶπ» διαδέχονται τὸ ἕνα τὸ ἄλλο.

Σὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις της, ἡ Ρώμη ἔχει κάτι τὸ ἀριστοκρατικὸ καὶ τὸ ἐπιβάλλον. Μοῦ φαίνεται πὼς οἱ εὐγενέστεροι κάτοικοι ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν πρωτευουσῶν δὲ θὰ μποροῦσαν νὰ παραβληθοῦν μὲ αὐτοὺς τῆς Ρώμης. Ἡ εὐγένεια καὶ ἡ προθυμία τους γιὰ νὰ σᾶς ἐξυπηρετήσουν φτάνει στὸ ἄκρον ἄωτον. Μὰ ἡ προθυμία αὐτὴ δὲν περιορίζεται μόνο στοὺς κατοίκους. Ἡ προθυμία τῶν ὀργάνων τῆς τάξεως εἶναι κάτι τι τὸ ἀφάνταστο. Στὰ Δημόσια καταστήματα, Ὑπουργεῖα, Δημαρχεῖα καὶ τὰ λοιπὰ κανεὶς συνωστισμὸς ἀπ' ἔξω. Ὁ ξένος μπαίνει ἐλεύθερα, φθάνει σὲ ὅποιο γραφεῖο θέλει, ἀναγγέλλεται ἀπὸ τὸν κλητῆρα καὶ εἰσάγεται ἀμέσως. Κι' αὐτὸ βέβαια γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνας εἶναι τὸ πιὸ ἀκατανόητο ἀπ' ὅλα! Ἐπήγαινα τακτικὰ στὸ Ὑπουργεῖο τοῦ Τύπου καὶ τῆς Προπαγάνδας, ποὺ εἶναι ἕνα νέο ὑπουργεῖο μὲ ὑπουργὸ τὸν νεαρὸ γαμβρὸ τοῦ Μουσολίνι κόμητα Τσιάνο, κι' ἔφθανα χωρὶς νὰ δείξω οὔτε ταυτότητα, οὔτε τίποτε ἄλλο ἴσαμε τὸ ὑπουργικὸ γραφεῖο ἢ σὲ ὁποιονδήποτε ἄλλο γραφεῖο ἤθελα.

Τὸ ἴδιο φαινόμενο, γιὰ τὴν ἀκρίβεια, εἶχα παρατηρήσει καὶ στὴν Ἄγκυρα. Κι' ἐκεῖ ἔμπαινα στὸ πολιτικὸ γραφεῖο τοῦ πρωθυπουργοῦ Ἰσμὲτ πασᾶ καὶ στὰ διάφορα Ὑπουργεῖα χωρὶς καμμιὰ διατύπωσι. Καμμιὰ δυσκολία στὴν εἴσοδο κι' ἀντίθετα ἡ μεγαλυτέρα προθυμία στὸ νὰ σᾶς παρασχεθοῦν ταχύτερα κι' εὐκολώτερα ἡ πληροφορίες καὶ τὰ στοιχεῖα ποὺ σᾶς ἐνδιαφέρουν.

Σήμερα ἡ νέα Ρώμη ἀναπηδᾶ μέσα στὴν παλιὰ πόλι, κι' ἡ παλιὰ πόλις μεσα στὴν νέα. Αὐτὸ κατώρθωσε ὁ Μουσολίνι. Ὅταν ἔκαμε μιὰ μεγάλη ἐπιτροπὴ γιὰ νὰ καταλήξῃ σὲ ὡρισμένα συμπεράσματα, ἂν δηλαδὴ θὰ ἔπρεπε νὰ γίνουν τὰ νέα ἔργα ἐξωραϊσμοῦ ἐντὸς τῆς ἀρχαίας πόλεως ἢ ἐκτὸς αὐτῆς, ἐπροτίμησε μιὰ μέση λύσι: νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς ἱστορικοὺς θησαυροὺς τῶν διαφόρων μνημείων ἀπὸ τὰ διάφορα παράσιτα οἰκοδομήματα ποὺ εἶχαν μὲ τὴν πάροδο τῶν αἰώνων ἐπικαθήσει ἐπ' αὐτῶν, καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον τὴν κυκλοφορίαν ἀπὸ τὶς γραμμὲς τῶν διαφόρων τροχιοδρόμων, ἀντικαθιστῶντας τὴ συγκοινωνία μὲ αὐτοκίνητα. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἀπελευθερώθησαν ἀπὸ ὅλα τὰ παράσιτά των τὸ Μαυσωλεῖον τοῦ Αὐγούστου, τὸ Μνημεῖον τοῦ Μαρκέλλου, τὸ Καπιτώλιον, τὸ Πάνθεον καὶ τὰ ἱστορικὰ αὐτὰ μνημεῖα ἀνέκτησαν ξανά, ὅσο βέβαια ἦταν δυνατὸ καὶ κατορθωτό, τὴν ἀρχική τους αἴγλη καὶ τὴν ἀρχική τους μεγαλοπρέπεια.

Ἀπελευθερώθησαν ἐπίσης τὰ Ἀνάκτορα τοῦ Τραϊανοῦ, τὸ Ἀνάκτορον τῶν Ἱππότων τῆς Ρόδου, ποὺ μετὰ τὴν κατεδάφισι τῶν παραπλεύρως οἰκιῶν, ἐνώθηκε μὲ τὸ Φόρουμ καὶ τὴν Ἀγορὰ τοῦ Τραϊανοῦ καὶ ξαναπῆραν πάλι τὸ ἀρχαῖο μεγαλεῖο τους ἡ Ταρπυῖα Πέτρα, τὸ Θέατρον τοῦ Μαρκέλλου, ὁ Τάφος τοῦ Σκιπίωνος καὶ πολλὰ ἄλλα ἱστορικὰ μνημεῖα.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὰ ἔργα αὐτά, ποὺ, σημειωτέον συνεχίζονται ἀκόμα, ἀνοίχθηκαν νέες ἀρτηρίες ὁδῶν ἐπὶ τῶν ἰχνῶν τῶν παλαιῶν, σὲ τρόπο ποὺ ἀποκατεστάθηκαν τελείως αἱ λεωφόροι Φόρα τοῦ Αὐγούστου, τοῦ Τραϊανοῦ, ἡ Λάργκο Ἀργκεντίνα, ἡ Βία ντὶ Ἰμπέρο.

Μεγάλη σημασία ἔδωσεν ἐπίσης ὁ φασισμὸς στὴν ἀνέγερσι τῶν νέων δημοσίων ἱδρυμάτων. Ὅλα τὰ νέα κτίρια τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν ποὺ ἀνηγέρθησαν, κατασκευάσθηκαν μὲ ἰδιαίτερη ἐπιμέλεια. Τὸ νέο Ὑπουργεῖο τοῦ Συντεχνιακοῦ Κράτους στὴ Βία Βιτώριο Βενέτο, κυριαρχεῖ μὲ τὸν ὄγκο καὶ τὴ θαυμάσια ἀρχιτεκτονική του ἀνάμεσα σὲ ὅλα τὰ ἄλλα κτίρια τῆς κεντρικῆς αὐτῆς λεωφόρου. Ἡ Ρώμη ἔχει σήμερον 1.100.000 κατοίκους ἔναντι 691.000 ποὺ εἶχε στὰ 1921. Τὸ ρεῦμα αὐτὸ τοῦ «οὐρμπανισμοῦ» αὐξήθηκε τὸν τελευταῖο αὐτὸν καιρὸ τόσο ἐπικίνδυνα, ὥστε ἀναγκάσθηκαν νὰ λάβουν δραστήρια μέτρα γιὰ τὴν περιστολή του. Ὁπωσδήποτε ὅμως παρέμεινε πάντα ἡ ἀνάγκη νὰ στεγασθῇ ὁ νέος αὐτὸς πληθυσμὸς τῶν 400.000 ἀνθρώπων ποὺ προσετέθη ἀπὸ τὸ 1921. Κατασκευάσθηκαν λοιπὸν τεράστιες πολυκατοικίες ἔξω ἀπὸ τὸ παλαιὸ ἀρχιτεκτονικὸ σχέδιο τῆς πόλεως καὶ ἔτσι τὸ ζήτημα τῆς στέγης ἐλύθη τελείως.

Ὁ Φασισμὸς δὲν ἐπεχείρησε ν' ἀλλάξῃ τίποτα ἀπὸ τὴν παλιὰ μελαγχολικὴ μορφὴ τῆς πόλεως. Ὅλες οἱ προσπάθειές του ἐστράφησαν μόνο εἰς τὸ πὼς νὰ ἀναστηλωθοῦν καὶ νὰ φανοῦν σὲ ὅλη τὴν παλαιὰ λαμπρότητά τους οἱ ἱστορικοὶ θησαυροί της.

Ἔτσι γιὰ τὸν ξένο, ὅπως εἴπαμε καὶ παραπάνω, ἡ Ρώμη δὲν εἶναι πόλις διασκεδάσεως, μὰ πόλις μελέτης. Οἱ θησαυροὶ τοῦ Βατικανοῦ συμπληρώνουν τὰ ὑπάρχοντα ἀρχαῖα μνημεῖα, δὲν πρέπει δὲ νὰ θεωρηθῇ ὑπερβολικὸ ἂν πῇ κανεὶς πὼς μόνο γιὰ μιὰ λεπτομερῆ ἐπίσκεψι τοῦ τεραστίου αὐτοῦ μουσείου, χρειάζεται ἀρκετὲς ἑβδομάδες!

Ἡ καλλιτεχνικὴ κίνησις τῆς Ρώμης, τόσο αὐτὴ τοῦ σοβαροῦ ὅσο καὶ αὐτὴ τοῦ ἐλαφροῦ θεάτρου, εἶναι πολὺ κατώτερη αὐτῆς ποὺ παρατηρεῖται στὸ Μιλάνο. Ἡ νυκτερινὴ ζωὴ τῆς πόλεως, ἐν ἀντιθέσει κι' αὐτὴ πρὸς ὅλες τὶς ἄλλες εὐρωπαϊκὲς πρωτεύουσες, εἶναι σχεδὸν μηδαμινή. Οἱ Ρωμαῖοι καὶ οἱ Ρωμαῖες δὲν ξενυχτοῦν, δὲν βγαίνουν ἀπὸ τὰ σπίτια τους. Ἕνα ἢ δύο καμπαρὲ πολυτελείας ὑπάρχουν μόνο, μὰ κι' αὐτῶν ἀκόμα ἡ πελατεία ἀποτελεῖται ἀπὸ ξένους. Ἐξαιρετικῶς σ' ἕνα ἐστιατόριο, τὴ περίφημη «Οὔλπια», μαζεύονται κάπου-κάπου οἱ Ρωμαῖοι. Ἔχει ἕνα ἐντελῶς τοπικὸ χαρακτῆρα ἡ συγκέντρωσις στὰ ὑπόγεια τῆς «Οὔλπιας», ποὺ βρίσκεται στὸν χῶρο, κοντὰ στὸ ἀρχαῖο Φόρουμ, ποὺ στοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Χριστιανισμοῦ βρισκότανε μιὰ ἀπὸ τὶς ἀπειράριθμες χριστιανικὲς ἐκκλησίες. Ἐκεῖ στὰ ὑγρὰ ὑπόγεια τῆς «Οὔλπιας», ἀνάμεσα σὲ κοινὸ ἀποτελούμενο ἀπὸ τὴν πιὸ ἀριστοκρατικὴ τάξι, ἀπὸ φασίστες, ἀπὸ ἐκκεντρικὲς Ἀμερικανίδες κι' ἀπὸ κουρασμένες ἀπὸ τὶς ἐρωτικὲς περιπέτειές τους Παριζιάνες, μπορεῖ κανεὶς ν' ἀκούσῃ μιὰ ὀρχήστρα ἀπὸ κιθάρες ποὺ παίζει μὲ πολὺ τέχνη μὰ καὶ μὲ περισσότερη ἀκόμα μελαγχολία καὶ ρωμαντισμό, ποὺ εἶναι ἄλλωστε τὰ δυὸ γνώριμα στοιχεῖα τῆς ἀτμοσφαίρας τῆς Αἰωνίας πόλεως!..

Σ. Κ. ΤΡΑΥΛΟΣ

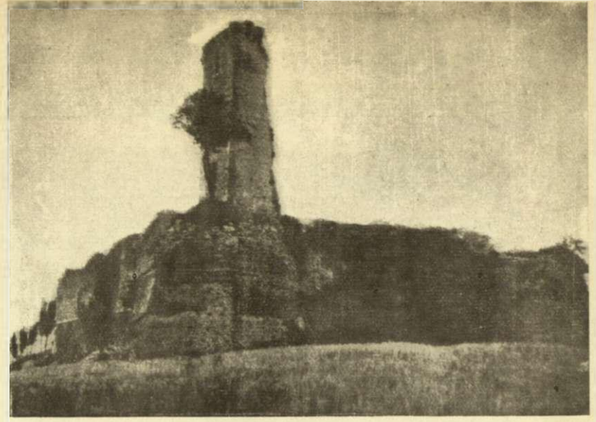

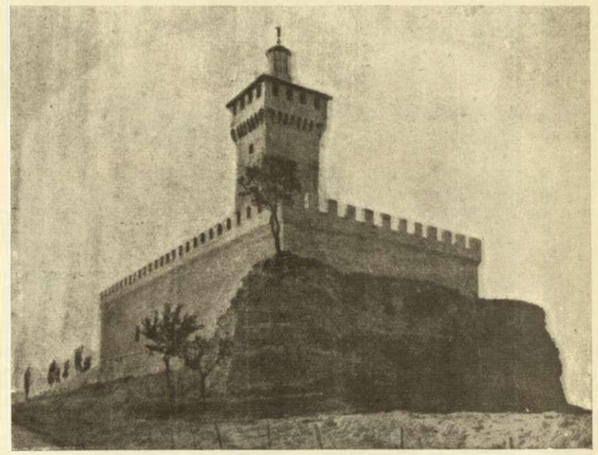

Δύο ἀπόψεις τῆς Roka de la Kaminata, τῆς πατρικῆς οἰκίας τοῦ Ἰταλοῦ Δικτάτορος Μπενίτο Μουσολίνι εἰς τὸ χωρίον Πρεντάπιο. Ἄνω, ὅπως ἦτο ὅταν ὁ Μουσολίνι ἐκατώκει εἰς αὐτὴν κατὰ τὴν νεανικήν του ἡλικίαν. Κάτω, ὅπως διερρυθμίσθη σήμερον χρησιμεύουσα ὡς κατοικία τῆς οἰκογενείας του.—Κάτω: Ἡ νέα λεωφόρος Βία ντὶ Ἰμπέρο καὶ εἰς τὸ βάθος τὸ μνημεῖον τοῦ Ἀγνώστου Στρατιώτου.

Ἄνω: Τὸ Κολοσσαῖον
Κάτω: Ἄποψις τῆς πλατείας Ναβόνα.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΦΙΛΑΡΕΣΚΟΝ

Ἂν θέλετε νἄνε ἐλαφρὸ τὸ χῶμα, ποὺ κοιμᾶται,
Στὴν πλάκα μὴ διαβάζετε τὰ χρόνια της, διαβάται!..

ΕΙΣ ΧΑΡΤΟΠΑΙΚΤΗΝ

Γιὰ δέτε! Καὶ τὸ μνῆμά του πὼς μοιάζει ὁσὰν τραπέζι!
Τὴ νύχτα, ὁσὰν βρυκόλακας σηκώνεται καί...παίζει.

ΕΙΣ ΜΑΛΛΙΑΡΟΝ

Γράφεις πολλὰ μ' ἀχτένιστα καὶ δίχως ὕφος κἔννοια·
Ἔχεις καὶ γένεια καὶ μαλλιά. Λείπουν μυαλὰ καὶ χτένια!..

ΕΙΣ ΕΝΤΙΜΟΝ ΑΔΕΛΦΟΝ

Πέντε διέπραξε κλοπάς! Ἀλλά, γιὰ τὴν τιμή του,
Νομίμως ἔσφαξε προχτὲς τὴ δύστηνη ἀδελφή του!..

ΓΛΥΦΤΕΣ

Γλύφουν μισθοὺς καὶ κόκκαλα, γλύφουν καὶ τὴν Ἑλλάδα,
Καὶ γιὰ νὰ γλύφουν πάντοτε, χτίζουνε στή..Γλυφάδα.

ΕΙΣ ΦΩΝΕΡΟΝ ΚΡΙΤΙΚΟΝ

Τοὺς μὲν νεκροὺς μας συγγραφεῖς, καὶ μέτριους, ἀνυψώνεις,
Τοὺς δὲ μεγάλους ζωντανοὺς μέμπάθεια βαραθρώνεις...

ΕΙΣ ΚΑΠΟΙΟΝ

Εὐρὺς στὰ λόγια, εὐρύτερος στὰ σχέδια, ὢΣὰν Σατάν,
Μεψυτερο τὸν στόμαχον, εὐρύτερνε Εὐρυτάν!..

ΕΙΣ ΤΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΝ

Θαυμάσιον ὡς κτίριον! Τὸ μόνο ποὺ χρειάζεται,
Εἶνε ἕνας Κεμπὲλ τοῦ λαοῦ νἔνα...ἐνοικιάζεται!.

ΕΙΣ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ὦ, θεῖο τραγοῦδι, μόνο ἐσὺ στὴ γῆ δὲ θἀποθάνῃς.
Κἔνεν ἀλήτη κανατὰν ἀθάνατο τὸν κάνεις!

ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΗΘΥΚΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΝ

Τῆς ἠθυκῆς διδάσκεις καὶ γράφεις εὐαγγέλια.
Μὰ ἐκεῖνοι ποὺ σὲ ξέρουν, ξεραίνουνται...ἀπ' τὰ γέλοια.

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΑΣ

Τὸ μάγιαρά σας βάφουνε κόκκινο χρῶμ' οἱ Σβῶλοι,
Μ' ἀποσβολώσετέ τους σεῖς, μὲ στάχτη καί...μ' ἀσβόλη!..

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΔΙΚΗΝ ΠΡΩΗΝ ΔΙΚΗΓΟΡΟΝ

Κρίτεψεψλν τοὺς ἐδίκηθῆς σ' ἐκάναν...πρωτοδίκην!
Καὶ γιὰ νὰ τοὺς τὸ ἀποτὸ τὸ δυστυχεῖς πελάται σου μὲ φρίκην.

ΕΙΣ ΑΠΙΣΤΟΝ

Ἔφιππος ξῆς κιάγέρωχος στὰ φαῦλα αὐτά μας ἤθη.
Ἄλλοτ' ἐπ' ὄνου ἀνάποδα νὰ σύβριζαν τὰ πλήθη!..

Γεώργιος Σκρακίν

ΟΙ ΔΥΟ ΦΑΡΟΙ Αὐτοὶ εἶνε οἱ φαροι τῶν λαῶν στὶς σκοτεινὲς ἡμέρες.
Ὁ Μουσολίνι κι' ὁ Κεμάλ, πουμένες καὶ πατέρες!

Η ΤΟΥΑΛΕΤΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΠΑΛ-ΜΑΣΚΕ
ΤΟΥ ΓΑΛΛΟΥ ΖΩΓΡΑΦΟΥ CYPRIAN BOULET

ΑΘΗΝΑΙ

ΦΙΘΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Β. ΠΑΠΑΧΡΥΣΑΝΘΟΥ & ΣΙΑΣ

ΙΔΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ "ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ"

ΚΥΝΗΓΙ

ΑΓΡΙΟΧΟΙΡΩΝ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Λένε ὅτι τὰ ὄψιμα πάθη εἶναι τὰ πιὸ σφοδρά, τὰ πιὸ κυριαρχικά. Τὴν ἀκρίβεια τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ τὴ διεπίστωσα προσωπικῶς ἀπὸ τὸ πάθος τοῦ κυνηγιοῦ ποὺ μὲ κατέλαβε, ἄξαφνα, τώρα πού, ὅπως ὁ Δάντης, βρίσκομαι κι' ἐγὼ «νὲλ μέτζο ντὲλ καμίν» τῆς ζωῆς μου. Μ' ἀπορρόφησε ὁλόκληρον. Δὲ σκέπτομαι παρὰ κυνήγι, δὲν ὀνειρεύομαι παρὰ κυνήγι, δὲ σχεδιάζω παρὰ κυνηγετικὲς ἐξορμήσεις. Ἀντιθέτως πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς ποὺ περὶ τὶς δυσμὲς τῆς ζωῆς τους κρεμοῦν τὸ ξίφός τους καὶ παίρνουν στὸ χέρι τὴν πέννα γιὰ νὰ γράψουν τ' ἀπομνημονεύματά τους, ἐγώ, ποὺ ὅλη μου τὴ ζωὴ δὲν εἶχα κρατήσει στὸ χέρι παρὰ τὴν πέννα, ξεκρέμασα τώρα τὸ ὅπλο καὶ ἄρχισα νέα σταδιοδρομία. Καὶ ὅμως ἂν ἦταν κάτι πού, λογικῶς, δὲν θἄπρεπε νὰ μὲ εἶχε κατακτήσει εἶνε αὐτὸ ἀκριβῶς: τὸ πάθος τοῦ κυνηγιοῦ. Νεώτερος ὅταν ἤμουν, πολὺ σπανίως ἔβγαινα σὲ κυνήγι. Ἤμουν ἄθλιος κυνηγὸς καὶ γιὰ νὰ μπορέσω νὰ σκοτώσω ἕνα πουλὶ ἔπρεπε νὰ μεσολαβήσουν, ἀπαραιτήτως, τρία πράματα: νὰ θελήσῃ τὸ πουλὶ νὰ καθήσῃ κάπου, νὰ εἶνε σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὸ ὅπλο μου, καί, τρίτο, νὰ μὲ περιμένῃ νὰ τὸ σκοπεύσω... Ἀλλ' ἀνεξάρτητα ἀπὸ αὐτό, ἐστερούμην τοῦ κυριωτέρου προσόντος ἑνός κυνηγοῦ: δὲν ἤμουν πεζοπόρος. Ἡ πεζοπορία οὔτε μοῦ ἄρεσε, οὔτε ἦταν δυνατὴ στὸν ὀργανισμό μου. Τὴν ἀπέφευγα ὅσο ὁ ληστὴς τὸ καταδιωκτικὸ ἀπόσπασμα. Σήμερα πεζοπορῶ ἐπὶ ὁλόκληρες καὶ συνεχεῖς ὧρες, ἀλλὰ γιὰ τὸ κυνήγι μόνο. Ἀλλοιῶς οὔτε νὰ μὲ πληρώνατε...

Μὴν περιμένετε νὰ σᾶς δώσω τὴν ἐξήγησι τοῦ ὄψιμου αὐτοῦ κυνηγετικοῦ πάθους μου. Τὸ ἴδιο τῶν παθῶν εἶναι νὰ μὴν ὑπακούουν σὲ καμμία λογική, νὰ μὴν ἔχουν καμμία ἐξήγησι. Ἡ πρόθεσί μου ἄλλως τε δὲν εἶναι νὰ κάμω ἐδῶ τὴν ψυχολογικὴ ἀνατομία τοῦ πάθους. Ἡ πρόθεσί μου εἶνε νὰ σᾶς διηγηθῶ ἕνα κυνήγι ἀγριοχοίρων ποὺ ἔκανα τελευταῖα στὴν Μακεδονία.

Γιατὶ ὡς κυνηγὸς ἔχω κάνει... ραγδαία ἐξέλιξι. Δὲν ἀρκοῦμαι πιὰ σὲ τσιροπούλια, μολονότι ἐξακολουθῶ πάντα νὰ εἶμαι ἕνας ἄθλιος κυνηγός. Οἱ φιλοδοξίες μου φούντωσαν μαζὶ μὲ τὸ πάθος μου καὶ δὲν ἔχουν πιὰ ὅρια. Εἶναι κρῖμα ὅτι ὁ... Ἡρακλῆς ἐσκότωσε τὸν λέοντα τῆς Νεμέας, τὸν μοναδικὸ λέοντα τῆς Ἑλλάδος, γιατὶ ἀλλοιῶς θὰ ἀνελάμβανα ἐγὼ αὐτὸν τὸν ἄθλο. Θὰ μοῦ πῆτε ὅτι μπορῶ, ἂν θέλω, νὰ πάω στὴν Ἀφρική, ὅπου ὑπάρχουν ἀκόμα λεοντάρια. Τὸ ξέρω, ἀλλὰ «οὐ παντὸς πλεῖν»... στὴν Ἀφρική, ἰδίως ὅταν ἔχῃ κανεὶς ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ ξεπεσμένα νομίσματα τοῦ κόσμου στὴν τσέπη του.

Ἡ Ἑλλάς, στὴν ὁποία εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ περιορίζω τὴν ἱκανοποίησι τοῦ κυνηγετικοῦ μου πάθους δὲν ἔχει ὡς «ἄγρια θηρία» παρὰ μόνο ἀγριοχοίρους. Ἡ ἀγριότης των εἶναι, βέβαια, σχετική. Πολὺ σχετικὴ μάλιστα, ἂν θέλετε. Τὸ θήραμα αὐτὸ ὄχι μόνο δὲν κατασπαράζει τὸν ἄνθρωπο ἀλλὰ οὔτε καὶ τοῦ ἐπιτίθεται, ἐκτὸς μόνο ὅταν πληγωθῇ καὶ ὁ ἄνθρωπος βρεθῇ πολὺ πολὺ κοντά, ἀπέναντί του. Ἀλλὰ καὶ τότε ἀκόμα ὁ κυνηγὸς μπορεῖ νὰ τὸ ἀποφύγῃ πολὺ εὔκολα, παραμερίζοντας λίγο τὴν στιγμὴ ποὺ ἔρχεται κατεπάνω του σὰν βολίδα, ὅπως παραμερίζει ὁ ταυρομάχος ὅταν ὁ ταῦρος τοῦ ἐπιτίθεται. Ὡς τόσο εἶναι τὸ πιὸ «χοντρὸ κυνήγι», ὅπως λένε στὴν κυνηγετικὴ γλῶσσα τὴν ὁποία τώρα μιλῶ, ποὺ ὑπάρχει στὴν Ἑλλάδα. Ὤφειλα στὸν ἑαυτό μου νὰ τὸ κάνω. Καὶ τὸ ἔκανα.

Τὸ κυνήγι αὐτὸ ἔλαβε χώρα στὰ ὑψώματα τοῦ Καμπιρλί, στὴν Μακεδονία. Τὰ ὑψώματα αὐτά, ποὺ χωρίζονται μεταξύ τους ἀπὸ βαθύτατες καὶ συνεχεῖς χαράδρες καὶ ποὺ εἶναι σκεπασμένα ἀπὸ πυκνότατα δάση δρυῶν κοὶ ὀξυῶν, εὑρίσκονται βορείως τοῦ Κιλκίς, ἀντίκρυ ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν ὀροσειρὰ τοῦ Μπέλες, ὅπου εἶναι ἡ ἑλληνοβουλγαρικὴ μεθόριος.

Τὸ κυνήγι τοῦ ἀγριοχοίρου δὲν ἀπαιτεῖ μόνο τὴ μακρυνὴ αὐτὴ μετακίνησι. Χρειάζεται ὁλόκληρη ὀργάνωσι, τὴν συγκέντρωσι ὁλόκληρου ὁμίλου κυνηγῶν καὶ χωρικῶν—τῶν τελευταίων αὐτῶν γιὰ τὴν «παγάνα»—καὶ ἡ διάρκειά του εἶναι πολλῶν ἡμερῶν.

Τὸ κυνήγι στὸ ὁποῖον ἐγὼ συμμετέσχον εἶχε ὀργανωθῆ ἀπὸ τοὺς φίλους μου κυνηγοὺς ἀδελφοὺς Βογιατσῆ, καπνεμπόρους τοῦ Κιλκίς, οἱ ὁποῖοι τὸ κάνουν κάθε χρόνο, συνεκέντρωνε ἕξη «τουφέκια» καὶ ἄλλους ἕξη χωρικούς, καὶ διήρκεσε ἐπὶ μία ἑβδομάδα. Ἐπὶ μία ἑβδομάδα οἱ δώδεκα ἄνθρωποι ποὺ ἀποτελούσαμε τὸν κυνηγετικὸ αὐτὸ ὅμιλο ζήσαμε στὰ ὑψώματα τοῦ Καμπιρλί, χωρὶς καμμία ἀπολύτως ἐπαφὴ μὲ τὸν κόσμο καὶ τὸν πολιτισμό: μόνοι, ἐλεύθεροι, ἀφρόντιδοι, πρωτόγονοι. Εἴχαμε ἐγκατασταθεῖ σ' ἐγκαταλειμένες—τώρα τὸν χειμῶνα—τσοπάνικες καλύβες, καμωμένες ἀπὸ ἄχυρο, κωνικὲς τὸ σχῆμα καὶ ὅμοιες μὲ τὶς «κάζες» τῶν μαύρων τῆς Ἀφρικῆς. Περιττό, βέβαια, νὰ πῶ ὅτι

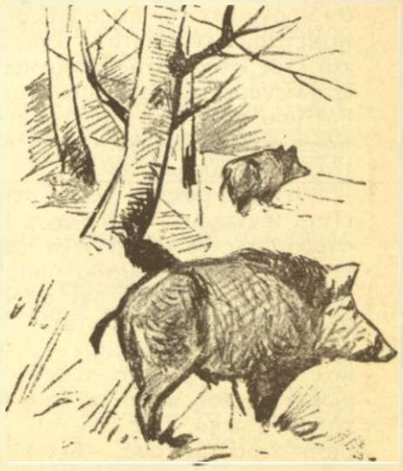

στὶς καλύβες αὐτὲς ὄχι μόνο δὲν ὑπῆρχε τὸ παραμικρότερο ἔπιπλο, οὔτε τὸ παραμικρότερο σκεῦος, οὔτε τὸ παραμικρότερο σκαμνί, ἀλλὰ οὔτε καὶ ξύλινο ἀκόμα πάτωμα. Κοιμώμαστε στὸ χῶμα, ὅλοι στὸν γύρο, καθόμαστε καὶ τρώγαμε σταυροπόδι, ἀναρτούσαμε τὰ ὅπλα μας καὶ τὰ ροῦχά μας σὲ κρεμάστρες καμωμένες ἀπὸ κομμάτια κλαριῶν μπηγμένα στὸν ἀχυρένιο τοῖχο τοῦ καλυβιοῦ μας καὶ ἦταν ἀδύνατο νὰ σταθοῦμε μέσα σ' αὐτὸ ὄρθιοι, γιατὶ ὁ καπνὸς τῆς φωτιᾶς ποὺ ἐκαίαμε γιὰ νὰ ζεστινόμαστε, μὴ ἔχοντας ἀπὸ ποῦ νὰ φύγῃ, σχημάτιζε ἕνα διαρκὲς καὶ συμπαγὲς γαλάζιο στρῶμα μέσα στὸ καλύβι, ἕνα μέτρο πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια μας. Ἡ φωτιὰ αὐτή, τὴν ὁποία διατηρούσαμε ἄσβεστη ἡμέρα καὶ νύχτα, ὅπως οἱ Βεστάλες τῆς Ρώμης τὴ δική τους, καὶ τὴν ὁποία τροφοδοτούσαμε μὲ μεγάλα κούτσουρα δρυῶν δὲν χρησίμευε μόνο γιὰ τὴν θέρμανσί μας. Χρησίμευε καὶ γιὰ τὸν φωτισμό μας ὅπως καὶ γιὰ τὴν παρασκευὴ τοῦ φαγητοῦ μας καὶ τοῦ πρωϊνοῦ μας ροφήματος. Ἡ ἔλλειψις χώρου, κυρίως ὅμως τὸ δριμὺ κρύο ποὺ ἔμπαινε ἀπὸ τὸ ἄνοιγμα τοῦ καλυβιοῦ καὶ ἀπὸ τοὺς ἀχυρένιους του τοίχους μᾶς κρατοῦσε κολλημένους, σχεδόν, στὴ μεγάλη φωτιὰ ὅλες τὶς ὧρες ποὺ περνούσαμε στὸ καλύβι μας, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ σούρουπο ἕως τὸ ξημέρωμα. Ἡ ἀναλαμπή της μᾶς ἔψηνε κυριολεκτικῶς καὶ ἡ κάπνια της μᾶς πότιζε ὁλόκληρους. Ἡ θερμότης της ὅμως δὲν ἀπλωνόταν σ' ὅλο τὸ καλύβι κι' οὔτε κἂν σ' ὅλο μας τὸ σῶμα. Ἤμαστε σὰν φρυγανιές, οἱ ὁποῖες ξεροψήνονται ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ ἤ, ἂν προτιμᾶτε τὴν παρομοίωσι, σὰν ἄνθρωποι—σάντουϊτς: πακεταρισμένοι μεταξὺ ἑνὸς στρώματος ἀφόρητης ζέστης καὶ ἑνὸς στρώματος διαπεραστικοῦ κρύου. Τὴ νύχτα, ὅταν ξαπλωνόμαστε νὰ κοιμηθοῦμε, εἶχα τὸ αἴσθημα ὅτι τὰ πόδια μου ἄγγιζαν τοὺς τροπικοὺς καὶ τὸ κεφάλι μου τὸν πόλο—τόσο τεραστία ἦταν ἡ διαφορὰ θερμοκρασίας μεταξὺ τῶν δύο μου ἄκρων...

Ἡ ζωή μας ἐξ ἄλλου στὴν καλύβα αὐτὴν ἦταν, ὅπως εἶπα, ἐντελῶς πρωτόγονη. Κοιμώμαστε ντυμένοι ὅπως στρατιῶτες σὲ ἐκστρατεία καὶ οἱ σχέσεις μας μὲ τὸ νερὸ καθ' ὅλη τὴν ἑβδομάδα ὑπῆρξαν πολὺ περιωρισμένες καὶ πολύ... ἐπιπόλαιες, ὄχι μόνο γιατὶ δὲν εἴχαμε ποῦ νὰ πλυθοῦμε ἀλλὰ καὶ γιατὶ τὸ νερὸ ποὺ διαθέταμε—καὶ ποὺ ἕνας ἀπὸ τοὺς χωριάτες μας πήγαινε νὰ τὸ φέρῃ ἀπὸ μιὰ βρύσι μισὴ ὥρα μακρυὰ—δὲν μποροῦσε ποτὲ νὰ εἶναι ἄφθονο. Ἡ καθαριότης μας, ἑπομένως δὲν ἦταν... ὑποδειγματική. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ καθαριότης τῶν σκευῶν μέσα στὰ ὁποῖα ἑτοιμάζαμε τὸ φαγητό μας, ἐτρώγαμε καὶ πίναμε. Συνέβαινε ἔτσι τὸ τσάϊ μας νὰ μυρίζῃ φασουλάδα καὶ νὰ ἔχῃ ἕνα ἐπίστρωμα λίπους ἢ τὸ νερὸ ποὺ ἐπίναμε νὰ μυρίζῃ πότε κρασὶ καὶ πότε τσάϊ—ἀλλ' αὐτὰ ἦσαν πράγματα στὰ ὁποῖα κανεὶς συνηθίζει... ἰδίως ὅταν δὲν μπορεῖ νὰ κάνῃ διαφορετικά.

Ὁπωσδήποτε δὲν χαλοῦσαν τὸ κέφι μας καὶ δὲν ἐλάττωναν κατὰ τίποτα τὴν εὐχαρίστησι ποὺ νοιώθαμε ζώντας αὐτὴ τὴν ἁπλὴ καὶ ἀφρόντιδη ζωὴ μέσα στὸν κατακάθαρο ἀέρα καὶ τὴν ξεκουραστικὴ ἐρημιὰ τοῦ βουνοῦ.

Ἐγώ, ποὺ μέσα στὶς πόλεις, παρ' ὅσα μᾶς προσφέρουν, δὲν ἔπαψα ποτὲ νὰ σέρνω μιὰ ἀγιάτρευτη πλῆξι, ἐκεῖ ἀπάνω εἶχα γίνει ἕνας ἄλλος ἄνθρωπος, μὲ μιὰ καινούργια προσωπικότητα: ὅλη ἡμεμία, ἁπλότητα καὶ μακαριότητα. Καθόμουνα σταυροπόδι μπροστὰ στὴ μεγάλη φωτιά, ἑτοίμαζα μόνος μου τὸν καφέ μου στὴ χόβολη καὶ κάπνιζα μακάρια σὰν ἀνατολίτης περιμένοντας τὸ ξημέρωμα.

Τὸ πρωΐ, ἐνῶ ἡ πάχνη, σκληρὴ ἀκόμα ἀπὸ τὸ νυκτερινὸ κρύο καὶ ὅμοια μὲ λεπτὸ στρῶμα χιονιοῦ, σκέπαζε τὸ βουνό, φεύγαμε γιὰ τὸ κυνήγι, τὸ περίφημο κυνήγι τοῦ ἀγριόχοιρου. Τὸ θέαμα ποὺ ἀπλώνονταν στὰ μάτια μας ἦταν ἐξαίσιο. Βλέπαμε πεδιάδες, κοιμισμένες ἀκόμα, πάνω ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἦταν τεντωμένο ἕνα σεντόνι ὁμίχλης, χωριὰ σκαρφαλωμένα σὲ πλαγιὲς ποὺ ἔμοιαζαν μὲ κοπάδια ἄσπρων προβάτων, τὸ λαμπύρισμα τῆς μακρυνῆς λίμνης τοῦ Μπουτκόβου στὶς πρῶτες ἀκτῖνες τοῦ ἥλιου, τὰ ρουμάνια τῶν ὀξυῶν καὶ τῶν δρυῶν τῶν ὁποίων τὰ φυλλώματα, ξεραμένα ἀπὸ τὸν χειμῶνα, εἶχαν πυρρὲς ἀποχρώσεις, καὶ μακρυὰ ἀντίκρυ μας, τὴν ἐπιβλητικὴ ὀροσειρὰ τοῦ Μπέλες ποὺ μᾶς ἔστελνε τὸν κρύο καὶ κατακάθαρο ἀέρα τῶν χιονισμένων κορυφῶν του. Ἀλλά, ὅπως ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος πού, εὑρεθεὶς σὲ μιὰ ἐκκλησία ὅπου ὅλο τὸ ἀκροατήριο ἔκλαιε ἀπὸ τὸ συγκινητικὸ κήρυγμα τοῦ ἱεροκήρυκά της, παρέμεινε, μόνος αὐτός, ἀπαθὴς γιατί, ὅπως δικαιολογήθηκε σὲ μιὰ ἐρώτησι ποὺ τοῦ ἔκαναν, «ἦταν... ἀπὸ ἄλλη ἐνορία», ἔτσι κι' ἐμεῖς ἐμέναμε ψυχροὶ ἐμπρὸς στὸ ἐξαίσιο πανόραμα, ὅπως καὶ στὸ μεγαλεῖο τῶν χειμωνιατικων δασῶν τὰ ὁποῖα, λίγο ἀργότερα, διασχίζαμε. Τὸ βλέμμα μας, ἡ ἀκοή μας, ἡ προσοχή μας, ἡ σκέψι μας, οἱ ὁμιλίες μας, ὅλα σ' ἕνα ἔτειναν, ἕνα καὶ μόνο ἀφοροῦσαν: τοὺς ἀγριόχοιρους.

Ἄνω: Οἱ τσοπάνικες καλύβες—ὅμοιες μὲ «κάζες» τῶν «νέγρων»—τῶν ὑψωμάτων τοῦ Καμπιρλί, στὴ Μακεδονία, μὲ τὴν πρωϊνὴ πάχνη.

Κάτω: Ὁ ἥρως καί... τὸ θῦμα τῆς κυνηγετικῆς ἐκδρομῆς: τὸ ἀγριογούρουνο.

Ὁ συνεργάτης μας κ. Κώστας Οὐράνης ποζάρων θριαμβευτικῶς πλάϊ στὸ ἀγριογούρουνο τὸ ὁποῖο ἐσκότωσε.

Ἐπὶ μία ἑβδομάδα τοὺς ἀναζητούσαμε μὲ τὴν ἐπιμονὴ καὶ ὑπομονὴ ποὺ ἀναζητοῦν τοὺς χαμένους ἐξερευνητὲς τοῦ Πόλου ἢ τῶν παρθένων δασῶν τῆς Ἀφρικῆς. Ἐπὶ μία ἑβδομάδα περπάτησα ὅσο ποτὲ σ' ὁλόκληρη τὴν ἄλλη ζωή μου. Ἀνεβοκατεβήκαμε ἀπότομα ρουμάνια, πλανηθήκαμε μέσα σὲ σιωπηλὰ δάση, στήσαμε ἕνα πλῆθος καρτέρια, περιήλθαμε ὅλη τὴν περιοχὴ τοῦ Καμπιρλί. Ἐπὶ μία ἑβδομάδα οἱ χωρικοὶ ποὺ ἔκαναν τὴν παγάνα γέμισαν τὴ βαθειὰ σιγὴ τῶν χαραδρῶν, τῶν πλαγιῶν καὶ τῶν κορυφῶν μὲ τὶς ἄγριες φωνές τους, τοὺς τουφεκισμούς των, τὶς ὑλακὲς τῶν σκυλιῶν τους. Ἐπὶ μία ἑβδομάδα ἐλπίσαμε τὴν ἐμφάνισι τῶν ἀγροιοχοίρων, ὅπως ἄλλοι ἐλπίζουν σ' ἕνα θαῦμα. Τὰ ὅπλα ὅμως ποὺ ἐφέραμε, τὰ πιστόλια ποὺ μερικοὶ εἶχαν στὴ μέση τους «γιὰ νὰ τοὺς ἀποτελειώσουν», τὰ μαχαίρια πού μερικοὶ ἄλλοι ἔφεραν στὰ παπούτσια τους «γιὰ νὰ τοὺς καρφώσουν» ἐὰν ἐτύχαινε νὰ βρεθοῦν σῶμα πρὸς σῶμα μὲ αὐτούς, δὲν ἐχρησιμοποιήθηκαν. Οἱ ἀγριόχοιροι ἔφευγαν, φασματώδεις ἐνώπιόν μας, ὅπως οἱ Ρῶσσοι πρὸ τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος. Βλέπαμε παντοῦ, νωπά, τὰ ἀχνάρια τους, ἀλλὰ τοὺς ἴδιους ποτέ...

Τὸ θαῦμα ὅμως ἔρχεται, ὅπως εἶπε κάποιος, τὴ στιγμὴ ποὺ τὸ ἐλπίζει καὶ ποὺ τὸ περιμένει κανεὶς λιγότερο. Ἔτσι καὶ σὲ μένα ἐνεφανίσθη ὁ ἀγριόχοιρος. Ἦταν τὴν τελευταία ἡμέρα, σχεδὸν τὴν τελευταία ὥρα. Γύριζα ἀπὸ τὸ καρτέρι μου κι' εἶχα καθήσει καταγῆς μέσα σ' ἕνα πυκνὸ σημεῖο τοῦ δάσους γιὰ νὰ ξεκουραστῶ καὶ νὰ καπνίσω. Ἤμουν πολὺ μακρυὰ ἀπὸ τὸ νὰ σκέπτωμαι τὴν ὕπαρξί του. Κάπνιζα καὶ ρέμβαζα. Ἄξαφνα ἄκουσα ἕνα γρυλισμό. Στράφηκα καὶ κοίταξα. Τριάντα μέτρα μακρυά μου, εἶδα, ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς κορμοὺς τῶν ὀξυῶν, ἕνα μαῦρο ὄγκο, τὸν μαῦρο ὄγκο ἑνὸς ἀγριοιόχοιρου.

Μοῦ εἶχαν εἰπεῖ ὅτι ὁ ἀγριοιόχοιρος ἔχει λεπτότατη ὄσφρησι, τόσο ὥστε ὅταν ὁ κυνηγὸς βρίσκεται στὸ καρτέρι δὲν πρέπει οὔτε νὰ καπνίζῃ, γιατὶ αὐτὸ ἀρκεῖ γιὰ νὰ διώξῃ τὸν ἀγριόχοιρο ἀπὸ μακρυά. Μοῦ εἶχαν ἀκόμα εἰπεῖ ὅτι ἔχει πολὺ λεπτὴ ἀκοή καί, τέλος, πολὺ δυνατὴ ὅρασι. Φαίνεται ὅτι ὁ ἀγριόχοιρος ποὺ εἶχα ἀπέναντί μου ἐστερεῖτο ὅλων αὐτῶν γιατί, μὲ τὴ μουσοῦδα του σκυμένη στὸ χῶμα, βοσκοῦσε σὰν ἕνα κοινότατο ἥμερο γουροῦνι. Μοῦ ἔδωσε ἑπομένως ὅλον τὸν καιρὸ νὰ τὸν σκοπεύσω καὶ νὰ τοῦ φυτέψω μία σφαῖρα στὰ πλευρά, ἡ ὁποία τὸν ἔκανε ν' ἀναπηδήσῃ καὶ νὰ πάῃ νὰ κυλιστῇ στὸ χῶμα λίγα μέτρα πιὸ πέρα...

Δὲν ὑπῆρχε φυσικά, καμμία σκοπευτικὴ δεινότης σ' αὐτό. Δὲν θὰ ἤμουν ὅμως... πραγματικὸς κυνηγὸς ἄν, ὅταν οἱ σύντροφοί μου, ἀφοῦ μὲ συνεχάρησαν ἔνθερμα, μ' ἐρώτησαν ὑπὸ ποῖες περιστάσεις σκότωσα τὸν ἀγριόχοιρο, δὲν στόλιζα κάπως—ἐπὶ τὸ κολακευτικώτερο γιὰ μένα—τὸ πρᾶγμα. Τοὺς ἐξήγησα λοιπὸν ὅτι εἶχα κτυπήσει τὸν ἀγριόχοιρο τὴ στιγμὴ ποὺ τὸν εἶδα νὰ περνάῃ μακρυὰ μου «σὰν ἀστραπή».

— Μωρὲ μπράβο! Ἔκαναν ἔκθαμβοι. Καὶ τὸν πῆρες ἀμέσως μὲ τὴ πρώτη σφαῖρα:

— Ζήτημα τύχης... ἔκανα μετριοφρόνως.

— Τί τύχης! Δὲ λὲς πὼς εἶσαι σπουδαῖο «τουφέκι»; Καὶ μᾶς τὸ ἔκρυβες...

Εὐτυχῶς ὅτι, ὅπως εἶπα, ἦταν ἡ τελευταία ἡμέρα, ἡ τελευταία ὥρα τῆς κυνηγετικῆς μας ἐκδρομῆς κι' ἔτσι χωριστήκαμε χωρὶς νὰ τοὺς δοθῇ ἡ εὐκαιρία νὰ ἰδοῦν καὶ μὲ τὰ μάτια τους πόσο, πράγματι, «σπουδαῖο τουφέκι» εἶμαι...

ΚΩΣΤΑΣ ΟΥΡΑΝΗΣ

ΣΚΥΡΟΣ

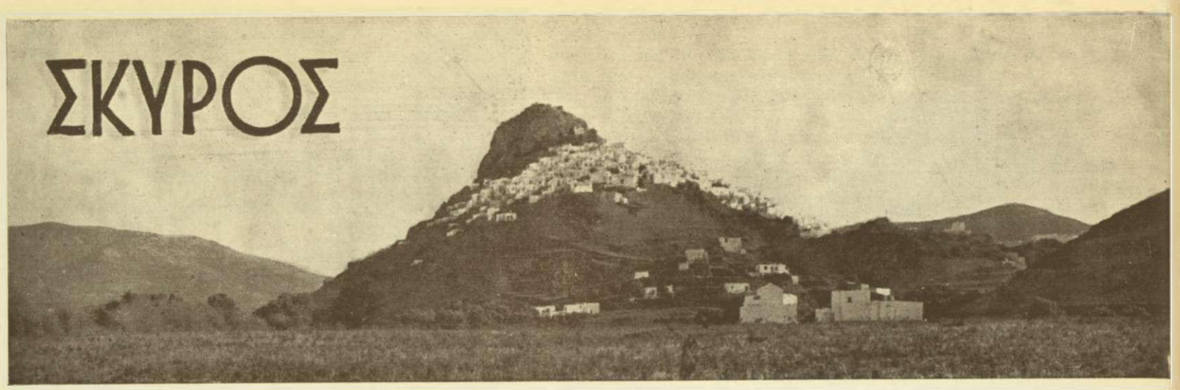

Σκῦρος, ἡ λευκὴ νύφη τῶν Σποράδων, τὸ νησὶ μὲ τὸ γραφικὸ χαρακτῆρα καὶ τὸ ἔντονο τοπικὸ χρῶμα, ποὺ ἔγινε τῆς μόδας τὰ τελευταῖα ταῦτα χρόνια, ὅπως ἡ Μύκονος κι' ἄλλα νησιὰ τοῦ Αἰγαίου. Ἂν ὅμως ἡ ἐπίδραση τοῦ νεοπολιτισμοῦ ἔκανε τ' ἄλλα νησιὰ νὰ χάσουν μὲ τὸν καιρό, ἄλλα λίγο, ἄλλα περισσότερο κάτι ἀπὸ τὴν ἀρχική τους φυσιογνωμία, ἡ Σκῦρος, ὡς τὰ σήμερα τὴ διατηρεῖ ὁλοκάθαρη κι' ἀμόλευτη, μ' ὅλο ποὺ στὴ γῆ πατάει κάθε λογῆς κόσμος, Ἕλληνες καὶ ξένοι, κοσμικοὶ καὶ καλλιτέχνες, ἄνθρωποι σνόμπ καὶ ἁπλοὶ ἀστοὶ ποὺ τοὺς τραβάει ἡ δροσιὰ καὶ ἡ ἄγνωστη χάρη τοῦ νησιοῦ μὲ τὶς φανερὲς καὶ τὶς κρύφιες ὁμορφιές του.

Ἐκεῖνοι ποὺ τὶς χαίρονται περισσότερο εἶναι οἱ ζωγράφοι, γιατί, ὁδηγημένοι ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ φυσιολατρική τους δίψα, μὲ τὸν ἔνστικτο πόθο τῆς ἀνακαλύψεως κάθε ὁμορφιᾶς, ἐκεῖ ποὺ τὴν διαισθάνονται, δὲν ἀργοῦν, ν' ἀποτυπώσουν στὸ μουσαμᾶ ἢ στὸ χαρτὶ τὶς πιὸ ἀπίστευτες σὲ ποικιλία ἐντυπώπεις τους ἀπὸ τὴν ἰδιόρρυθμη ἐδαφικὴ πολυμορφία τοῦ τόπου, μὲ τοὺς πλαστικοὺς λόφους καὶ τὶς πράσινες κοιλάδες, ἀπὸ τὸ ὁλόασπρο δραμα τῶν κυβιστικῶν σπιτιῶν, ποὺ μοιάζουν μὲ τετράγωνα λευκὰ κουτιὰ ἕτοιμα νὰ κατρακυλίσουν σὰν χιονᾶτος καταρράκτης κάτω ἀπ' τὸ σκληρὸ βράχο τοῦ Κάστρου, πρὸς τὴ μπλαβὴ ἄβυσσο ἑνὸς ἀπέραντου κόλπου, ὅπου καθρεφτίζονται ὅλ' οἱ ἰριδισμοὶ τῶν ὡρῶν σὰν μέσα σὲ πολύχρωμο πρισματικὸ κύπελλο.

Ξεμπαρκάροντας στὴ Λιναριά, τὸ ἐπίνειο τῆς Σκύρου, ὁ ταξιδιώτης δὲ βλέπει τίποτα τὸ ἐξαιρετικὸ νὰ τοῦ κεντρίζη τὴν περιέργεια ἢ τὴν προσοχή. Ὕστερα ὅμως ἀπὸ λίγα χιλιόμετρα δρόμο μὲ τ' αὐτοκίνητο, ἀνάμεσ' ἀπὸ χτήματα καὶ περιβόλια, ἔτσι καθὼς ἀνηφορίζει πρὸς τὶς βραχώδεις στροφὲς ἀπ' ὅπου τὸ μάτι βυθίζεται σὲ μι' ἀτέλειωτη θάλασσα ποὺ ψαλιδίζει παίζοντας τὰ πιὸ ἀφρόλουστα κεντίδια στὶς ἀκτές, ἀντικρύζει ἀριστερά, στὸ βάθος τῆς ἀπόστασης, τὸ θεώρατο ὄγκο ἑνὸς βράχου ὅπου ἀκαθόριστα σχεδιάζονται τοῦ Κάστρου τὰ τειχία κι' ὅπου κάτ' ἀπ' αὐτὸν φυτρώνουν κάτι σκόρπια λευκὰ σπιτάκια, ἴδια μὲ εἰρηνικὲς σημαίες στὴν ἀπόκρημνη κατηφοριά. Κάτω ἀπὸ τὰ κράσπεδά του τὸ μαβὶ πέταλο τοῦ ἀνοιχτοῦ κόλπου διαγράφεται τελειώνοντας σὲ κάτι μακρυνοὺς ἀνεμόμυλους, μὲ τὰ φτερά τους ἀνοιγμένα στὸν ἀέρα, ἐνῶ πιὸ κεῖ ἄλλες ἀσπρόφτερες νεράΐδες τῆς θάλασσας, οἱ γοργὲς ψαροπούλες χαράζουν μὲ τὸν μπάτη τὸ γαλάζιο κρύσταλλο.

Ὅταν φθάνουμε πιὰ στὸ «Χωριό», προβάλλει μπρός μας ἕνα πανόραμα ἀπίστευτο, μιὰ καταπληκτικὰ ἄσπιλη ἀσπροπολιτεία κρεμασμένη στὸ βράχο, μὲ τὰ παράξενα σπίτια της σφιχτοχτισμένα τῶνα πλάϊ στ' ἄλλο, σὰν σφιχταγκαλιασμένα, ποὺ μᾶς κοιτάζουν μέσ' ἀπὸ τ' ἀμέτρητα μαῦρα ματάκια τους, τ' ἀμέτρητά τους παραθύρια, ἀγέρωχα μαζὶ καὶ ταπεινά, κοντινὰ μαζὶ κι' ἀπόκοσμα, σὰν ἀλήθειες καὶ σὰν παραμύθια, σὰν πέτρινα μαζὶ καὶ σὰν χαρτένια ἢ σὰν μπαμπακερά, τόσο μὰ τόσο ἐκτυφλωτικῆς λευκότητος, ποὺ λὲς πὼς εἶναι τάχα σύννεφο ἢ χιόνι, ἢ σμάρι πυκνὸ ἀπὸ ἀσπροπούλια ποὺ πέτρωσαν ἐκεῖ ψηλά, μὰ καὶ κάποια ἴσως διακοσμητικὴ φανταστικὴ σκηνογραφία, φιαγμένη ἀπὸ τὸν πιὸ νεωτεριστή, τὸν πιὸ ἰδιόρρυθμο καὶ τολμηρὸ ζωγράφο. Ὅμως, καθὼς ἀνηφορίζεις τὰ στενὰ καλντερημωμένα καντουνάκια καὶ οἱ πρόσχαρες Σκυριανὲς σὲ χαιρετοῦν χαμογελῶντας, ἄλλες γρηὲς νέθοντας τὴ ρόκα τους ἔξω ἀπὸ τὰ σκαλιστὰ πορτόνια, ἄλλες νιὲς γαϊτανοφρύδες, μὲ τὶς γραφικές τους φορεσιές, στὸ πλαίσιο τοῦ παραθύρου, σὰν κορνιζομένες Τζιοκόντες, βεβαιώνεσαι πὼς βρίσκεσαι σὲ μιὰ ὅμορφη πραγματικότητα κι' ὄχι σὲ πολιτεία φανταστική. Μιὰ ματιὰ στὸ ἐσωτερικὸ τῶν σπιτιῶν σοῦ ἀποκαλύπτει μιὰ ξέχωρη νότα γούστου τοπικοῦ καὶ νοικοκυρωσύνης ποὺ δὲν τὴν συναντᾶς ἀλλοῦ. Στὴ γωνιὰ τὸ μεγάλο τζάκι, ἡ λεγόμενη «στιὰ» μὲ τ' ἀπανωτὰ ξυλοσκάλιστα ράφια, ὅπου ἀραδιασμένα ποζάρουνε κάθε εἴδους γυαλικὰ καὶ τζοβαϊρικά, κληρονομιὰ ἀπὸ παποῦδες καὶ γιαγιάδες. Πολύχρωμα πιάτα μὲ χαρωπὰ πλουμήδια, ροδίτικα, βενέτικα, δαμασκιά, ἄξια νὰ στολίσουνε μουσεῖο. Βαζα, κανατάκια ὁμοιόμορφα κρεμασμένα σὲ σειρὰ πάνω στὸν τοίχο τῆς χτιστῆς παραστιᾶς. Δεξιὰ κι' ἀριστερὰ τῆς «στιᾶς», ἄλλα μακρυὰ ράφια φορτωμένα ἀπὸ πλουμιστὲς σκουτέλες, ἀπὸ χρυσοσκάλιστα γλυκοδοχεῖα φερμένα ἀπὸ μακρυνὰ ταξίδια σὲ χρόνια περασμένα, ἀπὸ χιώτικους μαστραπάδες κι' ἀπὸ μεγάλους κεσέδες λουλουδάτους. Τὸ διάκοσμο τῶν τοίχων συμπληρώνει μιὰ ἢ δυὸ σειρὲς ἀπὸ «χαρανιά», χάλκινα μεγάλα πιάτα κρεμασμένα γραμμή, καθὼς καὶ τὰ «σινιά», εἴδος ταψιὰ τεράστια, μὲ διάφορα σχέδια χαραγμένα, ποὺ λαμποκοποῦν δελεαστικὰ στὸ μισοσκόταδο τῆς κάμαρας. Στὸ βάθος ὀρθώνεται τὸ σὰν παλιὰ νταντέλλα ξυλοσκάλιστο χώρισμα μὲ τοὺς σταμνοστάτες, τὰ θολωτὰ πορτάκια καὶ τὴ στενὴ σκάλα ποὺ σὲ ἀνεβάζει στὸ εὐρύχωρο πατάρι ὅπου εἶναι στημένο τὸ κρεββάτι. Δὲν ἀντέχεις στὸν πειρασμὸ τέτοιας πρωτότυπης ἐσωτερικῆς σπιτίσιας ὁμορφιᾶς, γι' αὐτὸ πρόθυμα καὶ περίεργα περνᾶς τὸ κατῶφλι μὲ τὴ δικαιολογία τοῦ ξένου ταξιδιώτη ἢ τοῦ ἐρευνητὴ ποὺ πηγαίνει νὰ γνωρίση ἢ νὰ μελετήση τὰ «περίεργα τοῦ τόπου. Κάθεσαι στὰ χαμηλὰ σκαλιστὰ καρεκλάκια, περιεργάζεσαι λαίμαργα τὰ παλιὰ σκυριανὰ κεντήματα, τ' ἀσημικά, τὰ ἔργα τῆς τοπικῆς λαϊκῆς τέχνης κι' ἀνοίγεις πρόσχαρη κουβέντα μὲ τὴ νοικοκυρὰ ἢ μὲ κανένα λιοψημένο λεβεντονιὸ ποὺ στάθηκε καὶ σὲ κοιτάζει ἀπ' τὸ δρόμο:

«μὲ τὴ μαβιὰ του βράκα
ποὺ κάνει τράκα τράκα»

Πόσες ὡραῖες καὶ ἰδιόρρυθμες κουβέντες ἀρχίζομε μαζύ τους, πόσες παραδόσεις καὶ πόσα ἔθιμα τοῦ τόπου δὲ μαθαίνομε, μαζὶ καὶ χαριτωμένα λιανοτράγουδα, βγαλμέν' ἀπ' τὴ ἁπλοϊκὴ λαϊκὴ ψυχή, τὰ πιὸ πολλὰ γραμμέν' ἀπὸ γυναῖκες ποὺ

ἔχουν πιὸ πολὺ ἀνεπτυγμένο καὶ καλλιεργημένο ἀπὸ τοὺς ἄντρες τὸ ποιητικὸ αἰσθητήριο.

«Μαργιόλου γυιὲ τὰ μάτια σου
ὅταν τὰ χαμηλώνεις
ὅταν τὰ παίζεις καὶ γελᾶς
τὸ νοῦ μου παλαβώνεις.

Μαργιόλου γυιὲ τὰ λόγια σου
μὲ κάνουν κι' ἀγαποῦ σε,
ὁλημερὶς μὲ λόγου σου
καὶ πάλι ἀποθυμοῦ σε.

Δὲ θέλω γὼ παράδεισο
δὲ θέλω γὼ ν' ἀγιάσω
μὸν θέλω τὸ κορμάκι σου
νὰ τὸ σφιχταγκαλιάσω».

Ἀλλὰ μήπως δὲν καταγίνονται καὶ μὲ τὰ γιατροσόφια οἱ Σκυριανοί;

Ὅταν δαγκώση τὸν ἄνθρωπο τὸ σκουληκομάμουνο, εἶδος χοντρὸ φτερωτὸ μερμῆγγι, τὸ σῶμα πρίζεται σὲ φοβερὸ βαθμὸ καὶ κινδυνεύει νὰ πάθη ἀπὸ ὀξύτατη δηλητηρίαση. Τότε γιὰ νὰ σωθῆ ἀπὸ τὸ θάνατο, ἀφοῦ ἀνάψουνε τὸ φοῦρνο, (ποὺ τὸ λένε φόρνες) κι' ἀφοῦ τὸν ἀφίσουν κάπως νὰ κρυώση, βάζουν μέσα τὸν ἄνθρωπο ξαπλωμένο σὲ μιὰ σανίδα, ἀφίνοντας ἔξω μόνο τὸ κεφάλι του. Μὲ τὸν πολὺν ἱδρῶτα ποὺ χύνει ὁ ἄρρωστος βγαίνει καθὼς πιστεύουν καὶ τὸ δηλητήριο ἀπ' τὸ σκουληκομάμουνο κι' ἔτσι ὁ ἑτοιμοθάνατος ξανάρχεται στὴ ζωή. Γι' αὐτοὺς ὅμως πού, εἴτε τσιμπημένοι ἀπ' τὸ σκουληκομάμουνο, εἴτε ψημμένοι ζωντανοὶ ἀπ' τὴ μεγάλη θερμοκρασία, πηγαίνουν ἀξεμολόγητοι στὸν ἄλλο κόσμο, δὲν μᾶς βεβαιώνει κανείς. Οἱ ἀγαθοὶ Σκυριανοὶ ἐφαρμόζουν πάντα μὲ πίστη τὸ «γιατροσόφι» τους κι' ἂς γίνη ὅτ' εἶναι θέλημα Θεοῦ.

Ἀνηφορίζοντας ὅλο καὶ περισσότερο ἀπαντᾶς ἐκκλησοῦλες βυζαντινές, ὁλάσπρες, σφιχτοδεμένες μὲ τὰ σπίτια, ποὺχουν παράξενα ὀνόματα ὅπως, Παναγία ἡ Κυρὰ Ψωμοῦ, ἡ Κυρὰ Κουκτσοῦ, ἐπειδὴ τοὺς πηγαίνουν τάματα ψωμιὰ καὶ κουκιά. Ἡ ἀρχοντοπαναγιὰ ἢ Παναγιὰ τοῦ Τσελεπῆ, κι' ἄλλες ἀκόμη. Πηγαίνεις πρὸς τ' ἀνατολικὰ κατὰ τὸν Παλιόπυργο, βλέπεις ἐκεῖ κοντὰ στημένο τὸ ἄγαλμα τοῦ Μπρούκ, τοῦ Ἄγγλου ποιητὴ ποὺ μὲ τὸ ἀέτιο βλέμμα του ξεπερνάει τὰ πέλαγα καὶ τοὺς ὁρίζοντες, ἀτενίζοντας πρὸς κάποιο ἀπόμακρο, ἄπιαστο κι' ἀνέγκιχτο ἰδανικό. Ἐκεῖ καθισμένος στὰ στρογγυλὰ πέτρινα πεζούλια, ἀφίνεις καὶ σὺ τὸ λογισμό σου σὰν τὸν ἀητὸ ἢ νὰ γκρεμίζεται μέσ' ἀπ' ἕναν ἡδονικὸν ἴλιγγο στὴν ἄβυσσο τοῦ χάους καὶ τῶν καιρῶν, ἢ νὰ πέρνη τὸ φύσημά του πρὸς τὴ πανύψηλη κορφὴ τοῦ Κάστρου.

Ἐκεῖ ψηλὰ κάτω ἀπὸ τὰ ἐρειπωμένα τείχη ὅπου κατάφευγαν μέσα σ' αὐτὰ οἱ Σκυριανοὶ γιὰ νὰ σωθοῦν ἀπ' τὶς κουρσάρικες ἐπιδρομές, στέκει ἕνα παμπάλαιο κι' ὡραῖο μοναστῆρι μὲ ψηλὰ κελλιά, παράξενα καμπαναργιὰ καὶ τρούλους, ἀπ' ὅπου τὸ θέαμα πρὸς τὴν ἀκεραμίδωτη κάτω πολιτεία ἀλλάζει ὁλότελα ὄψη, δείχνοντας τώρα τὴ Σκῦρο στὴν κάτοψή της, σχεδιασμένη σὲ ἀπειρόγραμμα τετραγωνικὰ σχήματα, σὲ πολυσύνθετα συμπλέγματα ἄσπρων γραμμῶν ὅπου μαυρίζουνε ἀνάμεσά τους οἱ στρωμένες μὲ «μελάγγι», εἶδος μαῦρο πετρόχωμα, ἴδιες ταράτσες, στέγες τῶν σπιτιῶν.

Ἡ σκέψη πάλι ἀπὸ δῶ πάνω γυρίζει σ' ἀλαργινοὺς καιρούς, στὶς ἱστορίες, στοὺς θρύλους καὶ στὰ παραμύθια. Μπροστά σου ζωντανεύει ὁ Ἀχιλλέας, ντυμένος γυναικεῖα, ἀγνώριστος ἀνάμεσα στὶς κόρες τοῦ βασιλῆᾶ Λυκομήδη, ποὺ τὸν ἔκρυψε στὸ παλάτι του, γιὰ νὰ μὴν πάει στὸν πόλεμο τῆς Τροίας, κατὰ τὸ θέλημα τῆς μάνας του, τῆς Θέτιδας, ποὺ φοβήθηκε τὸν χρησμὸ τοῦ μαντείου γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἀντρείου της παιδιοῦ. Ὅμως ὁ πανοῦργος Ὀδυσσέας πῆγε τάχα μου σὰν πραματευτὴς στὸ παλάτι τοῦ Λυκομήδη, πουλῶντας μὲ τὰ στολίδια καὶ τὰ πανικὰ μαζὶ καὶ πολεμικὰ ὅπλα. Οἱ βασιλοποῦλες, ξελογιασμένες σὰν γυναῖκες ποὺ ἦταν ἀπὸ τὶς λυμπιστὲς πραμάτειες, δὲν χόρταιναν νὰ τὶς κοιτάζουν, ἐνῶ ὁ Ἀχιλλέας μὲ τὸ πρῶτο ἔδειξε τὴν προτίμησή του στὰ ὅπλα. Ἔτσι, χωρὶς νὰ τὸ θέλη, προδώθηκε μόνος του στὸν Ὀδυσσέα, ποὺ τὸν ξεσήκωσε καὶ τὸν ἔφερε νὰ πολεμήση μὲ τοὺς Ἕλληνες.

Οἱ αἰῶνες ἔφεραν μὲ τὸ πέρασμά τους κάθε λογῆς φυλὲς στὴ Σκῦρο: Ἀθηναίους, Μακεδόνες, Βενετούς, Τούρκους ποὺ ἄλλοι λίγο, ἄλλοι πολὺ ἐχάρηκαν τὴν ὁμορφιά της. Ἔτσι τώρα κι' ἐμεῖς δικαιωματικὰ καὶ χωρὶς φόβο νὰ μᾶς τὴν κλέψη κανένας κουρσάρος ἢ κατακτητὴς τρυγᾶμε εὐτυχισμένοι σὰν ἐραστὲς τὴν ἁπλὴ κι' ἀμόλευτη ψυχή της, τὴν ἴδια μὲ κείνη τοῦ ἀξέβγαλτου κοριτσιοῦ πού, διατηρῶντας τὴν παρθενική του χάρη, αἰχμαλωτίζει τὴ σκέψη, τὴν ξεκουράζει καὶ τὴν ἀπολυτρώνει ἀπὸ τὰ φθοροποιὰ βάρη τῆς μεγάλης πολιτείας.

ΑΘΗΝΑ ΤΑΡΣΟΥΛΗ

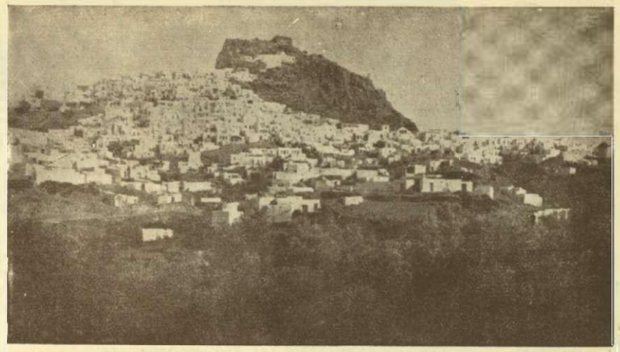

Ἔναντι καὶ ἄνω: Διάφορες γραφικὲς ἀπόψεις τοῦ ὡραίου νησιοῦ τῶν Βορείων Σποράδων παρμένες ἀπὸ ἀεροπλάνο. — Κάτω: Σκίτσο τῆς κ. Ἀθηνᾶς Ταρσούλη, ποὺ δείχνει τὸ ἐσωτερικὸ Σκυριανοῦ σπιτιοῦ μὲ τὸ τζάκι καὶ τὰ «τζοβαϊρικά»

"Καμμιά φωτογραφία;... ...περᾶτε παρακαλῶ!"

ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ ΣΤΑ ΥΠΑΙΘΡΙΑ ΑΤΕΛΙΕ ΤΗΣ

Ἂν καμμιὰ φορὰ νοιώθετε πλήξη καὶ ἀνία καὶ δὲν βρίσκεται τίποτε τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ νὰ διάσκεδάσετε τὸν ἑαυτό σας, σᾶς συνιστοῦμε μιὰ μικρὴ βόλτα ὡς τὸν Κῆπο τοῦ Κλαυθμῶνος. Ἐκεῖ, ὅπως ξέρετε βέβαια, εἶναι ἐγκατεστημένα ἐπισήμως τὰ ὑπαίθρια φωτογραφεῖα τῶν Ἀθηνῶν, ἕτοιμα εἰς πᾶσαν στιγμὴν νὰ προσφέρουν τὴν στιγμιαίαν ἀποθανάτισιν σὲ ὅσους βιάζονται ν' ἀπεικονίσουν τὸν ἑαυτόν τους σὲ πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας.

Θὰ ρωτήσετε ἴσως:

— Καὶ εἶναι τόσο διασκεδαστικὸ τὸ θέαμα φωτογραφιζομένων ἀνθρώπων;

Ἀσφαλῶς ναί. Ὁ Ἕλλην ὅταν φωτογραφίζεται ὑπαιθρίως, ἀποτελεῖ ἕνα πρώτης τάξεως κωμικὸ νούμερο, γιὰ ὅποιον ἔχει ὄρεξη νὰ προβῇ σὲ σχετικὲς παρατηρήσεις. Ὅταν τοποθετηθῇ ἀπέναντι ἀπὸ τὸ φωτογραφικὸ φακό, παίρνει ἕναν ἀλλοιώτικο χαρακτῆρα. Ἡ ἀτομικότης του χάνεται καθὼς καὶ ἡ πρωτοβουλία τῆς αὐτοδιαθέσεως. Γίνεται αἰχμάλωτος τοῦ φωτογράφου, ὁ ὁποῖος, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δικῶν του καλαισθητικῶν νόμων, κανονίζει τὴ στάση τοῦ πελάτου του, τὴν τοποθέτηση τοῦ κεφαλιοῦ του, τῶν χεριῶν του κλπ. κατὰ τρόπον ὥστε ὁ φωτογραφιζόμενος, ἐν ἀγνοίᾳ του φυσικά, νὰ προκαλῇ τὴ διασκέδαση τῶν ἄλλων.

Ἀκολουθῆστε μας, λοιπόν, ὡς τὸν κῆπο τοῦ Κλαυθμῶνος. Δὲν πρόκειται νὰ σᾶς φωτογραφίσωμε. Ἁπλῶς θὰ κάνουμε μιὰ περιοδεία, γιὰ νὰ παρατηρήσουμε τὴν κίνηση τῶν ὑπαιθρίων φωτογράφων.

Ἀπὸ τὴν πλατεῖα τοῦ Κλαυθμῶνος, λοιπόν, δὲν μπορεῖτε νὰ περάσετε χωρὶς νὰ προκαλέσετε τὴν ἐπίθεση τῶν φωτογράφων:

— Καμμιὰ φωτογραφία ὁ κύριος;

— Σὲ πόση ὥρα μπορεῖ νὰ βγῇ ἡ φωτογραφία:

— Σὲ δυὸ λεπτά. Καθῆστε. Γιὰ πιστοποιητικὸ θέλετε;

— Ὄχι. Κάρτ-ποστάλ. Θὰ βγῇ καλὴ ὅμως;

— Περίφημη!..

Ὁ μέλλων νὰ φωτογραφηθῇ κάθεται στὴν καρέκλα. Καὶ τότε ἀρχίζει τὸ δρᾶμα του. Ὁ φωτογράφος τοποθετεῖ καταλλήλως στὴν καρέκλα τὸν πελάτη.

— Ἔτσι καθῆστε!

Κατόπιν τὸν ἀποθαυμάζει λίγο ἀπὸ λίγη ἀπόσταση καὶ ἐξακολουθεῖ:

— Τὸ ἕνα πόδι πιὸ ἔξω... Τὸ ἄλλο πιὸ μέσα... Βάλτε τὸ δεξί σας χέρι 'πάνω στὸ γόνατο. Τὸ ἄλλο στὴν τσέπη...

Ὁ φωτογράφος βυθίζει τὸ κεφάλι του μέσα στὸν πρόχειρο σκοτεινὸ θάλαμο ποὺ δημιουργεῖ τὸ μαῦρο πανὶ καὶ ἀπὸ κεῖ παρατηρεῖ τὸν φωτογραφιζόμενο. Ἔπειτα πάει κοντά του:

— Τὸ κεφάλι λίγο ἀπάνω... Ἔτσι.

Τοῦ τοποθετεῖ τὸ κεφάλι ὁ ἴδιος. Ἀποτραβιέται λίγο, παρατηρεῖ πάλι τὴ στάση καὶ συνεχίζει τὰ παραγγέλματα, ἐνῶ ὁ πελάτης ὑπακούει πιστῶς.

— Λίγο πιὸ πάνω τὸ κεφάλι... Ὄχι τόσο. Λίγο πιὸ κάτω... Τὰ πόδια πιὸ μέσα... Τὰ χέρια πιὸ ἔξω. Τὴν πλάτη λίγο πρὸς τὰ ἐδῶ... Τὸ ἕνα μάτι νὰ κυττάῃ ἐμένα. Τὸ ἄλλο πρὸς τὰ ἐκεῖ!

— Μά, θὰ ἀλλοιθωρίσω! διαμαρτύρεται ὁ πελάτης.

— Δὲν ἀλλοιθωρίζεις! Ὁ σκοπὸς εἶναι νὰ βγῇ καλὰ ἡ φωτογραφία... Ἐκεῖ, μιὰ στιγμή!

Ἐν τῷ μεταξύ, γύρω ἔχει σχηματισθῆ ἕνας ὁλόκληρος κύκλος περιέργων, ὁ ὁποῖος παρακολουθεῖ τὴ σκηνή. Ὁ φωτογραφιζόμενος, συναισθανόμενος τὸ κωμικὸ θέαμα τοῦ ὁποίου εἶναι πρωταγωνιστής, κοκκινίζει, ἀγανακτεῖ, βιάζεται νὰ τελειώσῃ.

— Ἀντέ κύριε φωτογράφε! Ἀκόμα;

— Μιὰ στιγμή, κύριος! Ὁ σκοπὸς εἶναι νὰ βγῇ καλὴ ἡ φωτογραφία...

Ἔχει ἀντιληφθεῖ ὅμως τὴ δύσκολη θέση τοῦ πελάτου. Καὶ γι'αὐτὸ ἀπευθύνεται στὸν κύκλο τῶν περιέργων:

— Τί κυττᾶτε, ρὲ παιδιά; Κανένα Καραγκιόζη βλέπετε; Ἀφῆστε νὰ κάνουμε τὴ δουλειά μας.

Καὶ ἔπειτα προχωρεῖ στὸ ἔργο του. Βάζει τὸ χέρι στὸ κάλυμμα τοῦ φακοῦ. Ὁ φωτογράφος προσλαμβάνει ἔκτακτον σοβαρότητα. Ὁ φωτογραφιζόμενος δὲ ἐντείνει τὶς προσπάθειές του, προσπαθῶν νὰ κρατήσῃ τὸ κεφάλι του λίγο ἀπάνω καὶ λίγο κάτω, λίγο δεξιὰ καὶ λίγο ἀριστερά, τὸ ἕνα του μάτι νὰ κυττάῃ πρὸς ἀνατολὰς καὶ τὸ ἄλλο πρὸς δυσμάς, τὰ πόδια του λίγο πιὸ μέσα καὶ λίγο πιὸ ἔξω καὶ —πρὸ παντός— νὰ φαίνωνται τὰ δαχτυλίδια.

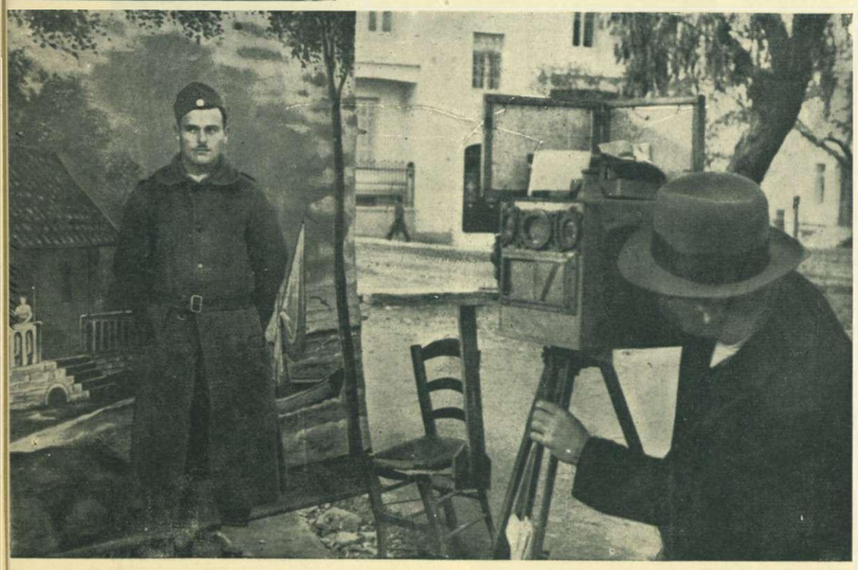

— Ἔτοιμος; ρωτάει ὁ φωτογράφος.

— Ναί!..

Ἀκίνητος, παρακαλῶ!

Τὸ κάλυμμα τοῦ φακοῦ βγαίνει γιὰ λίγο, ὁ φωτογράφος μετράει ἀπὸ μέσα του «ἕνα-δύο-τρία» ὡς τὰ ἑφτὰ καὶ τότε τὸ πᾶν τελειώνει:

— Ἐν τάξει...

Καὶ ἀμέσως ἀρχίζει ἡ δευτέρα πρᾶξις τοῦ δράματος. Ἡ ἐπεξεργασία τῆς πλάκας. Ὅταν κι' αὐτὴ τελειώσῃ, ὁ φωτογράφος προσλαμβάνει ὕφος ἐνθουσιῶδες καὶ λέγει:

— Πρώτης τάξεως φωτογραφία θὰ βγῇ!

Ἐπὶ τέλους, ἡ φωτογραφία ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ χημικοφαρμακευτικὸ ἐργαστήριο (τὸ συρτάρι τῆς μηχανῆς). Ὁ φωτογράφος τὴ στεγνώνει καὶ τὴν παραδίνει στὸν πελάτη:

— Ὁρίστε, τοῦ λέει. Ἕτοιμη!

Καὶ τώρα ἄρχεται ἡ τρίτη πρᾶξις.

Ὁ φωτογραφισθεὶς προσπαθεῖ ν' ἀνακαλύψῃ στὸ πρόσωπο ποὺ εἰκονίζεται στὸ κὰρτ-ποστὰλ τὸν ἑαυτό του. Δὲν τὰ καταφέρνει ὅμως καὶ ρωτάει:

— Μήπως ἔκανες λάθος;

ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΚΛΑΥΘΜΩΝΟΣ

— Γιατί;

— Ποιὸς εἶν' αὐτός;

— Ἐσύ!

— Ἀστειεύεσαι; Ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀλλοίθωρος, οὔτε στραβολαίμης!..

— Δὲν ἔχει σημασία. Ἔτσι βγῆκε ἡ πόζα!

— Μὰ ἐσὺ δὲν μοῦπες νὰ κάτσω ἔτσι;

— Ναί, ἀλλὰ κουνήθηκες! Τί θὲς νὰ σοῦ κάνῃ; Φακὸς εἶνε αὐτός! Μιὰ στιγμὴ νὰ κάνῃς ἔτσι, πάει!

Ὁ καυγᾶς συνεχίζεται. Τότε, ἐπεμβαίνει ἕνας ἀπὸ τὸν κύκλο τῶν περιέργων γιὰ νὰ συμβιβάσῃ τὰ πράγματα.

— Ἔλα καϋμένε καὶ σύ! Πάρ' τὴ φωτογραφία! Ἀφοῦ σοῦ λέει ὁ ἄνθρωπος ὅτι σοῦ μοιάζει! Δὲν ξέρει αὐτὸς ποὺ εἶναι φωτογράφος, ξέρεις ἐσύ;

— Μὰ δὲν εἶμ' ἐγώ, βρὲ ἀδερφέ!

— Καλὰ ντέ! Βάζεις τὴν ὑπογραφή σου ἀπὸ κάτω!..

Τέλος, ὁ φωτογραφηθείς, γιὰ νὰ μὴ γίνῃ φασαρία, πληρώνει τὶς ἕξη δραχμές του, πηγαίνει πάραπανω καί... σχίζει τὴ φωτογραφία, διὰ τὴν ὁποίαν τόσους κόπους κατέβαλε, ὑπέστη δὲ καὶ στραμπούληγμα τοῦ λαιμοῦ...

Ἡ μεταλύτερη κίνησις ὅμως—καὶ μάλιστα...κοσμική—στὸν κῆπο τοῦ Κλαυθμῶνος, γίνεται τὴν Κυριακή. Τὴν Κυριακὴ βλέπετε, βγαίνουν ἔξω οἱ παρέες, τὰ ζευγαράκια καὶ οἱ οἰκογένειες. Καί, περνῶντας ἀπὸ τὴν πλατεῖα, ὅπου δεκάδες φωτογραφικῶν φακῶν ἐνεδρεύουν γιὰ νὰ τὰς συλλάβουν, θεωροῦν καλὸν νὰ πάρουν μιὰ φωτογραφία, ἔτσι γιὰ ἀνάμνηση.

Καὶ βλέπει κανεὶς ὡραῖα πράγματα τὴν Κυριακή. Βλέπει τοὺς δύο ἀγαπημένους φίλους, ποὺ φωτογραφίζονται κρατῶντας τὰς χεῖρας ἀλλήλων, εἰς ἔνδειξιν ὅτι τίποτα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διασπάσῃ τὴν ἀδελφική τοὺς φιλία. Βλέπει ἀκόμα καὶ μερικοὺς νεαροὺς ποὺ φωτογραφίζονται μὲ ὅλα τους τὰ ἐξαρτήματα, ἤτοι: δαχτυλίδι, ρολογάκι τοῦ χεριοῦ, κασκόλ, μαντηλάκι καὶ δυὸ στυλογράφους τῶν δέκα δραχμῶν ποὺ φιγουράρουν μὲ τεραστίους συνδετῆρας στὰ τσεπάκια τοῦ σακκακιοῦ. Ἀλλὰ βλέπει καὶ τὰ ταπεινὰ ἐρωτικὰ ζευγαράκια, ποὺ θέλουν ν' ἀποθανατίσουν τὸν ἔρωτά τους ἐπάνω στὸ κὰρτ-ποστάλ. Ὁ ἀδειοῦχος φαντάρος καὶ τὸ ἐπίσης ἀδειοῦχον—λόγῳ τῆς κυριακῆς—δουλικό, στέκονται μπροστὰ στὸ φακὸ τῆς μηχανῆς καὶ ὑπακούουν πειθηνίως τὸ φωτογράφο, ὁ ὁποῖος φροντίζει νὰ τοὺς δώσῃ στάσιν ἀνάλογα πρὸς τὰ αἰσθήματα ποὺ ἐπικρατοῦν στὴ καρδιὰ τοῦ ζεύγους. Λόγῳ μεγαλειτέρας ἐπισημότητος, τοποθετεῖται πίσω ἀπὸ τοὺς φωτογραφιζομένους μιὰ μεγάλη σκηνογραφία, παριστάνουσα τὸ περιστύλιον πριγκηπικοῦ μεγάρου. Καὶ μπροστὰ ἀπὸ τὸ περιστύλιον λαμβάνουν θέσιν ὁ πρίγκηψ φαντάρος καὶ ἡ πριγκήπισσα Ἀντριάνα, ἐνῷ ὁ φωτογράφος δίνει τὰς ἀναγκαίας διαταγάς.

Ἄλλο εἶδος ὑπαιθρίου φωτογραφίας, εἶναι τό...ἀεροπορικόν! Οἱ φωτογραφιζόμενοι μπαίνουν μέσα σ' ἕνα ἀεροπλάνο καὶ ἀποθανατίζονται ὡς ἀεροπόροι! Μὲ τὴ διαφορὰ πὼς τὸ ἀεροπλάνο εἶναι... ζωγραφισμένο σ' ἕνα πανί, παριστᾶνον ὄρη καὶ βουνά, τὸ δὲ πανὶ εἶναι ἀνηρτημένο στὸν τοῖχο τῆς Δημαρχίας, ὅπου οἱ φωτογράφοι ἐγκαθιστοῦν τὴ μηχανή τους καὶ τό...ἀεροδρόμιο. Αὐτὲς οἱ φωτογραφίες, φυσικά, στοιχίζουν κάτι περισσότερο. Καὶ δικαίως. Δὲν γίνεται κανεὶς τζαμπὰ ἀεροπόρος, ἔστω κι' ἂν τὸ ἀεροπλάνο εἶναι ἀπὸ χαρτί. Γιὰ ν' ἀνέβῃ ὁ ὑποψήφιος ἀεροπόρος στὴ θέση τοῦ πιλότου, πρέπει πρῶτα ν' ἀνέβῃ σὲ μιά... καρέκλα. Ἀπὸ κεῖ πηδάει μέσα — μὲ τὴ βοήθεια τοῦ ἀερολιμεναρχου-φωτογράφου — ὅπου μιὰ ἄλλη καρέκλα τὸν περιμένει γιὰ νὰ καθήσῃ. Ὁ ἀεροπόρος κρατεῖ στὸ χέρι τὸ ὑποτιθέμενον χειριστήριο καὶ στρέφει τὸ πρόσωπό του πρὸς τὴ μηχανή. Ὁ φωτογράφος διώχνει τοὺς περιέργους ποὺ πολιορκοῦν τὸ... ἱπτάμενον ἀεροπλάνο καὶ κάνει τὴ δουλειά του.

Ἐννοεῖται ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς... πτήσεως δὲν λείπουν τὰ πειράγματα τῶν ἐξύπνων ποὺ παρακολουθοῦν τὴ σκηνή:

— Ρὲ παιδί, δὲν φοβᾶσαι ποὺ μπαίνεις στ' ἀεροπλάνο;

— Κύριε φωτογράφε, δὲν τοῦ δίνεις κι' ἕνα ἀλεξίπτωτο, μὴν πέσῃ τὸ παιδί! Καὶ εἶνε νέο!..

Ἀλλὰ ὁ πιλότος δὲν δίνει προσοχή. Ὑποτίθεται ὅτι ὁ βόμβος τοῦ μοτὲρ δὲν τὸν ἀφήνει ν' ἀκούσῃ τίποτα. Καὶ δὲν ἀκούει. Ἀφήνει τὸ φωτογράφο νὰ τὸν ἀποθανατίσῃ καὶ ὅταν τελειώσῃ αὐτὴ ἡ λεπτὴ ἐργασία, πηδάει ἀπὸ τὴν καρέκλα καί... προσγειοῦται! Σὲ λίγο ὁ πιλότος παίρνει τὴ φωτογραφία του, τὴν παρατηρεῖ καὶ διαμαρτύρεται.

— Βρὲ ἀδερφέ, ἐδῶ δίπλα στὸν ἕλικα φαίνεται ὁ ταμπλᾶς τοῦ κουλουρτζῆ!

— Φέρε 'δῶ... Θὰ τὸν κόψω μὲ τὸ ψαλλίδι!

Καὶ ὁ ταμπλᾶς ἀποχωρίζεται τοῦ ἀεροπλάνου, θύμα ἀεροπορικοῦ...δυστυχήματος! Κι' ἔπειτα λέμε ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔχει ἀεροπόρους καὶ ἀεροπλάνα.

Αὐτή, λοιπόν, εἶναι ἡ ὑπαίθριος φωτογραφικὴ κίνησις τῆς Ἀθήνας. Ἂς ἐλπίσουμε ὅτι τήν...ἐφωτογραφήσαμε ἀρκετὰ καλά.

ΠΑΝ. ΠΑΠΑΛΟΥΚΑΣ

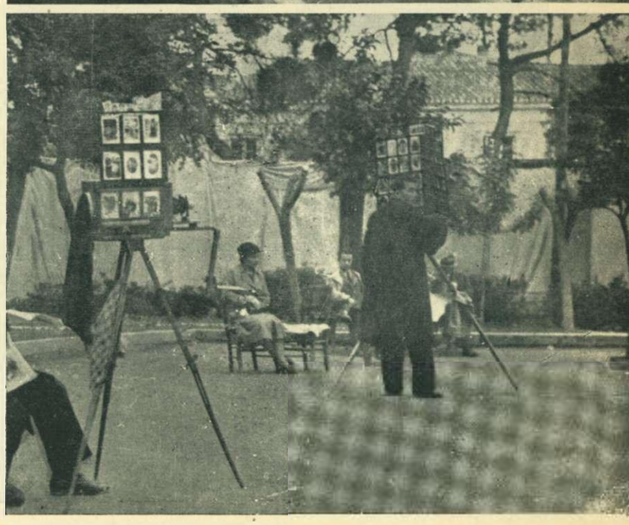

ΓΙΑ ΚΕΙΝΟΥΣ ΠΟΥ ΚΑΠΝΙΖΟΥΝ

Η ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ

ΕΛΛΗΝΕΣ ΘΕΡΓΙΑΚΛΗΔΕΣ, ΠΑΝΗΓΥΡΙΣΑΤΕ!

Θεργιακλῆδες πανηγυρίσατε! Τὸ Ἑλληνικὸ τσιγαρέττο στὸ ἀρξάμενον σωτήριον νέον ἔτος 1935 ἄγει τὴν πεντηκονταετηρίδα του. Συνεπῶς τοῦ ἀξίζει κάθε πανηγυρισμός, γιατὶ τὸ καϋμένο τὸ τσιγαρέττο δὲν δίνει μόνο τὴ λήθη σὲ κάθε πίκρα καὶ καϋμὸ εἰς τοὺς καπνιστάς του, δὲν εἶναι μόνον τὸ ἐπιστέγασμα κάθε χαρᾶς καὶ ὁ πιστὸς σύντροφος τοῦ καθενός, ἀλλὰ εἶναι ταυτοχρόνως καὶ ὁ σπουδαιότερος παράγων τοῦ κρατικοῦ μας προϋπολογισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἀσφαλῶς καὶ ἀνεξαρτήτως μὲ τὴν στάσιν σας, ἐκεῖνος τουλάχιστον, θὰ πανηγυρίσῃ ἐνθουσιωδῶς τὴν πεντηκονταετηρίδα τοῦ Ἑλληνικοῦ τσιγαρέττου, καὶ δικαίως μάλιστα, γιατὶ τὸν βοηθεῖ κατὰ τὸ $^1/_4$ διὰ τὴν ἰσοσκέλισίν του.

Ἂς ρίξουμε λοιπὸν μιὰ ματιὰ στὸ 1885 γιὰ νὰ δοῦμε τὴ κρατικοκοινωνικὴ δρᾶσι καὶ ἐξέλιξι τοῦ Ἑλληνικοῦ τσιγαρέττου.

Ἡ ἐμφάνισις εἰς τοὺς Ἕλληνας θεργιακλῆδες παρὰ τοῦ ἐμπορίου τοῦ ἑτοίμου τσιγαρέττου χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1885, διότι ἀπὸ τὴν μακαρίαν ἐκείνην ἐποχὴν ἤρχισε ἡ κατασκευή του καθὼς καὶ ἡ ραγδαία ἐξέλιξίς του.

Κατ' ἀρχὰς τὰ τσιγάρα παρουσιάζοντο ἀπὸ τοὺς τότε καπνοπώλας (τοὺς νῦν καπνοβιομηχάνους) μὲ μίαν κώλυσιν καταλαμβάνουσαν σχεδὸν τὴν ἡμισείαν περιφέρειάν των! Ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ὅμως, περιωρίζετο αὕτη μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ καταντήσῃ σχεδὸν ἀόρατος καὶ κατὰ τρόπον ὥστε νὰ ἔχουν κάποιαν καλλιτεχνικὴν ἐμφάνισιν. Πρὸ παντός, ὅμως, κατεβάλλετο προσπάθεια νὰ εἶναι σταθερῶς γεμᾶτα εἰς τὰ διαρκῶς ἀδιάζοντα δύο ἄκρα των, ἀληθινὸ βάσανο, ὅμως, διὰ τοὺς θεργιακλῆδες τῆς πρωτογόνου, διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἐποχῆς ἐκείνης τοῦ τσιγαρέττου.

Εἶναι, ὅμως, ἀνάγκη νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν ἀκόμη δύο χρόνια, γιατὶ τὸ 1883 ἦτο ἡ πιὸ συγκινητικὴ ἢ μᾶλλον δραματικὴ ἐποχὴ διὰ τοὺς Ἕλληνας θεργιακλῆδες. Μέχρι τῆς μακαρίας ἐκείνης ἐποχῆς δὲν ἐπεβάλλετο οὐδεμία κρατικὴ φορολογία εἰς τὸν καπνὸν παρὰ μόνον μία στρεμματικὴ τοιαύτη, ἡ 10η, ἐπὶ τῆς καπνοπαραγωγῆς καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἰσέπραττε τὸ Κράτος 200-300.000 δραχμὰς τὸ χρόνο ὅλας-ὅλας ἀπὸ τὸν καπνόν. Ἀπὸ τὸ 1883, ὅμως, ἄρχισε νὰ βάζῃ καὶ τὰ δυό του χέρια· τὸ Κράτος εἰς τὸν καπνόν, ἀπὸ τότε δὲ χρονολογοῦνται αἱ ἀθεράπευτοι ἐρωτοτροπίαι τοῦ κάθε Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν μὲ τὸν καπνὸν καὶ ἰδίως εἰς στιγμὰς ποὺ ἀτένιζε μὲ δέος τὴν ἰσοσκέλισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ του.

Κατὰ τὴν μακαρίαν ἐκείνην ἐποχήν, ὁ κάθε θεργιακλῆς καπνιστής, δὲν εἶχε νὰ κάνῃ τίποτε ἄλλο εἰμὴ νὰ ἐμφανισθῇ εἰς ἕναν ἐκ τῶν καπνοπωλῶν, ἐκ τῶν ὀνομαστοτέρων τότε, ἐπὶ παραδείγματι εἰς τοὺς Γαζῆν, Μενιδιάτην, Γερακίτην, Κουτοῦκον, Ἀγγελίδην, Μαυρουδῆν, Γελέκην, Σιαπάκαν, Πανόπουλον, Σταυρόπουλον, Ἰορδάνην, Καλποῦζον, Σιάνην καὶ λοιποὺς ἐν Ἀθήναις, εἰς τοὺς Πυρπασόπουλον, Βεκουνόπουλον, Ἀγαθοκλῆν, Πατρινὸν καὶ λοιποὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰς τοὺς Ἰωάννου, Χρηστόπουλον, Κάτελαν ἐν Πάτραις, εἰς τὸν Θεμελῆν, Σπυρόπουλον ἐν Πύργῳ, τὸν Δασκαλάκην ἢ Τατάκην ἐν Σύρῳ καὶ λοιποὺς ἄλλους, διὰ νὰ ζητήσῃ νὰ γεμίσῃ τὴν καπνοσακοῦλα του μὲ δέκα δράμια κεχριμπαρόχρωμο ψιλοκομμένο καπνό, ζυγιζόμενον ἐπιχαρίτως ἀπὸ μίαν φλωροστόλιστον καὶ λαμποκοποῦσαν παφιλένιαν ζυγαριάν, ἀντὶ μιᾶς πεντάρας, ἤτοι ἀντὶ τεσσάρων λεπτῶν διὰ τὸν καπνὸ καὶ ἑνὸς λεπτοῦ διὰ τὸ τσιχαρόχαρτο, συγχρόνως δὲ καὶ μὲ μίαν ὑποχρεωτικὴν παρακολούθησιν τῆς ἐπεξεργασίας καὶ τῆς διὰ χαβανίου κοπῆς τοῦ καπνοῦ, ἐντὸς τοῦ καπνοπωλείου ἐνεργουμένην πολλάκις καὶ παρὰ τοῦ ἰδίου τοῦ καταστηματάρχου.

Ἀπὸ δῶ καὶ μπρός, ὅμως, ἀρχίζουν τὰ βάσανα νὰ μεγαλώνουν γιὰ τοὺς θεργιακλῆδες διότι καθ' ἣν ἐποχὴν μὲ τὸ «τέσσαρα καὶ ἕνα», ἤτοι μὲ τὴν μίαν πεντάραν, ἐθεράπευαν τὰς ἡμερησίας καπνιστικὰς ἀνάγκας των, ὁ τότε Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, ἐπὶ κυβερνήσεως Χ. Τρικούπη, Π. Καλλιγᾶς, καταθέτων τὸν προϋπολογισμόν τοῦ 1883, καὶ διὰ τὴν ἰσοσκέλισιν τούτου, εἰσηγήθη μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς ἱστορικὰ διὰ τὸν καπνόν.

«....Διὰ ταῦτα, ἡ Κυβέρνησις ἀναλαμβάνει τὴν γενναίαν πρωτοβουλίαν, μὲ κίνδυνον ἴσως τῆς δημοτικότητός της, νὰ σᾶς προτείνῃ πικρὸν μὲν ἀλλ' ἀπαραίτητον καὶ οὐσιαστικῶς ὠφέλιμον μέτρον τῆς ἰσορροπίας τοῦ προϋπολογισμοῦ, διὰ τῆς ποσοθήκης νέων φόρων κατὰ μικρὸν βαρυνόντων τὰς παραγωγικὰς πηγὰς τοῦ τόπου, καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον τὰ ἀντικείμενα, οὐχὶ τῆς πρώτης ἀ-

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΙΓΑΡΕΤΤΟΥ

νάγκης, ἀλλὰ τῆς προαιρετικῆς χρήσεως τῶν βουλομένων καὶ τῶν δυναμένων ἐκ τῶν εὐπορωτέρων τάξεων τῶν κατοίκων, ἡμεδαπῶν καὶ ξένων.

»Σᾶς προτείνομεν κυρίως πόρους ἐξ ἐκείνων δι' ὧν ἅπαντα τὰ μᾶλλον εὐνοούμενα κράτη ἀπολαμβάνουν τὸ τρίτον καὶ πλέον τοῦ ὅλου τῶν ἐτησίων ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ τούτοις, εἰς ὅρους μετριωτάτους καὶ κατὰ σύστημα οὐδόλως παρενοχλοῦν τὴν γεωργίαν ἢ παρακωλύον τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐμπορίου καὶ τὴν ἐξάσκησιν τῆς καπνοβιομηχανίας κτλ.».

Αὐτὰ περίπου, εἰσηγούμενος ὁ τότε Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, ἐπέβαλε μίαν φορολογίαν τεσσάρων δραχμῶν κατ' ὀκᾶν ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ καπνοῦ καὶ προσδοκῶν ἕνα ἐτήσιον ἔσοδον πέντε ἑκατομμυρίων περίπου δραχμῶν ἐθέσπισε τὴν νέαν φορολογίαν του, ἀφοῦ συγχρόνως ἐθεωρήθη καὶ ἀπαραίτητον νὰ περιβληθῇ ὁ πωλούμενος καπνὸς διὰ δοχείων. Ἀπὸ τότε καθιερώθησαν τὰ πακέτα, ἅτινα, οἱ θεργιακλῆδες, παρὰ τὴν μεγάλην των δυσφορίαν, ἔκτοτε τὰ ἐπρομηθεύοντο ἀντὶ 25 λεπτῶν μετὰ τοῦ ἀναλόγου τσιγαροχάρτου, τὸ πακέτο βάρους δέκα δραμίων καὶ ἀντιστοιχοῦντα γιὰ τὸ στρίψιμο ἰδιοχείρως 25-30 τσιγαρέττων.

Τὸ νέον τοῦτο φορολογικὸν καθεστώς, ἰδίως δὲ τὴν κατάργησιν τοῦ «γυμνισμοῦ» νὰ ποῦμε τοῦ καπνοῦ, τὸ ὑπεδέχθησαν μετὰ δυσφορίας ὄχι μόνον οἱ θεργιακλῆδες ἀλλὰ καὶ οἱ καπνέμποροι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὁ ἀκμάζων μάλιστα, τότε καπνέμπορος Ἀνδρέας Γαζῆς, ἐγκατεστημένος παραπλεύρως τοῦ τότε χαρτοπωλείου Πάλλη καὶ Κοτζιᾶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ, μὴ στέργων ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ, νὰ βάλῃ τὸν καπνόν του σὲ χαρτοσακούλες, ὡς ἔλεγεν, ἐπροτίμησε νὰ ἐκχωρήσῃ τὴν φίρμα του εἰς τὸν τότε ὑπάλληλόν του Κωνσταντῖνον Βάρκαν.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἤρχισε νὰ τοποθετεῖται ὁ καπνὸς ἐντὸς πακέτων καὶ νὰ γίνεται ἡ ἐπεξεργασία του διαφοροτρόπως. Ἀλλὰ ἡ μετέπειτα Κυβέρνησις Θ. Δεληγιάννη, περιορισθεῖσα εἰς ἕνα ἐτήσιον ἔσοδον μόνον δύο ἑκατομμυρίων δραχμῶν, κατήργησε τὸ σύστημα τοῦ πακέτου καὶ ἄφησε τὸν καπνὸν ἐλεύθερον, ὡς ἔλεγαν τότε, μὲ τὴν διαφοράν, ἀντὶ τῶν 25 λεπτῶν ἢ τοῦ «τέσσαρα καὶ ἕνα», λόγῳ τῆς τεθείσης φορολογίας τῶν δύο δραχμῶν κατ' ὀκᾶν, ἐπωλοῦντο τὰ δέκα δράμια «ὀκτὼ καὶ δύο», δηλαδὴ μία δεκάρα.

Ἐπανελθόντος, ὅμως, συντόμως τοῦ Χ. Τρικούπη καὶ ἐπιθυμοῦντος διπλασιασμὸν τοῦ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐσόδου κατηργήθη πάλιν τὸ σύστημα τοῦ Δεληγιάννη καὶ καθιερώθη ἐκ νέου τὸ πακέτο μὲ τιμὴν πωλήσεως 25 λεπτῶν τὰ δέκα δράμια μετὰ τσιγαροχάρτου. Ἔκτοτε δὲ τὸ σύστημα τοῦτο ἐξακολουθεῖ ἰσχύον μέχρι σήμερον μετ' ἀναριθμήτων νέων φορολογιῶν καὶ τροποποιήσεων. Μὲ τὸ καθιερωθὲν πακέτο καὶ τὸ νέον σύστημα τῆς ἐπεξεργασίας τοῦ καπνοῦ ἤρχισε νὰ κατασκευάζῃ τὸ ἐμπόριον καὶ ἕτοιμα τσιγαρέττα. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, ἐπομένως, τοῦ 1885 ἤρχισεν ἡ κατασκευὴ τῶν τσιγαρέττων παρὰ τῶν τότε καπνεμπόρων, τῶν ὁποίων ἡ ραγδαία ἐξέλιξις ἁλματωδῶς ἐπροόδευσεν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1890 ἐσυστηματοποιήθη τελείως ἡ κατασκευή των εἰς τρόπον ὥστε πλέον τῆς ἡμίσειας καταναλώσεως τοῦ καπνοῦ νὰ γίνεται εἰς τσιγαρέττα, ἅτινα κατασκευαζόμενα πάντοτε διὰ τῆς χειρός, ἔφθασαν, προϊόντος τοῦ χρόνου, εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς καλλιτεχνικῆς των ἐμφανίσεως μέχρι τοῦ 1918 ὁπότε ἦλθε καὶ τὸ τέλος των διότι ἤρχισεν ἡ λειτουργία τῶν τσιγαροποιητικῶν μηχανημάτων καὶ ταυτοχρόνως ἡ ὑποχώρησις τῶν χειροποιήτων τσιγαρέττων.

Ἀπὸ τοῦ 1918 καὶ ἐντεῦθεν τὰ μηχανοποίητα τσιγαρέττα ὁμολογουμένως κατέκτησαν ἁλματωδῶς τὸ ἔδαφος τῆς καταναλώσεως. Σήμερα δὲ ὁπότε τὸ Ἑλληνικὸ τσιγαρέττον εὑρίσκεται πραγματικῶς εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς περιωπῆς του, εἶναι δίκαιον νὰ ἑορτασθῇ ἡ 50ετηρίς του, ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς θεργιακλῆδες καπνιστὰς καὶ καπνιστρίας, ἀλλὰ καὶ ἀπ' αὐτὸν τὸν κρατικὸν προϋπολογισμὸν τοῦ ὁποίου τὴν ἰσοσκέλισιν βοηθεῖ κατὰ τὸ ἕν τέταρτον, δηλαδὴ μὲ δύο χιλιάδας ἑκατομμύρια δραχμὰς περίπου ἐτησίως, ἂν ἀγαπᾶτε, 1.700 ἑκατομμύρια ἀπὸ φόρον καταναλώσεως καὶ 300 περίπου ἀπὸ ἔγγειον φορολογίαν.

Βέβαια, σήμερα ὁ θεργιακλῆς θέλει δώδεκα δραχμὰς διὰ νὰ διασκεδάσῃ τοὺς καϋμούς του ἐνῷ κατὰ τὴν μακαρίαν ἐποχὴν τοῦ 1885 ἐθεραπεύοντο ὅλα αὐτὰ μόνον μὲ 25 λεπτὰ ἡμερησίως, ἃς ἔχει ὅμως ὑπ' ὄψει του ὅτι ἀνακουφίζει ἐκ παραλλήλου καὶ τὸν κρατικὸν προϋπολογισμὸν ἐτησίως μὲ δύο χιλιάδας ἑκατομμύρια δραχμάς!..

Πόσα, λοιπόν, ὡραῖα πράγματα ἀτενίζουν, ὁμολογουμένως, οἱ θεργιακλῆδες μας, πρὸς παρηγορίαν των γιὰ τὶς δώδεκα δραχμὲς ποὺ θέλουν γιὰ κάθε πακέτο τσιγάρα σήμερα. Πρῶτα-πρῶτα τσιγάρα ἀληθινὰ κομψοτεχνήματα, καλλιτεχνικώτατα κουτάκια, ἐπιμελημένην ποιότητα, μεγάλας ἐπιχειρήσεις καὶ ὡραῖα καπνεργοστάσια, καπνοπαραγωγὴν εὐημεροῦσαν καὶ διαθέτουσαν τὸ προϊόν της τώρα μὲ 50-80 δραχμὰς τὴν ὀκᾶ ἀντὶ τῶν 50 λεπτῶν ἢ τῆς 1,20 τότε, κρατικὸν προϋπολογισμὸν ἐνισχυόμενον κατὰ τὸν πλέον παρήγορον τρόπον γιὰ κάθε γκρινιάρη Ὑπουργὸ τῶν Οἰκονομικῶν, καὶ τέλος, καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν ποὺ αἰσθάνεται ὁ κάθε καπνιστὴς ὅταν εὑρίσκεται εἰς παντὸς εἴδους κλειστὸν χῶρον, ἔνθα τὸν ὑποδέχεται βλοσυρῶς ἡ γνωστὴ ἐπιγραφή: «ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ ΤΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΠΑΡΑ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ»!

Ὕστερα ἀπὸ ὅλα αὐτά, λοιπόν, δὲν ἀξίζει ἄραγε ὁ ἐνθουσιωδέστερος πανηγυρισμὸς τῆς 50ετηρίδος τοῦ Ἑλληνικοῦ τσιγαρέττου, τουλάχιστον, ἀπὸ ἐκείνους ποὺ τὸ καπνίζουν;

Α. ΦΟΡΤΟΥΝΑΣ

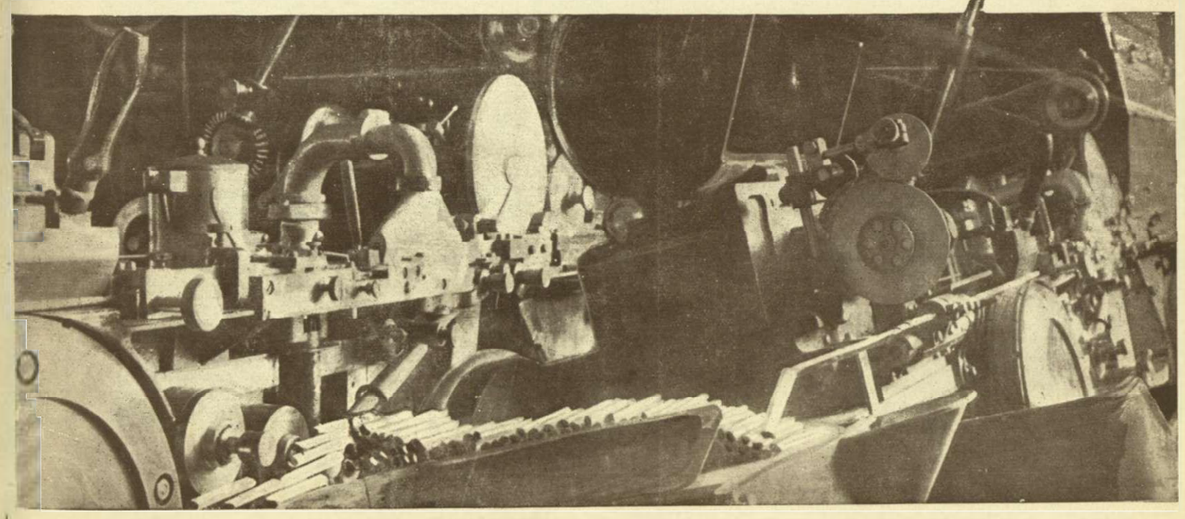

"Εχετε πάει ποτὲ σὲ κινηματογράφο ἀπὸ τοὺς λεγομένους λαϊκούς; Κι' ἂν ἔχετε πάει, παρακολουθήσατε ποτὲ τὸ ἔργο ποὺ παίζετε, ὄχι στὴν ὀθόνη, ἀλλὰ στὴν πλατεῖα καί στὸ ὑπερῶο; Φαντάζομαι ὄχι. Δὲν εἶναι καὶ τόσο εὔκολο αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Δὲ μπορεῖς, ἔτσι μὲ τὸ ἄζημίωτο νὰ δεῖς ἕνα ἔργο, ἔστω κι' ἂν τὸ ἔργο αὐτὸ ἔχει πρωταγωνιστὰς πρόσωπα ἄγνωστα τῆς ἀθηναϊκῆς «μαρίδας».

"Αν θέλετε τώρα ἐλᾶτε μαζύ μας νὰ δοῦμε αὐτὸ τὸ ἔργο μὲ τὶς πολλὲς πράξεις καὶ τὰ διάφορα πρόσωπα. Πρίν, ὅμως, μποῦμε μέσα στὴ σάλλα, ποὺ ὅπως ξέρετε ἀρχίζει ἡ προβολὴ τοῦ ἔργου, θ' ἀρχίσουμε ἀπὸ τὴ γωνιά. Ἀπὸ κεῖ ἀρχίζει τὸ πρόγραμμα. Εἶναι σὰν νὰ π οῦμε τὸ «Φὸξ Μούβιτον» μὲ τὰ διάφορα ἐπίκαιρα.

Δὲ φαντάζομαι νὰ ἔχετε καμμιὰ προτίμησι γιὰ ὡρισμένο κινηματογράφο. "Ολοι εἶνε τὸ ἴδιο, τὸ ἔργο τὸ αὐτό, τὰ πρόσωπα τὰ ἴδια. Δὲν πρόκειται νὰ δοῦμε διαφορετικὸ ἔργο ἂν πᾶμε στὴν «Ἑλλάδα» ἢ στὸ «Ἀθηναϊκὸν» ἢ στὸ «Ροζικλαὶρ» ἢ στὸ «Μάζεστικ» τὸ παλιὸ «Πανόραμα». Πιστέψτε μας, πὼς σ' ὅποιον καὶ νὰ πᾶμε δὲν πρόκειται ν' ἀλλάξει τίποτα. Οὔτε οἱ πρωταγωνιστές, οὔτε ἡ σκηνοθεσία, οὔτε ἡ ὑπόθεσι, οὔτε καὶ τὰ διάφορα κινηματογραφικὰ «τρύκ».

Πρὶν φθάσουμε, ὅμως, στὴν πόρτα τῶν λαϊκῶν κινηματογράφων, πρὶν ἀρχίσουμε, καὶ προπαντὸς πρὶν μποῦμε μέσα, πρέπει προηγουμένως νὰ γνωριστοῦμε μὲ τὸ κοινὸν ποὺ φιλοξενοῦν.

Ἡ μόνιμη, λοιπόν, πελατεία τους καὶ οἱ πρωταγωνιστὲς συνάμα τῶν κινηματογράφων αὐτῶν εἶναι ἡ δυστυχὴς μὰ καὶ συμπαθὴς τάξι τῶν ἀνθρώπων ποὺ φροντίζουν γιὰ τὴν καλὴ ἐμφάνισι τῶν παπουτσιῶν μας. Πρὶν λίγα χρόνια, κοντὰ στὴν εἴσοδο, σὲ κάποιον ἀπ' αὐτοὺς τοὺς κινηματογράφους ἦτο τοιχοκολλημένη μὲ μεγάλα γράμματα ἡ ἑξῆς εἰδοποίησι:

«Παρακαλοῦνται οἱ κ.κ. θεαταὶ ν' ἀφίνουν τὰ κασελάκια τους στὴν εἴσοδο».

Τώρα ἡ εἰδοποίησι αὐτὴ δὲν ὑπάρχει γιατὶ, καὶ οἱ λοῦστροι προήχθησαν σὲ ὑπαλλήλους στιλβωτηρίων καὶ τὰ κασελάκια ἀρχίζουν νὰ σπανίζουν.

Ἐκτὸς ὅμως αὐτῶν, ἀξιόλογο μέρος τῆς πελατείας, ἀποτελοῦν καὶ οἱ μαθηταὶ ποὺ ἐγκαταλείπουν τὰ θρανία, χαρίζουν τὰ ρήματα καὶ τοὺς ἀλγεβρικοὺς ἀριθμοὺς στοὺς δασκάλους καὶ πηγαίνουν νὰ παρακολουθήσουν μὲ ἐνδιαφέρον τὶς περιπέτειες τοῦ Χάρυ Πήλ, τοῦ Τὸμ Μίξ, τοῦ Ρισσὰρ Ταλμάτζ καὶ τῶν ἄλλων συμπαθῶν πρωταγωνιστῶν τῶν περιπετειωδῶν ἔργων τῆς κινηματογραφικῆς παραγωγῆς. Πολλὲς φορές, ἡ «Ἀντιγόνη» τοῦ Σοφοκλέους, ἡ «Ἰλιὰς» τοῦ Ὁμήρου, ἡ «Πειραματικὴ φυσική», ἡ «Ἄλγεβρα» ἔχουν παρακολουθήσει, θέλοντας καὶ μή, τὶς διάφορες φάσεις τῶν ἔργων αὐτῶν ἀκουμπισμένες στὰ γόνατα τῶν μαθητῶν-θεατῶν, ἄν, ἐννοεῖται, δὲν ἔχουν προηγουμένως κατατεθῆ στὰ ὑπαίθρια βιβλιοπωλεῖα ἢ στὸν παλητζῆ γιὰ νὰ ρευστοποιηθοῦν σὲ νικέλινα κέρματα ἀντιστοιχοῦντα μὲ τὸ τίμημα τῆς εἰσόδου.

Ἀλλὰ ἐκτὸς ἀπ' αὐτοὺς ἡ πιὸ μόνιμη πελατεία τῶν λαϊκῶν κινηματογράφων, εἶναι οἱ διάφοροι ἀλῆτες τῆς Ἀθήνας, ποὺ θρονιάζονται σ' ἕνα κάθισμα ἀπὸ τὸ πρωῖ καὶ φεύγουν μετὰ τὰ μεσάνυχτα μόλις ἀρχίζει τὸ σκούπισμα.

Γιὰ τὰ ἔργα ποὺ προβάλλονται σ' αὐτοὺς τοὺς κινηματογράφους δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει καὶ τόσο. Κατὰ προτίμησι καὶ πλειονότητα εἶναι ἀστυνομικά, περιπετειώδη μὲ συμμορῖτες κι' ἕνα «παλληκάρι» ποὺ ἀναλαμβάνει νὰ τοὺς «ξεπατρέψει» καὶ νὰ σώσει τὸ «κορίτσι». Τὸ τελευταῖο εἶναι ἀπαραίτητο. Δὲ μπορεῖ νὰ γίνει ἔργο χωρὶς «κορίτσι» ποὺ ἀπειλεῖται συνεχῶς ἀπὸ τοὺς συμμορῖτες. Τὰ περισσότερα εἶναι ἀμερικανικῆς παραγωγῆς παρμένα γύρω ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν κατοίκων τοῦ Μεξικοῦ, τῆς Ἀριζόνας ἢ τοῦ ὑποκόσμου τοῦ Σικάγου καὶ τῆς Νέας Ὑόρκης. Οἱ πρωταγωνιστές, ὁ Χάρυ Πήλ, ὁ Τὸμ Μίξ, ὁ Ρισσὰρ Ταλμάτζ, γνωστοὶ μὲ τὸ ὄνομα «παλληκάρι». Εἶναι οἱ ἀγαπημένοι «ἀστέρες» ὅπως σὲ μᾶς εἶνε ὁ Ραμὸν Νοβάρρο, ὁ Μωρὶς Σεβαλιέ, ὁ Ἀνρὺ Γκαρά, ἡ Νόρμα Σῆρερ, ἡ Γκρέτα Γκάρμπο, ἡ Μπριγκίττε Χέλμ καὶ ἄλλοι.

Καὶ τώρα ἂς προχωρήσουμε. Κατὰ κανόνα πέντε μέτρα ἀπὸ τὸ ταμεῖο, ἂν εἶστε καλοντυμένος καὶ φαίνεστε ὅτι βαστᾶτε «μπαγιόκο», θὰ σᾶς πλησιάσει ἕνας ἀλήτης ἢ ὁ πιτσιρίκος ἀπὸ τὴν πιὸ μακρυνὴ συνοικία, ποὺ οἱ «μεγάλοι» δὲν τοὔβγαλαν τὸ εἰσιτήριο ἢ δὲν μπόρεσε νὰ τὸ οἰκονομήσει καὶ μὲ ἱκετευτικὴ φωνὴ θὰ σᾶς ζητήσει «ἕνα πενηνταράκι» ἢ ὅτι «ἔχετε εὐχαρίστησι» γιὰ νὰ μπῆ «μέσα».

—"Ενα πενηνταράκι, κύριος, νάμπω κι' ἐγὼ μέσα. Ἔχω πέντε καὶ πενῆντα.

Βγάζετε τὸ εἰσιτήριο, δίδεται τὸ πενηνταράκι, ποὺ πολλὲς φορὲς γίνεται τάλληρο, γιατὶ εἶναι πολλοὶ ποὺ τοὺς λείπει ἕνα πενηνταράκι, καὶ προχωρεῖται στὴν εἴσοδο. Τίποτα τὸ ἐξαιρετικό. Μόλις ἀνοίξει ἡ πόρτα τῆς εἰσόδου καὶ μπῆτε μέσα ἀρχίζει τὸ κύριο πρόγραμμα.

Πρὶν ἀκόμα συνηθίσετε στὸ σκοτάδι ποὺ βασιλεύει μέσα — ταξιθέτριες δὲν ὑπάρχουν ἢ ἂν ὑπάρχουν δὲν προφτάνουν νὰ τοποθετήσουν ὅλη αὐτὴ τὴν πελατεία — μιὰ φωνὴ δίπλα σας σᾶς ξαφνιάζει:

— Ρὲ καλόπαιδο, κόψε στύλο.

Ταυτόχρονα μιὰ σπρωξιὰ σᾶς κάνει νὰ καταλάβετε ὅτι τοὺς ἐμποδίζετε. Κατωρθώνετε νὰ καθήσετε κάπου.

Δίπλα σας, ἀριστερὰ καὶ δεξιά, θὰ κάθεται συνήθως ἕνας ξυπόλητος μὲ κάτι μοῦτρα μαῦρα λόγῳ τοῦ διαζυγίου ποὺ ἔχουν πάρει μὲ τὸ νερὸ καὶ τὸ σαπουνι. Πάνω σας μπορεῖ νὰ κάθεται ὁ Γλίτσης — ἔτσι τὸν φωνάζουνε — ποὺ τὰ πόδια του ἔχουν τὴν ἰδιοτροπία ν' ἀκουμποῦν στὶς πλάτες τῶν θεατῶν ποὺ κάθονται στὸ μπροστινὸ κάθισμα. Καθώσατε καὶ προσηλώνεσθε στὸ πανί. Τὸ ἔργο ποὺ παίζεται εἶναι παρλάν. Παρουσιάζει μιὰ καλύβα σφηνωμένη πάνω σὲ κάτι βράχια καὶ στὸ παράθυρο μιὰ κοπέλλα τραγουδάει. Μαζὺ μὲ τὸ τραγοῦδι ἀκούγεται κι' ἕνας κρότος ἀπὸ ἔκκρηξι. Ὁ διπλανός σας, ποὺ ἔχει δεῖ τὸ ἔργο ἄλλες δυὸ φορές, σπεύδει νὰ σᾶς ἐξηγήσει:

—Ὁ κρότος ποὺ ἀκοῦς τώρα, ρὲ καλόπαιδο, εἶναι ἀπὸ τὸ τίναγμα τοῦ μεταλλείου. Ἐκεῖ μέσα ἦσαν οἱ συμμορῖτες. Θὰ μᾶς τὸ δείξει στὴν ἄλλη πράξι.

Σὲ λίγο τὰ φῶτα ἀνάβουν. Ρίχνετε ἕνα βλέμμα τρόμου γύρω σας. Φάτσες νυσταγμένες, τσαλακωμένες, ποὺ δὲν ἐμπνέουν καθόλου τὴν ἐμπιστοσύνη. Καὶ μιὰ θαυμασία μυρωδιὰ ποὺ δὲν «χτυπάει» ὅμως καὶ τόσο εὐχάριστα στὴ μύτη σας, ἂν δὲν εἶνε συνηθισμένη σὲ τέτοια... λεπτὰ ἀρώματα, προσβάλλει τὰ ὀσφρητικά σας ὄργανα. Στὸ ὑπε-

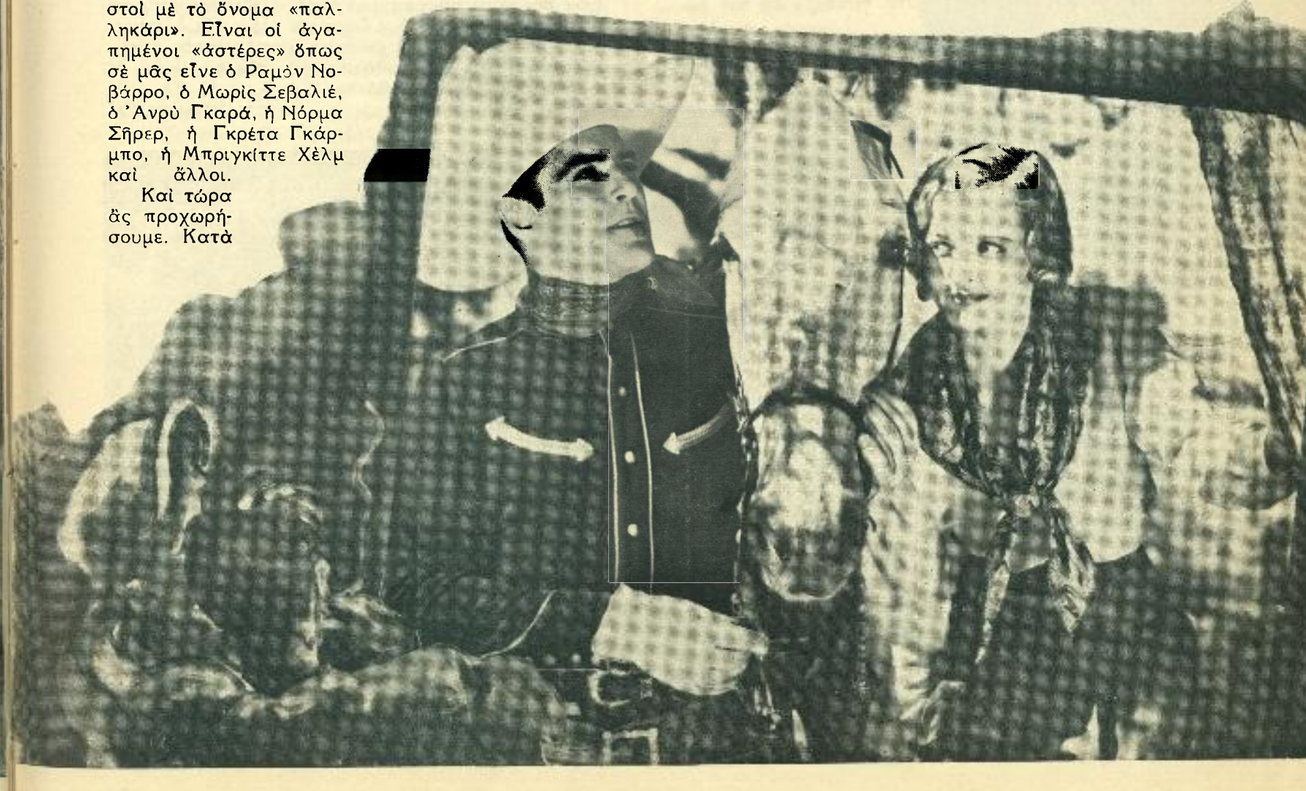

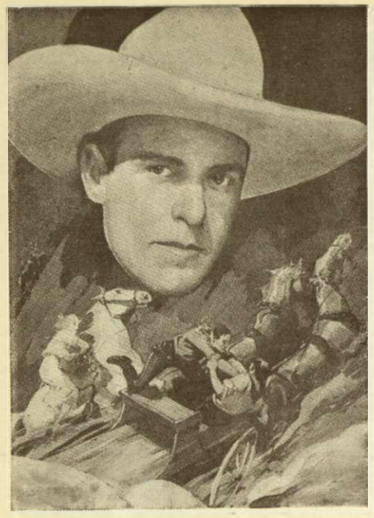

ρῶο ἄλλες ὅμοιες φυσιογνωμίες,καὶ ἄλλα πόδια κρεμασμένα πρὸς τὰ ἔξω ποὺ κουνιῶνται καὶ ἀφίνουν ἔτσι λίγες λάσπες νὰ πέσουν στὰ κεφάλια τῶν θεατῶν τῆς πλατείας.

Σὲ μιὰ γωνιὰ μαζεμένοι καμμιὰ δεκαριὰ φαντάροι συζητοῦν.

—Ὥστε ἔτσι. Αὐτὸς εἶνε ὁ κινεματόγραφος.

Καὶ ἕνας ποὺ ξέρει ἀπὸ σινεμὰ ἀναλαμβάνει νὰ τοὺς πληροφορήσει:

—Ναί, ρὲ πατρίδα. Αὐτὸς εἶνε. Εἶδες τὸ παλληκάρι πῶς τοὺς βάραγε τοὺς συμμορῖτες. Θὰ τοὺς ρημάξει ὅλους στὸ ξύλο στὸ τέλος. Αἴ, ρὲ νὰ μὴν εἶχα δουλειά! Θὰ πήγαινα νὰ τὸν βοηθήσω λιγάκι.

—Μπᾶ, εἶναι ἐδῶ;

—Δὲν τὸν εἶδες, ρὲ καλόπαιδο. Τί; τὴ κορόϊδα μᾶς παραστένεις.

Τὰ φῶτα ὅμως ξανασβύνουν. Ἡ συνέχεια ἀρχίζει ἐνῶ δίπλα σας ἀρχίζει ἡ συζήτησι.

—Τὸ παλληκάρι, ρὲ καλόπαιδο, θὰ τὸ πάρει τὸ κορίτσι;

—Ναί. Νὰ δεῖς τί ἔχει νὰ γίνει. Αὐτὸς ἐκεῖ, ὁ Τζών...

—Ποιός; Αὐτὸς ὁ ξουρισμένος ἢ ὁ ἄλλος μὲ τὸ μεγάλο καπέλλο;

—Αὐτὸς ὁ ψηλὸς μὲ τὸ μουστακάκι.

—Αἴ, τί;

—Ὁ συμμορίτης, ὁ ἄλλος ὁ παχὺς μὲ τὰ μικρὰ μάτια, τὰ γένια ντὲ... θὰ τοῦ ρίξει δηλητήριο στὸ φαγί.

—Τί, θὰ τὸ φάει;

—Ὄχι. Μόλις θὰ κάτσει στὸ τραπέζι, θὰ τὸν φωνάξουν.

Ἡ συζήτησι σταματάει. Ἐκείνη τὴ στιγμή, τὸ παλληκάρι, καβάλλα σ'ἕνα ἄλογο μὲ μιὰ θηλειὰ στὸ χέρι τρέχει στὰ βουνά. Ἀπὸ ἕνα ψήλωμα βλέπει καμμιὰ δεκαριὰ συμμορῖτες νὰ προχωροῦνε ἀργὰ-ἀργά. Χτυπάει τὸ ἄλογο, τοὺς προσπερνάει καὶ ἀνεβαίνει σ' ἕνα δέντρο. Κρεμιέται μὲ τὰ πόδια καὶ μ' ἕνα ξύλο στὸ χέρι χτυπᾶ ἕναν ἕναν ποὺ περνᾶ καὶ τοὺς ρίχνει κάτω. Ἕνας ὅμως δὲν περνᾶ ἀπὸ κεῖ. Τὸ παλληκάρι ἑτοιμάζεται νὰ κατεβεῖ ὅταν μιὰ φωνὴ ἀκούγεται:

—Τὸ νοῦ σου Τόμη, μὴν καταιβαίνεις, πίσω σου ἔρχεται κι' ἄλλος.

Ἀλλὰ ὁ Τόμης δὲν φαίνεται νὰ συμμορφώνεται μὲ τὴ σύστασι τοῦ φίλου του καὶ κατεβαίνει ἐνῶ ὁ διπλανός σας φωνάζει συμβουλευτικά:

—Ἄντε, φύγε γρήγορα τώρα.

Ἀλλὰ καὶ πάλι δὲν τὸν ἀκούγει καὶ σὲ λίγο ὁ τελευταῖος συμμορίτης, μαζὺ μὲ τοὺς ἄλλους ποὺ στὸ μεταξὺ ξεζαλιστήκανε, τὸν πιάνουν καὶ τὸν δένουν. Τὸ κοινὸν δυσανασχετεῖ, παρακολουθεῖ τὴν πάλη καὶ τὴν ἀγωνία τοῦ «παλληκαριοῦ» μὲ συμπάθεια, στριφογυρίζει στὸ κάθισμά του σὰ νἄχει καρφιὰ καὶ στὸ τέλος ἀκούγεται:

—Δὲν στάλεγα ἐγὼ ρὲ Τόμη... Σὲ πιάσανε κοροϊδίστικα. Τί νὰ σοῦ κάνω. Σὰ μάπας στάθηκες.

Τὰ φῶτα πάλι ἀνάβουν. Τὸ κοινὸν ἀρχίζει νὰ φωνάζει. Μὰ ἡ φωνὲς διαρκοῦν λίγο. Τὰ φῶτα πάλι σβύνουν γιὰ νὰ ἐξακολουθήσει ἡ συνέχεια τοῦ... εἰκοστοῦ ἐπεισοδίου. Τὸ «παλληκάρι» βρίσκεται δεμένο σ' ἕνα δωμάτιο καὶ ἀγωνίζεται νὰ λυθεῖ ἐνῶ ὁ συμμορίτης ποὺ τὸν φυλάει ἔχει μισοκοιμηθῆ. Γιὰ μιὰ στιγμὴ τὰ καταφέρνει καὶ μιὰ φωνὴ δονεῖ τὴ σάλλα:

—Μπράβο. Τόμ, ἄντε ἀπάνω του τώρα ποὺ κοιμᾶται.

Κάποιος ἀπὸ τὸ ὑπερῶο φωνάζει:

—Σκᾶστε ρὲ σεῖς, θὰ τὸν ξυπνήσετε. Δὲν ξέρει αὐτὸς τὴ δουλειά του.

Ὁ καυγᾶς γίνεται, ὁ Τὸμ νικάει καὶ τὸ πλῆθος ξεσπάει σὲ χειροκροτήματα καὶ ποδοκροτήματα. Ὁ Γλίτσης δίπλα σας ἔχει ἀνάψει τὸ τσιγάρο. Ὁ διπλανός σας κι' ὁ ἄλλος πίσω του σηκώνονται ὄρθιοι καὶ τὸν ἁρπάζουν:

—Ἄντε, φτάνει πειά. Πάσαρέ το ἀπὸ δῶ.

—Τί ἔκανε λέει. Μόλις τἄναψα.

—Μὰ κοντεύει νὰ τελειώσει;

—Γόπα ἤτανε. Τί μὲ πέρασες ἐμένα, Παπαστράτο;

—Ἔλα ρὲ φίλε, μιὰ «τσούρα» μονάχα, δὲ σὲ βλέπω.

Ἡ γόπα πασάρεται καὶ κάνει τὸν κύκλο σὲ τέσσερα πέντε στόματα. Τὰ φῶτα ἔχουν πάλι ἀνάψει.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἄλλο πλῆθος, νέα πελατεία μπαίνει μέσα, βλέπει τοὺς γνωστούς της κι' ἀρχίζει ἡ συζήτησι.

—Ρέ, ρὲ σύ, τῶδες ὅλο;

—Ναί, δυὸ φορές.

—Κάτσε νὰ τὸ δῶ κι' ἐγὼ καὶ φεύγουμε μαζί.

—Μὰ πεινάω, εἶμαι ἀπὸ τὶς 11 ἐδῶ. (Ἡ ὥρα εἶναι 6 μ.μ.).

—Τί λές. Εἶχα πάει στὸ «Ἑλλὰς» ἀπὸ τὸ πρωῖ. Ἔ, ρὲ νἄβλεπες γροθιὰ ποὺ πήγαινε καπνός.

Ὁ φίλος κάθεται γιὰ νὰ τὸ δεῖ γιὰ τρίτη φορά, γιὰ νὰ ἐξηγήσει στὸν νεοελθόντα τὸ ἔργο.

Σηκώνεσθε νὰ φύγεται. Στὸ διάδρομο σᾶς σκουντάει ἕνας καὶ σᾶς ρωτάει:

—Ρὲ καλόπαιδο, μέρα εἶναι ἢ νύχτα ἔξω:

—Μέρα. Καὶ προχωρεῖται στὴν ἔξοδο.

Αὐτὰ τὰ τρομερὰ καὶ φοβερὰ λοιπόν, συμβαίνουν στοὺς λεγομένους λαϊκοὺς κινηματογράφους. Εἶναι τόση ἡ ἐπίδρασι τῆς τέχνης τῶν πρωταγωνιστῶν στοὺς νεαροὺς θεατὰς ποὺ τὸ ξύλο ποὺ ἀρχίζει στὴν ὀθόνη τὶς περισσότερες φορὲς τελειώνει στὴ πλατεῖα.

Ἐὰν δὲν ἔχετε πάει καμμιὰ φορά, ἀξίζει τὸν κόπο νὰ θυσιάσετε δέκα δραχμές, δυὸ ὧρες καὶ μέρος τῆς ἀξιοπρεπείας σας γιὰ νὰ πᾶτε. Μιὰ ἐπίσκεψι ἀρκεῖ νὰ σᾶς πείσει γιὰ τὴν εἰκόνα ποὺ προσπαθήσαμε νὰ σᾶς δώσουμε. Ἡ συνέχεια, λοιπόν, ἐπὶ τῆς ὀθόνης.

Μ. ΜΥΛΩΝΑΣ

Τὸ Φάσμα τοῦ Παρελθόντος

Μιὰ ξαφνικὴ πλημμύρα εἶχε διακόψει τὴ σιδηροδρομικὴ συγκοινωνία μεταξὺ Πινάγκ καὶ Μπαγκόγκ, στὸ Σιάμ. Τὴν εἴδηση αὐτὴ ὁ Κόνβερς τὴν ἄκουσε ψύχραιμα, μ' ὅλο ποὺ βρισκότανε ὑποχρεωμένος, ἐκτὸς ἂν ἔπερνε τὸ ἀεροπλᾶνο, νὰ διακόψη γιὰ τρεῖς ἢ καὶ γιὰ τέσσερες ἡμέρες τὸ ταξίδι του. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ἀεροπλᾶνο τὸν τρόμαζε, βγῆκε ἀπὸ τὸ τραῖνο κι' ἐγκατεστάθηκε σὲ κάποιο ξενοδοχεῖο.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωῖ, καθὼς ἔπερνε τὸ πρόγευμά του, τοῦ φέρανε ἕνα γράμμα. Ὁ Κόνβερς τὸ ἄνοιξε μὲ ἀκεφιά, βέβαιος πὼς τὸ γράμμα ποὺ λάβαινε θὰ περιεῖχε καμμιὰν ἐνοχλητικὴ πρόσκληση ἢ κάτι παρόμοιο. Καὶ πραγματικὰ ἤτανε μιὰ πρόσκληση, μὰ μιὰ πρόσκληση ἀναπάντεχη, μιὰ πρόσκληση ἀπ' αὐτὲς ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ φαντασθῆ.

«Δὲν ξέρω τί ὄνομα νὰ σᾶς δώσω, ἔγραφε ἡ πρόσκληση. Ἐπιτρέπεται ἄραγε νὰ ὀνομάσῃ κανένας «Τέντυ» τὸν πρεσβευτὴ τῆς Αὐτοῦ Βρεττανικῆς Μεγαλειότητος στὸ Σιάμ; Καὶ ἕνα σπουδαῖο πρόσωπο σὰν καὶ σᾶς νὰ ἐπιθυμῆ τάχα νὰ ξανασυναντήση τὴν γυναίκα ἑνὸς ταπεινοῦ γιατροῦ, ποὺ ἔχει εἴκοσι χρόνια νὰ τὴ δῆ;..

Ὁ Κόνβερς σταμάτησε τὸ διάβασμά του καὶ ἔρριξε ἕνα βλέμμα στὴν ὑπογραφή: «Λευκὴ Μὰκ Ἄρντλ». Τὸ ὄνομα αὐτὸ δὲν τοῦ ἔλεγε τίποτα. Ὕστερα συνέχισε:

»Πληροφορήθηκα πὼς θὰ μείνετε γιὰ μερικὲς ἡμέρες στὸ Πινάγκ. Θὰ μοῦ κάνετε λοιπόν, τὴν τιμή, σὲ ἀνάμνηση τῶν περασμένων μας, ναρθῆτε νὰ περάσετε μιὰ βραδυὰ σπίτι μου; Δυὸ ὧρες μὲ τ' αὐτοκίνητο δὲν θὰ σᾶς κουράσουν. Θὰ ἤθελα τόσο πολὺ νὰ κουβεντιάσω μαζί σας γιὰ τὴν φτωχὴ τὴν Τσάρμαν».

Τὸ δεύτερο αὐτὸ ὄνομα τοῦ τὰ θύμισε ὅλα. Μὰ παρ' ὅλη τὴ συγκίνηση ποὺ ἔννοιωσε γιὰ μιὰ στιγμή, ὁ Κόνβερς, ἑτοιμάστηκε νὰ τηλεγραφήση πώς, πρὸς μεγάλη του θλίψη, δὲ μποροῦσε νὰ δεχθῆ τὴν ἀνεπάντεχη πρόσκληση. Γιατὶ ν' ἀναστήση λησμονημένες θλίψεις καὶ ἐπουλωμένες πληγές; Ἡ Λευκὴ Μὰκ Ἄρντλ θὰ ἦταν τώρα μιὰ ὥριμη γυναίκα. Τὸ ὄνομα τοῦ ἀντρός της, ὁ Κόνβερς, τὸ εἶχε ξεχασει: ἦταν ἕνας ὑψηλὸς κοκκαλιάρης Σκωτσέζος. Πόσο τὴν εἶχαν παρακαλέσει, τὴν Λευκή, ἡ Τσάρμαν κι' αὐτός, νὰ μὴν τὸν παντρευθῆ! Τί θεότρελλα ὅμως παιδιὰ ὑπῆρξαν καὶ οἱ τρεῖς τους! Ἡ Τσάρμαν εἶχε πεθάνει καὶ ἡ Λευκὴ εἶχε παντρευθῆ. Πῶς νὰ ἦταν τάχα τώρα; Ἄλλοτε, εἶχε βασιλικὴ κορμοστασιὰ καὶ μιὰν ὑπέροχη φωνὴ κοντράλτο. Ὅταν, ξαφνικά, τοὺς ἀνήγγειλε τὴν ἀπόφασή της νὰ ἐγκαταλείψη τὸ τραγοῦδι καὶ νὰ φύγη μὲ τὸν Ἄντριους στὴ Μαλαισία, ἔκαναν τὸ πᾶν γιὰ νὰ τὴν ἐμποδίσουν ἀπὸ τοῦ νὰ θυσιάσῃ τὴν ὑπέροχη φωνή της καὶ τὴν καρριέρα της. Πόσο ἔκλαιγεν ἡ Τσάρμαν γι' αὐτὴ τὴν ἀπόφαση τῆς Λευκῆς!

Τώρα ὁ Κόνβερς τὰ θυμόταν ὅλα. Θυμόταν τὸ φοιτητικὸ δωματιάκι του στὸ Παρίσι, τὸ ἀτελιὲ ὅπου ζοῦσαν ἡ Τσάρμαν μὲ τὴ Λευκή. Κι' ὁ διπλωμάτης ἀποφάσισε νὰ δεχτῆ ἰὴν πρόσκληση τῆς Λευκῆς. Ποιὸς ξέρει, μπορεῖ αὐτή, μετὰ τὸ γάμο της, νὰ ἔμεινε σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν Τσάρμαν. Μιὰ στιγμὴ ἡ σκέψεις του περιτριγύρισαν τὸ φάσμα τῆς πεθαμένης. Ἀναστέναξε.

Δέκα πέντε χρόνια τώρα ἦταν παντρεμένος. Ὅταν χωρίστηκε ἀπὸ τὴν Τσάρμαν ἀγάπησε μιὰν ἄλλη γυναίκα, κι' ὕστερα ἄλλην. Τώρα, ὅμως, ποὺ ὅλα εἶχαν περάσει, ἀναλογιζότανε:

—Ποτέ μου δὲν ἀγάπησα καμμιὰ ὅσο τὴν Τσάρμαν.

Κι' ἀντὶ νὰ τηλεγραφήσῃ καὶ ν' ἀρνηθῆ νὰ πάῃ, ὁ Κόνβερς, πῆρε τ' αὐτοκίνητο καὶ τράβηξε γιὰ τὸ σπίτι τῆς Λευκῆς. Καὶ καθὼς τ' αὐτοκίνητο κυλοῦσε ἀναμεσα στὰ βάθη τῆς ζούγκλας, ἐκεῖ ποὺ ἦταν χωμένο τὸ σπίτι τῆς Λευκῆς, ὁ Κόνβερς, θυμότανε τὴ βραδυὰ ποὺ στὸ Παρίσι, στὸ σπίτι κάποιου Ἀμερικανοῦ ζωγράφου, εἶχε γνωρίσει γιὰ πρώτη φορὰ τὴν Τσάρμαν καὶ τὴ Λευκή. Κι' οἱ δυὸ τους σπούδαζαν τότες φωνητικὴ μουσική. Ἡ Τσάρμαν ἦταν ἕνα ὑπέροχο κάτασπρο πλασματάκι, ποὺ ἡ ζωντάνεια του αἰχμαλώτισε ἀμέσως τὸν Τέντυ Κόνβερς. Συνεχῶς ἀναζητοῦσε τὴν συντροφιά της, κι' ὅταν αὐτὴ ἦταν ἀπασχολημένη μὲ ἄλλους φίλους της

μποέμ, αὐτὸς δειπνοῦσε μὲ τὴ Λευκή, κουβεντιάζοντας πάντα μόνο γι'αὐτήν. Οἱ γονεῖς τῆς Τσάρμαν τὴν εἶχαν ἐμπιστευθῆ στὴ Λευκή, ποὺ τὴν πρόσεχε σὰν τὰ μάτια της. Ἡ ζωὴ ἦταν εὔκολη κι' εὔθυμη στὸ Καρτιὲ-Λατέν. Βέβαια, ὑπῆρχαν κι' ἀρκετὲς δύσκολες στιγμές. Ἡ Τσάρμαν ἦταν πολυέξοδη κι' ἀσυλλόγιστη. Ἡ Λευκὴ πάλι οἰκονομοῦσε σὰν τὸ μυρμήγκι γιὰ νὰ δίνῃ λεφτὰ τῆς Τσάρμαν, αὐτὴ κορόϊδευε τὴν φιλενάδα της, μὰ ὡστόσο δεχότανε τὶς θυσίες της.

Μιὰ μέρα ἐνῶ ὁ Κόνβερς, ἔλεγε, τῆς Λευκῆς πὼς δὲν γνώριζε γυναίκα λιγώτερο ἐγωϊστρια ἀπ' αὐτήν, ἡ νέα ἀπάντησε χαμογελῶντας:

— Τὸ λέτε αὐτὸ γιὰ ὅσα κάνω γιὰ τὴν Τσάρμαν; Μὰ εἶναι τόσο φυσικό. Τὴν ἀγαπῶ τόσο πολύ.

— Κι' ἐμένα δὲν μὲ ζηλεύετε;

— Μὰ γιατὶ νὰ σᾶς ζηλέψω; Γιατὶ τὴν ἀγαπᾶτε καὶ σεῖς; Τὸ ἀξίζει. Ἡ Τσάρμαν εἶναι ἕνα μοναδικὸ πλᾶσμα. Θὰ γίνῃ μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλείτερες τραγουδίστριες τοῦ κόσμου.

— Δὲν φαντάζομαι νὰ πιστεύετε πὼς εἴμεθα ἐραστές;

— Φυσικά, ὄχι!

Ὁ Τέντυ εἶχε κοκκινήσει. Ἦταν εἴκοσι δύο μόλις χρονῶν. Γιὰ πολλοὺς φίλους του, ἡ Τσάρμαν, περνοῦσε γιὰ μαιτρέσσα του. Αὐτὸ ὅμως ἦταν ψέμμα. Βέβαια, ὁ Τέντυ τῆς εἶχε προτείνει νὰ γίνῃ γυναίκα του. Αὐτὴ ὅμως τοῦ ἀρνήθηκε, γιατὶ δὲν ἤθελε, καθὼς τοῦ εἶπε, νὰ καταστρέψῃ τὴ σταδιοδρομία της. Κι' ὁ Τέντυ ἀπεφάσισε νὰ περιμένῃ, νὰ περιμένῃ τὴ στιγμὴ ποὺ ἡ Τσάρμαν θὰ δεχότανε νὰ τὸν πάρῃ. Τὴ λάτρευε ὅπως λατρεύει κανεὶς τὸ θεὸ ποὺ πιστεύει.

Καὶ τώρα, γερασμένος, χαιρότανε γιατὶ εἶχε νοιώσει ἐκεῖνο τὸ ὡραῖο αἴσθημα. Ὁ γάμος του, τὰ παιδιά του, ἡ διπλωματικὲς ἐπιτυχίες του, ὅλα αὐτά, φάνταζαν στὰ μάτια του ὠχρὰ κι' ἀσθενικὰ μπροστὰ στὴν ἀνάμνηση τῆς παλιᾶς ἐκείνης ἀγάπης του. Θυμόταν ἀκόμα πὼς τὴν παραμονὴ ποὺ θἄφευγε ἀπ' τὸ Παρίσι, πληροφορήθηκε τὴν ἀπόφαση τῆς Λευκῆς νὰ παντρευθῆ τὸν Σκωτσέζο γιατρὸ καὶ νὰ φύγῃ μαζύ του γιὰ τὴ Σιγκαπούρη. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχε στενοχωρήσῃ τὸν Τέντυ, πάρα πολύ, γιατὶ αὐτὸς δὲν συλλογιζόταν παρὰ τὸν λιγοήμερο χωρισμό του ἀπὸ τὴν ἀγαπημένη του. Στὸ τραῖνο τὸν συνώδευσεν ἡ Τσάρμαν. Ἀποχαιρετῶντας την, ἔννοιωσε τὰ μάτια του νὰ ὑγραίνονται. Δὲν ἤξερε τότες πὼς δὲν θὰ τὴ ξανάβλεπε πιὰ ποτέ...

Τὸ αὐτοκίνητο, στὸ διάστημα αὐτό, φτάνοντας μπροστὰ σὲ μιὰν ὄμορφη ἔπαυλη, σταμάτησε. Ὁ Κόνβερς κατέβηκε. Μιὰ ψηλὴ καὶ χοντρὴ γυναίκα προχώρησε καὶ πιάνοντας τοὔσφιξε τὰ χέρια!

— Τέντυ! φώναξε.

Ὁ Κόνβερς, τὴν κοίταξε σαστισμένος. Ποτέ του δὲν θὰ τὴν ἀνεγνώριζε. Εἶχε πάντα τὰ ὄμορφά της μάτια, μὰ τὸ πρόσωπό της εἶχε ρυτιδώσει καὶ τὸ δέρμα εἶχε κιτρινίσει. Στὸ στῆθος της, κρεμότανε τρεῖς-τέσσερες σειρὲς ἀπὸ πρόστυχα μαργαριτάρια.

— Ἐλᾶτε! τοῦ εἶπε. Πᾶμε νὰ πάρουμε κάτι. Ὁ Ἄντριους βγῆκε. Τοῦ εἶπα ν' ἀργήσῃ ὅσο μπορεῖ περισσότερο γιὰ νὰ μᾶς ἀφήσῃ μόνους νὰ κουβεντιάσουμε.

Σὰν βρέθηκαν στὸ σαλόνι, μὲ τὸ ποτῆρι τοῦ οὐΐσκι στὰ χέρια, ἡ Λευκὴ εἶπε:

— Δὲν μπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε μὲ τί συγκίνηση πληροφορήθηκα τὸν διορισμό σας στὴν Πρεσβεία τοῦ Σιάμ. Στὴν ἀρχὴ δὲν ἤμουν βεβαία ἂν ὁ Σὲρ Ἔντουαρντ Κόνβερς ἦταν ὁ Τέντυ. Ἐγὼ σᾶς θυμᾶμαι σὰν ἕνα φοιτητοῦδι ποὺ μόλις ἄφισε τὰ θρανία τῆς Ὀξφόρδης!

Βγῆκαν καὶ περπάτησαν λίγο στὸν πυκνὸ κῆπο μὲ τὴ τροπικὴ βλάστηση. Ὕστερα ξαπλώθηκαν σὲ δυὸ σαϊζ-λόγκ, στὴ βεράντα.

— Θὰ εἶσθε εὐτυχισμένη ἐδῶ, εἶπεν ὁ Κόνβερς.

— Εἶσθε παντρεμένος βέβαια;

— Ναί.

— Ἔχετε παιδιά;

— Δυὸ ἀγόρια.

— Σᾶς ζηλεύω. Ἐγὼ δὲν ἀπόκτησα παιδιά. Θὰ εἶσθε πρώτης τάξεως σύζυγος.

— Μὰ πῶς νὰ μὴν εἶμαι, μὲ τὴν ὑπέροχη γυναίκα ποὺ ἔχω;

— Ὥστε τὴν ἀγαπᾶτε πολύ; Πόσα χρόνια εἶσθε παντρεμένος;

— Δέκα ἐννιά.

— Κι' ἐγὼ εἴκοσι ἕξ.

— Τὸ ξέρω.

Ἡ Λευκὴ γέλασε. Ὁ Κόνβερς τὴν κοίταζε. Τοῦ εἶχε κάνει ἐντύπωση ἡ σκληρότης ἐκείνου τοῦ γέλιου. Καὶ χαμογέλασε μὲ καλωσύνη:

— Ἀγαπητή μου, ὅταν ἤμην ἐρωτευμένος μὲ τὴν Τσάρμαν, ἤμουν εἴκοσι δύο χρονῶν. Δὲν θέλατε βέβαια νὰ ζήσω αἰωνίως μὲ τὴν ἀνάμνηση αὐτῆς τῆς ἀγάπης.

— Κι' ὅμως, ἔκανε ἡ Λευκή, θὰ σᾶς φαινόταν παράξενο ἂν σᾶς λέγανε πὼς τρία-τέσσαρα χρόνια μετὰ τὸν τρελλὸν ἔρωτά σας, θὰ βρίσκατε τὴν εὐτυχία σ' ἕνα γάμο μὲ μιὰν ἄλλη γυναίκα!

— Ποιὸς ἀγάπησε ποτὲ χωρὶς νὰ νομίζῃ τὸν ἔρωτά του αἰώνιο;

— Καὶ νὰ σκέπτεται κανένας, ἀναστέναξεν ἡ Λευκή, ὅτι ἕνας ἔρωτας τόσον ἁγνός, τόσον ἔντονος ἔσβυσε χωρὶς ν' ἀφήσῃ κανένα ἴχνος!

— Ὤ! νὰ ξέρατε τί λάθος κάνετε! Ὁ ἔρωτας μόνον γιὰ τὴν Τσάρμαν ὑπῆρξε γιὰ τὴ ζωή μου κάτι τὸ μοναδικό. Μπορῶ νὰ πῶ πὼς ὁ ἔρωτας αὐτὸς μοῦ πλούτισε τὴν ψυχή.

Σώπασαν κι' οἱ δυό τους. Σκεπτόντουσαν τὸ ὑπέροχο ἐκεῖνο πλᾶσμα, ποὺ πέθανε τόσο τραγικά, ἀφοῦ μεσουράνησε. Στὴν ἐποχή μας, ὁ καιρὸς περνᾶ γρήγορα, καὶ κανεὶς πιὰ δὲν θυμότανε τὴν περίφημη τραγουδίστρια. Κι' ὅμως μερικοὶ γέροι θυμόντουσαν ἀκόμα τὸ ὄνομά της: Τσάρμαν Πέλτερ. Τί ἐπιτυχίες εἶχε σημειώσει στὸν ρόλο τῆς «Θαΐδος»; Μὰ ἡ ἐπιτυχίες αὐτὲς ὑπῆρξαν ταυτόχρονα κι' ἡ αἰτία τῆς καταστροφῆς της. Ἡ Τσάρμαν, ἦταν ἀδυνάτου χαρακτῆρος. Δὲν ἄκουγε συμβουλές. Δὲν ἦταν δύσκολο νὰ καταλάβῃ κανένας, πὼς ἡ κοπέλλα ἐκείνη ἦταν ἀποφασισμένη νὰ χαρῇ ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆς ζωῆς. Ἔγινε πασίγνωστη χάρις στὶς τρέλλες της, τὴν κομψότητα τῆς ἐμφανίσεώς της, τὴν πολυτέλεια τῆς ζωῆς της. Πάμπλουτοι ἄνθρωποι εἶχαν ρίξει τὴν περιουσία τους στὰ πόδια της, κι' αὐτὴ πετοῦσε τὰ λεφτὰ ἀπὸ τὰ παράθυρα. Νόμιζε πὼς ἡ φωνή της δὲν θὰ χαλνοῦσε ποτέ, καὶ πὼς ἡ ὀμορφιά της δὲν θὰ ἔσβυνε. Μὰ σιγὰ-σιγὰ τὰ πράγματα πῆραν ἕνα κακὸ δρόμο. Ἡ Τσάρμαν, ἄρχισε νὰ πίνῃ. Κατέστρεψε μόνη της τὴν τέχνη της. Τὸ κοινὸν δὲν ἄργησε νὰ ἀποδοκιμάσῃ τὸ παλιὸ ἴνδαλμά του. Μιὰ φορὰ μάλιστα, ἦταν τόσον μεθυσμένη, ποὺ ἀναγκάστηκαν νὰ σταματήσουν τὴν παράσταση. Ἡ φωνή της ἔχασε τὸ ἀργυρόηχο μέταλλό της. Τὸ κορμί της χόνδρινε, φούσκωσε. Καὶ ἡ πτῶσις ὑπῆρξε πιὸ γρήγορη ἀπὸ τὴν ἄνοδο. Εἶχε κερδίσει τεράστια ποσά, κι' ὅμως ἦταν καταχρεωμένη. Ἀρρώστησε. Πούλησαν τότε ὅ,τι εἶχε καὶ δὲν εἶχε. Δυὸ ἢ τρία χρόνια ἀκόμα πέρασαν. Εἶχεν ἀρχίσει νὰ γυρίζῃ στὶς ἐπαρχίες μὲ διάφορα μπουλούκια. Ἡ φωνή της εἶχε ὁλότελα καταστραφῆ, μὰ ἡ Τσάρμαν ἐξακολουθοῦσε ἀκόμα τὴν τρελλὴ ζωή της. Οἱ ἐραστές της, τὴν ἐκμεταλλεύονταν. Καὶ ἡ κατάπτωση συνεχιζότανε ραγδαῖα, τόσο ραγδαῖα ποὺ ἡ Τσάρμαν δὲν ἄργησε νὰ καταλήξῃ σὲ διάφορα χαμαιτυπεῖα καὶ κεῖ νὰ πουλᾶ τὸ κορμί της στὸν πρῶτο τυχόντα. Τὰ λίγα λεφτὰ ποὺ μάζευε, τὰ ξόδευε σὲ ναρκωτικὰ καὶ πιοτό. Στὸ τέλος τῆς ἔλειψε κι' αὐτὸς ὁ πόρος ζωῆς. Μιὰ μέρα τὴν μάζεψαν στὸ λιμάνι τῆς Τουλῶνος, μ' ἕνα μαχαῖρι χωμένο στὴν πλάτη. Ὁ θάνατός της σχολιάσθηκε φυσικὰ ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες. Ἦταν σαράντα τριῶν χρονῶν.

Ἡ Λευκὴ ἀναστέναξε. Εἶχε νυχτώσει, καὶ μιὰ εὐχάριστη δροσιὰ εἶχεν ἀντικαταστήσει τὴν τροπικὴ ζέστη.

— Ἀναρωτηθήκατε ποτέ σας, Τέντυ, εἶπε ξαφνικὰ ἡ Λευκή, γιατὶ ἐγκατέλειψα ξαφνικὰ τὴν σταδιοδρομία μου γιὰ νὰ παντρευθῶ ἕναν γιατρὸ καὶ νὰ ἔλθω ἐδῶ κάτω σὲ τούτη ἐδῶ τὴν ἀποικία; Δὲν σᾶς ἐνδιέφερα ἐγώ, βέβαια; Ἐγώ, ἡ γρουσούζα Σκωτσέζα, ποὺ ἐμπόδιζα τὰ γλέντια σας; Μὲ βρίσκατε γελοία γιατὶ κρατοῦσα λογαριασμοὺς κι' ἀπέφευγα τὰ χρέη. Λοιπόν, νὰ σᾶς πῶ γιατί παντρεύθηκα καὶ ἔφυγα. Ἁπλούστατα: φοβήθηκα!

Ὁ Κόνβερς ἔμεινε σιωπηλός. Ἡ Λευκὴ ἐξακολούθησε:

— Μὲ τὸν Ἄντριους γνωριζόμαστε ἀπὸ μικρὰ παιδιά. Μὲ εἶχε ζητήσει πολλὲς φορές, μὰ ἐγὼ ἤθελα νὰ γίνω μιὰ μεγάλη τραγουδίστρια. Ἡ φωνή μου ἦταν θεσπεσία, καλύτερη κι' ἀπὸ τῆς Τσάρμαν. Ἔβλεπα κι' ὅλας τὸν ἑαυτό μου νὰ θριαμβεύῃ σὲ ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς. Καὶ εἶμαι βέβαιη, πὼς θὰ μποροῦσα νὰ πραγματοποιήσω αὐτό μου τὸ ὄνειρο.

— Τὸ πιστεύω.

— Ἐλάτρευα ὅμως τὴν Τσάρμαν, τὴν ὀμορφιά της, τὴν εὐθυμία της, τὴν ἀφροντισιά της. Ἀντιπροσώπευε αὐτὸ ποὺ μποροῦσε

(Τὸ τέλος στὴ σελίδα 63)

SOMERSET MAUGHAM

Ἡ Κυρία καὶ ὁ σκύλος της

Ἡ κυρία καὶ τὸ σκυλάκι της! Πόση χάρη προσδίδουν στὴν εἰκόνα τούτη τὰ δυὸ αὐτὰ αἰώνια σύμβολα: ἡ ὀμορφιὰ τοῦ ἀνθρωπίνου φύλου συνδυασμένη μὲ τὴν εὐγένεια τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου. Ὅσο ἔκδηλη εἶναι ἡ ράτσα σὲ μιὰ κομψὴ ἀριστοκράτισσα, ἄλλο τόσο εἶναι στὸ εὐγενικὸ σκυλί, ποὺ στὶς φλέβες του δὲν ρέει πρόστυχο αἷμα, προϊὸν εὐτελῶν ἐρώτων, καὶ ποὺ τὸ «πεντιγκρί» του, οἱ τίτλοι εὐγενείας σὰν νὰ ποῦμε μᾶς ἐπιτρέπουν ν' ἀνεβοῦμε πολὺ ὑψηλὰ στὴν ἱστορία τῶν προγόνων του.

Ὁ σημερινὸς κόσμος μᾶς παρουσιάζει πολλὲς ὡραῖες κι' εὐγενικὲς εἰκόνες. Λίγες ὅμως ἔχουν τόσην ἀριστοκρατικὴ φινέτσα ὅσο ἕνα ὡραῖο ἀεροδυναμικὸ αὐτοκίνητο ποὺ στὸ βολὰν κάθεται μιὰ αἰθέρια σωφερίνα, μὲ ἀμφίεση προσαρμοσμένη στὸ χρωματισμὸ καὶ στὴ φόρμα τοῦ αὐτοκινήτου, καὶ ποὺ ἔχει δίπλα της τὸ μεγαλοπρεπὲς «λε-βριέ», σὰν ζωντανὸ ἄγαλμα γεμᾶτο ἀπὸ τὴν ἀλλόκοτη μὰ τόσο βαθειὰ ζωϊκὴ ὀμορφιά.

Μὰ ἡ «κυρία μὲ τὸ σκυλάκι» της μπορεῖ κάλλιστα νὰ εἶναι ἡ μικρούλα κυρία μὲ σύν... πελώριο σκύλο της. Γιατί, τὴν ἴδια χάρη ἔχει ἡ μεγαλοπρεπὴς γυναίκα μὲ τὸ παράστημα τῆς βασιλίσσης ποὺ κρατᾶ στὴν ἀγκαλιά της τὸ μικροσκοπικὸ φαρφουρένιο κομψοτέχνημα μὲ τὴ χαριτωμένη κουκλίστικη ὑπαρξούλα ποὺ θαρρεῖ κανεὶς πὼς ζητᾶ προστασία ἀπὸ τὸ τεράστιο «τέρ-νέβ» μὲ τὶς μακρυὲς μεταξένιες τρίχες, τὸ μεγαλοπρεπὲς δανικὸ «ντόγκ» μὲ τὶς μαῦρες βοῦλες πάνω στὸ ἄσπρο φόρεμα, ἢ τὸ λυκόσκυλο πού, ὅσο καὶ ἂν ζῇ μέσα στὰ σαλόνια, δὲν ξεχνᾶ τὴν ἀγριμίσια καταγωγή του.

Πόσο ὄμορφο καὶ χαριτωμένο ποὺ εἶναι αὐτὸ τὸ σύμπλεγμα. Πόσο ταιριαστή, ἀπαραίτητη γιὰ κάθε κομψὴ γυναίκα, μπορεῖ νὰ πῇ κανείς, εἶναι ἡ συντροφιὰ αὐτή.

Καὶ τί ὡραῖα ποὺ συμπληρώνει τὴν κομψὴ κυρία τὸ κομψὸ ζῶο! Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, ἡ τσαχπινιά, ἡ ἐλαφρότης, ἡ ἀπιστία, ὅλα ἐκεῖνα τὰ τόσο χαριτωμένα ἐλαττώματα ποὺ κάνουν τὴν γυναίκα βασίλισσα τῆς δημιουργίας. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ἡ βαθειὰ καλωσύνη, ἡ πίστι, ἡ ἀφοσίωσι. Ἡ γυναίκα προσφέρει στὸ κομψὸ σύμπλεγμα ὅτι δὲν προσφέρει τὸ ζῶο, καὶ ἀντίθετα. Ἀποτελοῦν μαζὶ μιὰ παράστασι ποὺ τὸ ἕνα στοιχεῖο της ἔρχεται νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἄλλο. Ἔτσι ἡ «κυρία καὶ ὁ σκύλος», περνοῦν ἀπὸ τὴ ζωὴ σὰν μιὰ εἰκόνα χαριτωμένη, γλυκειά, γοητευτική, μὰ καὶ κάπως διεστραμμένη...

Η Α.Μ. ΑΠΟΚΡΗΕΣ... ὁ Καθηγέτης

Η ΑΘΗΝΑ ΓΙΟΥΓΔΕΝΤΑ...

«...Δυὸ χειλάκια λένε: σ' ἀγαπῶ.
Δυὸ ματάκια λένε: σὲ λατρεύω...»

Ἔτσι ἀρχίζει ἡ ρεφραὶν ἑνὸς τραγουδιοῦ. Κι' ἔτσι καὶ μεῖς τὰ «δυό, αὐτά, χειλάκια ποὺ λένε: σ' ἀγαπῶ» καὶ τὰ «δυό, αὐτά, ματάκια ποὺ λένε: σὲ λατρεύω», θέλοντας νὰ γνωρίσουμε σὲ μιὰ βραδυὰ ἀποκρηᾶς, ἀνάμεσα στὶς σερπαντῖνες καὶ τὰ κομφετί, ἀνάμεσα στὰ λουλούδια καὶ τὰ γέλοια, ἀνάμεσα στὴ χαρὰ καὶ τὸ κέφι, πήραμε — ὄχι τὰ βουνὰ βέβαια — μὰ τὰ κέντρα ἕνα, ἕνα, ἀνεβαίνοντας ἢ κατεβαίνοντας κάθε φορὰ κι' ἀπὸ κάμποσα μαρμάρινα σκαλοπάτια καὶ ζητῶντας παντοῦ τὰ «δυὸ χειλάκια» τῆς ἄστατης κολομβίνας καὶ τὰ «δυὸ ματάκια» τοῦ θλιμμένου πιερόττου.

Τὰ κέντρα ἕνα, ἕνα σὲ μιὰ βραδυὰ ἀποκρηᾶς — πιστέψτε μὲ πὼς δὲν εἶνε καὶ κάτι τὸ τόσο εὔκολο κι' ἁπλό, ὅσο φαντάζει κι' ὅσο τὸ λέει κανένας. Κ' ἡ πρώτη δυσκολία ἐμφανίζεται εὐθὺς ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ τῆς ἐκλογῆς: ἀπὸ ποὺ ν' ἀρχίσετε καὶ ποῦ νὰ τελειώσετε. Ἄλλες φορές, ποὺ τὰ κέντρα ἦσαν λίγα καὶ μετρημένα στὰ δάκτυλα, μπορούσατε νὰ τὰ γυρίσετε ὅλα μέσα σὲ ἐλάχιστες ὧρες. Μὰ σήμερα, σήμερα, δὲν εἶναι τὸ ἴδιο. Κι' ἀπόδειξις ὁ... ὁ λαβύρινθος ποὺ βρεθήκαμε μέσα του μπερδεμένοι εὐθὺς ἀπὸ τὰ πρῶτα μας βήματα καὶ ποὺ ἀσφαλῶς καὶ γὼ δὲν ξέρω πόση ὥρα θὰ μᾶς κρατοῦσε φυλακισμένους κι' ἀνερμάτιστους ἂν δὲν βρισκότανε μπροστά μας μιὰ φωτεινὴ ρεκλάμα καὶ μιὰ φωτισμένη εἴσοδος, πλαισιωμένη μὲ κάμποσες κρυστάλλινες βιτρίνες γεμᾶτες ἀπὸ φωτογραφίες ἀλλοδαπῶν τε καὶ ἡμεδαπῶν ἀρτιστῶν.

Κατεβαίνουμε. Ἕνας πορτιέρης, ποὺ ἐκτὸς ἀπ' τὴ μπλὲ στολή του φέρνει πάνω στοὺς ὤμους του καὶ τὸ βάρος τριῶν κοιλῶν τουλάχιστον χρυσῶν σειρητιῶν καὶ μπρούντζινων κουμπιῶν, σπεύδει πρόθυμα νὰ σᾶς εἰσαγάγῃ καὶ νὰ σᾶς παραδώσῃ σ' ἕναν εὐγενικώτατο κύριο, ποὺ κι' αὐτὸς πάλι μὲ τὴ σειρά του σᾶς ὁδηγεῖ σ' ἕνα τραπέζι καὶ σᾶς παραδίδῃ σ' ἕνα φιλομειδέστατο γκαρσόνι, τὸ ὁποῖον, τελευταίως, θὰ σᾶς παραδώσῃ καὶ τὸν... λογαριασμὸν καὶ τὸ ὁποῖον — συνηθέστατα — θὰ παρασταθῇ καὶ εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ ἐπανωφοριοῦ σας καὶ θὰ σᾶς προπέμψῃ μέχρι τῆς ἐξόδου.

Πρὶν ὅμως συμβεῖ ἡ τελετὴ αὐτή, τῆς παραδόσεως δηλαδὴ τοῦ ἐπανωφοριοῦ, ἔχετε τὴν ὑποχρέωση νὰ ἐκπληρώσετε, ὅσον σᾶς εἶνε δυνατὸν καλλίτερον, τὴν λεπτεπίλεπτον ἀποστολήν σας.

Καὶ πρῶτα-πρῶτα κάθεσθε στὸ τραπέζι ποὺ σᾶς ὁδηγοῦν — δίκην δημίων — ἀπ' τὴ μιὰ μεριὰ ὁ εὐγενικὸς μαὶτρ κι' ἀπ' τὴν ἄλλη τὸ φιλομειδὲς γκαρσόνι. Ἂν ἡ θέσις τοῦ τραπεζιοῦ σας δὲν σᾶς ἀρέσει τυχόν, ἂν ἡ συντροφιὲς ποὺ κάθονται στὰ γειτονικὰ τραπέζια δὲν σᾶς εἶναι εὐχάριστες, δὲν παίζει κανένα ρόλον. Ὁ εὐγενικὸς μαὶτρ καὶ τὸ φιλομειδὲς γκαρσόνι δὲν σᾶς ἐπιτρέπουν καμμιὰ ἀντιγνωμία. Σᾶς κυττάζουν κι' οἱ δυὸ μ' ἕνα τέτοιο βλέμμα ποὺ μοιάζει σὰν νὰ σᾶς λένε: «Κύριε, περιττεύει κάθε ἐκ μέρους σας σύστασις!». Αὐτοὶ σᾶς ξέρουν καλὰ — κι' ἂς εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ σᾶς βλέπουν — καὶ τὸ κυριώτερο ξέρουν καλὰ τὰ γοῦστα σας. Συνεπῶς αὐτὸ τὸ τραπέζι ποὺ διάλεξαν καὶ ποὺ σᾶς τὸ προορίζουν, εἶναι ἀκριβῶς αὐτὸ ποὺ σᾶς ταιριάζει!

Κάθεσθε λοιπὸν φρόνιμα — σὰν μαθητὴς στὸ θρανίο του — καὶ ἱκανοποιεῖσθε μὲ τὴ σκέψη πὼς εἶσθε τουλάχιστον ἐλεύθερος νὰ στρέψετε ὅπου σᾶς ἀρέσει καὶ νὰ κυττάξετε ὅ,τι σᾶς διασκεδάζει! Δυστυχῶς ὅμως γιὰ σᾶς δὲν περνοῦν καὶ πολλὰ λεπτὰ τῆς ὥρας γιὰ νὰ ἀντιληφθῆτε τὴν καινούργια εἰρωνία τῆς τύχης ποὺ σᾶς περιμένει. Φτάνει νὰ στρέψετε πλάϊ σας γιὰ νὰ κυττάξετε μιὰν «ἐλαφρῶς» χαριτωμένην κοπέλλα καὶ ἀμέσως δέχεσθε τὴν ὁμοβροντίαν τῶν ἀγριωπῶν βλεμμάτων ὅλων τῶν ἱππότῶν τῆς παρέας της, ποὺ ἂν θελήσετε νὰ τὰ μεταφράσετε στὴν πραγματική τους ἔννοια — οὔτε πολύ, οὔτε λίγο — εἶναι σὰν νὰ σᾶς λένε: «Κύριε, καθῆστε φρόνιμος στὴ θέση σας!». Σύστασις εἰς τὴν ὁποίαν σπεύδετε ἀμέσως νὰ συμμορφωθῆτε, ἂν δὲν θέλετε νὰ φᾶτε κανένα μπουκάλι στὸ κεφάλι ἢ νὰ γίνετε τουλάχιστον ὁ ἥρως ἑνὸς σκανδάλου, τῶν ὁποίων ἀμφοτέρων τὴν συνέχειαν συνήθως, θὰ ὑποχρεωθῆτε νὰ τὴν παρακολουθήσετε ἢ στὸ πρῶτον διανυκτερεῦον φαρμακεῖον ἢ στὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀθηνᾶς ἑδρεῦον καὶ εἰδικῶς ἐπὶ ταυτῷ ἐπίσης διανυκτερεῦον, ἐπ' αὐτοφώρῳ πταισματοδικεῖον.

Ξαναστρέφετε λοιπὸν στὴ θέση σας καὶ ἀρκεῖσθε στὸ νὰ κυττάζετε μόνον ἢ ἕνα γκρουὶπ ἀπὸ γυναῖκες τοῦ κέντρου, ποὺ μόνες των γύρω-γύρω ἀπὸ ἕνα τραπεζάκι συζητοῦν σοβαρὰ καὶ ἐπίσημα, λὲς καὶ ἀποτελοῦν τοὺς συνέδρους πειθαρχικοῦ συμβουλίου ἑνὸς αὐστηροτάτων ἀρχῶν σωματείου, ἢ ἕναν νεαρὸν κύριον ποὺ βρίσκοντας, σὲ μιὰ στιγμή, εὐκαιρία ἀπὸ τὸ χαμήλωμα τῶν φώτων — προμήνυμα ἑνὸς ἀργεντίνικου ταγκό — ἀγκαλιάζει τὴ φιλενάδα του, προτιμῶντας, προφανῶς, ἀντὶ νὰ λικνίσῃ τὸ κορμί του στοὺς μυστικοπαθεῖς ἤχους τοῦ ἀκορντεὸν καὶ τοῦ μπάντζου, νὰ αἰσθανθῇ οὐσιαστικώτερα τὴν μυστικοπάθεια τῆς γύρω ἀτμοσφαίρας, κολνώντας τὰ χείλη του στὸ στόμα «ἐκείνης». Ζήτημα γούστου, βλέπετε. Τί μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ;

Καὶ στὸ σημεῖο αὐτό, ἀφοῦ στρέψετε κάμποσες ἀκόμα φορὲς στὴ θέση σας, ἀγανακτισμένος κι' ἀπογοη-

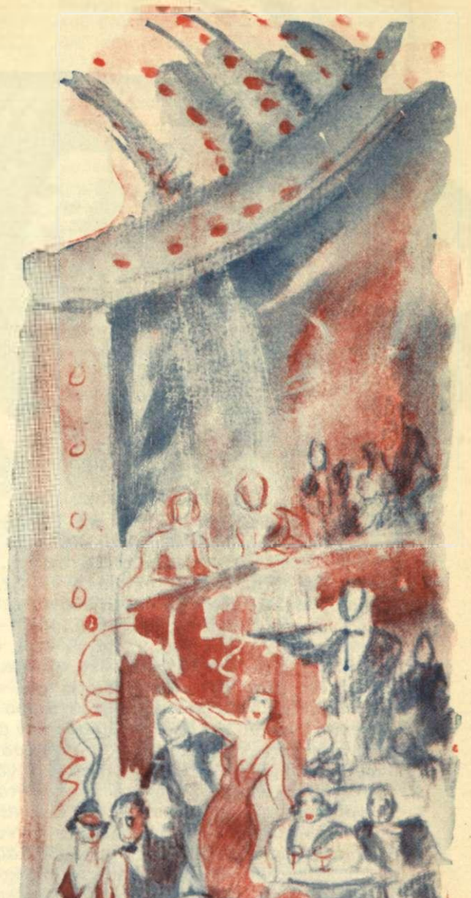

τευμένος, ἀποφασίζετε ἐπὶ τέλους νὰ φύγετε. Τακτοποιεῖσθε λοιπὸν ἔναντι πάντων, ὅ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον, ἔναντι τοῦ εὐγενικοῦ μαίτρ, τοῦ φιλομειδοῦς γκαρσονιοῦ, τοῦ βοηθοῦ γκαρσονιοῦ, τοῦ γκαρνταρομπίστα, τῆς ἀνθοπώλιδος, τοῦ τσιγαροπώλου, τοῦ..., τῆς..., τοῦ... καὶ ἀρχίζετε μὲ ζηλευτὴν καρτερικότητα νὰ ἀνεβαίνετε τὰ σκαλιά. Καθὼς δρασκελίζετε τὴν εἴσοδον, κοντοστέκεσθε λίγο, ἀποχαιρετᾶτε τὸν στρατάρχην-πορτιέρην καὶ εὐθὺς ἀμέσως παίρνετε τὴν κατεύθυνσιν ἑνὸς ἄλλου κέντρου. Λίγων λεπτῶν πεζοπορία ἢ λίγων μέτρων διαδρομὴ ἐπ' αὐτοκινήτου καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἐκ νέου ἡ αὐτὴ ἱεροτελεστία: κάθοδος ἢ ἄνοδος—δὲν ἔχει σημασίαν—ὀλίγων μαρμάρινων σκαλοπατιῶν, ὑποδοχή σας ἐκ μέρους ἑνὸς παρεμφεροῦς στρατάρχη-πορτιέρη, εἰσαγωγή σας εἰς τὸ κέντρον, ὁ εὐγενὴς μαίτρ-ντ-ὁτέλ, τὸ φιλομειδέστατον γκαρσόνι, ὁ λογαριασμός, τὸ ἐπανωφόρι.

Καὶ ξανὰ ἡ ἔξοδος. Ἡ πεζοπορία ἢ τὸ αὐτοκίνητον. Τὸ νέον κέντρον... Ἡ ὥρα στὸ ἴδιο αὐτὸ διάστημα προχωρεῖ ἀνενοχλήτως, ἠρέμως καὶ κανονικῶς. Ἂν σᾶς ἐνδιαφέρει ἡ ἀκρίβεια, ἀρχίσατε στὶς δέκα τὸ βράδυ καὶ τελειώσατε στὶς ἕξη τὸ πρωΐ. Τὸ ὅλον ὧραι ὀκτώ, κανονικώτατον δηλαδὴ ἐργάσιμον ὀκτάωρον, ἄνευ τῆς παραμικρᾶς διακοπῆς ἢ ἀναπαύλας.

Καὶ τώρα—ὕστερα ἀπ' τὸ κανονικὸν καὶ κοπιαστικὸν ὀκτάωρον—ἐπιχειρεῖτε νὰ συγκεντρώσετε τὶς ἐντυπώσεις σας, νὰ τὶς ταξινομήσετε, νὰ τὶς ξεκαθαρίσετε. Ἐπίπονη καὶ κουραστικὴ προσπάθεια. Κάμποσα ὀνόματα ξεπετᾶνε μπροστὰ στὰ μάτια σας. Κάμποσα ὀνόματα ποὺ ἀποτελοῦν ἰσάριθμα κέντρα: «Νιρβάνα», «Φέμινα», «Καζίνο τῆς Γλυφάδας», «Ἀμπασαντέρ», «Στρέλνα», «Παβιγιὸν Μπλέ», «Μπιζοῦ»... ὅλα αὐτὰ κ' ἕνα σωρὸ ἄλλα ποὺ δὲν τὰ θυμᾶστε πιά... Ταυτόχρονα μ' αὐτὰ ξεπετᾶνε καὶ χίλιες δυὸ παραστάσεις, εἰκόνες, σκίτσα, ποὺ τὸ σκοτισμένο μυαλό σας κατόρθωσε νὰ συγκρατήσῃ. Προσπαθεῖτε νὰ ξεκαθαρίσετε τὶς μὲν ἀπὸ τὶς δέ, νὰ θυμηθῆτε ποῦ εἴδατε τὴν μιὰν καὶ ποῦ εἴδατε τὴν ἄλλην, νὰ τὶς ταξινομήσετε. Σᾶς εἶναι ὁλότελα ἀδύνατο. Τὸ κάθε τί μπερδεύεται μεσ' τὸ μυαλό σας. Τί νὰ ξεκαθαρίσετε ἄλλωστε. Τὸ ἕνα — μ' ἐλάχιστες διαφορὲς ἴσως — θυμίζει τὸ ἄλλο. Παντοῦ τὰ ἴδια. Ἐκτὸς ἂν θεωρεῖτε ἐσεῖς διαφορὰ οὐσιαστικὴ τὸν τρόπο τοῦ γλεντιοῦ ἑνὸς ἀριστοκρατικοῦ φράκου ἢ μιᾶς ἐργατικῆς τραγιάσκας! Ἐγώ, τουλάχιστο, δὲν τὴν θεωρῶ. Τὴν βρίσκω τόσο φυσικὴ καὶ τόσο συντονισμένη μέσα στὴν ἀτμόσφαιρά της, ποὺ δὲν κατορθώνω, σὰν τὴν ἀπαλλάξω ἀπ' τὴν μοιραῖα ἐπίδραση τοῦ τόπου καὶ τοῦ χώρου, νὰ τῆς δώσω μιὰ ξεχωριστὴν ἔννοια. Κι' ὅπως, βέβαια, δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ περιμένῃ νὰ δῇ ἕνα ἀριστοκρατικὸ φράκο νὰ χορεύῃ χασάπικο, ἄλλο τόσο, εἶναι φυσικὰ ἀδύνατο νὰ δῇ μιὰν ἐργατικὴ τραγιάσκα νὰ λικνίζεται στὸ ρυθμὸ ἑνὸς «πασοντόμπλο»! Οὕτως ἐχόντων λοιπὸν τῶν πραγμάτων, τὸ γλέντι ἑνὸς φράκου ποὺ χορεύει πασοντόμπλο καὶ τῆς ἐργατικῆς τραγιάσκας ποὺ χορεύει χασάπικο, μένοντας πάντα μέσα στὸ στοιχεῖο καὶ στὸ περιθώριό τους, δίχως νὰ παρουσιάζουν κανένα ξεχωριστὸ χαρακτηριστικό, συναντῶνται στὸ ἴδιο κοινὸ γνώρισμα: στὸ γνώρισμα τοῦ κεφιοῦ, τῆς εὐθυμίας, τοῦ γέλοιου, τῆς χαρᾶς...

Ἔτσι ἡ ἀρτίστα ἑνὸς λαϊκοῦ καμπαρὲ ποὺ περνᾶ τὴν ἀποκρηά της — ἐλλείψει φιλοσπατάλου πελάτου—κυττάζοντας τὸ φλυτζάνι τοῦ καφὲ καὶ προσπαθώντας ἀνάμεσα στὰ καβαλιστικὰ σχήματα ποὺ διαγράφονται στὴν πορσελλένια ἐπιφάνειά του—κινέζικες θαρρεῖς γκραβοῦρες—νὰ προτίδῃ τὴ μοῖρα, τόσο τὴ δική της ὅσο καὶ τῆς φιλενάδας της—πῶς νὰ μὴν μοῦ

θυμίζῃ τὴν ἀρτίστα ἑνὸς ἀριστοκρατικοῦ καμπαρὲ ποὺ ὑποφέροντας κι' αὐτὴ ἀπ' τὴν ἴδιαν ἀνία κι' ἀπὸ τὴν ἴδιαν ἔλλειψιν προθύμου πελάτου, προσπαθεῖ νὰ σκοτώσῃ τὴν ὥρα της βάφοντας καὶ ξεβάφοντας ἑξῆντα φορὲς τὴν ὥρα τὰ χείλη καὶ τὰ μάγουλά της;

Ἔτσι ὁ ἀριστοκράτης πελάτης ποὺ χορεύει τόσο εὐλαβικὰ καὶ τόσο ἐπίσημα, λὲς καὶ συνοδεύει κηδεία ἢ φοβᾶται νὰ μὴν τσαλακώσῃ τό, ἀμέμπτου εὐθυγραμμίας, κολλαριστὸ πουκάμισο τοῦ φράκου του, πῶς νὰ μὴ μοῦ θυμίζῃ τὸν ἄλλον—ἕναν νεαρὸν μυστακοφόρον ἀ λὰ Ντοῦγκλας Φαίρμπανκς ἢ ἀ λὰ Ρόνανλτ Κόλμαν νεανίαν — ποὺ κάθε τόσο, ἀδιαφορῶν τελείως διὰ τὸ σύμπαν καὶ διὰ τοὺς ἀστραγάλους τῶν συγχορευτῶν του, ξετινάζεται σὰν νὰ δέχετοι ξαφνικὰ ἐκκένωση ἠλεκτρικῆς συστοιχίας καὶ κλωτσᾶ πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις, θαρρεῖς καὶ προγυμνάζεται μέσα σὲ ἀθλητικὸ στίβο;

Ἔτσι τὸ θλιμμένο κ' ἐρωτηματικὸ βλέμμα — ἐρωτηματικὸ νεωτέρου θηλυκοῦ Ἅμλετ — μιᾶς ἀρτίστας λαϊκώτερου ἀκόμη κέντρου ποὺ ἐκφράζει ἀπεγνωσμένως τὴν ἀπορίαν ἂν ὁ χονδρὸς κοιλαρᾶς πελάτης μὲ τὴν χρυσὴ καδένα καὶ τὸ κρεμασμένο ἀπὸ ἐλεφαντοκόκκαλο κερατάκι — ἐπαρχιώτης ζωέμπορος ποὺ ἦρθε νὰ πουλήσῃ στὴν ἀγορὰ τὰ ζῶα του καὶ νὰ γλεντήσῃ στὸ καμπαρὲ τὴν ἀποκρηά του—θὰ σαγηνευθῇ τελικῶς ἀπ' τὰ θέλγητρά της καὶ τὴν «ἰμιτασιὸν ρενὰρ» ποὺ σκεπάζει τοὺς ὤμους της — τσακάλι τῆς κακῆς ὥρας—καὶ θὰ τῆς προσφέρῃ ἐπιτέλους ἕνα «κοκτελάκι»—οἰνόπνευμα μπογιατισμένο,—πῶς νὰ μὴ μοῦ θυμίζῃ τὴν ἀριστοκράτιδα βεντέττα, στόλισμα τοῦ ἀριστοκρατικοῦ καμπαρέ, ποὺ βασανίζεται κι' αὐτὴ μὲ τὴν ἴδιαν ἀπορίαν, τὴν ἀπορίαν τοῦ «ἂν θάρθῃ ἢ δὲν θάρθῃ» ὁ πελάτης ποὺ θὰ διατάξῃ τὴν προσαγωγὴν τῆς ἀσημένιας σαμπανιέρας μὲ τὴν «κορντὸν ρούζ»;

Ἔτσι ἡ οἰκογενειακὴ παρέα—νεαροὶ καὶ νεαρές, γόνοι καλῶν οἰκογενειῶν κ' ἐπίδοξοι αὐριανοὶ σνὸμπ—ποὺ χαχανίζει, πετᾶ σερπαντῖνες, καπνίζει—τὰ κορίτσια περισσότερο ἀπ' τοὺς νέους —φωνάζει, χορεύει, πίνει, σπάζει, ἀδιαφορῶντας γιὰ τὸ κάθε τι—βλέπετε οἱ πατεράδες τῶν νεαρῶν φρόντισαν προηγουμένως νὰ γεμίσουν καλὰ τὰ πορτοφόλια τῶν βλαστῶν τῆς οἰκογενείας των—πῶς νὰ μὴ μοῦ θυμίζῃ μιὰ παρέα ἀπὸ νεαροὺς φοιτητὰς καὶ ὑπαλλήλους ποὺ περισσότερην ὥραν ἀπασχολοῦνται μὲ τὴν καταμέτρησιν καὶ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν λεφτῶν ποὺ διαθέτουν γιὰ τὸ γλέντι τους, παρὰ γιὰ τὸ ἴδιο τους τὸ γλέντι;

Ἔτσι ὁ συμπαθητικὸς καὶ χλωμὸς ντιζὲρ ποὺ σᾶς ὑποδέχεται σ' ἕνα ἀπ' ὅλα αὐτά, ὁ γνωστὸς θλιμμένος τραγουδιστὴς ἄλλοτε τῆς τζὰτζ ἑνὸς Καζίνου ποὺ ἡ ἐμφάνισίς του σᾶς ξαναφέρνει στὸ νοῦ μιὰν ἱστορίαν ἀγάπης,—ποιὸς θυμᾶται τὴν ἱστορία του, τὴν ἀπαγωγὴ τῆς ἀγαπημένης του, τὸ θυμὸ τοῦ πατέρα, τὸ χώρισμά τους;—πῶς νὰ μὴ μοῦ θυμίζῃ χίλιες δυὸ ἄλλες τέτοιες θλιμμένες ἱστορίες ἀγάπης ποὺ ἀντικρύζει κανεὶς διάχυτες στὰ πρόσωπα τόσων καὶ τόσων νεαρῶν ὑπάρξεων ποὺ ἡ μελαγχολία κι' ἡ νοσταλγία ἀποτελοῦν θαρρεῖς τὴ μόνη μόνιμη συντροφιά τους;

Ἔτσι ὁ ἀραπᾶκος ποὺ πουλάει στὴ Γλυφάδα ἐκλεκτὰ τσιγάρα, μυρωδᾶτα καὶ μὲ ἐπιστόμια ἀπὸ φύλλα τριαντάφυλλων, στὶς «σούπερσμάρτ» κυρίες, πῶς νὰ μὴ μοῦ θυμίζῃ τὸν ἄλλον ποὺ μπορεῖ—ἂν τὸ ἀπαιτήσῃ ἡ περίστασις—νὰ σᾶς παραχωρήσῃ καὶ μερικὰ τσιγάρα...χοῦμα;

Ἔτσι... ἔτσι... κι' ἀκολουθοῦν χίλια δυὸ «ἔτσι» ποὺ τὸ «ἕνα» ἔρχεται νὰ σᾶς θυμίζῃ τὸ «ἄλλο» καὶ ποὺ ἀνάμεσα στὸ περίεργο κι' ἐξωφρενικὸ χορὸ μιᾶς ἀδιάκοπης ἐναλλαγῆς τοῦ ἀριστοκρατικοῦ φράκου καὶ τῆς ἐργατικῆς τραγιάσκας, τῆς ἀρτίστας μὲ τὴν «ἰμιτασιὸν ρενὰρ» καὶ τῆς διάσημης «βάμπ», τῆς γυναίκας τοῦ λαοῦ καὶ τῆς «σμάρτ» κυρίας τοῦ καλοῦ κόσμου, τοῦ ἐπιδόξου νεαροῦ «σνὸμπ» καὶ τῆς φτωχῆς μοδιστρούλας, τοῦ, ὑπὸ οἰκονομικὸν περιορισμὸν ζῶντος, φοιτητοῦ καὶ τῆς ἀνιούσης κατὰ παραγγελίαν ἢ μαϊμουδισμὸν τρυφερᾶς πολυεκατομυριούχου δεσποινίδος, τοῦ ἀκριβοπληρωμένου στὴν ἀνθοπώλιδα τοῦ πολυτελοῦς κέντρου μπουκέτου τῶν μενεξέδων καὶ τῆς φτηνότατης ἀπὸ τὸ δρόμο ἀγορασμένης τούλινης σακκούλας τῶν κομφετί, τῆς σαμπάνιας καὶ τῆς ρετσίνας, τοῦ μαύρου χαβιαριοῦ καὶ τῆς μαρίδας, τῆς σερπαντίνας τῶν πενῆντα δραχμῶν καὶ τῆς σερπαντίνας τοῦ μονόδραχμου, τῆς ὀκτακύλινδρης λιμουζίνας καὶ τοῦ λεωφορείου... ναί, ἔτσι, καὶ ποὺ ἀνάμεσα σ' ὅλον αὐτὸν τὸν πρωτόγονα παράξενο κ' ἐξωφρενικὸ χορό τους ἡ Α.Μ. ὁ Καρνάβαλος ἔρχεται... καὶ φεύγει, ἡ Ἀθήνα γλεντᾶ, ἡ μάσκα ξεσκίζεται, ἡ Ἀποκρηὲς ἀνθίζουν καὶ μαραίνονται, κ' ἡ ζωὴ κυλᾶ, κυλᾶ ἤρεμα κι' ἀδιάφορα κοροϊδεύοντας καὶ γελώντας...

ΝΤΟΛΗΣ ΝΙΚΒΑΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ

ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ

Πῶς λειτουργεῖ Ο ΣΤΑΘΜΟΣ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ

ΤΑ ΤΡΑΓΙΚΑ ΔΥΣΤΥΧΗΜΑΤΑ ΣΤΟΥΣ ΑΘΗΝΑΪΚΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ.—ΜΙΑ ΣΥΝΤΑΡΑΧΤΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ.—Η ΑΞΙΟΘΑΥΜΑΣΤΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ.—ΤΟ ΣΩΜΑ ΤΩΝ ΤΡΑΥΜΑΤΙΟΦΟΡΕΩΝ.—ΠΟΤΕ ΙΔΡΥΘΗΚΕ Ο ΣΤΑΘΜΟΣ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ.—ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΕ ΟΙ ΤΑΧΤΙΚΟΙ ΠΕΛΑΤΕΣ ΤΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ.—Η ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΛΟΥΟΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΟΥ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ.—Η ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ...ΔΙΟΔΙΑ! ΜΕΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΝΟΣΗΛΕΙΑΣ.—ΠΟΣΑ ΔΥΣΤΥΧΗΜΑΤΑ ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ ΤΟ ΧΡΟΝΟ.

Κάθε μέρα τὸ ἀστυνομικὸ δελτίο τῆς πρωτευούσης ἀπασχολεῖται μ' ἕνα πλῆθος δυστυχημάτων. Στοὺς Ἕλληνες, βλέπετε, ἀρέσει νὰ ζοῦν ἐπικινδύνως. Διαβάζουν τὴν ἐφημερίδα τους στὴ μέση τοῦ δρόμου, κρέμονται σὰν σταφύλια ἀπὸ τὰ τράμ καὶ μαχαιρώνονται κάθε Σαββατοκύριακο στὶς διάφορες ταβέρνες. Ἡ ἀφηρημάδα, ἡ παρεξήγησι, ἡ ἀπογοήτευσι τῆς ζωῆς ἔχουν κάθε τόσο τὰ θύματά τους. Ὁρῖστε μιὰ χαρακτηριστικὴ στατιστική: Τὸ 1932 συνέβησαν στὴν Ἀθήνα 1900 δυστυχήματα. Τὸ 1933 ὁ ἀριθμὸς τους ἔφτασε στὰ 2.600 καὶ τὸ 1934 ξεπέρασε τὶς 4.000! Ὅσο γιὰ τὸ 1935; Ὁ Θεὸς νὰ βάλῃ τὸ χέρι του, ἀλλὰ διόλου ἀπίθανο νὰ καταρίψουμε ρεκὸρ δυστυχημάτων! Πουθενὰ ἀλλοῦ δὲν παρατηρῆται τόσο μεγάλη περιφρόνησι γιὰ τὴ ζωὴ ὅσο στὴν Ἑλλάδα. Παίζουμε μὲ τοὺς τροχοὺς τῶν αὐτοκινήτων, μὲ τὶς μοτοσυκλέττες καὶ μ' ὅλα τὰ ὀχήματα σὰν νὰ εἶνε ἁγιοβασιλιάτικα παιγνίδια. Ξαφνικὰ τὸ λιθόστρωτο βάφεται μὲ τὸ αἷμα ἑνὸς συμπολίτου. Φταίει ὁ σωφέρ, φταῖνε οἱ πόλισμαν, φταῖνε τὰ πάντα καὶ μόνο ὁ ἀπρόσεχτος ἄνθρωπος δὲν φταίει. Πῶς μποροῦσε ὁ ἄτυχος ν' ἀντιληφθῇ τὸν κίνδυνο ἀφοῦ κοίταξε τὸν οὐρανὸ νὰ δῇ ἂν θὰ βρέξῃ;..

Μὰ γιὰ ν' ἀντιληφθῆτε πόσοι ἄνθρωποι πληρώνουν μὲ τὸ αἷμα τους αὐτὸ τὸ παιγνίδι τοῦ θανάτου δὲν ἔχετε παρὰ νὰ κάνετε μιὰ ἐπίσκεψι στὸ Σταθμὸ Πρώτων Βοηθειῶν. Τριάντα ἕξη χρόνια αὐτὴ ἡ φιλανθρωπικὴ ὑπηρεσία ἐργάζεται ἀθόρυβα μέρα καὶ νύχτα. Ἀρκεῖ ἕνα τηλεφώνημα γιὰ νὰ τρέξῃ στὶς ἐννιὰ ἡ ὥρα τὸ πρωῒ ἢ τὰ ἑξημερώματα στὴν ἄκρη τῆς πρωτευούσης νὰ παράσχῃ τὴν ἰατρικὴ βοήθειά της. Ἀλλὰ πῶς λειτουγεῖ αὐτὴ ἡ ὑπηρεσία; Ποιοὶ τὴν διευθύνουν; Πῶς βοηθάει τοὺς ἀτυχεῖς ἀνθρώπους ποὺ πέφτουν θύματα τραγικῶν δυστυχημάτων; Ὅλοι μας βέβαια ἔχουμε δῆ νὰ κυκλοφορῇ στὸ δρόμο τὸ ἀσθενοφόρο αὐτοκίνητό της μὲ τὸν ἐρυθρὸ σταυρὸ καὶ τὶς πάλλευκες μπλοῦζες τῶν γιατρῶν καὶ τῶν νοσοκόμων. Ξέρουμε ἀκόμη ὅτι ὁποιαδήποτε ὥρα μᾶς πονέσει τὸ στομάχι μας ἀπὸ τὶς προϊστορικὲς πάστες μερικῶν ζαχαροπλαστείων, μποροῦμε νὰ καταφύγουμε στὸ σταθμὸ καὶ νὰ γλυτώσουμε τὸ μακάβριο ταξίδι τοῦ ἄλλου κόσμου. Δὲν ξέρουμε ὅμως ὅτι στὸ κέντρο τῆς πρωτευούσης, πίσω ἀπὸ τὴ Βουλή, στὴν ὁδὸ Ἀνθίμου Γαζῆ, ἕνα σωρὸ γιατροὶ κ' αἱ εἰδικοὶ ἄνθρωποι ἀγρυπνοῦν, πρόθυμοι πάντα, νὰ σώσουν τὴ ζωή μας. Τὸ ἔργο τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ εἶνε τεράστιο κ' εἶνε ἀδύνατο βέβαια νὰ περιληφθῇ στὴν ὀλιγοσέλιδη ἔρευνά μας. Γι' αὐτὸ θὰ σᾶς δώσωμε μιὰ εἰκόνα τοῦ Σταθμοῦ τῶν Πρώτων Βοηθειῶν ποὺ ἀποτελεῖ ἕνα ἀπὸ τὰ φιλανθρωπικὰ τμήματά του. Οἱ ταχτικοὶ πελάτες του εἶνε οἱ πρεζάκηδες, οἱ ἐπιληπτικοὶ κ' οἱ... παλληκαράδες. Ἐκτὸς αὐτῶν ὅμως ὑπάρχει ἕνας τεράστιος ἀριθμὸς συμπολιτῶν καὶ βιοπαλαιστῶν ποὺ ζητάει κάθε τόσο τὴ βοήθειά του.

Τὴν ὥρα ποὺ ἐπισκεπτόμαστε τὸ σταθμό, ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα του ἔχει σταματήσει τ' αὐτοκίνητό του. Ἀπὸ τὸ ἐσωτερικό του κατεβαίνει ἕνας γιατρὸς κ' ἕνας νοσοκόμος, ἐνῶ οἱ τραυματιοφορεῖς μεταφέρουν προσεχτικὰ τὸν ἄρρωστο στὸ θάλαμο. Εἶνε τυλιγμένος μ' ἕνα σωρὸ γάζες στὰ χέρια καὶ στὸ πρόσωπο κ' ἔχει χάσει τὶς αἰσθήσεις του. Ἡ ἀδελφὲς τοῦ ἐλέους περιποιοῦνται ἀμέσως τὸν τραυματία. Εἶνε ἕνας ἐργατικὸς ὡς σαράντα χρόνων. Ἔχει πέσει ἀπὸ τὶς σκαλωσιὲς μιᾶς οἰκοδομῆς κ' ἔχει κυριολεκτικῶς παραμορφωθεῖ. Δίπλα μας, ἕνας ἄλλος γιατρός, γράφει στὸ βιβλίο νοσηλείας τ' ὄνομα, τὴν ἡλικία καὶ τὸ ἀτύχημα τοῦ δύστυχου ἐργάτη. Τέλος ὁ τραυματίας μεταφέρεται σ' ἕνα νοσοκομεῖο κι' ὁ σταθμὸς ξαναβρίσκει τὴν ἡσυχία του. Μποροῦμε λοιπὸν τώρα ν' ἀπασχολήσουμε τὸ διευθυντή του.

— Πῶς λειτουργεῖ ὁ Σταθμὸς Πρώτων Βοηθειῶν; Τὸν ρωτοῦμε.

— Μ' ἕνα ἐπιτελεῖο γιατρῶν, ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους καὶ τραυματιοφορέων οἱ ὁποῖοι σὲ κάθε στιγμὴ τῆς μέρας καὶ τῆς νύχτας εἶν' ἕτοιμοι νὰ παράσχουν τὴν βοήθειά τους. Ἡ ἰατρικὴ περίθαλψις ὅταν πρόκειται περὶ ἀτυχημάτων παρέχεται πάντα δωρεάν. Ἐκτὸς αὐτῆς ὅμως ὁ Σταθμὸς ἐκτελεῖ μεταφορὲς ἀρρώστων ἀπὸ τὰ σπίτια στὰ διάφορα νοσοκομεῖα. Καὶ μόνο οἱ σχετικῶς εὔποροι πληρώνουν ἕνα μικρὸ ποσὸ γι' αὐτὴ τὴ μεταφορά τους. Οἱ τελείως ἄποροι μεταφέρονται πάντα δωρεάν. Στὸ Στσθμὸ ὑπάρχουν ἕξη γιατροὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ κ.κ. Κανελλόπουλος, Σαγιάνος, Παλαιολόγος καὶ Κάτσαρης καθὼς κι' ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς ἐθελοντῶν γιατρῶν οἱ ὁποῖοι παρέχουν δωρεὰν τὶς ὑπηρεσίες τους γιὰ νὰ ἐξασκοῦνται. Ὑπάρχουν ἀκόμη ἀδελφὲς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ κι' ἕνα σῶμα τραυματιοφορέων. Οἱ τελευταῖοι ἔχουν ἐκπαιδευθεῖ σὲ εἰδικὴ σχολὴ κ' εἶνε περίπου ἑκατό. Ὁ Σταθμὸς ἔχει τρία ἀσθενοφόρα αὐτοκίνητα, μηχανήματα τεχνητῆς ἀναπνοῆς καὶ διοχετεύσεως ὀξυγόνου κι' ἕνα πλῆθος εἰδικῶν κιβωτίων παροχῆς πρώτων βοηθειῶν, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται στὶς δηλητηριάσεις, στὶς ἀπόπειρες αὐτοκτονίας καὶ στὰ δυστυχήματα, τὰ ὁποῖα χρειάζονται ἀμέσως τὴν παροχὴ φαρμάκων.

— Πότε ἱδρύθηκε αὐτὸς ὁ Σταθμὸς στὴν πρωτεύουσα;

— Μὰ ἐδῶ καὶ τριάντα ἕξη χρόνια. Τότε διευθύνετο ἀπὸ μίαν ἐπιτροπὴ φιλανθρώπων μὲ πρόεδρο τὴν κ. Ριανκούρ, ἀντιπροέδρους τὶς κ.κ. Λεβίδου καὶ Λεονάρδου καὶ μέλη τὶς κ.κ. Χαριτάκη, Σ. Τσάκωνα, Γιαννοπούλου, Δεσποτοπούλου, Α. Χατζηκυριάκου καὶ ἄλλες. Καθὼς ἐπίσης κι' ἀπὸ δυὸ ἐκλεκτοὺς γιατροὺς τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ αὔξησι ὅμως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πρωτευούσης κ' ἡ αὔξησι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δυστυχημάτων, κατέστησε τὸ ἔργο τους κουραστικό. Παρ' ὅλη τὴν καλὴ θέλησί τους δὲν μποροῦσαν ν' ἀνταπεξέλθουν στὴν παροχὴ τῆς βοηθείας ποὺ ἐχρειάζετο. Ἔτσι πρὸ τεσσάρων χρόνων, παρεκάλεσαν τὸν Ἐρυθρὸ Σταυρὸ νὰ συνεχίσῃ τὸ φιλάνθρωπο ἔργο τους. Σήμερα ὁ Σταθμὸς κατορθώνει μὲ τὴν χρηματικὴ ἐπιχορήγησί του νὰ λειτουργῇ κανονικά.

— Ποιὲς εἶνε ἡ εἰσπράξεις του;

— Περὶ τὶς διακόσιες χιλιάδες τὸ χρόνο.

— Καὶ τὰ ἔξοδά του;

— Ξεπερνοῦν τὸ ἑκατομμύριο.

— Ποιὰ εἶνε τὰ πιὸ συνηθισμένα ἀτυχήματα; Ἀπὸ τί προέρχονται;

—Ἀπὸ συγκρούσεις αὐτοκινήτων, ἀπὸ πτώσεις, ἀπὸ ἀπροσεξίες, ἀπὸ δηλητηριάσεις κι' ἀπὸ πυροβόλα ὅπλα. Ἔχουμε ὅμως κι' ἕνα σωρὸ ἀπόπειρες αὐτοκτονίας καὶ τραυματισμούς. Ἐκεῖνο ὡστόσο ποὺ προκαλεῖ ἐντύπωσι εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιληπτικῶν τῆς πρωτευούσης! Δὲν περνᾶ μέρα ποὺ νὰ μὴ μᾶς εἰδοποιήσουν νὰ μαζέψουμε ἀπὸ τὸ δρόμο ἕναν ἀπ' αὐτούς! Ταχτικοὶ πελάτες μας ἐπίσης εἶνε κι' οἱ διάφοροι τοξικομανεῖς φυλακισμένοι. Εἶνε γνωστὸ ὅτι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν μποροῦν νὰ κάνουν χωρὶς ναρκωτικά. Παθαίνουν τρομαχτικὲς κρίσεις. Οἱ ἀστυνομικοὶ γιὰ νὰ τοὺς γλυτώσουν ἀπὸ τὰ μαρτύρια τοὺς μεταφέρουν στὸ σταθμὸ γιὰ νὰ τοὺς δώσουμε τό...σκονάκι τους καὶ νὰ ἡσυχάσουν! Ἡ κατάστασί τους εἶνε ἀνατριχιαστική. Σκίζουν τὰ ροῦχα τους, μουγκρίζουν σὰν θηρία καὶ κυλιοῦνται καταγῆς γιὰ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὶς ἐφιαλτικὲς παραισθήσεις τους. Εἶνε ἀξιολύπητοι.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ Σταθμοῦ μᾶς ἐξιστόρησε κατόπιν ὅλους τοὺς κόπους καὶ τὶς προσπάθειες τῶν «ἀδελφῶν» καὶ τῶν τραυματιοφορέων στὶς καταστροφὲς τοῦ Ἀστακοῦ, στοὺς σεισμοὺς τῆς Κορίνθου καὶ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τελευταίως στὶς πλημμύρες τοῦ Κηφισσοῦ.

— Εὐτυχῶς ὅτι ὑπάρχουν, μᾶς εἶπε, στὴν ἀποθήκη τοῦ σταθμοῦ πλήρη φορητὰ νοσοκομεῖα, τὰ ὁποῖα ἀμέσως μποροῦν νὰ μεταφερθοῦν στὸν τόπο τῆς καταστροφῆς. Καὶ τώρα θὰ σᾶς πῶ κάτι ποὺ ἐνδιαφέρει ὅλους τοὺς λουομένους. Ὁ σταθμὸς ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὴν Θαλασσία Ἕνωσι προετοιμάζεται καὶ ὀργανώνει καλύτερα τὴν περίθαλψι τῶν λουομένων στὰ παράλια τοῦ Σαρωνικοῦ γιὰ τοὺς θερινοὺς μῆνες. Θὰ ἱδρύσῃ περισσότερους σταθμοὺς παροχῆς βοηθείας. Ἔτσι θὰ λιγοστέψουν τ' ἀτυχήματα. Πέρισυ ὁ ἀριθμὸς τῶν τραυμάτων θαλάσσης ποὺ ἐπεδέθησαν ἔφτασε τὰ 1131. Οἱ σταθμοὶ ἐπίσης ἔσωσαν καὶ ὀχτὼ «πνιγμένους» μὲ τὴν παροχὴ τῶν πρώτων βοηθειῶν.

— Κάθε τέτοιος σταθμὸς τί προσωπικὸ ἔχει;

—Ἕνα γιατρό, μιὰ νοσοκόμο καὶ δυὸ τραυματιοφορεῖς. Μεταξὺ ὅμως τοῦ ἑνὸς σταθμοῦ καὶ τοῦ ἄλλου ὑπάρχουν οἱ κινητοὶ τραυματιοφορεῖς. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι φέρνουν μέσα σ' ἕνα εἰδικὸ κιβώτιο ἐπιδέσμους καὶ φάρμακα κ' εἶνε πρόθυμοι νὰ περιποιηθοῦν τὰ τραύματα τῶν λουομένων.

— Συνήθως ἀπὸ τί προέρχονται αὐτὰ τὰ τραύματα;

—Ἀπὸ σπασμένα γυαλιά!

Ναί, μὴ σᾶς φαίνεται περίεργο. Ὅλοι οἱ νυχτερινοὶ γλεντζέδες τῆς Φαληρικῆς ἀκτῆς ὕστερ' ἀπὸ τὴν τέταρτη μπύρα ἐννοοῦν νὰ σπάσουν πάνω στοὺς βράχους τὰ πιάτα, τὰ ποτήρια καὶ τὰ...κεφάλια τους! Κι' ὁ ἀνύποπτος ἄνθρωπος, τὸ ἀθῶο παιδί, ἡ ἄτυχη γυναίκα ποὺ ἔρχονται τὸ πρωῒ νὰ πάρουν τὸ μπάνιο τους κομματιάζονται καὶ πληρώνουν κι' αὐτοὶ τὸν φόρο τοῦ αἵματος στὰ βακχικὰ ὄργια τῶν κυριακάτικων γλεντζέδων!

Μὰ οἱ λουόμενοι παθαίνουν πολλὲς φορὲς δυστυχήματα κι' ἀπὸ τὴν ἀπροσεξία τους. Βουτοῦν παραδείγματος χάριν στὴ θάλασσα ὕστερ' ἀπὸ τὸ φαγητὸ γιὰ ν' ἀνασυρθοῦν σὲ λίγα λεπτὰ μελανιασμένοι καὶ νὰ μεταφερθοῦν στὸ σταθμό. Ἄλλοι πάλι βγαίνουν πολὺ στ' ἀνοιχτὰ κι' ἔπειτα δὲν ἔχουν δυνάμεις νὰ γυρίσουν. Γεμίζουν λοιπὸν τὸ στομάχι τους μὲ...θάλασσα καὶ φωνάζουν τοὺς ἄλλους λουομένους νὰ τοὺς σώσουν. Κι' αὐτοὶ μεταφέρονται σ' ἀξιοθρήνητα χάλια στοὺς διαφόρους σταθμοὺς γιὰ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὸ θάνατο.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ Σταθμοῦ ἔχει ἀνοίξει τώρα πάνω στὸ γραφεῖο του ἕνα ὀγκῶδες βιβλίο. Κάθε γραμμή του εἶνε κ' ἕνα ὄνομα, ἕνα δυστύχημα. Ἰδοὺ μερικὰ τὰ ὁποῖα συνέβησαν τελευταῖα:

Στὶς 30 Δεκεμβρίου ἕνα ἐπεῖγον τηλεφώνημα ἀπὸ τὸ συνοικισμὸ τοῦ Περιστεριοῦ καλοῦσε τὸ αὐτοκίνητο τοῦ Σταθμοῦ. Ἕνας ἐργατικός, ὁ Ἀθ. Μανόγλου, ἐνῶ πήγαινε τὸ πρωῒ στὴ δουλειά του ἄγγιξε σ' ἕνα σπασμένο ἠλεκτρικὸ σύρμα κ' ἔπεσε καταγῆς σὰν κεραυνόπληκτος. Ἀμέσως ὁ ἐφημερεύων γιατρός, μία νοσοκόμος καὶ δύο τραυματιοφορεῖς πῆραν τὸ σχετικὸ μηχάνημα κατὰ τῶν ἀσφυξιῶν καὶ τὸ εἰδικὸ κιβώτιο τῶν πρώτων βοηθειῶν καὶ σὲ λίγα λεπτὰ τῆς ὥρας βρισκόντουσαν στὸν τόπο τοῦ δυστυχήματος. Ὁ Μανόγλου εἶχε χάσει τὶς αἰσθήσεις του. Τὸν τοποθέτησαν στὸ φορεῖο τοῦ αὐτοκινήτου κ' ἐνῶ ξαναγύριζαν στὸ Σταθμὸ ἄρχισαν νὰ τὸν ὑποβάλουν στὴ σχετικὴ θεραπεία. Ἡ γρήγορη ἐπέμβασί τους κατώρθωσε νὰ τὸν σώσῃ. Κι' ὁ Μανόγλου ὕστερ' ἀπὸ λίγο εἶχε ἀνακτήσει πάλι τὶς αἰσθήσεις του.

Ἕνας ἄλλος πάλι ἐργατικός, ὁ Μ. Λαζάρου, στὴν ὁδὸ Ἀχαρνῶν, κυλίστηκε μὲ σπασμοὺς μέσα στὶς λάσπες. Οἱ διαβάτες τρομοκρατημένοι ἔτρεξαν νὰ εἰδοποιήσουν τὸ ἀστυνομικὸ τμῆμα. Ἐκεῖνο εἰδοποίησε βέβαια τὸ Σταθμό. Ὁ ἄτυχος ἐπιληπτικὸς παρελήφθη ἀπὸ τοὺς νοσοκόμους οἱ ὁποῖοι καὶ κατώρθωσαν νὰ τὸν κάνουν νὰ συνέλθῃ.

Ἀλλὰ κι' ὁ ἴλιγγος ἔχει πολλὲς φορὲς τὰ τραγικὰ θύματά

Μιὰ ἀπὸ τὶς Κατασκηνώσεις παροχῆς βοηθειῶν εἰς τὰ παράλια τοῦ Σαρωνικοῦ.

Περίθαλψις κινδυνεύσαντος κολυμβητοῦ

του. Μιὰ μέρα ἀπὸ τὸ ἀστυνομικὸ τμῆμα τοῦ Π. Φαλήρου εἰδοποιοῦσαν ὅτι στὸν παραλιακὸ δρόμο εἶχε γίνει μιὰ τρομαχτικὴ σύγκρουσι αὐτοκινήτων. Τὸ ἀσθενοφόρο αὐτοκίνητο κατέβηκε γρήγορα τὴ λεωφόρο Συγγροῦ. Ἀλλὰ στὰ διόδια ἀναγκάσθηκε νὰ σταματήσῃ γιὰ νὰ πληρώσῃ τὸ σχετικὸ φόρο! Καθυστέρησε ἀρκετὰ καὶ παρ' ὀλίγο νὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὴν αἱμορραγία τὸ θῦμα τοῦ δυστυχήματος, ὁ Παναγιώτης Μάρκου! Εὐτυχῶς ὅτι ὁ γιατρὸς κατώρθωσε νὰ τὸν σώσῃ. Τί λέγουν γι' αὐτὸ οἱ ἁρμόδιοι; Δὲν θὰ μποροῦσε ἄραγε τ' αὐτοκίνητο τῶν Πρώτων Βοηθειῶν ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰ διόδια; Τόσο φθηνὰ λοιπὸν στοιχίζει ἡ ζωὴ ἑνὸς ἀνθρώπου; Ἢ μήπως θέλουν νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ ἱστορία τοῦ ἄτυχου θύματος τῆς Καλλιθέας; Τὴν ξέρετε; Ἔγινε τὴ μέρα τῆς ἀφίξεως τοῦ Σουηδοῦ διαδόχου. Στὸ ἀσθενοφόρο αὐτοκίνητο, καθὼς μᾶς εἶπαν, ἀπηγορεύθη τὸ πέρασμα ἀπὸ τὴν στρατιωτικὴ παράτεξι κ' ἔτσι ἀναγκάσθηκε νὰ περιμένῃ πάνω ἀπὸ μισὴ ὥρα! Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ πεθάνῃ ἕνα δυστυχισμένο κορίτσι ποὺ εἶχε πάθει δηλητηρίασι, ἐνῶ θὰ μποροῦσε νὰ σωθῇ. Μετὰ τὸ...θάνατό του ἀναστατώθηκε βέβαια ἡ ἀστυνομία κι' ὁ ἴδιος ὁ διευθυντής της ἔκανε ἀνακρίσεις. Μὰ ὅλα ξεχάστηκαν κ' ἡ ἀδιαφορία τῶν ἁρμοδίων ἐξακολουθεῖ μέχρι ποὺ νὰ σημειωθῇ καὶ κανένα ἄλλο θῦμα!

Ἡ ἀτυχίες ὅμως τῶν συμπολιτῶν ἐξακολουθοῦν. Μέσα στὸ βιβλίο νοσηλείας εἶνε γραμμένες ἕνα σωρὸ αἱματηρὲς τραγωδίες, δράματα, φιλονεικίες, ἀπρόσεξίες, ἀπόπειρες αὐτοκτονίας, τραυματισμοί. Ὁ Σταθμὸς τῶν Πρώτων Βοηθειῶν στὴν πρωτεύουσα πάντα ἔχει δουλειὰ μέρα καὶ νύχτα. Ὁ διευθυντής του μᾶς ὁμολόγησε ὅτι χρειάζεται καὶ...τέταρτο ἀσθενοφόρο αὐτοκίνητο κι' ἀκόμη δυὸ μοτοσυκλέττες γιὰ νὰ μποροῦν οἱ γιατροὶ νὰ πηγαίνουν ἀμέσως στὸν τόπο τοῦ δυστυχήματος καὶ νὰ μὴ περιμένουν τὴν ἄφιξι τῶν αὐτοκινήτων ὅπως συμβαίνει καμμιὰ φορά. Εἰδικῶς μάλιστα στὶς πολυάριθμες αἱματηρὲς συρράξεις ποὺ γίνονται τὰ τελευταῖα χρόνια μεταξὺ τῶν πολιτῶν καὶ τῆς ἀστυνομίας. Τὸ ξύλο βλέπετε ἐφαρμόζεται παντοῦ στὴν Ἑλλάδα. Σπᾶς τὸ κεφάλι τοῦ φίλου σου γιὰ νὰ τὸν πείσῃς νὰ παραδεχθῇ τὰ πολιτικὰ φρονήματά σου. Ξεριζώνεις τὰ μαλλιὰ τῆς φίλης σου γιὰ νὰ τὴν καταφέρῃς νὰ σ' ἀγαπήσῃ. Καὶ τσακίζεσαι κάτω ἀπὸ τὶς ρόδες τῶν αὐτοκινήτων γιατὶ ἔκανες τὴν ἀνοησία νὰ διασχίσῃς τὸ δρόμο. Ἔχει δίκηο λοιπὸν ὁ διευθυντὴς τοῦ Σταθμοῦ ποὺ μᾶς λέει ὅτι δὲν φτάνουν τ' αὐτοκίνητα γιὰ τὴ μεταφορὰ τῶν τραυματισμένων. Ἡ στατιστικὴ ποὺ ἀναφέραμε στὴν ἀρχὴ τῆς ἔρευνάς μας εἶν' ἀρκετὰ ἀποκαλυπτική: Στὶς 365 μέρες τοῦ τελευταίου χρόνου ἔγιναν 4.000 δυστυχήματα! Ἀπ' αὐτὸ μπορεῖτε νὰ καταλάβετε τί σημαντικὲς ὑπηρεσίες μᾶς παρέχει ὁ Σταθμὸς Πρώτων Βοηθειῶν ποὺ ἀγρυπνεῖ νύχτα καὶ μέρα γιὰ νὰ μᾶς σώσῃ τὴ ζωή μας. Ὁρίστε ἀκόμη ἕνα παράδειγμα. Ὅλοι θὰ ἔχετε βέβαια διαβάσει τὸ... ἡρωϊκὸ ξύλο ποὺ εἶχε πέσει πρὸ μηνὸς στὸ πρακτορεῖο τῶν ἐφημερίδων. Οἱ ἐθνικισταὶ θέλοντας νὰ συμμορφώσουν τοὺς κομμουνιστὰς καὶ νὰ τοὺς κάνουν ν' ἀλλάξουν φρονήματα θεώρησαν καλὸ νὰ τοὺς βγάλουν τὴν πίστι τους μὲ τὸ ξύλο. Ὕστερα λοιπὸν ἀπὸ μιὰ συνέλευσί τους ὁπλίσθηκαν μὲ σανίδες καὶ μπαστούνια καὶ πῆγαν νὰ κάνουν μιὰ ἐπίσκεψι στὰ γραφεῖα τοῦ «Ριζοσπάστη». Ἡ ἔφοδος ἦταν πράγματι ἑλληνοπρεπής! Οἱ κομμουνισταὶ ὅμως πιὸ ψύχραιμοι κλείδωσαν τὴν πόρτα τοῦ πρακτορείου κι ἔπεσαν ἐναντίον τῶν «ἐχθρῶν τῆς ἰδέας» γιὰ νὰ τοὺς κατασπαράξουν. Ἐπηκολούθησε σπάσιμο κεφαλιῶν, καὶ ἀκατάσχετος ροὴ αἵματος. Οἱ βούρδουλες, οἱ φαλτσέτες, τὰ ξύλα, ἀνεβοκατέβαιναν κι' ἔπεφταν δεξιὰ κι' ἀριστερὰ σκορπίζοντας τὸν ὄλεθρο. Ἕνας ἀξιωματικός, ἕνας πόλισμαν καὶ μερικοὶ θερμόαιμοι πολίτες ποὺ θέλησαν νὰ κάνουν τοὺς πολεμοχαρεῖς νέους νὰ συνέλθουν ἔχασαν τὶς αἰσθήσεις τους ἀπὸ τὸ ξύλο. Τέλος κατέφθασαν οἱ ἀντλίες, κι' ὅλη ἡ ἀστυνομικὴ δύναμις τῆς πρωτευούσης καὶ κατώρθωσαν νὰ συλλάβουν τοὺς πρωτεργάτας αὐτοῦ τοῦ... ἐμφυλίου σπαραγμοῦ. Ὅλοι ἦταν τραυματισμένοι. Ἔτρεξε φυσικὰ ἀμέσως ὁ Σταθμὸς Πρώτων Βοηθειῶν κι' ἄρχισε νὰ τοὺς περιποιῆται. Κι' ἀπὸ κείνη τὴ μέρα κάθε πρωΐ τ' αὐτοκίνητό του γύριζε στὰ διάφορα ἀστυνομικὰ τμήματα ὅπου ἐκρατοῦντο οἱ ταραξίαι καὶ οἱ γιατροὶ τοῦ Σταθμοῦ τοὺς περιέθαλπον. Αὐτὴ ἡ ἱστορία κράτησε μέχρι ποὺ ἔγιναν καλὰ τὰ τραύματα τῶν «φίλων τῆς πατρίδος». Ἀλλὰ καὶ σὲ κάθε σύγκρουσι ἀστυνομικῶν καὶ πολιτῶν ὁ Σταθμὸς λέει πάντα τὴν τελευταία λέξι. Εἶνε τὸ καλύτερο δεῖγμα τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Ὅσο γιὰ τὸν διευθυντή του, κάνει ὅ,τι μπορεῖ γιὰ νὰ λειτουργῇ αὐτὴ ἡ ὑπηρεσία μὲ μαθηματικὴ ἀκρίβεια καὶ νὰ εἶνε ἀνταξία τοῦ μεγάλου ἔργου ποὺ ἔχει ἀναλάβει.

Θ. ΔΡΑΚΟΣ

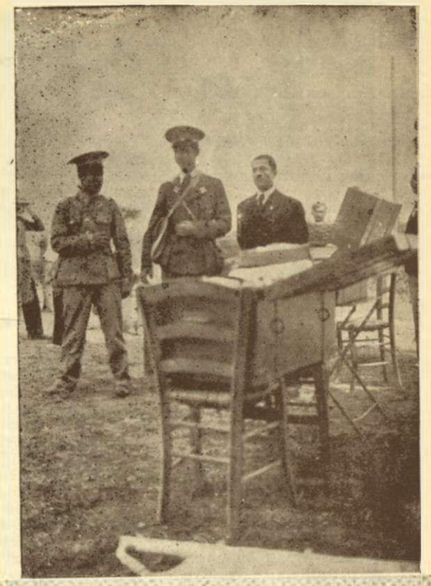

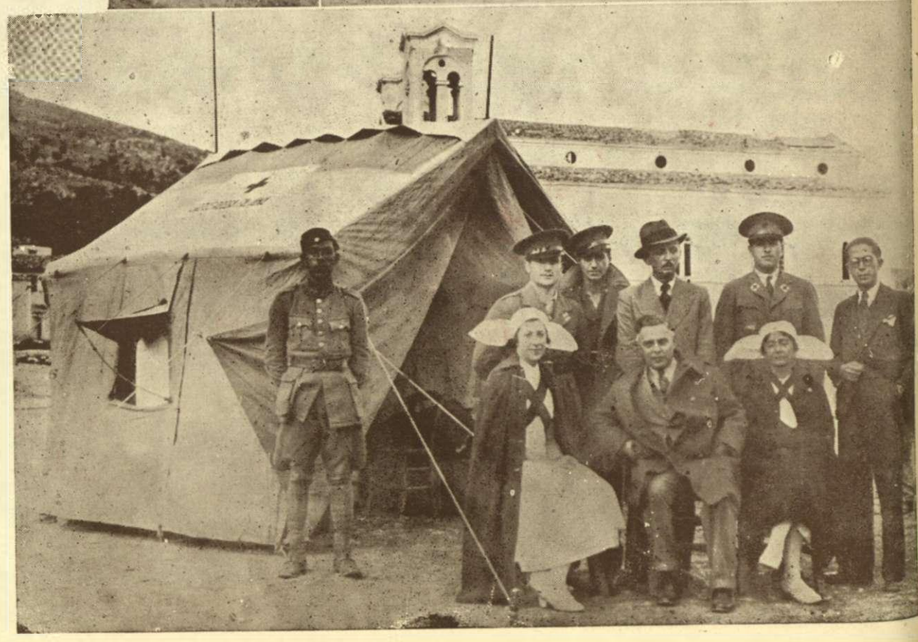

Κατὰ σειρὰν ἐκ τῶν ἄνω: Τραυματιοφορεῖς. — Σῆμα κοντὰ σὲ σταθμό. — Μεταφορὰ τραυματίου. — Ὁ διευθυντὴς τοῦ Σταθμοῦ Α' Βοηθειῶν μὲ τὸ συνεργεῖο τῶν νοσοκόμων καὶ τῶν τραυματιοφορέων.

Ἡ Ἐκδίκησι τοῦ Παφνούτιου

Ὁ Παφνούτιος Παντοκρατορινὸς—κατὰ κόσμον Παναγιώτης Τσαπάρας—ἦταν ἕνας τυπικὸς καὶ ἥσυχος καλόγηρος. Μέσα στὸ μοναστῆρι τοῦ Παντοκράτορα τοῦ Ξυλᾶ—βοήθειά σας!—ὅλοι τὸν ἤξεραν γιὰ «ἱρηνικὸν καὶ τίμιον ἄνθρωπο. Κι' αὐτὸς φαινόντανε εὐχαριστημένος. Εἶχε λύσει τὸ πρόβλημα τῆς ἄχαρης ζωῆς του. Ἔξω, στὸν κόσμο, δὲν μποροῦσε ποτὲ νὰ τὰ φέρῃ βόλτα. Δούλευε καὶ πάντα ἦταν κουρελῆς καὶ πεινασμένος... Πολλὲς φορὲς κοιμώντανε καὶ κάτω ἀπὸ τ' ἀστέρια... Τώρα ὅμως—δόξα νἄχῃ ὁ Μεγαλοδύναμος!—τὸ μοναστῆρι τοῦδινε τὴν τακτικὴ «διακονία», δηλαδὴ τὸ φαΐ σύμφωνα μὲ τὸ «ηηδάλιον» τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, στέγη, δηλαδὴ κελὶ ἰδιαίτερο, καὶ ράσα καθαρὰ καὶ ὄμορφα... Ἐσώθηκε λοιπὸν ὁ Παναγιώτης Τσαπάρας ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ τὸν ἐφώτισε ὁ Παντοκράτορας κ' ἐγίνηκε καλόγηρος!

Στὴν ἀρχὴ μέσα στὸ Μοναστῆρι τοῦ Παντοκράτορα παράσταινε τὸ ζῶο καὶ ἔκανε ὅ,τι τοῦλεγαν. Ἔτσι μονάχα ἔβλεπε πῶς μποροῦσε νὰ προκόψῃ ἐκεῖ. Πρῶτα γίνηκε δόκιμος καὶ ἄκουγε τὶς ἀκολουθίες πίσω στὸ νάρθηκα τοῦ «καθολικοῦ», μέσα στὸ σκοτάδι. Ἔπειτα μιὰ μέρα εὐδόκισε ὁ Ἅγιος Ἡγούμενος καὶ ὁ Παναγιώτης «ἐκάρη μοναχός». Γίνηκε πιὰ Παφνούτιος. Τοῦ δώσανε καὶ καινούργιο ράσο. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα κείνη μποροῦσε νὰ λογαριάζεται κι' αὐτὸς γι' ἄνθρωπος μέσα στὸ Μοναστῆρι. Βέβαια γράμματα δὲν ἤξερε, οὔτε εἶχεν ἐλπίδα νὰ γίνῃ ποτὲ οὔτε διάκος. Μὰ τώρα μποροῦσε νὰ μιλῇ ἐλεύθερα μὲ τοὺς ἄλλους καλογέρους, νὰ προχωρῇ μπρὸς στὴν ὡραία Πύλη τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ κάνῃ ἐκεῖ μεγάλες μετάνοιες καὶ μακρυοὺς σταυρούς. Ἦταν πιὰ κι' αὐτὸς κανονικὰ «κεκαρμένος»... Ἦταν κάτι... Μὰ βέβαια δὲν ὀνειρεύονταν ποτὲ νὰ φτάσῃ ὡς τὸ βαθμὸ ἑνὸς ἀρχιμανδρίτη ἢ ἑνὸς ἡγουμένου...οὔτε ἰδέα!

Δὲν εἶχε ρωμαντικὲς ἰδέες ὁ Παφνούτιος. Δὲν τὸν ἔμελλε παρὰ γιὰ τὴ ζωή του τὴν ἁπλῆ καὶ τὴν ἡσυχη. Ὡστόσο ἀπόξω ἀπὸ τὴ Μονὴ ἦταν ἕνα μεγάλο δάσος ἀπὸ πεῦκα. Ἰδιοκτησία τοῦ μοναστηριοῦ. Ἐκεῖ πήγαινε καὶ ὁ ἡγούμενος ὁ Ἅγιος Γερβάσιος κ' ἔκανε τὸν περίπατό του. Αὐτὸς ἦταν ρωμαντικὸς τύπος. Καὶ πολλὲς φορές, γυρίζοντας ἀπὸ τὸ δάσος, ἐκαθόντανε ὁ ἡγούμενος πλάϊ στὴ βρύση ν' εὐλογήσῃ τὸ θεό, μὲ τὰ μάτια σὰ θαμπωμένα καὶ μὲ τὰ φρύδια σηκωμένα στὸ μέτωπο.

Συχνὰ πήγαιναν στὸ δάσος τοῦ Μοναστηριοῦ κ' οἱ ἄλλοι καλόγεροι. Πότε παρέα δυὸ-τρεῖς μαζί, πότε μόνοι τους γιὰ νὰ «ρεμβάσουν τὴν φύση»... Ὁ Παφνούτιος δὲν εἶχε καμμιὰ διάθεση γιὰ τὸ δάσος. Τὸ πολὺ ἐπήγαινε καὶ κάθονταν πλάϊ στὴ βρύση.

Μὰ ἄκουγε πολλὰ ὡραῖα καὶ περίεργα γιὰ τὸ δάσος ὁ Παφνούτιος. Τοῦ ἐπαινοῦσαν τὴ δροσιὰ τῶν δένδρων, τὴν ὀμορφιὰ τῆς πρασινάδας του... Αὐτὰ δὲν τὰ καταλάβαινε. Ἀδιαφοροῦσε!

Κάποτε ὅμως ἄκουσε καὶ κάτι ψιψίρισματα πιὸ περίεργα γιὰ τὸ δάσος. Ἐκεῖ μέσα, λέει, πολλὲς φορὲς οἱ καλόγεροι ἀνταμώνανε καὶ μερικὲς χωριάτισσες κ' ἔπλεκαν ἔρωτες κι' ἄλλα τέτοια μυστήρια... Αὐτὰ τὰ ψιψιρίσματα ἔκαμαν κάποιαν ἐντύπωση στὸν Παφνούτιο. Καὶ ρώτησε νὰ μάθῃ περισσότερα. Μὰ ὅλοι ἀπόφευγαν νὰ τοῦ ποῦνε. Τοῦ πέρασε τότες ἀπὸ τὸ μυαλὸ μιὰ σκέψη, ἀρκετὰ σωστή. Συλλογίστηκε: αὐτοὶ οἱ καλόγεροι ποὺ συναντοῦν ἐκεῖ γυναῖκες εἶναι πιὸ ἔξυπνοι καὶ πονηροὶ ἀπὸ μένα. Τοὺς ἔβλεπε καὶ ἀσεβεῖς καὶ βρωμερούς, ποὺ ἐντρόπιαζαν τὸ σχῆμα τους. Μὰ αὐτὸ δὲν τὸν ἐπείραζεν ὅσο ἡ καπατσωσύνη τους...

Αὐτὸ τὸ δάσος ἦταν πραγματικὰ εὐλογία γιὰ τὸ Μοναστῆρι. Ὄχι μονάχα ἐκεῖ ἐδροσίζοντο οἱ καλογέροι τὸ καλοκαῖρι, ὄχι μονάχα ἐκεῖ ἐγίνοντο τὰ παράνομα εἰδύλλια μὲ τὶς χωριάτισσες, μὰ τὸ δάσος ἐξέσταινε κι' ὅλους τοὺς καλογήρους. Ἀπὸ κεῖ ἐμάζευαν ξύλα γιὰ τὸν χειμῶνα καὶ γιὰ τὸ μαγερειὸ ὅλο τὸ χρόνο. Πουλοῦσαν βέβαια καὶ ξυλεία. Τελευταῖα τοὺς τὰ πῆρε κι' αὐτὰ τὰ δικαιώματα τὸ ταμεῖο τοῦ Κλήρου. Ὡστόσο αὐτοὶ κρυφὰ πωλοῦσαν πάντα ξυλεία... Ἐκεῖ πάνω στὸ βουνὸ ποιὸς πάει νὰ ἐξελέγξῃ; Δὲν βαρυέσαι...

Αὐτὰ τὰ ἤξερε κι' ὁ Παφνούτιος. Ἔπερνε δὰ κι' αὐτὸς τὸ μερτικό του ἀπὸ τὴν ξυλεία καὶ ἤξερε πῶς δὲν ἔπρεπε νὰ μαθευτῇ αὐτὸ τὸ μυστικό. Ἔτσι εἶχε κάτι λίγα λεφτουδάκια γιὰ ὥρα ἀνάγκης...

Μὰ αὐτὴ ἡ ὥρα ἀνάγκης τοῦ ἦρθε ξαφνικά.

Μιὰ μέρα κατέβηκε στὸ κοντινὸ χωριὸ νὰ ἰδῇ μήπως καὶ... καταφέρῃ καμμιὰ γιὰ τὸ δάσος. Μὰ ὅσο νὰ ἰδῇ τὸ χωριὸ καὶ νὰ κάμῃ μιὰ βόλτα, πέρασε ἡ μέρα. Τὸ βράδυ ἔπρεπε νὰ γυρίσῃ νωρὶς στὸ μοναστῆρι πρὶν κλείσῃ ἡ πόρτα. Μὰ πρίν ἀφίσῃ τὸ χωριό, πέρασε κι' ἀπὸ τὸ μικρό του ταχυδρομεῖο. Εἶχε καὶ γράμμα ὁ Παφνούτιος. Κάπως καθυστερημένο... Μά... καλλίτερα νὰ μὴν τὸ λάβαινε καθόλου ὁ ἔρμος!

Κακὰ χαμπέρια ποὺ λέτε. Ὁ ἀδερφός του ἦταν ἄρρωστος. Γιατί ὁ Παφνούτιος δὲν εἶχε οὔτε μητέρα, οὔτε πατέρα, οὔτε ἄλλα ἀδέρφια, παρὰ μόνον ἕνα ἀσθενικὸ ἀδερφό, δυὸ χρόνια μικρότερόν του. Αὐτὸς ὁ ἀδερφός του ἐδούλευε στὰ καπνά. Μὰ τελευταῖα εἶχεν ἀρρωστήσει. Αὐτὸ τοῦ τὸ εἶχαν γράψει καὶ τοῦ ἔλεγαν πῶς δὲν εἶναι σοβαρό. Μὰ τώρα τοῦγραφε ὁ ἴδιος ὁ ἀδερφός του λεπτομέρειες. Πῆρε λοιπὸν τὸ γράμμα καὶ τὄφερε μαζί του στὸ Μοναστῆρι. Τὸδωσε σ' ἕναν ἄλλον καλόγερο, τὸν πάτερ-Ἀγαθάγγελο, καὶ τοῦ τὸ διάβασε. Ὁ Παφνούτιος τ' ἄκουσε μὲ προσοχὴ κ' ἔμεινε σὰν τρομαγμένος!

Νὰ τί ἔγραφε τὸ γράμμα: Πῶς ὁ ἀδερφὸς τοῦ πάτερ-Παφνούτιου ἦταν ἄσκημα. Εἶχε φθίσῃ. Κακὴ ἀρρώστεια γιὰ θάνατο, ἂν δὲν ἔκανε θεραπεία, ἂν δὲν πήγαινε σὲ σανατόριο... τοῦ τάγραφεν ὁ ἴδιος ὁ δύστυχος... Βέβαια αὐτὰ ἦταν ἀληθινά. Κι' ὁ πάτερ-Παφνούτιος τὰ πρόσμενε, γιατί ἤξερε πῶς ὁ ἀδερφός του ἦταν ἀσθενικὸς καὶ στὴ φθίσῃ θὰ καταντοῦσε...

Τάκουσε τὸ γράμμα ὁ Παφνούτιος καὶ κατόπι εὐχαρίστησε τὸν Ἀγαθάγγελο καὶ κλείστηκε μονάχος στὸ κελλί του. Ἔπιασεν ἐκεῖ μὲ τὰ δυὸ χέρια του τὸ κεφάλι του καὶ συλλογιζότανε τί νὰ κάμῃ... Βέβαια ὁ ἀδερφός του ἤθελε βοήθεια. Καὶ μόνον ἀπὸ αὐτὸν ἐπρόσμενε τὴ βοήθεια... Ναί... Καὶ ὁ Παφνούτιος δὲν ἦταν ἀφιλότιμος. Εἶχε τὰ λίγα λεφτὰ ἀπὸ τὴν ξυλεία. Τί νὰ τὰ κάμῃ αὐτὸς τὰ λεφτά; Τὸ μοναστῆρι τοῦδινε τὰ πάντα γιὰ τὴ ζωή του.

Πῆρε χαρτὶ καὶ καλαμάρι καὶ ξαναβρῆκε τὸν Ἀγαθάγγελο. Καὶ τοῦπε:

— Θέλω νὰ σὲ παρακαλέσω νὰ μοῦ γράψῃς ἕνα γράμμα στὸν ἀδερφό μου.

— Καὶ τί νὰ λέῃ; ἐρώτησεν ὁ πάτερ-Ἀγαθάγγελος.

— Νὰ λέῃ μονάχα πῶς ἔλαβα τὸ γράμμα του καὶ μ' ἐπιταγὴ τοῦ στέλνω ὅ,τι μπορῶ γιὰ τὴ θεραπεία του.

—Ἀρκοῦν αὐτά;

— Ναί. Αὐτὰ μόνο.

Ἐκάθισεν ὁ πάτερ-Ἀγαθάγγελος κ' ἔγραψε τὸ γράμμα. Τὸ πῆρε ὁ πάτερ-Παφνούτιος κ' ἔτρεξε νὰ κατεβῇ στὸ χωριό. Τράβηξε γραμμὴ γιὰ τὸ ταχυδρομεῖο. Ἔρριξε κεῖ τὸ γράμμα καὶ ἔδωσεν ὅλα τὰ λεφτά του, ὅλα, ὅλα γιὰ νὰ βγῇ μιὰ ἐπιταγὴ στ' ὄνομα τοῦ ἀδερφοῦ του. Ἀφοῦ τὰ παράδωκε στὸν ὑπάλληλο, πῆρε τὴν ἀπόδειξη καὶ ἔφυγεν εὐχαριστημένος.

Ξαναγύρισε στὸ μοναστῆρι. Κι' οὔτε σκέφτηκε νὰ ψάξῃ πιὰ στὸ χωριὸ γιὰ μιὰ φιλενάδα...Ἔπειτα οἱ φιλενάδες θέλουν λεφτά. Κι'αὐτὸς δὲν εἶχε πιά.

Ὁ πάτερ-Παφνούτιος ἦταν τώρα πολὺ σκεφτικός. Συλλογίζονταν τὸν ἀδελφό του. Τάχα νὰ γλύτωνε; Τάχα νὰ γιατρευόντανε ἀπὸ τὴ φριχτὴ ἀρρώστεια; Ἢ μὴν ἦταν τόσο σοβαρά, ποὺ ἦταν ὅλα πιά ἄδικα χαμένα; Ἡ συλλογὴ αὐτὴ τὸν ἔτρωγε.

Πέρασε λίγος καιρός, καιρὸς γιομᾶτος ἀγωνία...

Ἔπειτα ἔλαβε μιὰ μέρα ἕνα γράμμα ἀπὸ τὸν ἀδελφό του. Τοῦ τὸ διάβασε ὁ πάτερ-Ἀγαθάγγελος. Τὸ γράμμα ἔγραφε:

«Παναγιώτη μου,

Ἔλαβα τὰ λεφτὰ ποὺ μοῦ ἔστειλες καὶ τὸ συλλογίζομαι πολὺ πὼς τὰ στερήθηκες. Ἐπῆγα σ' ἕνα γιατρὸ καὶ σ' ἄλλον καὶ σὲ τρίτο. Φθίση, μοῦ εἶπαν ὅλοι. Δίαιτα, φάρμακα καὶ ἂν μπορῶ, μοῦ εἶπαν, νὰ πάω σὲ σανατόριο σὲ βουνό. Προπάντων σὲ ψηλὸ βουνὸ καὶ μπόλικη τροφή. Θέλησα νὰ μπῶ σ' ἕνα σανατόριο, μά χάρισμα στάθηκε ἀδύνατο. Πρέπει νὰ πληρώσω Καὶ μάλιστα πολὺ ἀκριβά. Στὸ μεταξὺ μὲ γιατροὺς καὶ γιατρικὰ τελείωσαν καὶ τὰ λεφτά σου ὅλα καὶ ὅσα μπόρεσα νὰ δανειστῶ. Τώρα εἶμαι ἄψιλος καὶ ὅμως πρέπει νὰ μπῶ σὲ σανατόριο γιὰ νὰ καταφέρω νὰ γλυτώσω. Μοῦ τὸ εἶπαν οἱ γιατροὶ καθσρά. Μετὰ τὸ αἷμα, ποὺ ξέρασα, ζωὴ δὲν ἔχω ἂν δὲν μπῶ σὲ σανατόριο. Μὰ δὲν ξέρω πιὰ τί νὰ κάμω. Δὲν ἔχω λεφτὰ καθόλου. Καὶ μοῦ φαίνεται πὼς θὰ πεθάνω. Ἐσὺ δὲν θἄχῃς πιὰ λεφτά. Καὶ δὲν ξέρω τί θὰ γίνω. Ὁ Θεὸς τάχα θὰ μὲ λυπηθῇ; Τί λὲς ἐσύ, ποὺ εἶσαι πιὸ κοντὰ στὸ Θεό;

Μὴ ἔχων ἕτερον, μένω μὲ ἀγάπη.

Σὲ φιλῶ, ὁ ἀδελφός σου.»

Ὁ πάτερ-Παφνούτιος ἀναστέναξε βαθειά, μόλις ἄκουσε τὸ γράμμα καὶ παρεκάλεσε τὸν πάτερ-Ἀγαθάγγελο νὰ τοῦ τὸ ξαναδιαβάσῃ. Ὁ πάτερ-Ἀγαθάγγελος πρόθυμα τοῦκαμε τὴ χάρη. Ὁ Παφνούτιος τὸ ἄκουσε πάλι μὲ προσοχή.

Ἔπειτα τὸ πῆρε καὶ τῶβαλε στὴν τσέπη τοῦ ράσου του. Εὐχαρίστησε τὸν Ἀγαθάγγελο καὶ τράβηξε γιὰ τὸ κελλί του. Ἐκεῖ βυθίστηκε σὲ συλλογή, σὲ βάθειὰ συλλογή...

Ἡ Μονὴ τοῦ Παντοκράτορα τοῦ Ξυλᾶ ἦταν παλιὸ Μοναστῆρι καὶ ἀρκετὰ πλούσιο. Ὄχι μονάχα εἶχε τὸ δάσος καὶ τὴν ἐκμετάλλευση τῆς ξυλείας καὶ γι' αὐτὸ εἶχε τὄνομα δὰ τοῦ Ξυλᾶ. Εἶχε κι' ἄλλα χτήματα. Μὰ κὶ τὸ δάσος καὶ τὰ χτήματα τὰ πῆρε τὸ ταμεῖο τοῦ Κλήρου. Ὡστόσο κάτι τσιμποῦσαν ἀκόμα οἱ καλόγεροι. Τὸ πλοῦτος τῆς Μονῆς ἦταν ἀκόμα καὶ τὰ πολύτιμα εἴδη ποὺ εἶχε. Χρυσάφι καὶ ἀσῆμι. Πολυκάντηλα καὶ πολυκέρια, δικηροτρίκηρα, δισκοπότηρα, καντήλια καὶ μανουάλια ὅλο χρυσάφι καὶ ἀσῆμι. Φελόνια καὶ παραμανίκια καὶ πετραχήλια ὅλα χρυσοκέντητα. Βυζαντινὰ πράμματα. Ἐξ ἄλλου ἕνα Βαγγέλιο ἀσημοστόλιστο μ' ἕνα κόκκινο πετράδι στὴ μέση, πετράδι ἀξίας, ρουμπίνι. Αὐτὸ τὸ Βαγγέλιο λέγανε οἱ καλόγεροι πὼς τὸ εἶχε χαρίσει στὸ μοναστῆρι κάποιος Αὐτοκράτορας ἀπὸ τὴν Πόλη, ποὺ εἶχει στείλει πολλὰ λεφτὰ γιὰ τὴν διατήρηση τοῦ Μοναστηριοῦ...

Ὅλ' αὐτὰ τὰ πλούτη τοῦ μοναστηριοῦ τὰ ἤξερε καὶ τὰ εἶχε ἰδῆ καὶ ὁ πάτερ-Παφνούτιος. Καὶ ὅταν τὰ εἶδε, ἐθαύμαζε τὴ μεγαλοπρέπεια τῆς μονῆς καὶ ἐδόξαζε τὸν ἄγνωστον ἐκεῖνον αὐτοκράτορα... Μὰ τώρα ἐσυλλογίζονταν ἄλλα...

— Κ' ἐγώ, ἔλεγε μέσα του, νὰ μὴν ἔχω τίποτε κι' ὁ ἀδελφός μου νὰ πεθαίνῃ γιατὶ δὲν ἔχει νὰ μπῇ στὸ σανατόριο... Μὰ κάνει νὰ τὸν ἀφίσω νὰ πεθάνῃ;..

Μιὰ μέρα ὁ πάτερ-Παφνούτιος βρέθηκε πάλι στὸ χωριὸ κάτω. Εἶχε μπῇ σὲ μιὰ ταβέρνα νὰ φάῃ κάτι καὶ νὰ πιῇ λίγο κρασί. Ἐκεῖ ὅμως ἔκαμε παρέα καὶ μὲ μερικοὺς ἔξυπνους χωριάτες. Καὶ ἡ παρέα αὐτὴ τοῦ ἄρεσε. Εἶπαν πολλὰ γιὰ τὸ μοναστῆρι, γιὰ τὰ πλούτια του, γιὰ γυναῖκες, γιὰ τὰ χρυσαφικὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν μοναστηριῶν... Ὁ Παφνούτιος ἔφερε τὴν κουβέντα καὶ στὸ ζήτημα τῆς ἀξίας τῶν πετραδιῶν. Ἰδιαίτερα ἔδειξεν ἐπιμονὴ στὸ πόσο ἀξίζουν σήμερα τὰ ρουμπίνια. Κ' οἱ χωριάτες τοῦπανε κάτι ἀριθμούς, περίπου τοὺς ἴδιους. Οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ τὸν θάμπωσαν! Τόσες πολλὲς χιλιάδες δραχμὲς λοιπὸν ἄξιζεν ἕνα ρουμπίνι;..

Ἔπειτα γύρισεν ἀλλοῦ τὴν κουβέντα. Εἶπανε γιὰ τὶς μεγάλες πολιτεῖες: γιὰ τὴν Ἀθήνα, γιὰ τὸ Παρίσι, γιὰ τὴ Νέα Ὑόρκη, γιὰ τὴ Σαλονίκη, γιὰ τὸ Κάϊρο... Εἶπανε γιὰ τὰ ἑφτὰ θαύματα τοῦ κόσμου, γιὰ τὴ γέφυρα τοῦ Μπροῦκλιν καὶ γιὰ τὸν τάφο τοῦ Χριστοῦ ποὺ εἶναι στὰ Ἱεροσόλυμα — βοήθειά μας... Εἶπανε τέλος πολλά, πολλά...

Ὁ ἥλιος εἶχε φθάσῃ μιὰ πιθαμὴ νὰ καθίσῃ.

Ὁ Παφνούτιος ἔπρεπε νὰ φύγῃ. Νὰ προφθάσῃ μὴν κλείσῃ ἡ πόρτα τοῦ μοναστηριοῦ. Κ' ἔφυγε καὶ βρέθηκε στὴν ὥρα του.

Τί νὰ κάμῃ ὁ φτωχὸς ὁ Παφνούτιος;

Τὸν ἔσπρωχνεν ὁ πειρασμός; Ὄχι τὸν ἔσπρωχνεν ἡ ἀγάπη του στὸν ἀδελφό του... Ἔπρεπε νὰ τὸν γλυτώσῃ τὸν ἔρμο ἀπὸ τὸ θάνατο... Ἀλλὰ πῶς;

Μπῆκε μιὰ ἀπὸ κεῖνες τὶς ἡμέρες, ὁ Παφνούτιος, μόνος στὴν ἐκκλησία γιὰ νὰ προσευχηθῇ. Δὲν ἦταν ὥρα ἀκολουθίας καὶ τὸ «καθολικὸ» ἦταν ἔρημο. Οἱ Ἅγιοι τὸν κοίταζαν ἀπὸ γύρω λυπημένοι. Λὲς καὶ τὸν ἐσυμπονοῦσαν...

Τὸν εἶδε κι' ὁ πάτερ-Ἀγαθάγγελος, ποὺ μπῆκε στὴν ἐκκλησία. Τὸν κοίταξε μὲ λύπηση καὶ εἶπεν ἀπὸ μέσα του: «Ὁ δύστυχος εἶναι ἀξιολύπητος... Δὲν ξέρει τί νὰ κάμῃ γιὰ τὸν ἀδελφό του... Ὁ θεὸς νὰ τὸν λυπηθῇ...».

Μέσα στὴν ἐκκλησία ὁ Παφνούτιος ἔπεσε στὰ γόνατα

μπροστὰ στὴν ὡραία Πύλη. Ἔπειτα ἔκαμε μιὰ μετάνοια μεγάλη. Τὸ μέτωπό του χτύπησε στὴν κρύα πλάκα... Ἔπειτα σήκωσε τὰ μάτια του. Γύρω τὰ χρυσᾶ καντήλια, τ' ἀσημένια μανουάλια τὸν ἐπεριβάλλαν. Ὅλα πλούσια κι' αὐτὸς φτωχός... κι' ὁ ἀδελφός του νὰ πεθάνῃ;..

Σηκώθηκε, κοίταξε γύρω ὅλα κεῖνα τὰ πλούσια πράμματα. Προχώρησε στὴ μικρὴ πόρτα τοῦ Ἱεροῦ. Ἄνοιξε καὶ κοίταξε μέσα. Τὸ Βαγγέλιο ἦταν ἐκεῖ, τὸ πολύτιμο Βαγγέλιο, ποὺ χάρισεν ἐκεῖνος ὁ ἄγνωστος αὐτοκράτορας τῆς Πόλης... Τὸ πρόσεξε καλλίτερα. Μιὰ κόκκινη λάμψη ξεπετάχτηκε μέσα ἀπὸ τὸ ἀσῆμι. Ἦταν τὸ ρουμπίνι! Ἄ, ναί, τὸ πολύτιμο ἐκεῖνο ρουμπίνι!

Σὰν σκοτισμένος τώρα ὁ Παφνούτιος μπῆκε στὸ Ἅγιο Βῆμα... Ἐπροχώρησε... Τὸ ρουμπίνι ἔλαμπε τώρα πιὸ πολύ... Ἔψαξε βιαστικὰ τὰ ράσα του ὁ Παφνούτιος... Ναί, τέλος τὸ βρῆκε... Τὸν εἶχε μαζί του... Ποιόν; Τὸν Κολοκοτρώνη του. Τὸν πῆρε στὸ χέρι τὸ δεξί. Μὲ τὸ ἀριστερὸ ἔπιασε τὸ Βαγγέλιο... Τὸ κοίταξε μὲ προσοχή. Κ' ἔπειτα ἐπλησίασε τὴ μύτη τοῦ σουγιά του στὴν κόκκινη πέτρα... Τσικ-τσίκ-τσίκ... Τὸ ἀσῆμι γύρω ἄρχισε νὰ ὑποχωρῇ... Σὲ λίγο θἄβγαινε τὸ ρουμπίνι... Θὰ τῶπαιρνε στὸ χέρι του...

— Ὁ ἀδελφός μου δὲν θὰ πεθάνῃ... Θἄχῃ λεφτά!.. ἔλεγεν ἀπὸ μέσα του...

Τσὶκ-τσὶκ-τσίκ...

— Τί εἶν' αὐτό; εἶπε σιγαλὰ ὁ Ἅγιος Ἡγούμενος, ποὺ κείνη τὴν ὥρα ἔμπαινε στὴν ἐκκλησία. Εἶχε φτάσῃ ἐκεῖ, γυρίζοντας ἀπὸ τὸ δάσος, γιὰ νὰ κάμῃ ἕνα σταυρό. Ὁ Παφνούτιος δὲν τὸν κατάλαβε. Ἦταν ἀφοσιωμένος στὸ ἔργο του:

Τσὶκ-τσὶκ-τσίκ...

Ὁ Ἅγιος Ἡγούμενος πλησίασε στὴν πόρτα τοῦ Ἁγίου Βήματος. Φρόνιμο θὰ ἦταν νὰ πάῃ πολὺ σιγὰ γιὰ νὰ πιάσῃ τὸν ἱερόσυλο... Καὶ σὲ λίγο δρασκέλισε τὴ μικρὴ πόρτα τοῦ Ἱεροῦ. Εἶδε μπροστά του τὸν Παφνούτιο ποὺ ἀγωνίζονταν μὲ τὸν Κολοκοτρώνη νὰ ξεκολλήσῃ τὸ ρουμπίνι ἀπὸ τὸ Βαγγέλιο.

— Τί κάνεις ἐκεῖ, Τρισκατάρατε! ὄργανο τοῦ Σατανᾶ! ἐφώναξεν ὁ Ἡγούμενος.

Ξαφνίστηκεν ὁ Παφνούτιος. Καὶ ὁ σουγιᾶς ἔφυγεν ἀπὸ τὰ χέρια του καὶ κυλίστηκε στὶς πλάκες...

Πάει πιά!

Τώρα ὁ πάτερ-Παφνούτιος ἦταν χαμένος!

Ὁ Ἡγούμενος τὸν περιώρισε στὸ κελί του. Ἔβαλε καὶ τὸν Ἀγαθάγγελο νὰ τὸν φυλάῃ καὶ τὸ πρωῒ θαρχόνταν ἡ ἀστυνομία νὰ τὸν πάρῃ. Θὰ τὸν δίκαζαν ὡς ἱερόσυλο. Θὰ πήγαινε στὴ φυλακή... Θὰ τοῦβγαζαν καὶ τὰ ράσα. Χαμένος, τελειωτικὰ χαμένος πιά!..

Μὰ τὸ πρωῒ δὲν ἦρθεν ἡ ἀστυνομία. Ἄργησεν ὅπως συμβαίνει πάντα... Κι' ὁ Ἀγαθάγγελος δὲν ἦταν καθόλου αὐστηρός. Εἶχε πολὺ μαλακὴ ψυχή...

Ὡστόσο ὁ Παφνούτιος ἦταν πάντα στὸ κελί του κ' ἔκλαιε, ἔκλαιε...

Τὸ πρωῒ πῆγε ὁ Ἡγούμενος καὶ τὸν εὑρῆκε. Τὸν καταράστηκε καὶ τὸν ἔφτυσε, χωρὶς νὰ τὸν ρωτήσῃ πῶς ἔφτασε στὴ σκέψη νὰ κάμῃ ὅ,τι ἔκαμε... Ἔπειτα διέταξε καὶ τοὺς ἄλλους καλογέρους νὰ τὸν φτύσουν... Καὶ κεῖνοι τῶκαμαν ὅλοι... Μονάχα ὁ Ἀγαθάγγελος ἀπομακρύνθηκε καὶ δὲν τὸν ἔφτυσε... Ἔπειτα ἔφυγε κι' ὁ Ἡγούμενος κ' οἱ ἄλλοι καλόγεροι... Ὁ Ἀγαθάγγελος δὲν ξαναγύρισεν...

Ὁ Παφνούτιος ἔμεινε μόνος στὸ κελί του κ' ἔκλαιε, ἔκλαιε...

Ἦταν καλοκαῖρι καὶ ἡ ζέστη στὴν ἀναψή της. Ὅσο προχωροῦσεν ἡ ὥρα πρὸς τὸ μεσημέρι, τόσο ἡ ζέστη αὔξανε. Ὁ τόπος ἐκαίγονταν. Καὶ τὰ τζιτζίκια σὰν τρελλὰ λαλούσανε γύρω...

Οἱ καλόγεροι πετοῦσαν τὰ ράσα τους καὶ ρίχνανε νερὰ στὸ κεφάλι... Ἡ ζέστη τοὺς εἶχε τρελλάνει...

Ξαφνικὰ εἶδαν ἀπὸ τὸ δάσος νὰ βγαίνῃ μιὰ τουλούπα ἀπὸ μαῦρο καπνό... Ἔπειτα ὁ καπνὸς ἐφούντωσε πιὸ πολὺ καὶ γιόμισε τὸν οὐρανό. Σὲ λίγο σκέπασεν ἡ καμπούλα κ' ἡ καπνούρα τὸν ἥλιο. Καὶ κάτι φλόγες ξεπετάχτηκαν ψηλὰ ἀπάνω ἀπὸ τὰ πυκνὰ πεῦκα πέρα στὸ δάσος.

— Τὸ δάσος καίεται! ἐφώναζαν οἱ καλόγεροι...

— Τρέξατε! διέταξεν ὁ Ἡγούμενος.

Βγήκανε οἱ καλόγεροι ἀπὸ τὸ μοναστῆρι καὶ πήρανε δρόμο γιὰ τὸ δάσος... Φτάσανε κεῖ καὶ εἶδανε πὼς ἤτανε μεγάλο τὸ κακό... Σὲ μεγάλην ἔκταση τὰ πεῦκα ἐκαίγονταν... Οἱ φλόγες εἴχανε ζώσει ὅλο τὸ δάσος καὶ τὸ κατέτρωγαν μὲ λύσσα... Ἕνα τριζοβόλημα ἀκούγονταν... Ἡ φωτιὰ ἦταν μεγάλη, τρομερή, ἀφάνταστα μεγάλη... Οἱ φλόγες ἀνέβαιναν στὸν οὐρανό...

Πῆγε κι' ὁ Ἡγούμενος κατὰ τὸ δάσος.

— Καταστοφή! εἶπε.

— Καταστροφή, Ἅγιε Ἡγούμενε... ἔκαμαν κ' οἱ καλόγεροι.

— Καὶ δὲν μπορεῖ νὰ σβύσῃ; εἶπε πάλιν ὁ Ἡγούμενος. Νερό! Φέρτε νερό!..

Πῆγαν οἱ καλόγεροι νὰ φέρουν νερό. Μὲ κουβάδες, μὲ βαρελάκια, μὲ ντενεκέδες... Μὰ τί νὰ κάμῃ τὸ νερὸ αὐτό; Τὸ πρᾶμμα ἦταν ἀστεῖο! Οἱ φλόγες ἔγλυφαν τὸν οὐρανὸ καὶ τὸ νερὸ ἔβρεχε μόνο τοὺς κορμοὺς λίγων δέντρων...

Οἱ καλόγεροι σὲ λίγο ἀπελπισμένοι ἄφησαν κάθε προσπάθεια... Πήρανε μονάχα τσεκούρια καὶ κόψανε τρία-τέσσερα δέντρα, ποὺ ἦταν πρὸς τὸ μέρος τοῦ μοναστηριοῦ γιὰ νὰ μὴν κινδυνέψῃ τὸ μοναστῆρι... Κι' ἄφηκαν τὸ δάσος στὴν τύχη του... Τί νὰ τὰ πολυλογᾶμε; Τὸ δροσερὸ δάσος, τὸ δάσος ὅπου οἱ καλόγεροι ἐδροσίζονταν καὶ ἔπλεκαν τὰ εἰδύλλιά τους, κάηκεν ὁλόκληρο!

Μόλις ἀπελπίστηκαν οἱ καλόγεροι πὼς θὰ μποροῦσαν νὰ σβύσουν τὴ φωτιά, ξαναγύρισαν στὸ μοναστῆρι. Ἔψαξαν νὰ βροῦν τότε καὶ τὸν πάτερ-Παφνούτιο. Μὰ δὲν ἦταν στὸ κελλί του. Καὶ συλλογίστηκαν πὼς ὁ ὑπόδικος ἱερόσυλος εὑρῆκε τὴν εὐκαιρία ποὺ οἱ καλόγεροι φύγανε ἀπὸ τὸ μοναστῆρι γιὰ τὴν φωτιὰ στὸ δάσος κ' ἔτσι τῶσκασε ἥσυχος!.. Βρέ, τὸν ἄθλιο!

Ὁ Ἅγιος Ἡγούμενος ἦταν γιομᾶτος λύπη. Τὸ δάσος, ἡ μόνη του ἀγάπη, καταστράφηκε καὶ ὁ ἱερόσυλος ἔμεινε ἀκαταδίωχτος κ' ἔφυγε πιά...

Μέσα στὴ λύπη του τοῦ εἶπαν πὼς θέλει νὰ τὸν ἰδῇ ἕνας τσοπάνης. Ὁ Ἡγούμενος ἐζήτησε νὰ τοῦ τὸν φέρουν ἀμέσως.

Ὁ τσοπάνης παρουσιάστηκε στὸν Ἡγούμενο μὲ τὴ σκούφια στὸ χέρι.

— Τί θέλεις, μωρέ! τὸν ρώτησεν ὁ Ἡγούμενος.

— Ἦρθα νὰ σοῦ πῶ γιὰ τὴ φωτιά... Λίγην ὥρα πρὶν πιάσῃ φωτιὰ τὸ δάσος, εἶδα νὰ κατεβαίνῃ ἀπὸ κεῖ ροβολώντας τὸν κατήφορο ἕναν καλόγερο...

— Ποιόν; τὸν γνώρισες;

— Ναί. Ἦταν ὁ πάτερ-Παφνούτιος...

— Τὸν Σατανᾶ! ἔκαμεν ὁ Ἡγούμενος κι' ἄρχισε νὰ τραβᾶ τὰ γένεια του μὲ λύσσα.

— Λοιπόν, Ἅγιε Ἡγούμενε, αὐτὸς ἔβαλε φωτιὰ στὸ δάσος. Ἔφευγε τρομαγμένος...

— Θετικά.. Γιατὶ δὲν ξαναφάνηκε ἐδῶ...

Ὁ πάτερ-Παφνούτιος εἶχεν ἐκδικηθῇ!

Βέβαια ὁ Ἅγιος Ἡγούμενος ἐχάλασε τὸν κόσμο. Ὁ δασικός, ἡ ἀστυνομία, οἱ καλόγεροι, τὸ χωριὸ καὶ ὅλη ἡ περιφέρεια ἤτανε ἄνω-κάτω... Στὸ τέλος πιάσανε τὸν πάτερ-Παφνούτιο κρυμένον στὸ χωριό. Ὁ δύστυχος ἤτανε κατακίτρινος ἀπὸ τὸ φόβο του. Μὰ τὰ μάτια του λάμπανε...

Ἔπειτα τὸν πήγανε στὴν πόλη καὶ τὸν παρουσίασαν στὸν ἀστυνόμο καὶ στὸν εἰσαγγελέα. Τοῦ ἀπαγγέλθηκε ἡ κατηγορία, βαρειὰ κατηγορία: «Ἱεροσυλία καὶ ἐμπρησμός». Κακούργημα!

Μὰ τί νὰ πῇ; Ὁ πάτερ-Παφνούτιος ἔσφιγγε τὰ δόντια μὲ λύσσα καὶ μόνο τοῦ ξέφυγαν τὰ λόγια:

— Τί μὲ μέλει ἐμένα. Ἐγὼ τώρα τοὺς ἐκδικήθηκα ὅλους!

Φ. ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

ΠΩΣ ΞΕΧΕΙΜΩΝΙΑΖΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΤΑ ΓΛΕΝΤΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΠΟΡ

Τίποτε δὲν ὑπάρχει ποὺ νὰ εἶναι τόσο πολύμορφο ὅσον ἡ φύσις. Ἡ γοητεία τοῦ ἴδιου τοπίου ἀλλάζει ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ κι' ἡ παραλλαγὲς ποὺ δημιουργοῦνται διαφέρουν τόσο πολὺ μεταξύ τους ὥστε δικαιολογημένα νὰ μὴν μπορῇ κανεὶς νὰ ξεχωρίσῃ ποιὰ ἀπ' ὅλες αὐτὲς ἀνταποκρίνεται στὴν πραγματικότητα. Ἕνα τοπίο μελαγχολικὸ καὶ ἄχαρο κάτω ἀπὸ τὴ μουντὴ ἀνταύγεια τῆς συννεφιᾶς, προσλαμβάνει μὲ τὸν λαμπρὸν ἥλιο χρωματισμοὺς γεμάτους ζωὴ καὶ χαρά. Τὸ ἴδιο ἐκεῖνο τοπίο ποὺ ἡ βροχὴ τὸ κουκουλώνει μὲ μιὰ θαμπὴν ἄχνα, παίρνει στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ μιὰν ἐξαϋλωμένη μορφή, σὰν ν' ἀνῆκε σ' ἕνα κόσμο παραμυθένιο, καμωμένο ἀπὸ ἀσῆμι καὶ μυστήριο. Κι' ὅλες αὐτὲς ἡ μορφὲς ἀποδίδουν διαφορετικὲς φάσεις ἑνὸς ἴδιου τοπίου, μέσα στὰ χίλια δυὸ πλαίσια τῆς μαγευτικῆς αὐτῆς ὀντότητος ποὺ λέγεται φύσις.

Κανεὶς φυσικὰ δὲν πρόκειται ν' ἀρνηθῇ τὴν ὁμορφιὰ μιᾶς φλογισμένης καλοκαιρινῆς μέρας πάνω στὴν Ἀκρόπολη, ὅταν τὰ αἰώνια μάρμαρα ἀντανακλοῦν τὴ ζέστη καὶ τὶς ἡλιακὲς ἀκτῖνες σὰν ν' ἀποτελοῦσαν τὴν ἴδια τὴν βαθύτερη πηγή τους. Οὔτε μπορεῖ νὰ ἀποδοθῇ σὲ ἀνόητο καὶ καθυστερημένο ρωμαντισμὸ ἡ παράξενη γοητεία ποὺ ἀναδίνεται ἀπὸ τὸ φεγγαρολουσμένο Σαρωνικὸ κατὰ τὶς θερμὲς φθινοπωρινὲς νύχτες. Κι' ἀκόμα τί ποίησις κρύβεται στὰ πρωτοβρόχια τῆς Ἀττικῆς, ὅταν πέφτουν ραγδαῖα ἡ βαρειὲς στάλες καὶ πιτσιλίζουν τὴν τόσο πεζὴ ἄσφαλτο, ποὺ τὸ ἄψυχο χρῶμα της παίρνει τὶς πιὸ ἀπίστευτες ἀνταύγειες κι' ἀποχρώσεις ἀπὸ τὸ κίτρινο τοῦ καναριοῦ ἴσαμε τὸ ἐκθαμβωτικὸ ἄσπρο, περνῶντας ἀπ' ὅλες τὶς πλούσιες κλίμακες τοῦ γκρίζου καὶ τοῦ φαιοῦ. Χρωματισμοὶ καὶ ἰριδισμοὶ ποὺ μόνον ἡ παλέτα τῶν ἰμπρεσιονιστῶν ζωγράφων μπόρεσε ν' ἀποδώσῃ.

Μὰ ἐκεῖνο ποὺ λείπει ἀπὸ τὴν χώρα μας, τὴν τόσο πλούσια σὲ φυσικὲς καλλονές, εἶναι ἡ χαρὰ τοῦ χιονιοῦ, ποὺ γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ λόγο μᾶς θέλγει περισσότερο, ὅταν μᾶς δοθῇ ἡ εὐκαιρία νὰ τὴν ἀπολαύσουμε. Γιατὶ αὐτὸ ποὺ ἐμεῖς ὀνομάζουμε χιονισμένο πανόραμα στὴν Ἑλλάδα—ἂν ἐξαιρέσουμε λίγες ἀπομεμακρυσμένες περιοχὲς τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἠπείρου—δὲν ἀποτελεῖ παρὰ μιὰν ὤχρὴ καὶ ὀλότελα ψεύτικη ἀντιγραφὴ τοῦ θείου χειμωνιάτικου δράματος τῶν ψυχροτέρων ἀπὸ τὴν θερμὴν Ἑλλάδα μας χωρῶν. Κι' ὅταν ὁ συνηθισμένος στὴν Μεσογειακὴ λαμπρότητα ἕλλην πρωταντικρύσῃ τὸ δραμα αὐτὸ στὶς Ἄλπεις ἢ στὸν Μέλανα Δρυμό, στὰ Καρπάθια ἢ στὰ ἤρεμα Σκανδιναυϊκὰ βουνά, καταλαμβάνεται ἀπὸ ἕνα ἀλλόκοτο συναίσθημα, καμωμένο ἀπὸ ἔκπληξη μαζὶ καὶ δέος, ἀπὸ βουβὸ θαυμασμὸ κι' ἀπὸ τρελλὴ ἐπιθυμία νὰ κρατήσῃ γιὰ πάντα κλεισμένο στὴν ἀνάμνησή του τὸ χάρμα αὐτῆς τῆς ἀποκαλύψεως.

Μὰ τέτοια εἶναι ἡ μοῖρα τῶν ἀνθρώπων. Ζηλεύουν ἐκεῖνο ποὺ δὲν ἔχουν. Τὸ θαυμασμό μας, τὸν ἀνάμικτο μὲ κάποια ζήλεια, γιὰ τὰ τοπία τους τὰ χιονισμένα, δὲν μποροῦν νὰ τὸν καταλάβουν οἱ Βόρειοι ποὺ αὐτοὶ μᾶς μακαρίζουν γιὰ τὶς δικές μας καλλονές. Ἡ καθημερινὴ ἀπόλαυση ἑνὸς πράγματος, ὅσον ὡραῖο καὶ ἂν εἶναι, τὸ ἐξευτελίζει μέχρι τοῦ σημείου νὰ περνᾶ ἀπαρατήρητο. Οἱ Ἀθηναῖοι ποὺ ἀνεβαίνουν στὴν Ἀκρόπολη εἶναι τόσοι ὅσοι οἱ Παριζιάνοι ποὺ ἐπισκέπτονται τὸ Μουσεῖο τοῦ Λούβρου.

Μὲ τὴ διαφορὰ ὅτι στὴν Εὐρώπη, τὸ ἀγαποῦν τὸ χιόνι τους. Κι' ἡ ἀγάπη τους αὐτὴ δὲν περιορίζεται σὲ μιὰν αἰσθηματικὴ ἢ αἰσθητικὴ ἀκόμα ἀπόλαυση. Ὅπως τὸ καλοκαῖρι εἶναι ἀφιερωμένο στὴ θάλασσα, ἔτσι καὶ ὁ χειμῶνας ἀνήκει, ἀποκλειστικὰ σχεδόν, στὸ βουνό. Τὰ θαλάσσια λουτρά, ἡ ἡλιοθεραπεία, τὸ μαύρισμα τῆς ἐπιδερμίδος, ἡ βαρύτιμες πυζάμες καὶ τὰ «σόρτ», τὸ ξεγύμνωμα τῶν πλάζ, γίνονται ἀφορμὴ καὶ ξεχύνονται καραβάνια ὁλόκληρα ἀπὸ κατοίκους τῶν πόλεων πρὸς τὶς ἀκτές. Τὰ ἴδια αὐτὰ καραβάνια, ἄνθρωποι πλουσιώτατοι καὶ ἀμέριμνοι, ποὺ σέρνουν ἀπὸ τόπο σὲ τόπο τὴν πλήξη τους, μικροαστοὶ ποὺ μὲ κόπο ἐξοικονομοῦν τὰ ἀπαραίτητα ἔξοδα γιὰ τὶς «διακοπές» ποὺ ἀποτελοῦν ἀληθινὸ θεσμὸ στὴν Εὐρώπη, τυχοδιῶκται καὶ ξεχωριστοὶ ἐκπρόσωποι τοῦ διεθνοῦς ὑποκόσμου, παίρνουν τὸν χειμῶνα τὸ δρόμο τοῦ βουνοῦ, ὅπου τοὺς περιμένουν ἡ χαρὲς τῶν ἐπικινδύνων ἀναβάσεων, τοῦ σκί, τῆς παγοδρομίας καὶ ὅλων ἐκείνων τῶν παιδιῶν ποὺ περιλαμβάνονται στὸν γενικώτερο χαρακτηρισμὸ τῶν «χειμερινῶν σπόρ».

Ὅπως ὑπάρχουν σήμερα πλάζ διαφόρων κατηγοριῶν, πλάζ πολυτελείας γιὰ τὴν διεθνῆ ἀριστοκρατία τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ πλούτου, πλάζ θεότρελλες γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ἡμικόσμου, πλάζ νοικοκυρεμένες γιὰ τοὺς φιλήσυχους καὶ ἀγαθοὺς ἀστούς, τέλος πλάζ ὁλότελα λαϊκές, ἔτσι τὸ ἴδιο παρατηροῦμε καὶ σὲ ὅ,τι ἀφορᾶ τοὺς «χειμερινοὺς σταθμούς», τὰ συγκροτήματα δηλαδὴ ἐκεῖνα ὑπερπολυτελῶν ξενοδοχείων καὶ χωριάτικων σπιτιῶν ποὺ οἱ μόνιμοι κάτοικοί τους περιμένουν νὰ ζήσουν ἀπὸ τὴν «βιομηχανία» τῶν χειμερινῶν σπόρ. Κι' ὅπως κάθε πρᾶγμα περνᾶ ἀπὸ μιὰ περίοδο ἀκμῆς καὶ παρακμῆς, ἔτσι κι' οἱ χειμερινοὶ σταθμοὶ γνωρίζουν κατὰ κανόνα τρελλὲς ἐποχὲς θριάμβου, ὅπου ἡ ἐνοικίασις ἑνὸς κρεββατιοῦ ἀποτελεῖ ἀληθινὸ ἄθλο, ποὺ τὶς ἀκολουθοῦν νεκρὲς ἐποχές, κατὰ τὶς ὁποῖες οἱ ξενοδόχοι συναγωνίζονται γιὰ νὰ προσελκύσουν τὸν ταξιδιώτη ποὺ ἄλλοτε δὲν καταδέχονταν οὔτε καὶ νὰ τὸν κοιτάξουν. Ἡ παντοδύναμη θεὰ τῆς ἐποχῆς μας, ἡ Μόδα, παίζει καὶ ἐδῶ τὸν ἀδυσώπητο ρόλο της.

Ὑπάρχει μιὰ χώρα ποὺ οἱ κυριώτεροι πόροι τοῦ προϋπολογισμοῦ της προέρχονται ἀπὸ ξενοδοχιακὲς ἐπιχειρήσεις καὶ τὸν τουρισμὸ τοῦ χειμῶνος. Ἡ χώρα αὐτὴ εἶναι ἡ Ἐλβετία. Καὶ τὸ πρᾶγμα ἐξηγεῖται ὅταν σκεφθοῦμε ὅτι ἡ ἔκτασή της ὁλόκληρη ἀποτελεῖ τὴν καρδιὰ τῶν Ἄλπεων, τῶν Ἄλπεων μὲ τοὺς ἀτελείωτους θρόλους, τῶν βουνῶν ποὺ χάρις σ' αὐτὰ κατώρθωσαν οἱ Ἐλβετοὶ νὰ διατηρήσουν τὴν ἀνεξαρτησία τους μέσα στὴν συνεχῆ αὐτὴ κοσμογονία ποὺ λέγεται Ἱστορία τῆς Εὐρώπης. Ἀλλὰ πλὴν τῆς Ἐλβετίας καὶ τῶν Ἄλπεων, ὁπουδήποτε ὑπάρχουν στὴν Εὐρώπη βουνά, ὑπάρχουν καὶ χειμερινοὶ σταθμοί. Ἡ καταπληκτικὴ ἐξάπλωση τῶν χειμερινῶν σπόρ — ποὺ ἄρχισε νὰ παρατηρῆται καὶ στὴν Ἑλλάδα ἀκόμα — συνετέλεσεν ἐξαιρετικὰ στὸ γεγονὸς τοῦτο. Μὰ τὴν πραγματικὴ ἀριστοκρατία τῶν χειμερινῶν σταθμῶν μποροῦν νὰ τὴν διεκδικήσουν, πλὴν τῆς Ἐλβετίας, τὸ Αὐστριακὸ καὶ τὸ Ἰταλικὸ Τυρόλο, ἡ Νότιος Βαυαρία, ἡ Γαλλικὴ Σαβοΐα, δηλαδὴ τὸ συγκρότημα τῶν Ἄλπεων, τὰ Πυρηναῖα καὶ ἐν μέρει τὰ Σκανδιναυϊκὰ ὄρη. Ἐκεῖ μπορεῖ κανένας παράλληλα μὲ τὴν μυστηριακὴ γοητεία τοῦ χιονιοῦ νὰ γνωρίσῃ τὴν μεγαλείτερη πολυτέλεια τῆς σύγχρονης ζωῆς καὶ νὰ ζήσῃ γιὰ λίγο—φεῦ!—σ' ἕνα κόσμο ὀνείρου, ἔξω ἀπὸ τὰ βάσανα καὶ τὶς σκοτοῦρες τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Στὸ πολυτελὲς Πάλλας τοῦ Σαμονὶ ἢ τοῦ Γκρίντελβαλντ, τοῦ Σαὶν-Μόριτζ ἢ τῆς Μεζὲβ θὰ δῇ κανεὶς τὴν κομψὴ κυρία τῶν

καλυτέρων σαλονιῶν, ποὺ ἦλθε νὰ ἀφιερώσῃ δέκα πέντε μέρες τῆς πολυασχόλου κοσμικῆς ζωῆς της στὰ χειμερινὰ σπόρ: μὲ ἄλλα λόγια νὰ ἐπιδείξῃ τὰ καινούργια «σαντάϊγ», τὰ καινούργια «πουλόβερ», τὰ νεώτατα «τζάμπερ», τὶς κοντὲς ἢ μακρυὲς κυλότες, μὲ μιὰ λέξη νὰ λανσάρῃ τὴ νέα χειμωνιάτικη μόδα ποὺ χάρις στὰ εἰδικὰ φιγουρίνια σὲ λίγες μέρες μέσα θὰ ἔχῃ ξαπλωθῆ σὲ ὅλο τὸν ἀπέραντο κόσμο τῶν χειμωνιάτικων σπόρ. Ἡ χαριτωμένη αὐτὴ κυρία, ποὺ συνήθως ἐμφανίζεται μέσα σὲ ἀραχνοῦφαντα φορέματα καὶ μὲ γοβάκια μικροσκοπικά, κατάλληλα γιὰ τὸ μικρούλικο ποδαράκι μιᾶς κινεζούλας, θὰ εἶναι τώρα κουκουλωμένη σὲ παχειὰ ἀντρικὰ φορέματα, θὰ φορῇ χοντρὲς μάλλινες κάλτσες καὶ στὰ ποδαράκια θὰ ἔχῃ ἀρβύλες ποὺ μὲ κόπο θὰ τὶς σηκώνῃ. Κι' ὅμως μέσα στὴν περίεργη αὐτὴ ἀμφίεση θὰ εἶναι πιὸ χαριτωμένη, γιατὶ θὰ ξεχωρίζῃ ἐντελῶς διαφορετικὰ ἡ ὅλη κουκλίστικη ὀντότης της. Κι' ἀφοῦ ἀλλάξει σὲ δέκα πέντε μέρες σαράντα πέντε ἀμφιέσεις, ἀφοῦ φωτογραφηθῆ σὲ ὅλες τὶς πόζες, μὲ σκὶ καὶ δίχως σκί, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ γνωρίσῃ τὰ χειμερινὰ σπόρ παρὰ μόνον θεωρητικῶς, θὰ φύγῃ γιὰ ἄλλου γιὰ νὰ μεταλαμπαδεύσῃ τὴν τεραστία χρησιμότητός της.

Στὰ ἴδια ἐκεῖνα ξενοδοχεῖα θὰ ἐμφανισθῆ ἡ γρηὰ μὲ τὴν φλογερὴ καρδιά, ποὺ ἀψηφῶντας τὸ γελοῖο θὰ φορέσῃ τὰ πατίνια, θὰ μπῆ στὸ «μπόμπσλεϊ», θὰ ἀναρριχήσῃ τὸ σκεβρωμένο κορμί της στὶς δύσκολες κορφές, γιὰ ν' ἀπαγάγῃ στὸ τέλος τὸν ὡραιότατο ἔφηβο, ποὺ αὐτὴ τὴν εὐκαιρία ἀκριβῶς περίμενε γιὰ νὰ τιμήσῃ τὴ λαμπρὴ συνομοταξία τῶν ζιγκολό.

Ἐκεῖ θὰ ἔλθῃ ὁ μεγάλος ἐπιχειρηματίας γιὰ νὰ ἀνακτήσῃ μὲ βίαια ἀθλήματα τὴν ζωτικότητα ποὺ καθημερινῶς σκορπᾶ χωρὶς φειδώ. Καὶ ἐκεῖ μπορεῖ ἀκριβῶς νὰ γνωρίσῃ τὴ μικρὴ πεταλουδίτσα ποὺ θ' ἀναλάβῃ νὰ τὸν διασκεδάσῃ μ' ἕνα τίποτε, ἀλλὰ καὶ τὴν μοιραία γυναίκα ποὺ θὰ τὸν καταστρέψῃ χωρὶς καὶ ὁ ἴδιος του νὰ καταλάβῃ τὸ πῶς, αὐτός, ἕνας νικητὴς τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἀνθρώπων, νικήθηκε ἀπὸ μιὰ γυναίκα.

Κι' ἀκόμα θὰ παρελάσουν ἀπὸ ἐκεῖ ὅλα τὰ ἄλλα μοντέλα τῆς ἀνθρωποτητος ὅπως μᾶς τὴν παρουσιάζει ἡ μεταπολεμικὴ ἐποχή. Ὁ κοσμοπολίτης μεγαλοαπατεὼν — μήπως ὁ περίφημος Σταβίνσκυ δὲν βρέθηκε νεκρὸς σ' ἕνα «σαλέ» τοῦ Σαμονί; — ὁ κοινὸς καταχραστὴς ποὺ σήκωσε τὸ ταμεῖο του, ἡ μεγαλοκοκκότα, ὁ ἔμπορος τῆς λευκῆς σαρκὸς ἀκολουθούμενος ἀπὸ τὸν ἀπαραίτητο συνοδό του, τὸν ἔμπορο τῶν ναρκωτικῶν, ὁ συνταξιοῦχος εἰρηνοδίκης ποὺ ἦλθε νὰ γλεντήσῃ ὅπως βλέπει νὰ γλεντοῦν στὸν κινηματογράφο, ἡ μυστηριώδης γυναίκα ἢ ὁ αἰνιγματικὸς ἄντρας ποὺ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ κάθε τί καὶ ποὺ ἀνήκουν στὴ μεγάλη στρατιὰ τῆς κατασκοπείας, ὁ συγγραφεὺς ποὺ ἦλθε γιὰ νὰ βρῇ ἕνα θέμα γιὰ τὸ προσεχὲς μυθιστόρημά του καὶ ὁ δημοσιογράφος ποὺ ἦλθε γιὰ νὰ δῇ καὶ νὰ περιγράψῃ, γιὰ λογαριασμὸ τῶν ἀναγνωστῶν του, τὰ θέλγητρα ἀλλὰ καὶ τὶς μηδαμινότητες τῶν χειμερινῶν σπόρ.

Τὰ χειμερινὰ σπὸρ τὰ δημοκρατοποίησε τὸ σκί. Τὸ ἄθλημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ λεχθῇ πῶς κατέκτησε τὸν κόσμο ὁλόκληρο καὶ πῶς σήμερα ἀριθμεῖ τοὺς περισσότερους πιστοὺς ἀπὸ οἱοδήποτε ἄλλο σπόρ, θερινὸ ἢ χειμωνιάτικο. Ἡ καταπληκτικὴ αὐτὴ ἐξάπλωση τῆς χιονοδρομίας δὲν εἶναι πολὺ παλιά. Πρὸ τριάντα ἐτῶν τὰ σκὶ ἐχρησιμοποιοῦντο μόνον ἀπὸ λίγους ὀρεσιβίους ποὺ ἀναγκάζονταν νὰ χρησιμοποιοῦν αὐτὰ τὰ μακρυὰ γλυστερὰ ξύλα γιὰ νὰ κυκλοφοροῦν πάνω στὸ χιόνι, χωρὶς νὰ βυθίζωνται ἴσα μὲ τὴν μέση μέσα στὸ παχὺ κάτασπρο χειμωνιάτικο χαλί.

Ἔπαιζαν δηλαδὴ τὸ ρόλο ποὺ παίζουν στὸν Καναδᾶ οἱ «ρακέτες», στρογγυλὰ κατασκευάσματα ποὺ κι' αὐτὰ χρησιμεύουν γιὰ τὴν κυκλοφορία πάνω στὸ χιόνι. Σήμερα ὅμως τὰ σκὶ ἔχουν ἐκτοπίσει τὶς ρακέτες καὶ σ' αὐτὸν ἀκόμα τὸν Καναδᾶ, κι' ἔτσι βλέπει κανεὶς τὶς κυριακὲς καὶ τὶς γιορτές, στρατιὲς ὁλόκληρες νὰ φεύγουν ἀπὸ τὶς πολιτεῖες, νὰ πέρνουν τὸν «φενικυλαίρ», τοὺς ἐναερίους δηλαδὴ σιδηροδρόμους καὶ νὰ φθάνουν στοὺς διαφόρους χειμερινοὺς σταθμούς, ἀπ' ὅπου ξαπλώνονται ἀτελείωτες κάτασπρες πλαγιές, ποὺ τὴν χιονισμένη γαλήνη τους δὲν ἔρχεται τίποτε νὰ ταράζῃ. Σὲ λίγο, ἡ πλαγιὲς αὐτὲς γεμίζουν ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ γλυστροῦν μὲ καταπληκτικὴ ταχύτητα, κάνουν στροφὲς «τέλεμαρκ» ἢ «χριστιάνια», φρενάρουν σύμφωνα μὲ ὅλους τοὺς κανονισμοὺς τῶν χιονοδρομιῶν, ἢ παραπατοῦν καὶ χώνονται μέσα στὸ χιόνι, γιὰ νὰ ξανασηκωθοῦν χαχανίζοντας, μὲ τὰ μάγουλα πορφυρωμένα ἀπὸ αἷμα καὶ ὑγεία.

Ἡ δημοκρατικὴ στρατιὰ τῶν «σκιὲρ» ἀριθμεῖ καὶ τοὺς ἀριστοκράτες της: πρόκειται γιὰ τοὺς ἄλτας, οἱ ὁποῖοι κατορθώνουν, μὲ μόνον ἑφόδιο τὰ δυὸ σκί τους, νὰ κατακτοῦν τὸ ἄπειρο καὶ νὰ κατανικοῦν, ἔστω καὶ γιὰ λίγο, τὴν βαρύτητα. Ὑπάρχουν ἄλτες ποὺ παίρνοντας φόρα ἀπὸ τὴν κορυφὴ ἑνὸς ὑψώματος, κατορθώνουν νὰ διανύσουν ἀπόσταση 100 μέτρων μὲ ἕνα πήδημα φθάνοντας κάποτε σὲ ὕψος 50 μέτρων.

Τὸ σκὶ εἶναι τὸ μόνο χειμωνιάτικο ἀγώνισμα ποὺ ἄρχισε νὰ κατακτᾶ σιγὰ-σιγὰ καὶ τὴν Ἑλλάδα. Σήμερα πρέπει νὰ ἔχουμε καμμιὰ ἑκατοσταριὰ χιονοδρόμους — καὶ ἀρκετὲς χαριτωμένες σκιὲρ — ποὺ τὰ σαββατοκύριακα φεύγουν γιὰ τὴν Πάρνηθα, τὸ Σαραντάπηχο ἢ κανένα ἄλλο κοντινὸ βουνό, γιὰ νὰ ἐπιδοθοῦν στὸ ἀγαπημένο τους σπόρ. Ὅταν διαθέτουν περισσότερο καιρό, φεύγουν γιὰ τὸ Καϊμακτσαλάν, στὴν βορειότερη ἄκρη τῆς Ἑλλάδος, ὅπου ὑπάρχουν ἑξαίρετες πλαγιές, μοναδικὲς πραγματικὰ γιὰ τὸ σκί. Καὶ φυσικά, ὁ λόγος αὐτὸς τῶν χιονοδρόμων μας δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ πληθύνῃ σιγὰ-σιγά.

Τὸ ἄλλο σπόρ, ποὺ μαζὶ μὲ τὸ σκί, συμμερίζεται τὴν βασιλεία τῶν χειμερινῶν παιδιῶν, εἶναι ἡ παγοδρομία. Μὰ τὰ πατίνια δὲν εἶναι γιὰ τὸν καθένα. Τὸ ἀγώνισμα αὐτὸ εἶναι κάτι τὸ τόσο αἰσθητικὸ ποὺ πολλοὶ δίκαια θέλησαν νὰ τὸ κατατάξουν ἀνάμεσα στὶς καλὲς τέχνες, πλάϊ στὸ χορό. Ὁ παγοδρόμος πρέπει νὰ ἔχῃ καλλιτεχνικὴ γραμμή, γιατὶ τίποτε δὲν ὑπάρχει πιὸ ἀπαίσιο ἀπὸ τὸ θέαμα ἀμόρφων ὄγκων ποὺ νὰ γλυστροῦν πάνω στὴν ἀκονισμένη ἀκμὴ ἑνὸς πατινιοῦ. Ἀκόμα, ἡ παιδιὰ αὐτὴ εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνη, γιατὶ ἡ πτῶσις πάνω στὸν πάγο δὲν εἶναι σπάνιο νὰ ἐπιφέρῃ θανατηφόρα δυστυχήματα. Ἀντίθετα πάλι, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ περιγραφῇ ἡ γοητεία ποὺ ἀναδίνεται ἀπὸ τοὺς ἐλιγμοὺς καὶ τὶς ρυθμικὲς κινήσεις ἑνὸς ζεύγους «καλλιτεχνῶν πατινὲρ» ποὺ σὲ ὡρισμένες στιγμὲς κατορθώνουν νὰ προκαλέσουν τὴν ἴδια ἐκείνη συγκίνηση ποὺ προκαλοῦσε ἡ χορευτικὴ δεινότης ἑνὸς Νιζίνσκυ ἢ μιᾶς Καρσαβίνα.

Τὰ χειμερινὰ σπὸρ ἀριθμοῦν ἀκόμα καὶ τὸ «μπόμπσλεϊ», τὸ βαγονάκι αὐτὸ στὸ ὁποῖο κάθονται ἢ ξαπλώνονται τέσσαρες ἀθληταὶ καὶ ποὺ μὲ τὴν βοήθεια ἑνὸς τιμονιοῦ ἀκολουθεῖ μιὰν εἰδικὴ πορεία. Ἕνα καλὸ «μπόμπσλεϊ» μὲ εἰδικευμένους ἀναβάτας, μπορεῖ, μὲ μόνο τὸ βάρος τοῦ σώματός του, ν' ἀναπτύξῃ ταχύτητα 150 χιλιομέτρων τὴν ὥρα! Κάθε στραβοτιμονιὰ στὸ ἀγώνισμα αὐτὸ εἶναι θανατηφόρος, καὶ ἄπειρα εἶναι τὰ θύματα τοῦ καλπασμοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν θάνατο.

Παράλληλα ἔχουμε ὅλα τὰ ἄλλα δευτερεύοντα χειμερινὰ σπόρ: τὸ «σκικιόριγκ» ποὺ συνίσταται στὸ νὰ φορᾶ κανεὶς σκὶ καὶ νὰ ἀφήνῃ νὰ τὸν σέρνῃ ἕνα ἄλογο ἢ ἕνα αὐτοκίνητο, τὸ ἀκίνδυνο «μπόμπσλεϊ» μὲ ἕνα ἢ δύο ἀναβάτες, καὶ χίλιες δυὸ ἄλλες παραλλαγές, σύμφωνα μὲ τὴν φαντασία τοῦ καθενός.

Ἀλλὰ τὸ πραγματικὰ ἐπικίνδυνο, καὶ συνεπῶς τὸ εὐγενικώτερο ἀπ' ὅλα τὰ σπὸρ τοῦ χειμῶνος εἶναι ἡ ὀρειβασία, ἢ μᾶλλον ἡ ἀναρρίχηση στὶς μυτερὲς βελόνες ποὺ ἀποτελοῦν τὶς κορυφὲς τῶν Ἄλπεων. Ὁ πολὺς κόσμος περιορίζεται στὸ νὰ ἀνεβαίνῃ μερικὰ ἀσήμαντα ὑψωματάκια. Οἱ πραγματικοὶ ὅμως ὀρειβάτες, δὲν ἀνεβαίνουν παρὰ μόνο σὲ βουνὰ ὑπερβαίνοντα τὶς 3000 μέτρα, εἶναι ἀθληταὶ μὲ ἀτσαλένιους μῦς καὶ γερὴ καρδιά, ψύχραιμοι κι' ἀποφασιστικοί, ποὺ ὑπὸ τὴν ἡδονὴ τῆς ἀπειραμένων ὁδηγῶν σκαρφαλώνουν στὰ πιὸ ἀπίστευτα ὕψη κινδυνεύοντας σὲ κάθε στιγμὴ μέσα στοὺς ἀόρατους, γιατὶ εἶναι χιονισμένοι, γκρεμνούς, νὰ παρασυρθοῦν ἀπὸ τοὺς ὄγκους τῆς «ἀβαλάνς», τῆς πτώσεως δηλαδὴ ἑνὸς βράχου, ποὺ στὴν πορεία του πρὸς τὴν ἄβυσσο σηκώνει ὄγκους χιονιοῦ καὶ χώματος, ἢ ἀκόμα νὰ παραπλανηθοῦν μέσα στὴν χιονοθύελλα... Πόσους νεκροὺς δὲν ἀριθμεῖ ἡ κατάκτηση κορυφῶν σὰν τοῦ Λευκοῦ ὄρους, τοῦ Μάττερχορν, τοῦ Μόντε-Ρόζα! Νεκρούς, ποὺ μιὰ μέρα, στὴν ἄκρη ἑνὸς παγετῶνος θὰ βρεθοῦν τὰ ὀστᾶ τους, ἢ ἀκόμα καὶ τὰ πτώματά τους, ἀναλλοίωτα καὶ διατηρημένα ἀπὸ τὴν παγωνιά.

Καὶ τέλος, ἕνα καθαρὸ μεταπολεμικὸ φροῦτο ἦλθε νὰ προστεθῇ στὰ ἄλλα, γνωστὰ ἀπὸ κάμποσο καιρό, χειμερινὰ σπόρ: πρόκειται γιὰ τὸν χειμωνιάτικο γυμνισμό. Οἱ γυμνιστές, ποὺ τόσο πολὺ ἔχουν διαδοθεῖ τώρα τελευταία, χωρίζονται σὲ δυὸ μεγάλες σχολές: οἱ περισσότεροι εἶναι «γυμνιστὲς τοῦ ἡλίου», ἀφήνουν δηλαδὴ ξέσκεπο τὸ κορμί τους στὸ χάδι τοῦ ἡλίου καὶ τῆς θαλασσίας αὔρας. Οἱ ἄλλοι εἶναι οἱ «γυμνιστὲς τοῦ χιονιοῦ», ποὺ τριγυρνοῦν ὁλόγυμνοι μέσα στὸ κρύο, ἀναζητῶντας τὴν ὑγεία καὶ τὴ χαρά. Καὶ δὲν εἶναι διόλου σπάνιο τὸ θέαμα ἀνθρώπων βαρειὰ κουκουλωμένων μέσα σὲ μάλλινα φορέματα νὰ κάνουν σκὶ μὲ ἄλλους — καὶ τὸ περίεργο εἶναι ὅτι οἱ περισσότεροι «γυμνιστὲς τοῦ χιονιοῦ», εἶναι γυναῖκες — ποὺ φορῶντας τὸ πολὺ-πολὺ ἕνα «κὰς-σὲξ» ρουφοῦν μὲ ὅλους τοὺς πόρους τοῦ γυμνοῦ κορμιοῦ τους τὴν χαρὰ τοῦ χιονιοῦ. Κι' ἂν δὲν θέλῃ κανεὶς νὰ φανῇ σεμνότυφος, δὲν μπορεῖ ν' ἀρνηθῇ πὼς ἡ μεγαλοπρεπὴς γοητεία ἑνὸς ὡραίου γυναικείου κορμιοῦ προσθέτει ἕνα τόνο ζωῆς στὴν ἀπέριττη καὶ μεγαλόπρεπη ὁμορφιὰ τῶν νεκρωμένων γιονισμένων ἐκτάσεων...

Λ. ΠΗΝΙΑΤΟΓΛΟΥ

Ἡ ἐρημά.

Οὔτ' ἕνα φύλλο! Πέσανε καὶ σκόρπισαν. Σπασμένα
κλωνάρια ὁλόγυρά μου.
Καὶ μέσα στὰ συντρίμμια αὐτά—γειά σου, χαρά σου ἐσένα
ἀκόμ' ἀνθεῖς, ἐλπά μου.

Ἄ! Πῶς ὁ ἀγέρας ὁ τρελλὸς ἀπάνου τους χυμάει
καὶ πῶς χτυπιοῦνται! Μόνο
μονάχα ἐσύ, παράμερα, στοῦ Κηφισσοῦ τὸ πλάϊ
γιορτάζεις μέσ' στὸν πόνο.

Ἄς τα, κι' ἄς κλαῖν στὴν παγωνιὰ τὴν ἄγρια, κι' ἄς βογγοῦν
στῆς μπόρας τὴ μαυρίλα.
Ἐγὼ κοντά σου στέκομαι ν' ἀκούσω νὰ μοῦ ποῦνε
τ' ἀμάραντά σου φύλλα,

ν' ἀκούσω νὰ μοῦ ποῦν σιγὰ τὰ πρόσχαρά τους χείλη
πῶς εἶναι μέσ' στὰ χιόνια,
εἶνε ψυχὲς μέσ' τὸ βοριᾶ, κι' ὅμως τὸ φῶς τοῦ Ἀπρίλη
γύρω τους φέγγει αἰώνια...

ΛΑΜΠΡΟΣ ΠΟΡΦΥΡΑΣ

ΦΩΝΕΣ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

Ἐδῶ 'ναι οἱ βράχοι οἱ πένθιμοι, ποὺ ἀπάνω τους ἀνθίζουν
οἱ ἀσφόδελοι μονάχ' αὐτοί! Καὶ δῶ καὶ τ' ἀκρογιάλι,
ποὺ οἱ σουσουράδες μοναχὰ γυρνοῦν καὶ φτερουγίζουν
μέσα στὸ χειμωνιάτικο τὸν ἥλιο ἀγάλι-ἀγάλι.

Ἐδῶ 'ναι καὶ τὰ ξύλινα, τὰ σάπια τὰ μπαλκόνια,
μὲ τὰ στεφάνια τοῦ Μαγιοῦ, ποὺ σειοῦνται μαραμένα,
οἱ μαῦρες στέγες, οἱ αὐλές, οἱ ἀμίλητες αἰώνια,
τὰ σκοτεινὰ χαμόσπιτα, τὰ παραπονεμένα.

Ἐδῶ 'ναι οἱ γέροι ναυτικοί, ποὺ μπόρες ἀντικρύσαν'
μὰ τώρα πᾶν φτωχοί, σκυφτοί, μὲ τὶς λυωμένες κάπες.
Ἐδῶ 'ναι οἱ παλιὲς ὁμορφονιές, ποὺ γέρασαν κι' ἀσπρίσαν.
Κι' ἐδῶ 'ταν καὶ τὰ νειάτα μας κι' οἱ σκόρπιες μας οἱ ἀγάπες...

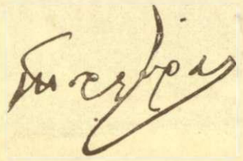

ΑΠΟΚΡΗΑΤΙΚΟ ΦΙΛΙ
ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΖΩΓΡΑΦΟΥ B. WENNERBERG

ΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Β. ΠΑΠΑΧΡΥΣΑΝΘΟΥ & ΣΙΑΣ

ΑΘΗΝΑΙ
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ "ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ,,

ΠΩΣ ΒΛΕΠΟΥΝ
ΟΙ ΞΕΝΟΙ
ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΑΣ

ΑΘΩΣ
τό μελαγχολικό βουνό

Ὑπάρχει σήμερα, στὴν ἐποχὴ τοῦ ραδιοφώνου καὶ τῶν ἀεροπλάνων, ἕνας τόπος ὅπου, ἂν ἐξαιρέσουμε μερικὲς λεπτομέρειες, τὰ κτίρια, ἡ συνήθειες, τὰ ἔθιμα, ὅλα τὰ μικροπράγματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς ἐνθυμίζουν τὸν Μεσαιῶνα καὶ τὴν ἀλλόκοτή του ἀτμόσφαιρα.

Τὸ μυστηριῶδες αὐτὸ τμῆμα τῆς Γῆς μας εἶναι ὁ Ἄθως, τὸ Ἅγιον Ὄρος, μιὰ χερσόνησος τῆς Μακεδονίας ποὺ ὑψοῦται πάνω ἀπὸ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, καὶ πού, ἐδῶ καὶ χίλια χρόνια, ἀφιερώθηκε ἀπὸ τοὺς Αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου στὴ σιωπὴ καὶ τὴν προσευχή.

Ἡ ἔλξις καὶ τὸ μυστήριο τοῦ Ἄθω, εἶναι τέτοια πού, σ' ὅλη τὴν Ἐγγὺς Ἀνατολή, τοῦ δίνουν ἕνα συμβολικὸ ὄνομα: τὸ Μυστικὸ Βουνό.

Ὅλες ἡ χῶρες ὅπου βασιλεύει ἡ ὀρθόδοξη θρησκεία στρέφουν τὰ βλέμματά τους στὴν χερσόνησο αὐτὴ σὰν στὸ κέντρο τῆς πίστεώς τους, καὶ τὸ ὄνομά της προφέρεται μὲ ἱερὸ σεβασμὸ ἀπὸ τὶς παγωμένες στέππες τῆς Σιβηρίας ἴσαμε τὶς ἀπέραντες ἀπὸ καφτὸ ἄμμο ἐρήμους τῆς Αἰγύπτου.

Ἐκεῖ, στὸ Μυστικὸ Βουνό, ὀρθώνονται, χωρισμένα τὸ ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο ἀπὸ ἀποστάσεις λίγων χιλιομέτρων, εἴκοσι μεγάλα κτίρια, παρόμοια μὲ πύργους τοῦ θρύλου, ριγμένα στὶς πλαγιὲς τῶν βουνῶν, στημένα πάνω σὲ ἀκρωτήρια ἢ προφυλαγμένα σὲ μιὰ χαρούμενη λαγκαδιά. Μερικὰ ἀπὸ τὰ μοναστήρια αὐτὰ ἀποτελοῦν «κοινόβια». Πίσω ἀπ' τὰ πανύψηλα τείχη των βασιλεύει μιὰ μεγάλη αὐστηρότης, καὶ ὁ ἡγούμενος ἔχει μιὰν ἀπόλυτον καὶ καθολικὴν ἰσχύν. Οἱ καλόγεροι ἐγκαταλείποντας ὅτι ἔχουν καί δὲν ἔχουν, ζοῦν σὲ κελλιὰ καὶ τρῶνε ὅλοι μαζί, χωρὶς νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ προφέρουν οὔτε μιὰ λέξη. Τὰ ἄλλα μοναστήρια εἶναι «ἰδιόρρυθμα». Στὰ δεύτερα αὐτὰ ὁ κανονισμὸς εἶναι λιγώτερο αὐστηρός· οἱ μοναχοὶ ζοῦν ἐκεῖ μιὰ ζωὴ ἀρκετὰ ἐλεύθερη. Ὁ καθένας τους ἔχει καὶ τὴν ἰδιαίτερη κατοικία του, μὲ τὸ δικό του μαγειρεῖο, τὰ ἔπιπλά του, τοὺς ὑποτακτικούς του, διατηρώντας ἔτσι ὅλα τὰ προνόμια ποὺ τοὺς παρέχει ἡ περιουσία τους, ποὺ τοὺς ἐπιτρέπεται νὰ διατηροῦν ἀφοῦ δώσουν ἕνα μικρὸ μέρος στὸ μοναστῆρι γιὰ νὰ καλυφθοῦν τὰ γενικὰ ἔξοδα. Ἕνα συμβούλιο διωρισμένο γιὰ ἕνα χρόνο, διευθύνει τὴν κοινότητα.

Βρίσκει κανεὶς ἀκόμα στὸν Ἄθω, «σκῆτες», μικρὰ δηλαδὴ χωριουδάκια κατοικημένα ἀπὸ μοναχοὺς ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν καλλιέργεια τῆς γῆς, τὴν ζωγραφικὴ εἰκόνων, τὴν ξυλογλυπτική· «καλύβες» ἢ «κελλιά», ἄσπρα δηλαδὴ σπιτάκια, ποὺ συγκεντρώνονται τρεῖς ἢ τέσσαρες μοναχοὶ γιὰ νὰ κάνουν ἀπὸ κοινοῦ τὶς προσευχές τους. Στὶς πιὸ ἐπικίνδυνες πάλι πλαγιὲς τῶν βουνῶν, σὲ μέρη ποὺ γιὰ νὰ φθάσῃ κανεὶς πρέπει νὰ εἶναι σπουδαῖος ὀρειβάτης, κρέμονται μικροσκοπικὰ σπιτάκια. Ἐκεῖ ζοῦν, μέσα σὲ ἀφάνταστες στερήσεις, οἱ ἐρημίτες, ποὺ κάποτε πάλι ζητοῦν καταφύγιο στὶς σπηλιὲς τῶν βράχων ἢ ἀνάμεσα στὶς κουφάλες τῶν κορμῶν πανύψηλων δέντρων. Ἡ χερσόνησος κατοικεῖται ἀπὸ 4000 περίπου καλογέρους, ποὺ εἶναι διηρημένοι σὲ δύο μεγάλες τάξεις: σ' αὐτοὺς ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ διάφορες χειρωνακτικὲς ἐργασίες καὶ σ' αὐτοὺς ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὶς διάφορες διοικητικὲς ἢ διαχειριστικὲς ὑπηρεσίες. Στὶς δυὸ αὐτὲς τάξεις ποὺ ἀποτελοῦν τοὺς πραγματικοὺς μοναχοὺς πρέπει νὰ προσθέσῃ κανεὶς κι' ἕνα μεγάλον ἀριθμὸ μοναχῶν-ζητιάνων, ἐρημιτῶν καὶ ἀτάκτων στοιχείων. Ὑπάρχουν ἐπίσης λαϊκοὶ ποὺ ἐργάζονται γιὰ λογαριασμὸ τῶν μοναστηριῶν· εἶναι κυρίως ἐργάτες μὲ εἰδικὲς γνώσεις, ἢ ξυλοκόποι καὶ θεριστὲς ποὺ προσλαμβάνονται κατὰ τὶς διάφορες ἀνάλογες ἐποχὲς τοῦ ἔτους.

Οἱ μοναχοὶ εἶναι κατὰ μεγίστην πλειοψηφίαν ἑλληνικῆς καταγωγῆς, προερχόμενοι εἴτε ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, εἴτε ἀπὸ τὴν Μικρὰν Ἀσία καὶ τὴν Αἴγυπτο. Ὑπάρχουν ὅμως ἐπίσης μεγάλα μοναστήρια Ρωσσικά, Σερβικά, Βουλγαρικὰ καὶ Ρουμανικά. Ἐπὶ τῇ βάσει διαφόρων συνθηκῶν—χρυσοβούλλων τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, σουλτανικῶν φιρμανίων, συμφωνιῶν συναφθεισῶν μὲ τὴν κυβέρνησιν τῶν Ἀθηνῶν—ἡ χερσόνησος τοῦ Ἄθω ἀποτελεῖ κράτος ἀνεξάρτητον. Κι' ἡ ἁγία αὐτὴ δημοκρατία ζεῖ τώρα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἑλλάδος, δὲν παύει ὅμως ἀπὸ τοῦ νὰ ὑπεραμύνεται τῶν ἐλευθεριῶν της. Διοικουμένη ἀπὸ μίαν σύνοδον, ἀποτελεῖ τὸ μόνον ἐκκλησιαστικὸν κράτος τῆς ἐποχῆς μας, ἀφοῦ τὸ Βατικανὸν δὲν εἶναι μεγαλείτερον ἀπὸ ἕνα ἀνάκτορον, ἐνῶ τὸ Ἅγιον Ὄρος καλύπτει μεγάλες ἐκτάσεις καὶ ἀριθμεῖ ὁλόκληρο λαὸ ὑπακούοντα στοὺς πανάρχαιους νόμους του.

Γιὰ νὰ περάσῃ κανεὶς τὰ σύνορα τῆς ἱερᾶς δημοκρατίας πρέπει νὰ ἐξασφαλίσῃ, διὰ μέσου τῆς Πρεσβείας τῆς χώρας του, μιὰ συστατικὴ ἐπιστολὴ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπό της εἰς τὸν Ἄθω. Αὐτὸς ὁ ἀντιπρόσωπος εἰσάγει κατόπιν τὸν ξένο στὸ Μυστικὸ Βουνό. Ἀφοῦ γίνουν ὅλες αὐτὲς αἱ προκαταρκτικὲς ἐνέργειες, καὶ μετὰ πλοῦν τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ στὴ Δάφνη, τὸ μικρὸ λιμανάκι τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὁ ξένος ἀποβιβάζεται στὸ ἱερὸ χῶμα καὶ εἰσέρχεται σ' ἕναν κόσμο ποὺ ὅλα, τὸ κάθε τί, τοῦ προκαλοῦν συνεχῶς τὴν μεγαλείτερη κατάπληξη.

Τὸ πλοῖο ποὺ ἔφερε τοὺς ἐπισκέπτας στὸν Ἄθω, τοὺς ἀφήνει στὴν ἀκτὴ τῆς χερσονήσου, καὶ παίρνει μαζί του τὶς γυναικεῖες σιλουέττες. Πράγματι ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ αὐστηρὰ τηρουμένους κανόνας ἀπαγορεύει τὴν εἴσοδο στὸ Μυστικὸ Βουνὸ γυναικῶν καὶ ζώων θηλυκοῦ φύλου. Τὰ μόνα θηλυκὰ ζῶα ποὺ ἐξαιροῦνται τοῦ ἀπαγορευτικοῦ αὐτοῦ κανόνος εἶναι οἱ ὄρνιθες.

Ὑπάρχουν καλόγεροι, ποὺ ἐγκατελήφθησαν σὰν ἦσαν ἡλικίας ὀλίγων μόνον μηνῶν μπροστὰ στὶς πύλες τῶν μοναστηριῶν ἀπὸ φανατικοὺς γονεῖς. Οἱ καλόγεροι αὐτοὶ δὲν ἀντίκρυσαν ποτὲ στὴ ζωή τους μιὰ γυναίκα κι' οὔτε βέβαια πρόκειται νὰ τὴν ἀντικρύσουν ποτὲ πιά.

Μὰ ἡ ἔλλειψις γυναικῶν δὲν εἶναι τὸ μόνο πρᾶγμα ποὺ πρέπει νὰ συνηθίσῃ κανεὶς σὰν μπαίνῃ στὸ Ἅγιον Ὄρος. Πρέπει ταυτόχρονα νὰ συνηθίσῃ καὶ στὴν ὕπαρξη ἀναριθμήτων ζωυφίων, ψύλλων κοριῶν καὶ μυρμηγκιῶν ποὺ ἔχουν στήσει ἀληθινὸ πόλεμο ἐναντίον τοῦ ὕπνου τῶν προσκυνητῶν.

Πρέπει κανεὶς ἀκόμα νὰ ὑποταχθῇ καὶ σὲ ὡρισμένα ἄλλα πράγματα ἀρκετὰ περίεργα, ὅπως εἶναι τὸ ζήτημα τοῦ φαγητοῦ. Συνήθως οἱ καλόγεροι προσφέρουν στοὺς ἐπισκέπτας τους κυρίως ντοματοσαλάτες, ζυμαρικά, ὀμελέτες, σοῦπες, κάποτε-κάποτε μάλιστα ψάρια καὶ φροῦτα. Μὰ σὲ ἐποχὴ νηστείας—καὶ στὸν Ἄθω νηστεύουν ἕξη μῆνες τὸν χρόνο—τὸ φαγητὸ περιορίζεται σ' ἕνα χορταρικό. Ἀντιθέτως, σὲ ὁποιαδήποτε ὥρα κι' ἂν ἐμφανισθῇ ὁ ξένος θὰ τοῦ προσφέρουν τὰ λίγα ἐκεῖνα πράγματα ποὺ ἀποτελοῦν σὲ ὅλη τὴν Ἐγγὺς Ἀνατολή, τὴν ἔνδειξη φιλίας: ἕνα ποτηράκι ρακί, μιὰ κουταλιὰ γλυκό, ἕνα ποτῆρι κρύο νερὸ καὶ ἕνα καφεδάκι. Ἐπὶ πλέον οἱ καλόγεροι πίνουν καὶ προσφέρουν σὲ μεγάλη ποσότητα ἕνα ὑπέροχο κρασὶ γιὰ τὸ ὁποῖο δὲν ὑπάρχει καμμιὰ ἀπαγόρευσις.

Μιὰ ἄλλη συνήθεια ποὺ πρέπει νὰ σέβεται κανεὶς εἶναι κι' ἡ συνήθεια νὰ κουρδίζῃ τὸ ρολόϊ του τὸ κάθε μέρα. Πράγματι στὸν Ἄθω ὄχι μόνον ἰσχύει ἀκόμα τὸ Ἰουλιανὸ ἡμερολόγιο ποὺ καθυστερεῖ κατὰ 13 ἡμέρες ἀπὸ τὸ Γρηγοριανό, ποὺ ἀκολουθεῖ ὅλος ὁ κόσμος, ἀλλὰ ἐξακολουθοῦν νὰ μετροῦν ἀκόμα καὶ τὶς ὧρες σύμφωνα μὲ τὸ βυζαντινὸ σύστημα. Ἡ δώδεκα ὧρες τῆς ἡμέρας ἀρχίζουν μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου καὶ ἡ δώδεκα νυχτερινὲς μὲ τὴ δύση του. Ἔτσι ὁ ἀριθμὸς τῶν λεπτῶν κάθε

ὥρας διαφέρει ἀπὸ μέρα σὲ μέρα. Ἡ ὧρες τῆς μέρας, τὸ καλοκαῖρι, εἶναι μεγαλείτερες ἀπὸ τὶς ὧρες τῆς νύχτας. Τὸν χειμῶνα συμβαίνει τὸ ἀντίθετο. Καταλαβαίνει κανένας τί κυκεὼν σχηματίζεται, καὶ ἡ λεπτομέρεια αὐτὴ δείχνει πόσο οἱ καλόγεροι ζοῦν ἔξω ἀπὸ τὸ περιθώριο τῆς συγχρόνου ζωῆς.

Ἐξ ἄλλου, τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἀποδεικνύεται κι' ἀπὸ τὴν ὅλην ἐμφάνιση τῶν καλογέρων. Ὑπακούοντες σ' ἕνα κανόνα ποὺ τοὺς ἀπαγορεύει νὰ μεταχειρίζωνται ψαλλίδι στὸ κεφάλι τους, οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀφήνουν τὰ γένεια τους καὶ τὰ μαλλιά τους νὰ μεγαλώνουν ἐλεύθερα. Γιὰ κάλυμμα ἔχουν ἕνα ψηλὸ στρογγυλὸ καλυμμαῦχι καὶ φοροῦν ἕνα φαρδὺ μαῦρο ράσο πιασμένο συνήθως στὴ μέση μὲ μιὰ ζώνη. Ἡ ἐνδυμασία ὅμως αὐτὴ διαφέρει ἀπὸ καλόγερο σὲ καλόγερο.

Ἀπὸ τὴ Δάφνη, ὁ ἐπισκέπτης πρέπει νὰ πάῃ πρῶτα στὶς Καρυὲς γιὰ νὰ κανονίσῃ τὰ τῆς διαμονῆς του: ἀκόμα καὶ στὴν ἱερὴ δημοκρατία βασιλεύει ἡ γραφειοκρατία.

Ὁ πρῶτος αὐτὸς περίπατος φανερώνει τὶς ὀμορφιὲς τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ὁλόκληρη ἡ χερσόνησος βρίθει ἀπὸ μεσογειακὰ φυτά, δάφνες, ἐλῆές, συκὲς καὶ πιπεριὲς ἀνακατώνουν τὰ φυλλώματά τους. Κι' ὕστερα, εἶναι παντοῦ παροῦσα ἡ θάλασσα, ποὺ πέρα ἀπὸ τὰ νησιά, ἀνοίγει τὴ θέα πρὸς τὸ ἄπειρο.

Οἱ Καρυὲς εἶναι ἀσφαλῶς, ἀπ' ὅλες τὶς πρωτεύουσες τοῦ κόσμου, ἡ μικρότερη, ἡ πιὸ χωριάτικη, κι' ἡ πιὸ ἥμερη. Μετὰ τὴν ἐπίσκεψή του στὸν ἀντιπρόσωπο τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ὁ ταξιδιώτης πρέπει νὰ παρουσιασττῇ στὴν Ἱερὰ Σύνοδο.

Αὐτὴ κατέχει τὴν ἀνωτάτη ἐξουσία στὴν ἱερὴ δημοκρατία. Ἀποτελεῖται ἀπὸ εἴκοσι μοναχούς, ἀντιπροσωπεύοντας τὰ εἴκοσι μεγάλα μοναστήρια. Ἡ Βουλὴ αὐτὴ ἔχει οἰκονομικὴ δικαιοδοσία, ἐξασκεῖ τὴν δικαιοσύνη, ἀσχολεῖται μὲ ὅσα ἀφοροῦν τὶς σχέσεις τοῦ Ἁγίου Ὄρους μὲ τὸ ἐξωτερικό, καὶ γενικὰ εἶναι ἐντεταλμένη νὰ διαχειρίζεται ὅλα τὰ γενικῆς φύσεως ζητήματα. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος διορίζει τέσσερα ἀπὸ τὰ μέλη της, τοὺς Ἐπιστάτας ποὺ ἐξασκοῦν τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν. Ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς λαμβάνει τὸν τίτλο τοῦ «πρωτεπιστάτου» καὶ προεδρεύει τῶν συμβουλίων. Αὐτὸς εἶναι κι' ὁ Ἀνώτατος Ἄρχων τῆς Ἁγίας Δημοκρατίας.

Τὸ Ἅγιον Ὄρος ἔχει ἐπίσης τὸν στρατό του, λίγους χωροφύλακες δηλαδὴ ποὺ φοροῦν μιὰ παναρχαία βυζαντινὴ στολή:

Ἡ Κυβέρνησις τοῦ περιέργου αὐτοῦ κράτους ἑδρεύει σὲ ἕνα χωριάτικο σπίτι, καὶ ὑποδέχεται τοὺς ἐπισκέπτας στὴν αἴθουσα τῶν συνεδριάσεων, μια τεραστία αἴθουσα μὲ ἀσπρισμένους τοίχους καὶ περιτριγυρισμένη ἀπὸ ἕνα πρασινο τούρκικο διβάνι. Ἕνα τραπέζι καὶ μιὰ καρέκλα γιὰ τὸν γραμματέα, μιὰ πολυθρόνα γιὰ τὸν πρωτεπιστάτη, κι' ἕνα μεγάλο ρολόϊ ἀποτελοῦν τὴν ἐπίπλωση τῆς αἰθούσης. Αὐτὴ εἶναι ὅλη ἡ πολυτέλεια τοῦ Ἀ-

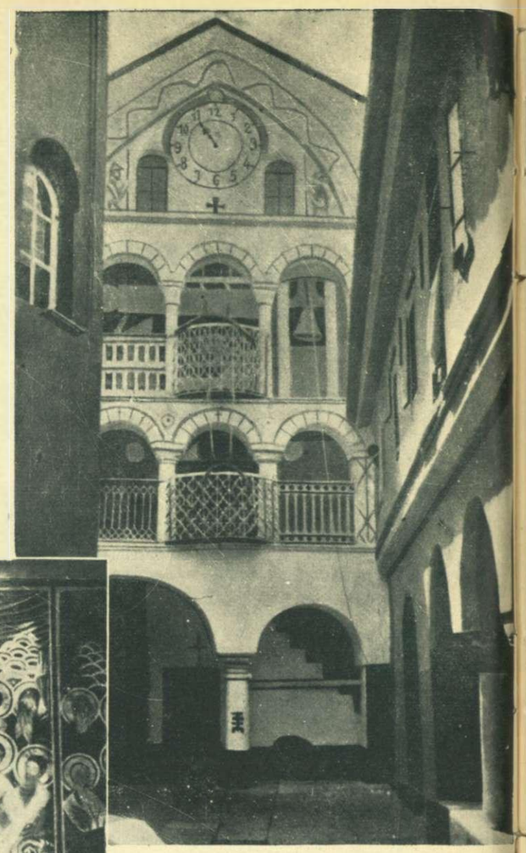

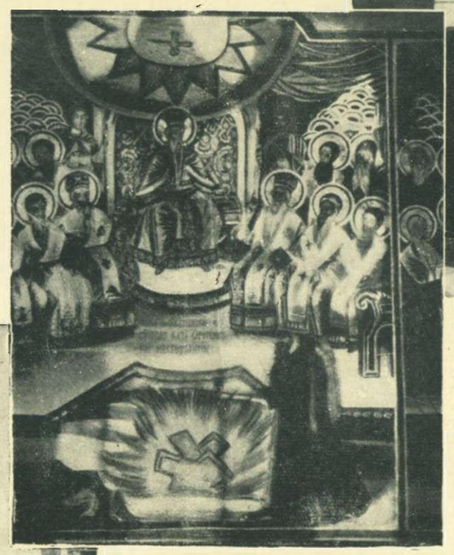

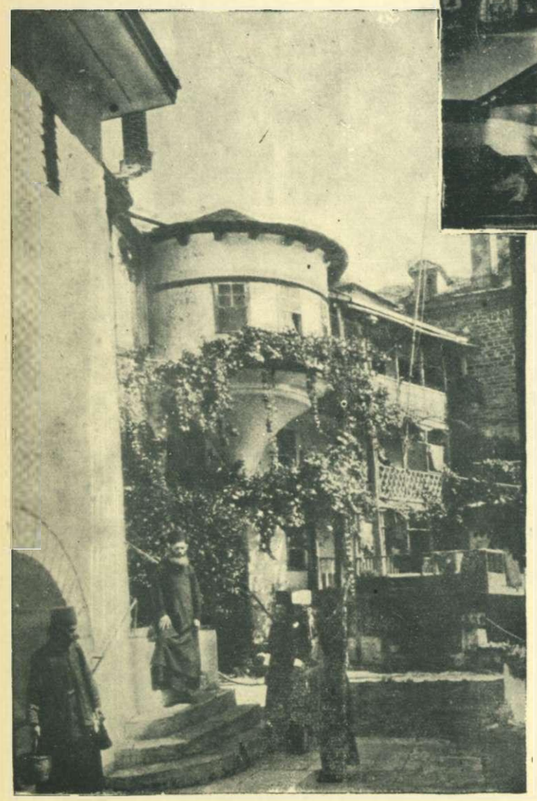

νατολικοῦ αὐτοῦ Βατικανοῦ, ἀπ' ὅπου δὲν λείπει ἡ σκόνη καὶ ποὺ στοὺς διαδρόμους του εἶναι στιβαγμένα τὰ πιὸ ἑτερόκλιτα πράμματα, ἀρχίζοντας ἀπὸ ντενεκέδες βενζίνης καὶ τελειώνοντας σὲ κασόνια σαπουνιῶν.

Τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου προσφέρουν στὸν ξένο τους τὸ ἀπαραίτητο ρακί, τὸ γλυκό, τὸ νερὸ καὶ τὸν καφέ, ἐνῶ ταυτόχρονα συνδιαλέγονται μαζί του μὲ τὴν ἐξαίρετη ἐκείνη ἀνατολίτικη εὐγένεια. Ὕστερα τὸν ἐφοδιάζουν μ' ἕνα διαβατήριο, δυνάμει τοῦ ὁποίου θὰ γίνῃ δεκτὸς σὲ ὅλα τὰ μοναστήρια. Τὸ ἔγγραφο αὐτὸ φέρει τὴν τεραστία σφραγίδα τῆς Ἱερᾶς Δημοκρατίας, μιὰ σφραγίδα ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ τέσσαρα κομμάτια. Ὁ κάθε ἕνας ἀπὸ τοὺς τέσσερες ἐπιστάτας ἔχει κι' ἕνα ἀπὸ τὰ κομμάτια αὐτά, σὲ τρόπον ποὺ γιὰ κάθε ἐπίσημη πράξη χρειάζεται ἡ παρουσία καὶ τῶν τεσσάρων ἐπιστατῶν. Τὸ Ἅγιον Ὄρος δὲν διατρέχει κανένα κίνδυνο ἀπὸ δικτάτορα!

Ὕστερα ὁ προσκυνητὴς ἀρχίζει νὰ γυρνᾶ ἀπὸ μοναστῆρι σὲ μοναστῆρι...

Τὸ περήφανο Βατοπέδι καὶ ἡ Μονὴ τῶν Ἰβήρων, μελαγχολικὴ καὶ σιωπηλή. Καράκαλος, ἀετοφωλιὰ σκαρφαλωμένη στὴν κορυφὴ ἑνὸς λόφου· ἡ Μεγάλη Λαύρα, μεσαιωνικὴ πόλις γαλάζια καὶ κίτρινη, ἀνάμεσα στὶς ἀργυρὲς ἐλῆές. Ὁ ἅγριος Ἅγιος Παῦλος, μέσα σὲ μιὰ ἄγρια λαγκαδιά... ὁ κάτασπρος Διονύσιος, πάνω στὸν βράχο ποὺ ὑψώνεται στὴν θάλασσα, καὶ ἡ Σίμωνος Πέτρα, κυκλώπειος πύργος, μοναχικὸς οὐρανοξύστης... Κι' ἄλλα ἀκόμα, ἀλλόκοτα, περίεργα, συγκινητικὰ μοναστήρια...

Σὲ καθένα ἀπὸ αὐτὰ ὁ ταξιδιώτης θὰ βρῇ μιὰ εὐγενεστάτη φιλοξενία, κι' οἱ μοναχοὶ θυμώνουν, σὰν τολμήσῃ κανεὶς νὰ τοὺς προσφέρῃ κάτι γιὰ τοὺς κόπους τους. Στὸ Ἅγιον Ὄρος ταξιδεύει κανεὶς ὅπως ταξίδευαν οἱ προσκυνηταὶ τὸν Μεσαιῶνα.

Τὸ μεγαλείτερο καὶ τὸ πλουσιώτερο ἀπὸ τὰ μοναστήρια τῆς χερσονήσου εἶναι τὸ Βατοπέδι, ριγμένο στὸ βάθος ἑνὸς γραφικοῦ κόλπου. Ἀφοῦ περάσῃ κανεὶς κάτω ἀπὸ τρεῖς πόρτες ποὺ τὶς ἑνώνει ἡ σκεπτικὴ μορφὴ τῆς Παναγίας Προστάτιδος, φθάνει σ' ἕνα εἶδος πλατείας. Στὸ κέντρον ὀρθώνεται ἡ ἐκκλησία, βαμμένη κατακόκκινη σὲ ἀνάμνηση τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ μὲ θόλους μπλάβους. Ὁλόγυρα ὑπάρχουν τὰ λοιπὰ κτίρια, ἀπειράριθμα. Ὁ ἥλιος ἀστράφτει πάνω στὶς κατόψεις ποὺ εἶναι βαμμένες πορφυρές, πράσινες, λεμονιές.

Τὸ Ἅγιον Ὄρος κατέχει καλλιτεχνικοὺς καὶ ἱστορικοὺς θησαυροὺς ποὺ τοὺς ζηλεύουν ὅλα τὰ μουσεῖα τοῦ κόσμου. Τὸ Βατοπέδι ἰδίως περιέχει ἀληθινὰ θαύματα. Ἡ βιβλιοθήκη του ἔχει ψαλτήρια καὶ εὐαγγέλια καταπληκτικὰ ἀπὸ ἀπόψεως ἐπενδύσεως, γραμμένα μὲ λυωμένο χρυσάφι. Ὑπάρχει ἀκόμα ἐκεῖ ἕνα χειρόγραφο τῆς «Γεωγραφίας» τοῦ Πτολεμαίου καὶ μερικὰ κεφάλαια τοῦ Στράβωνος, μὲ πανάρχαιους χάρτες. Συγγράμματα βοτανικῆς τοῦ ΙΒ' καὶ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος γειτονιάζουν μὲ γράμματα αὐτοκρατόρων καὶ σουλτάνων. Μὰ αὐτὸ ποὺ κάνει τὴ μεγαλείτερη ἐντύπωση στοὺς ἐπισκέπτας εἶναι ἡ μικρογραφίες ποὺ κοσμοῦν τὰ ἱερὰ βιβλία. Λουλούδια, φυλλώματα, πουλιά, σχηματίζουν τὰ κεφαλαῖα γράμματα, βιβλικὲς εἰκόνες ποὺ κοσμοῦν ὁλόκληρη σελίδα. Ὅλες ἡ εἰκόνες προκαλοῦν πραγματικὸ θαυμασμὸ γιὰ τὴ τεχνική τους τελειότητα καὶ τὴ μαγεία τοῦ χρωματισμοῦ. Ἡ ἴδια τέχνη συναντᾶται σὲ γλυπτὰ καὶ ὑφαντὰ καλλιτεχνήματα ποὺ περιέχονται στὸ θησαυροφυλάκειο τοῦ μοναστηριοῦ. Κοῦπες, κειμήλια, θυμιατήρια, δισκοπότηρα, μίτρες ποικιλμένες μὲ πολύτιμα πετράδια, σταυροὶ ὡραιότεροι ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον.

Ἀλλὰ ἡ Ἀθωνικὴ τέχνη φθάνει στὸ ὑπέρτατό της σημεῖο στὶς ἐκκλησίες. Εἶναι καταπληκτικὴ ἡ ἐντύπωσις ποὺ δημιουργεῖται στὸν ἐπισκέπτη ἀπὸ τὴν ὑπέργεια ὀμορφιὰ ποὺ ἀναδίνεται ἀπὸ τὸν διάκοσμο τῶν ἐκκλησιῶν. Κι' ἀνάμεσα στὰ θαύματα αὐτὰ ξεχωρίζουν οἱ τοιχογραφίες. Στὸν μεγάλο θόλο τῆς μονῆς τοῦ Βατοπεδίου, θριαμβεύει ὁ Χριστὸς σὲ ὅλη του τὴν δόξα. Ὕστερα χαμηλότερα, εἶναι ὁ Δαυῖδ, ὁ Σολομὼν καὶ οἱ δεκατέσσαρες προφῆτες, οἱ λεγεῶνες τῶν ἀγγέλων. Τὸ τέμπλο τῆς ἐκκλησίας καλύπτεται ἀπὸ τὸν Θάνατο καὶ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Σωτῆρος, τὴν Ἁγία Τριάδα, τὴν Παρθένο, τὶς κυριώτερες σκηνὲς τοῦ Εὐαγγελίου, τὴν ζωὴ τῶν μαρτύρων, καὶ τὴν Δευτέρα Παρουσία. Τὲλος οἱ γωνιὲς καλύπτονται ἀπὸ εἰκόνες αὐτοκρατόρων, ἱδρυτῶν μοναστηριῶν καὶ ἁγίων.

Μέσα σ' αὐτὸ τὸν διάκοσμο ἐκτυλίσσονται ἐξαιρετικὰ πολύπλοκες τελετές, ἀκούονται ψαλμοὶ ποὺ ἡ κλίμαξ τους «μινόρε» τοὺς κάνει νὰ συγγενεύουν μὲ τὴν ἀρχαία μουσικὴ ἔτσι ποὺ ὑμνεῖται ὁ Χριστὸς ὅπως ἄλλοτε ὑμνεῖτο ὁ Ὀρφεύς. Καὶ νοιώθει κανένας ἕνα συναίσθημα σχεδὸν φέβου μπροστὰ στὴν πρωτόγονη καὶ πολύπλοκη αὐτὴ θρησκεία, ποὺ μοιάζει τόσο μὲ τὴν εἰδωλολατρεία μὰ ποὺ εἶναι ὅμως τόσο πνευματική, γεμάτη σκιές, καταφύγια παραμυθένια καὶ μυστηριώδη σὰν μιὰ Ἀνατολίτικη νύχτα...

Δὲν ἀργεῖ ὅμως νὰ τεθῇ ἕνα ἐρώτημα στὸν ἐπισκέπτη: γιατὶ οἱ χιλιάδες αὐτὲς τῶν καλογέρων ἀσπάσθηκαν τὸν μοναχικὸ βίο; Εἶναι δύσκολο νὰ δοθῇ μιὰ ἀπάντηση. Οἱ καλόγεροι δὲν συνηθίζουν νὰ ἀποκαλύπτουν τὰ μυστικὰ τῆς ψυχῆς τους. Βέβαια ὑπάρχουν στὸν Ἄθω ἄνθρωποι ἐξαιρετικοὶ ποὺ ὡδηγήθηκαν ἐκεῖ ἀπὸ τὴ πίστη τους. Ἀλλὰ ὑπάρχουν ἐπίσης ἄλλοι ποὺ τοὺς ἔστειλαν οἱ οἰκογένειές τους γιὰ ν' ἀπαλλαχθοῦν ἀπ' αὐτούς. Μερικοὶ καλόγεροι ἦλθαν ἀπὸ φιλοδοξία· ἐλπίζουν νὰ κατακτήσουν καμμιὰ μέρα κανένα πατριαρχικὸ θρόνο. Πολλοὶ μοναχοὶ πάλι βρίσκονται στὰ μοναστήρια γιὰ νὰ ἀποφύγουν ὡρισμένα πράγματα: χρηματικὲς δυσκολίες, ἀγώνα γιὰ τὸ καθημερινὸ ψωμί. Στὸ Ἅγιον Ὄρος ἔχουν ἐξασφαλίσει μιὰ ζωὴ δύσκολη βέβαια, μὰ ἤρεμη καὶ κανονική.

Ἡ Ἁγία Δημοκρατία περνᾶ τώρα μιὰ πνευματικὴ κρίση. Ἐνῶ ἄλλοτε οἱ θεολόγοι ἦσαν πολυάριθμοι καὶ σοφοί, κι' ἐνῶ ἡ μόρφωση ἦταν γενική, τώρα οἱ περισσότεροι καλόγεροι δὲν γνωρίζουν καλὰ-καλὰ οὔτε τὰ δόγματά τους καὶ περιφρονοῦν κάθε πνευματικὴ ἐκδήλωση.

Ἡ τελετὲς καὶ ἡ ἱερουργίες εἶναι τόσο πολυάριθμες ποὺ ἡ θρησκεία καταντᾶ νὰ γίνῃ μιὰ μηχανικὴ λατρεία. Ἐπὶ πλέον, ὁ πλοῦτος τῶν τελετῶν ἀπαιτεῖ βαθυτάτη γνώση ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴ καὶ τὴν δημιουργία τῶν συμβόλων. Γιὰ τοὺς ἀγράμματους καλόγερους, ἡ σημασία τῶν χειρονομιῶν, τῶν λέξεων, τῶν εἰκόνων ἔχει ξεχασθῆ καὶ οἱ τύποι ἀποτελοῦν τὸ πᾶν. Στὴ θέση τοῦ λαμπροῦ οἰκοδομήματος ποὺ ἔστησαν οἱ μελετηταὶ τοῦ μεταφυσικοῦ σύμπάντος δὲν ὑπάρχει πιὰ παρὰ ἕνας σκελετός.

Ἡ ἐκκλησιαστικὲς ἀρχὲς φροντίζουν τώρα νὰ ἀνανεώσουν τὶς θεολογικὲς σχολές, νὰ ἐμπνεύσουν στοὺς μοναχοὺς τὴν ὄρεξη τῆς μελέτης, νὰ τοὺς κάνουν νὰ ξαναρθοῦν στὴν πραγματικὴν ἔννοια τῆς λατρείας τους. Σ' αὐτὸ τὸ ἔργο τους θὰ τοὺς βοηθήσῃ τὸ ἴδιο τὸ Ἅγιον Ὄρος κι' ἡ μυστηριώδης δύναμή του, ποὺ μαζεύθηκε μὲ τὸ διάβα τῶν αἰώνων.

Τὴν γόνιμη αὐτὴ δύναμη τὴν μαντεύει κανεὶς στὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖοι οἱ καλόγεροι συμπεριφέρονται πρὸς τοὺς ἐπισκέπτας τους. Οἱ πατέρες εἶναι φιλελεύθεροι σὲ ἀξιοθαύμαστο σημεῖο καὶ δέχονται τοὺς ξένους ποὺ πρεσβεύουν μιὰ θρησκεία διαφορετικὴ ἀπὸ τὴ δική τους μὲ τὴ μεγαλείτερη καλωσύνη καὶ ἐγκαρδιότητα. Δείχνουν μιὰν ἐντελῶς ἰδιαίτερη συμπάθεια γιὰ τοὺς διαμαρτυρομένους. Δὲν πειράζονται ὅταν βρεθοῦν μπροστὰ σ' ἕναν ἄπιστο καὶ συμπεριφέρονται τότε μὲ μιὰν ἀξιοπρέπεια ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ γίνῃ παράδειγμα γιὰ ὅλους τοὺς ἱερωμένους ὅλων τῶν τόπων καὶ ὅλων τῶν ἐποχῶν.

Αὐτὴ ἡ μυστηριώδης δύναμις καθρεφτίζεται ἀκόμα στὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖον οἱ καλόγεροι ἀντικρύζουν τὸν θάνατο. Στὸ Ἅγιον Ὄρος, τὰ νεκροταφεῖα εἶναι μικρά, ἐγκαταλελειμένα καὶ οἱ τάφοι ἀνώνυμοι. Ὁ θάνατος δὲν λογαριάζεται καὶ οἱ καλόγεροι δὲν πιστεύουν παρὰ μόνον στὴν ἀνάσταση ἐκ νεκρῶν. Ὁ ταξιδιώτης νοιώθει ὅλην αὐτὴ τὴν ἀλλόκοτη δύναμη σὰν ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὶς ἀκτὲς τῆς ἁγίας δημοκρατίας.

Ἡ κορυφὴ τοῦ Ἄθω, ὀρθουμένη πάνω ἀπὸ τὴ θάλασσα, φέρει ἕνα ὅσπρο στίγμα, ἕνα παρεκκλησι· κάθε μέρα, ψάλλεται ἐκεῖ ἡ λειτουργία ἀπὸ ἕνα καλόγερο ποὺ ἀψηφῶντας τοὺς κινδύνους μιᾶς δύσκολης ἀναβάσεως, ἔρχεται ἀπὸ τὸ ἕνα μοναστῆρι ἢ τὸ ἄλλο.

Γαλήνιο, τὸ Μυστικὸ Βουνό, ὀρθώνεται πρὸς τὸν οὐρανό· καὶ τὸ βουνὸ αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖται παρὰ ἀπὸ ἀτελείωτη ἀγνότητα, ἁρμονία χρωμάτων καὶ γραμμῶν, ἀνάμνηση νεκρῶν αὐτοκρατόρων· καὶ τὸ βουνὸ δὲν εἶναι παρὰ σιωπή, διάφανη προσευχή, μαγεμένο μυστικό, αἰωνιότης...:

BLAISE ALLAN

Copyright Περιοδικοῦ «ΑΘΗΝΑΙ»

Ἔναντι κατὰ σειρὰν ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω: Μία ἄποψις τῆς ὁλόλευκης μονῆς τοῦ Ἁγίου Διονυσίου. Μία ἀπὸ τὶς πολλὲς τοιχογραφίες (Φρέσκο) ποὺ ὑπάρχουν εἰς τὰ μοναστήρια τοῦ Ἄθω. Καλόγεροι τῆς μονῆς τοῦ Καράκαλου, ποὺ ἀπὸ μακρυὰ φαντάζει σὰν ἀετοφωλιά, χτισμένη στὴν κορφὴ ἑνὸς ἀπόκρημνου λόφου.

Ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω: Ὁ ἡγούμενος καὶ τὸ ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς ἀρχαιοτέρας μονῆς τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων, τῆς πιὸ μελαγχολικῆς καὶ σιωπηλῆς μονῆς τοῦ Ἄθω. Ἕνα στιγμότυπον ἀπὸ τὰ ἑστιατόρια τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Εἰς τὸ βάθος διακρίνεται ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς. Τρεῖς τύποι καλογέρων τοῦ Ἄθω ἐκ τῶν ὁποίων καταφαίνεται ἡ νοοτροπία τῆς ἐκεῖ ζωῆς των καὶ ἡ αὐστηρὰ τήρησις τοῦ ἀπαγορευτικοῦ κανόνος νὰ μὴ μεταχειρίζονται ψαλλίδι γιὰ νὰ εὐπρεπίζουν τὰ γένεια καὶ τὰ μαλλιά τους.

ΤΙ ΑΚΟΥΕΙ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΝΤΟΣ

ΤΙ... ΒΛΕΠΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΥΠΑΙΘΡΙΟΥΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΥΣ ΘΑΛΑΜΟΥΣ

Ὁ γοργὸς ρυθμὸς τῆς ἐξελίξεως ποὺ ἔχει ἀνατρέψει παλιὲς συνήθειες, περασμένα ἤθη, παλιωμένα ἔθιμα, δὲν ἄφησε τίποτε τὸ ὄρθιο ἀπὸ τὴν παλιὰ Ἀθήνα μας. Βέβαια, ἡ γραφικὲς γειτονιὲς ὑπάρχουν πάντα, ὁ βασιλικὸς φουντώνει ἀκόμα στὶς γλάστρες κι' ἡ κληματαριὲς δὲν ἐξαφανίστηκαν ὁλότελα ἀπὸ τὴν μεγαλούπολη αὐτὴ ποὺ λέγεται πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ ἄλλαξεν ὁλότελα εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ τόπου. Ἡ σεμνή, νοικοκυρούλα, ρωμαντικὴ Ἀθήνα τῆς παλιᾶς καλῆς ἐποχῆς ἔχει μεταβληθῆ σὲ μιὰ κυρία μοντέρνα, ἐλευθεριάζουσα καὶ ρεαλιστική — ὦ, πόσο ρεαλιστική! Ἡ λιγομίλητη καὶ χαμηλοβλεποῦσα Ἀρσακειάς τοῦ 1880 μετεβλήθη στὴν τολμηρὴ «σπορτσγοῦμαν» τοῦ 1935.

Ἡ κιθάρες κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρο τῆς ἀγαπημένης ἔπαψαν ν' ἀντηχοῦν καὶ τὶς ἀντικατέστησαν τὰ ὑπερβραχέα κύματα, χάρις στὰ ὁποῖα τὸ μοδιστρόνι ὁραματίζεται χαβαγιανέζικες «γιονκελελὶ» καὶ ρωσσικὲς «μπαλαλάϊκες». Ἡ σκεβρωμένες πορτοῦλες παρεχώρησαν τὴν θέση τους στὶς μαστοδοντικὲς πόρτες ἀπὸ κρύσταλλο καὶ σφυρηλατημένο σίδηρο. Κι' ἀπὸ τὶς παλιές, τὶς μουχλιασμένες καμινάδες δὲν βγαίνει ὁ καπνὸς τοῦ παμπάλαιου τζακιοῦ. Τὰ καλοριφὲρ ἐπέβαλαν παντοῦ τὴν ἀπρόσωπη πάστρα τους καὶ τὴν ἄψυχη ζεστασιά τους. Κι' ὁ ἔρωτας ἀκόμα, ὁ αἰώνιος ἔρωτας, μοντερνοποιήθηκε. Τὸ λιγδιασμένο λουστράκι ποὺ πήγαινε τὸ ραβασάκι ἐξαφανίσθηκε ἀπὸ τὴν κυκλοφορία, καὶ τὰ φλογερὰ λόγια τοῦ Ρωμαίου πρὸς τὴν Ἰουλιέττα του μεταδίδονται ἀπὸ τὸ ψυχρὸ κι' ἀναίσθητο τηλεφωνικὸ σύρμα.

Γιατί, ἀλήθεια, τὸ πραγματικὸ σύμβολο τῆς κοσμογονίας αὐτῆς ποὺ ἐπῆλθε στὴν Ἀθήνα δὲν εἶναι οἱ θεόρατοι οὐρανοξύστες, δὲν εἶναι τὰ συγκοινωνιακὰ μεγαθήρια, δὲν εἶναι τὰ πολύχρωμα φῶτα πού, μόλις βραδυάσει, μεταβάλλουν τοὺς Ἀθηναϊκοὺς κεντρικοὺς δρόμους σὲ ἐκτυφλωτικὰ οὐράνια τόξα. Σύμβολα τῆς ἀλλαγῆς αὐτῆς εἶναι τὰ στενόμακρα ἐκεῖνα κουτιὰ ποὺ συναντοῦμε κάθε τόσο μπροστά μας, στὶς πολυσύχναστες γωνίες, στὶς πλατεῖες, μπροστὰ στὰ δημόσια κτίρια, ἡ κομψὲς ἐκεῖνες κατασκευές, μπροστὰ στὶς ὁποῖες ὑπομονητικὰ περιμένει μιὰ οὐρὰ ἀνθρώπων, οἱ ὑπαίθριοι τηλεφωνικοὶ θάλαμοι.

Ὅλοι θὰ θυμοῦνται ἀσφαλῶς τί ἐσήμαινε ἡ λέξις «τηλεφωνῶ» πρὶν λίγα ἀκόμη χρόνια. Πρῶτα-πρῶτα, γιὰ τὸν πολὺ κόσμο, τὸ τηλέφωνο ἦταν κάποια μυστηριώδης συσκευὴ ποὺ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ κανένας πολύχρονη πεῖρα γιὰ νὰ τὴν χρησιμοποιήσῃ. Μὰ κι' οἱ λίγοι ἐκεῖνοι προνομιοῦχοι, ποὺ λόγῳ τῆς δουλειᾶς τους, εἶχαν νὰ κάνουν μὲ τὰ τηλέφωνα, ἔφτυναν αἷμα κυριολεκτικῶς μὲ τὰ ἀπαίσια καβουρδιστήρια καὶ τὰ νευράκια τῶν τηλεφωνητριῶν ποὺ σοῦ ἔδιναν τὰς φυλακὰς Συγγροῦ ὅταν ἐσὺ ζητοῦσες κανένα δικηγορικὸ γραφεῖο καὶ τὸ Α' νεκροταφεῖο ὅταν καλοῦσες ἐπειγόντως ἕνα γιατρό...

Ὅλα αὐτά, ὅμως, ἔχουν τώρα πιὰ ἀλλάξει: τὰ αὐτόματα τηλέφωνα ἀποτελοῦν ἀληθινὴ εὐλογία τοῦ θεοῦ κι' ὁ κόσμος, ποὺ ἄρχισε νὰ καταλαβαίνῃ τί οἰκονομία χρόνου καὶ χρημάτων παρέχουν ἡ τηλεφωνικὲς συσκευές, δὲν κάνει πιὰ τὸ σταυρό του προκειμένου νὰ τηλεφωνήσῃ, ὅπως συνέβαινε ἄλλοτε. Σταματᾶ σ' ἕνα περίπτερο, ἀγοράζει μιὰ μάρκα, μπαίνει στὸν πλησιέστερο ὑπαίθριο τηλεφωνικὸ θάλαμο, τελειώνει τὴν δουλειά του καὶ πηγαίνει στὸ καλό.

Κι' ὁ Ρωμηὸς ποὺ ξέρει τὴ δουλειά του καὶ καταλαβαίνει τὸ συμφέρον του, δὲν ἄργησε νὰ υἱοθετήσῃ τὴν καινοτομία αὐτή, κι' ἔτσι οἱ ὑπαίθριοι τηλεφωνικοὶ θάλαμοι ἀποτελοῦν σήμερα κάτι τὸ τελείως ἀπαραίτητο καὶ τὸ ἐξυπηρετικὸ στὴ σημερινή μας ζωή.

Τὸ ἔξοδο τοῦ ἰδιωτικοῦ τηλεφώνου εἶναι πολὺ βαρὺ γιὰ τοὺς φτωχοὺς προϋπολογισμοὺς τῶν οἰκογενειῶν. Γι' αὐτὸ ἀπὸ τοὺς ὑπαίθριους τηλεφωνικοὺς θαλάμους θὰ περάσῃ κόσμος καὶ κοσμάκης, ποὺ ἐνῶ πηγαίνει στὴν τακτικὴ δουλειά του, φροντίζει καὶ τακτοποιεῖ μέσα σὲ λίγα λεπτὰ διάφορες ἄλλες ὑποθέσεις του. Δυό - τρεῖς μάρκες, λίγα λεπτὰ μέσα στὰ κομψὰ κουτάκια, κι' ἀποφεύγονται ἔτσι πολύωρες συζητήσεις κι' ὁλόκληρα ταξίδια ἀπὸ τὴν μιὰν ἄκρη τῶν δύο πόλεων στὴν ἄλλη.

Ἀπὸ τὸν ὑπαίθριο τηλεφωνικὸ θάλαμο θὰ περάσῃ ὁ βουλευτὴς ποὺ μόλις βγῆκε ἀπὸ τὸ τάδε ὑπουργεῖο καὶ θέλει νὰ δώσῃ μιὰ ἐντολὴ στὸ γραφεῖο του, προτοῦ μπῇ σὲ ἄλλη δημόσια ὑπηρεσία. Στὸν ἴδιο θάλαμο θὰ πεταχθῇ ὁ δικηγόρος ποὺ θὰ ἐπωφεληθῇ μιᾶς διακοπῆς τῆς συνεδριάσεως γιὰ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν πελάτη του ὅτι ἐξεδόθη ἡ δεῖνα ἀπόφασις. Ἀπὸ κεῖ θὰ εἰδοποιήσῃ ὁ νοικοκύρης τὸν χασάπη του νὰ στείλῃ ἕνα μπουτάκι στὸ σπίτι κι' ὁ κομψευόμενος δανδῆς τὸν ἀνθοπώλη γιὰ νὰ ἑτοιμασθῇ ἡ ἀνθοδέσμη ποὺ θὰ ἐμφανισθῇ τὸ βράδυ στὴ σκηνή, στὴν τιμητικὴ τῆς πρωταγωνίστριας τῆς ὀπερέττας ἢ τῆς ἐπιθεωρήσεως. Ἀπὸ κεῖ ἡ κυρία θὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ἀτυχῆ σύζυγο ὅτι θὰ πάῃ στὸν κινηματογράφο — ἐνῶ στὴν γωνία θὰ περιμένῃ τὸ ταξὶ μὲ τὸν τρίτο κι' ἀπὸ κεῖ ἡ λεπτεπίλεπτη δεσποινὶς θὰ κλείσῃ τρία ραντεβοῦ, τὸ ἕνα μετὰ τὸ ἄλλο, μὲ τρεῖς διαφορετικοὺς θαυμαστάς. Στὸν τηλεφωνικὸ θάλαμο θὰ καταφύγῃ ὁ φουκαρᾶς ποὺ δὲν τολμᾶ νὰ ἐκμυστηρευθῇ ἀπὸ κοντὰ τὸν ἔρωτά του στὴν ἀγαπημένη του, κι' ἐκεῖ θὰ καταφύγῃ ἡ βλοσυρὴ κυρία γιὰ νὰ πεισθῇ ὅτι ὁ προκομένος της βρίσκεται πράγματι στὸ γραφεῖο του καὶ ὄχι πίσω ἀπὸ τὰ φουστάνια κάποιας σουρλουλοῦς. Ἀπὸ τὸν ὑπαίθριο θάλαμο ὁ «ἔχων τὰ μέσα» θὰ τηλεφωνήσῃ στὸν κ. ὑπουργὸ γιὰ τὸ τάδε ρουσφετάκι κι' ὁ ἔμπορος ναρκωτικῶν καὶ λευκῆς σαρκὸς θὰ κανονίσῃ τὰ τοῦ «ἀρριβαρίσματος χιονιοῦ» ἀπὸ τὴν Πόλη ποὺ "«μπαρκαρίστηκε» γιὰ τὸ Μπέϋρουτ...

Ὅπως ὅλα τὰ πράγματα στὴ ζωή, ἔτσι κι' ἡ ζωὴ τῶν ὑπαιθρίων τηλεφωνικῶν θαλάμων εἶναι καμωμένη ἀπὸ βουβὲς τραγωδίες καὶ ξεκαρδιστικὲς φάρσες, μὲ μιὰ βαθύτερη εἰρωνικὴ ὑπόκρουση γιὰ ὅλες αὐτὲς τὶς μάταιες σκοτοῦρες.

Ἕνας ὅμιλος ἀνθρώπων ἔχει μαζευθῆ γύρω ἀπὸ τὸν ὑπαίθριο τηλεφωνικὸ θάλαμο. Ὅλοι τους περιμένουν νὰ βγῇ αὐτὸς ποὺ τηλεφωνεῖ γιὰ νὰ τελειώσουν τὴν δουλειά τους.

Ἐν τῷ μεταξύ, αὐτὸς ποὺ τηλεφωνεῖ μέσα ἀργεῖ κάπως νὰ τελειώσῃ. Ἀπ' ἔξω, ἀρχίζουν τὰ σχόλια.

— Μὰ τί κατάστασις εἶναι αὐτή;

— Αὐτὸς ὁ χριστιανὸς νομίζει πὼς βρίσκεται σπίτι του!

— Δὲν θὰ ξέρῃ νὰ τηλεφωνήσῃ ὁ δυστυχισμένος! λέει ἕνας τρίτος μισοανοίγοντας τὴν πόρτα.

— Δὲν βαρυέσαι! τώρα θὰ τελειώσῃ! προσθέτει κάποιος.

— Πὼς δὲν βαρυέσαι! Ἐμεῖς ἔχουμε δουλειά!

— Στὴν Ἀμέρικα, δογματίζει κάποιος χοντρὸς Ἀχέπανς, μὲ ἀλυσσίδα δύο δακτύλων στὸ γελέκο, δυὸ-τρία δαχτυλίδια στὰ χέρια καὶ ἀπόλυτη ἔλλειψη γούστου, ὁ καθένας δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ «φόουν» παρὰ μόνο τοῦ «μύνιτς...».

— Ἀπὸ ρωμηοὺς τί γυρεύεις! καταλήγουν ὅλοι μαζὶ ἐν χορῷ, γιὰ νὰ μείνουν ἐμβρόντητοι μετὰ μισὸ λεπτὸ σὰν βλέπουν νὰ ἀνοίγῃ ἡ πόρτα καὶ νὰ ἐμφανίζεται ἕνας κύριος, μὲ ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ψηφοφόρων τοῦ Προέδρου Ροῦσβελτ...

Καὶ τότε οἱ Ρωμηοί μας, στενοχωρημένοι γιατὶ κατηγόρησαν τὸ δαιμόνιο τῆς φυλῆς κάνουν ἕνα γενναῖο γιουροῦσι ποιὸς νὰ πρωταρπάξῃ τὸ τηλέφωνο...

Μὰ τί ξαφνικὴ εὐγένεια εἶναι αὐτὴ ποὺ ξεχύνεται ξαφνικὰ σὲ ὅσους καὶ τὴν φορὰ τούτη μείναν ἔξω τοῦ νυμφῶνος. Ὁ ψυχρὸς παρατηρητὴς σταυροκοπιέται γιὰ τὴν ξαφνικὴ ἐκείνη μεταλλαγή, κοιτάζει ὁλόγυρά του καί... καταλαβαίνει. Στὴν ὁμάδα ἔχει προστεθῆ μιὰ κομψὴ σιλουεττίτσα, δυὸ ριμελαρισμένα ματάκια, ἕνα κατακόκκινο στοματάκι, ἕνα θρασύτατο καπελλάκι καὶ δυὸ πανήψυλα τακουνάκια ποὺ χτυποῦν ὁλοένα ἀνυπόμονα τὸ ἔδαφος. Ἡ δεσποινὶς εἶναι πολὺ βιαστική, κι' ὅμως τόσοι ἔχουν σειρὰ πρὶν ἀπ' αὐτήν!

Ἡ πόρτα τοῦ κομψοῦ κουτιοῦ ἀνοίγει καὶ πάλι, ἀλλὰ κανένα γιουροῦσι δὲν σημειοῦται. Ἀνοίγεται μάλιστα τόπος:

— Περᾶστε, δεσποινίς...

Ἡ δεσποινὶς ἀκκίζεται:

— Μὰ δὲν εἶναι σωστό. Ἐσεῖς περιμένετε πρὶν ἀπὸ μένα...

Ἐπιστρατεύεται τότε ὁλόκληρος ὁ Ἱπποτισμὸς τοῦ Μεσαιῶνος, σὰν νὰ μετεβάλλετο ἡ σημερινὴ Ἀθήνα στὸ πιὸ κοσμικὸ σαλόνι:

— Τί λέτε δεσποινίς...

— Ὑποχρέωσίς μας...

— Ἐμεῖς δὲν βιαζόμαστε...

— Ἐξ ἄλλου, δὲν εἶναι σωστὸ νὰ περιμένῃ ὁ ἄνθρωπος! πετιέται κάποιος δῆθεν ἔξυπνος.

— Νὰ περιμένῃ ποιός; ἐρωτᾶ ἡ δεσποινὶς μπαίνοντας στὸν θάλαμο καὶ σκορπῶντας δεξιὰ κι' ἀριστερὰ χαμόγελα.

— Μά... ὁ εὐτυχὴς θνητὸς ποὺ θὰ ἔχῃ τὴν τύχη ν' ἀκούσῃ τὴν γλυκειὰ φωνή σας! ἐπιμένει ὁ «ἔξυπνος» παίρνοντας θάρρος.

— Ποιὸς θνητός, χριστιανέ μου! Ἀκούγεται ἡ φωνὴ τῆς δεσποινίδος. Θὰ τηλεφωνήσω τῆς κυρᾶς μου ὅτι δὲν βρῆκα μπριζόλες χοιρινές!

Κεραυνός...

Σ' ἄλλο πάλι ὑπαίθριο τηλεφωνικὸ θάλαμο. Τέσσαρες-πέντε μαγκλαράδες περιεργάζονται μὲ ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον τὸ ἄνοιγμα ποὺ βρίσκεται στὸ κάτω μέρος τοῦ θαλάμου. Ξεροσταλιάζουν. Καὶ μὰ τὴν ἀλήθεια, δὲν ἔχουν ἄδικο. Τί γάμπες εἶναι αὐτές, θεέ μου. Ἀληθινὸ καλλιτέχνημα, μέσα στὶς ἄσπρες κάλτσες. Λίγο βαρειὲς βέβαια αὐτὲς ἡ κάλτσες, ποὺ δὲν ἔχουν τὴν στιλπνάδα τοῦ μεταξωτοῦ. Ἀλλὰ τί σημασία ἔχουν μπροστὰ στὴν καλλιτεχνικότητα τῆς γραμμῆς τους.

— Γάμπες γυναίκας εἶναι αὐτὲς ἡ θεᾶς; ἀρχίζει ἕνας, σὲ λυρικὸ τόνο.

— Ἀριστούργημα! Θαρρεῖ κανένας πὼς εἶναι φτιαγμένες ἀπὸ ἀλάβαστρο!

— Καὶ τί νὰ γίνεται πιὸ πάνω! ἐπεμβαίνει κάποιος πιὸ τολμηρὸς καὶ ρεαλιστής.

— Ἐγώ, πάντως, παιδιά, βεβαιώνει ὁ τέταρτος, θὰ τὴν πάρω τὸ κατόπιν.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἐπέρχεται κάποια διαφωνία στὴν παρέα γιατὶ ὅλοι εἶναι ἀποφασισμένοι νὰ πάρουν ἀπὸ πίσω τὸ αἰθέριο πλᾶσμα μὲ τὶς ὑπέροχες γάμπες. Ἡ διαφωνία ὅμως λύεται ἀμέσως, γιατὶ ἡ πόρτα ἀνοίγει καὶ ἐμφανίζεται ἕνας ὑπέροχος τσολιᾶς, στρίβοντας λεβέντικα τὸ ἀρειμάνιό του μουστάκι!..

Σ' ἕναν ἄλλο ὑπαίθριο τηλεφωνικὸ θάλαμο, σὲ μιὰν ἀπομακρυσμένη συνοικία. Ἡ πόρτα εἶναι ἀνοιχτή, μπροστά της στέκεται μιὰ γυναικούλα τοῦ λαοῦ, μὲ τὰ μάτια γεμᾶτα δάκρυα. Στὸ χέρι κρατᾶ μιὰ μάρκα τηλεφώνου, τὴν κοιτάζει, τὴν στριφογυρίζει μὲ ἀμηχανία.

Ὁ διαβάτης περνᾶ, βλέπει αὐτὴ τὴν εἰκόνα, καταλαβαίνει καὶ πλησιάζει:

— Θέλεις νὰ τηλεφωνήσῃς;

Ἡ γυναικούλα κουνᾶ τὸ κεφάλι της.

— Δὲν ξέρεις ὅμως;

Ἡ γυναικούλα τὸ ἴδιο.

— Στάσου νὰ τηλεφωνήσω γιὰ σένα.

Ὁ διαβάτης παίρνει τὴν μάρκα, τὴν ρίχνει στὴ συσκευὴ καὶ ρωτᾶ:

— Ποιὸν θὰ ζητήσω;

Κι' ἡ γυναικούλα, πνίγοντας τοὺς λυγμούς της:

— Στὸν ἄντρα μου, στὸ ἐργοστάσιο...Πέστου πὼς τὸ παιδὶ εἶνε βαρειὰ καὶ δὲν ἔχω λεφτὰ γιὰ τὸ φάρμακο ποὺ εἶπε ὁ γιατρός...

Καὶ πόσοι ἄλλοι τύποι δὲν περνοῦν ἀπὸ ἐκεῖ. Ὁ «καπάτσος» ποὺ βρῆκε τὸν τρόπο νὰ παίρνῃ πίσω τὴν μάρκα ποὺ ἔρριξε γιὰ νὰ τηλεφωνήσῃ. Ὁ «σαχλὸς» ποὺ γλεντᾶ κρατῶντας μὲ δυόμισυ δραχμὲς τὸ τηλέφωνο ἐπὶ δεκαπέντε λεπτά, γιὰ νὰ σκυλιάζουν ὅσοι περιμένουν ἀπ' ἔξω. Ὁ βέρος «Ρωμηὸς» ποὺ θεωρεῖ ἀπαραίτητο ν' ἀποθανατίσῃ τὸ ὄνομά του μέσα στὸν τηλεφωνικὸ θάλαμο. Κι' ὁ ἄλλος, ὁ πρόστυχος τύπος, ποὺ θεωρεῖ ὡς ἄκρον ἄωτον ἐξυπνάδας τὴν ἀναγραφὴ διαφόρων αἰσχρολογημάτων καὶ ποὺ χρησιμοποιεῖ τὶς λίγες γνώσεις ζωγραφικῆς ποὺ ἔχει τὸ πορνογραφικὸ ταλέντο του... Τέλος ὑπάρχει ὁ καταστροφεὺς ποὺ δὲν ἐννοεῖ ν' ἀφήσῃ τίποτε ὄρθιο σ' αὐτὸν τὸν τόπο, ποὺ κόβει τὶς πρασινάδες, σπάνει τὰ τζάμια, καταστρέφει τὶς γρίλλιες, χαλνᾶ τοὺς δρόμους, καὶ ποὺ τώρα τελευταῖα τὰ ἔχει βάλει μὲ τοὺς ὑπαιθρίους τηλεφωνικοὺς θαλάμους...

ΑΘΗΝΑΙΟΣ

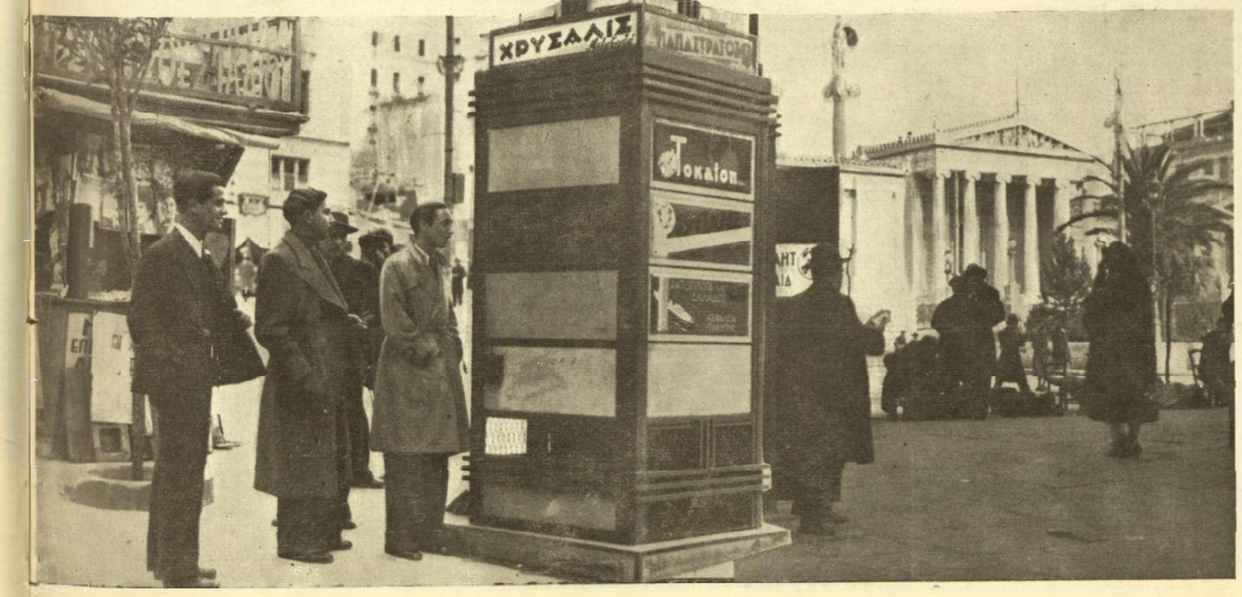

ΟΜΙΛΕΙ Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΤΩΝ ΓΑΣΤΡΙΜΑΡΓΩΝ

Ἐπιτραπέζιοι ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ...

Οἱ πρόγονοί μας, ἀδιάφορο ἂν ἦσαν Γάλλοι ἢ Ρῶσσοι, Ἕλληνες ἢ Ἱσπανοί, ποὺ στὸ ζήτημα τοῦ φαγητοῦ προτιμοῦσαν ἀσφαλῶς τὴν ποσότητα ἀπὸ τὴν ποιότητα, εἶχαν μιὰν ἰδιαίτερη προτίμηση γιὰ τὴν πολυτελῆ καὶ πολύπλοκη κουζίνα, γιὰ τὶς δυσκολόφτιαστες σάλτσες καὶ τὰ παχειὰ φαγητά, τὰ γεμᾶτα ἀρώματα καὶ μπαχαρικά. Ἐκεῖνο, ὅμως, ποὺ τοὺς ξετρέλλαινε κυριολεκτικά, ἦταν τὸ παρουσίασμα τῶν φαγητῶν, ἤ, μ' ἄλλα λόγια, τὸ σερβίρισμά τους. Τὸ καθένα ἀπ' αὐτὰ ἔπρεπε νὰ δείχνῃ καὶ κάτι. Τὰ πουλερικὰ παραδείγματος χάριν σερβίρονταν στὶς πιατέλλες στημένα σὲ σχέδιο μητροπολιτικῆς μίτρας ἢ στέμματος. Τὸ κυνήγι πάλι σὲ σχέδιο παλατιῶν ἢ πύργων. Ὅσο γιὰ τὰ γλυκίσματα, αὐτὰ δὰ ἦταν γιὰ νἆταν. Οἱ διάφοροι τρόποι τοῦ σερβιρίσματός των θὰ μποροῦσαν ἀσφαλῶς νὰ ἀποτελέσουν ἕναν ὁλόκληρο τόμο ἀπὸ τὰ πιὸ ἐξωφρενικὰ σχέδια!..

Σήμερα ὅμως, ἡ ἀκρίβεια τῆς ζωῆς καθὼς καὶ οἱ πάμπολλοι ἄλλοι λόγοι τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς διαιτητικῆς ἐπανέφεραν τὴ μόδα τῆς ἁπλῆς καὶ ἀπέριττης κουζίνας κι' ὁ περισσότερος κόσμος ἔπαυσε νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὶς περιττὲς αὐτὲς πολυτέλειες. Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος ἀδιαφορεῖ γιὰ τὶς «χτυπητὲς» ὀνομασίες τῶν διαφόρων φαγητῶν, καὶ ζητᾶ ἁπλῶς νὰ μὴν τὸν γελοῦν στὴν ποιότητα αὐτῶν ποὺ τρώγει, νὰ μὴ ἀντικαθιστοῦν τὸ βούτυρο μὲ τὰ διάφορα ἀπαίσια λίπη καὶ νὰ μὴ τοῦ δίνουν τὰ ἄνοστα αὐτὰ κοσμοπολιτικὰ φαγητὰ ποὺ τὰ βρίσκει κανένας σὲ ὅλα τὰ ξενοδοχεῖα τοῦ κόσμου, ἀπὸ τὴν Σιγκαπούρτη στὸν Ἅγιο Φραγκίσκο, κι' ἀπὸ τὸ Κάϊρο στὸ Μπουένος-Ἄϋρες.

Ἡ ἐποχὴ καὶ ἡ μόδα τῆς πλούσιας κουζίνας, ποὺ ἀντιτίθεται ἀπολύτως στὴν καλὴ κουζίνα, πέρασε. Τὸ ἴδιο, πέρασε ἐπίσης κι' ἡ μόδα τῆς ἀνόητης ἐκείνης φροντίδας τοῦ πολυτελοῦς κι' ἐξωφρενικοῦ σεοβιρίσματος τῶν φαγητῶν. Ἕνας ὑπέροχος πύργος τοῦ Ἄϊφφελ ἀπὸ χαλβαδόπηττα μᾶς ἀφήνει ἀδιαφόρους κι' ἀγανακτοῦμε σὰν τύχῃ νὰ δοῦμε, στὸ τέλος ἑνὸς δείπνου, δυὸ ὑπηρέτες νὰ φέρνουν—ὅπως συνήθιζαν στὰ παλιὰ χρόνια — ἀντὶ γιὰ ὁποιοδήποτε ἄλλο γλύκισμα, τήν... προτομὴ τοῦ οἰκοδεσπότου, καμωμένη ἀπὸ ζάχαρη!

Ἂν ὅμως οἱ γαστρίμαργοι προτιμοῦν πάνω ἀπ' ὅλα τὴν ἀστικὴ ἢ ἐπαρχιακὴ κουζίνα, τὴν σπιτίσια λιχουδιά, δὲν ἕπεται πὼς ἐπιθυμοῦν κι' ὅλας νὰ μειώσουν τὴν ἀξιοπρέπεια τῆς λατρείας τῶν καλῶν φαγητῶν: ἡ ἀξιοπρέπεια δὲ αὐτὴ ἀπαιτεῖ τὸ τραπέζι ὅπου θὰ παρατεθῇ ἕνα γευστικὸ δεῖπνο νὰ εἶναι καλὰ σερβιρισμένο.

Ἡ γαστριμαργία δὲν τρέφει μόνον αὐτοὺς ποὺ τρῶνε, αὐτοὺς ποὺ φτιάχνουν τὰ φαγητὰ καὶ τοὺς προμηθευτὰς φαγωσίμων, κρασιῶν, λαχανικῶν, ὅλους τοὺς χασάπηδες, τοὺς μπακάληδες, τοὺς μανάβηδες, ὅλους δηλαδὴ αὐτοὺς ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὸ ἐμπόριο τῶν ἐδωδίμων. Ἡ γαστριμαργία ἐπιτρέπει τὴν ὕπαρξη πολλῶν βιομηχανιῶν ποὺ συνδέονται μὲ τὸ τραπέζι, καὶ ποὺ ἡ περισσότερες ἀπ' αὐτὲς εἶναι πραγματικὲς τέχνες: ἡ βιομηχανία τῶν πετσετῶν καὶ τραπεζομανδήλων, τῶν ἀργυρῶν σκευῶν, τῶν πιατικῶν, τῶν ποτηριῶν, τῶν κρυστάλλων, τῆς πορσελάνης, τῶν μαχαιριῶν, τῶν χαλκωμάτων, τῶν καζανιῶν καὶ τόσων ἄλλων πραγμάτων. Μήπως οἱ ἐπιπλοποιοὶ δὲν χρεωστοῦν πολλὰ στοὺς γαστριμάργους γιὰ τοὺς ὁποίους φτιάνουν τὶς ὄμορφες τραπεζαρίες; Καὶ οἱ ἀνθοπῶλαι! Καὶ τριάντα ἄλλα ἐπαγγέλματα ποὺ σχετίζονται ἄμεσα ἢ ἔμμεσα μὲ τὴν θεία τέχνη τῶν καλοφαγάδων;

Ὅπως ἔλεγε κάποιος περίφημος γαστρίμαργος, ἡ γαστριμαργία ἀποτείνεται σὲ ὅλες περίπου τὶς αἰσθήσεις τῶν ἀνθρώπων: ὡραῖο θέαμα, ὡραιότερη ὄσφρησις, θαυμασία γεῦσις, θεσπεσία ἀφή. Μόνη ἡ ἀκοὴ μένει παραπονεμένη σ' αὐτὴ τὴν ἀπαρίθμηση. Γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ λόγο ὑπάρχουν πολλοὶ ἄνθρωποι ποὺ τρελλαίνονται κυριολεκτικῶς νὰ τρῶνε ἀκούοντας μουσική. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ἐγὼ προσωπικῶς διαφωνῶ γιατὶ δὲν πρέπει κανεὶς ταυτοχρόνως νὰ ἐκτελῇ δύο ἱερουργίες: νὰ τρώῃ δηλαδὴ καὶ νὰ ἀπολαμβάνῃ τὴ μουσική!

Ἡ γαστριμαργία λοιπὸν αὐτή, ποὺ ἀποτείνεται σ' ὅλες τὶς ἀνθρώπινες αἰσθήσεις, ἔχει καὶ τὶς ἀπαιτήσεις της. Αὐτὴ πρέπει νὰ καθορίζῃ τὸν τρόπο ποὺ θὰ στρωθῇ ἕνα τραπέζι. Ἡ ἀγάπη μας γιὰ τὴν ἁπλότητα στὴν κουζίνα δὲν ἀποκλείει τὴν ἄνεση, ἀλλὰ καὶ τὴν λεπτὴ καὶ γοητευτικὴ ἐκείνη πολυτέλεια ποὺ ἐδημιούργησε τόσα θαυμάσια πράγματα στὸ πεδίο τῶν διακοσμητικῶν τεχνῶν.

Ἂς ἐξηγηθοῦμε ὅμως σαφέστερα: ἡ ἀληθινὴ γαστριμαργία —ποὺ φυσικὰ δὲν ἔχει καμμιὰ σχέση μὲ τὴν λαιμαργία — ἀπορρίπτει ἀπὸ τοὺς κόλπους της τοὺς ἐξωφρενισμοὺς τῆς μοντέρνας λεπτουργικῆς. Τὸ τραπέζι ποὺ πάνω του πρόκειται νὰ φᾶμε, πρέπει νὰ εἶνε τραπέζι ἀληθινό, κι' ὄχι ἕνας σκαλισμένος ὄγκος χώματος, ὅπως συνηθίζεται τώρα σὲ μερικὰ ὑπερμοντερνίζοντα σπίτια. Οἱ πολυθρόνες πρέπει νὰ εἶναι πολυθρόνες βαθειές, ἀναπαυτικὲς καὶ ὄχι ἀτσάλινα κατασκευάσματα ποὺ ξεθεώνουν κυριολεκτικὰ τὸν ἄνθρωπο, ὅπως συμβαίνει μὲ μένα ποὺ εἶμαι στρογγυλούτσικος, λόγῳ τῆς ἰδιότητός μου ὡς «Πρίγκηπος τῶν γαστριμάργων». Τὰ πιάτα, στὰ ὁποῖα θὰ φᾶμε, πρέπει νὰ εἶναι πιάτα καὶ ὄχι μικροσκοπικὰ πιατάκια τοῦ γλυκοῦ, μὲ διάφορα ἀνόητα ἀνάγλυφα στὸν πάτο τους.

Πάνω σ' αὐτό, ἐπιτρέψτε μου νὰ σᾶς ἀναφέρω κι' ἕνα σχετικὸ ἀνέκδοτο γιὰ τὸν περίφημο Βερνάρδο Παλισύ, τὸν ἐπιστήμονα τοῦ Μεσαιῶνος ποὺ ἔκαψε τὰ ἔπιπλά του γιὰ νὰ κρατήσῃ τὴ φωτιὰ μὲ τὴν ὁποία κατεσκεύασε τὰ πρῶτα σμάλτινα πιάτα τοῦ κόσμου. Ἀκούοντας τὸν πανηγυρικὸ τοῦ Παλισύ, κάποιος χιουμορίστας δὲν κρατήθηκε καὶ φώναξε:

— Μὴ μοῦ μιλᾶτε γι' αὐτὸν τὸν ἠλίθιο ποὺ ἔκαψε ὑπέροχα μεσαιωνικὰ ἔπιπλα ποὺ σήμερα θὰ ἐστοίχιζαν ὁλόκληρη περιουσία, γιὰ νὰ κατασκευάσῃ τὰ σαχλὰ πιάτα του στὰ ὁποῖα κανένας ὡς τώρα δὲν μπόρεσε νὰ φάῃ!

Οἱ χιουμορίσται ἔχουν πάντοτε δίκαιο. Γι' αὐτὸ τὰ πιατικά μας πρέπει νὰ εἶναι πρακτικὰ καὶ εὐκολομεταχείριστα!

Τώρα, τὰ ποτήρια: αὐτὰ πρέπει νὰ ὑπογραμμίζουν τὴν γεύση ἀφ' ἑνός, καὶ τὸ χρῶμα ἀφ' ἑτέρου τῶν κρασιῶν!

Γιὰ τὴν γεύση; Φυσικά, δὲν πρόκειται νὰ σᾶς μάθω τίποτε ὅταν σᾶς πῶ πὼς κάθε κρασὶ χρειάζεται καὶ ἕνα ἰδιαίτερο σχέδιο ποτηριοῦ. Σαμπάνια μέσα σ' ἕνα συνηθισμένο βαρὺ ποτῆρι, ἢ κόκκινο κρασὶ σὲ ποτῆρι σαμπάνιας ἀποτελοῦν πραγματικὰ ἐγκλήματα ἐναντίον τῆς τέχνης τοῦ «καλῶς τρώγειν». Εἶναι ἀπάνω κάτω σὰν ν' ἀκούσῃ κανένας μιὰ τρομερὴ παραφωνία σὲ μιὰν ὑπέροχη συμφωνία τοῦ Μπετόβεν ἢ μιὰ σονάτα τοῦ Σοπέν. Ὕστερα, τὸ καλύτερο κρασὶ τοῦ κόσμου δὲν πίνεται μέσα στὰ μικρὰ ποτηράκια τοῦ λικέρ. Πρέπει τὰ κρασοπότηρα νὰ εἶναι μεγάλα γιὰ νὰ μπορῇ κανεὶς νὰ ἀναπνέῃ τὸ ἄρωμα τοῦ ὑπέροχου αὐτοῦ ὑγροῦ ποὺ «εὐφραίνει ἀνθρώπου καρδίαν»...

Πρὶν πολλὰ χρόνια ὑπῆρχε ἕνα τραγουδάκι ποὺ ἀναρωτιόταν γιατί οἱ ἄνθρωποι πίναν τὸ ἄσχημο κρασὶ σὲ μεγάλα ποτήρια καὶ τὸ νέκταρ σὲ μικρά. Τὸ τραγουδάκι αὐτὸ δὲν εἶναι πιὰ τῆς μόδας, γιατὶ ἔχει ἀπὸ τότε καθιερωθῆ σὲ ὅλο τὸν κόσμο ἡ χρησιμοποίηση γιὰ τὸ κρασὶ μεγάλων ποτηριῶν, ποὺ τὸ σχῆμα τους αὐξάνει καὶ ἐνισχύει τὸ ἄρωμα τοῦ θείου χυμοῦ.

Τὸ χρῶμα; Ἔ, λοιπόν, δὲν πρέπει μὲ κανένα τρόπο τὸ ποτῆρι νὰ κρύβῃ ἢ νὰ ἀλλοιώνῃ τὸ χρῶμα τοῦ κρασιοῦ. Πρέπει τὸ γυαλὶ ἢ τὸ κρύσταλλο νὰ εἶναι τόσο διαφανὲς ποὺ νὰ μὴ κρύβεται τὸ «φουστάνι» τῶν κρασιῶν, τὸ χρυσὸ θαῦμα, ἡ ξανθιὰ θερμότης, ἡ πορφύρα, τὸ ρουμπίνι, τὸ τοπάζι, ὁ ἀμέθυστος, τὰ χίλια μεθυστικὰ χρώματα ποὺ παίρνει τὸ κρασὶ ποὺ ὁ πολὺς κόσμος τὸ ξεχωρίζει μόνο σὲ ἄσπρο καὶ σὲ μαῦρο.

Ἄλλο στοιχεῖο ἀπαραίτητο γιὰ τὴν ὡραία ἐμφάνιση ἑνὸς τραπεζιοῦ: τὰ λουλούδια ποὺ ἀποτελοῦν τὸ λαμπρότερο στόλισμα. Ἕνα λουλουδένιο «σεμὲν ντὲ τάμπλ» ὁλόγυρα στὸ τραπέζι ἀποτελεῖ ἕνα χάρμα γιὰ τὰ μάτια.

Ὄχι ὅμως πολλὰ λουλούδια! Ἡ πιὸ πλούσια ἀνθοδέσμη θὰ μὲ ἐκνευρίσῃ ἐξαιρετικὰ ὅταν θὰ μοῦ κρύψῃ τοὺς γυμνοὺς ὤμους τῆς θελκτικῆς κυρίας ποὺ θὰ κάθεται ἀντίκρυ μου καὶ θ' ἀναγκασθῶ νὰ παραμερίσω τὴν ἴδια αὐτὴ ὑπέροχη ἀνθοδέσμη ἂν μὲ ἐμποδίζῃ ἀπὸ τοῦ νὰ κουβεντιάζω μὲ τὸν πνευματώδη κύριο ποὺ εἶναι ταυτοχρόνως καὶ ἀντικρυνός μου γείτονας.

Τὰ ἀργυρὰ σκεύη τώρα. Ὅπως καὶ γιὰ τὰ ποτήρια καὶ τὰ κρύσταλλα, τὰ ἀσημένια σκεύη δὲν θὰ εἶναι ποτὲ ἀρκετά. Ὅσο περισσότερα, τόσο καλύτερα. Φυσικὰ δὲν κάνω λόγο γιὰ τὴν ἀλλαγὴ σερβιτσιοῦ ὕστερα ἀπὸ κάθε φαγητό. Τὸ πρᾶγμα εἶναι τόσο στοιχειῶδες ποὺ ἀσφαλῶς κανένας δὲ μπορεῖ νὰ τ' ἀγνοῇ. Καὶ ὅπως τὰ κρασιὰ κανονίζουν τὸν ἀριθμὸ καὶ τὸ εἶδος τῶν ποτηριῶν, ἔτσι καὶ τὰ φαγητα καθορίζουν τ' ἀσημικά.

Μὰ ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ ἡ χοησιμοποίηση διαφόρων ἀσημάντων μικροπραγμάτων διασκεδάζουν πολλοὺς συνδαιτημόνας, γιατὶ τοὺς ἐπιτρέπει νὰ ἐπιδεικνύουν τὴν εὐχέρειά τους καὶ τὴν ἀνώτερή τους ἀνατροφή. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο δὲν στεροῦνται χρησιμότητος τὰ διάφορα μικροπράγματα ποὺ ἔχουν ἐφεύρει οἱ τεχνίτες τῶν ἀργυρῶν σκευῶν κι' οἱ ἴδιοι οἱ κοσμηματοπῶλες...

Ὅσον ἀφορᾶ τὰ τραπεζομάνδηλα καὶ τὶς πετσέτες, πρόκειται γιὰ μιὰν ἀπὸ τὶς πολυτέλειες ἐκεῖνες ποὺ συνιστοῦν πραγματικὰ μιὰν οἰκοδέσποινα. Ἐγὼ προσωπικῶς προτιμῶ ἡ πετσέτες καὶ τὰ τραπεζομάνδηλα νὰ εἶναι πλούσια ταυτοχρόνως καὶ ἁπλᾶ. Συχαίνομαι κυριολεκτικῶς τὶς κολλαριστὲς σὲ ὑπερβολικὸ βαθμὸ πετσέτες ποὺ δύσκολα ἀνοίγουν καὶ ὅλο γλυστροῦν ἀπὸ τὰ γόνατα. Οὔτε μὲ τρελλαίνουν τὰ κεντητὰ μὲ ταντέλλες τραπεζομάνδηλα, γιατὶ μπερδεύονται στὰ πόδια τῶν ποτηριῶν καὶ χώνονται ἡ ἄκρες τῶν μαχαιριῶν καὶ τῶν πηρουνιῶν. Ἕνα ὡραῖο κάτασπρο λινὸ τραπεζομάνδηλο εἶναι ὅ,τι χρειάζεται γιὰ ἕνα ἐπίσημο γεῦμα.

Αὐτοὶ εἶναι οἱ λίγοι, μὰ βασικοὶ κανόνες γιὰ τὸ στρώσιμο ἑνὸς τραπεζιοῦ, ποὺ οὔτε ὑπερπολυτελὲς καὶ ἀνόητο στὴν ἐπιδεικτικότητά του νὰ εἶναι, μὰ οὔτε καὶ ἀνάξιο τῆς μεγάλης αὐτῆς ἱερουργίας ποὺ πρόκειται νὰ συντελεσθῇ, τῆς ἱερουργίας τοῦ «καλῶς τρώγειν».

Τώρα μποροῦμε νὰ ποῦμε καὶ μερικὲς λέξεις γιὰ μιὰ καινούργια μόδα ποὺ ἔκανε τὴν ἐμφάνισή της καὶ ἡ ὁποία κατέκτησε ἤδη τὶς πιὸ ἀριστοκρατικὲς τραπεζαρίες. Πρόκειται γιὰ τὴν μόδα ποὺ καταργεῖ τὸ τραπεζομάνδηλο, τὸ ὁποῖο ἀντικατεστάθηκε ἀπὸ ὡραιότατα πετσετάκια στρωμένα μπροστὰ στὸν κάθε συνδαιτημόνα ἔτσι ποὺ τὸ φόντο τοῦ τραπεζιοῦ, γυαλιστερὸ μὲ διάφορα μοτίβα νὰ ξεχωρίζῃ ἀνάμεσα στὰ πετσετάκια. Ἡ μόδα αὐτὴ ἀποτελεῖ ἀληθινὸ χάρμα γιὰ τὰ μάτια, εἶναι ὅμως τόσο λίγο πρακτική! Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ ἀποτελεῖ τὸ ἀπαραίτητο στοιχεῖο γιὰ τὴν ἐπιτυχία ἑνὸς τραπεζιοῦ, εἶναι «κάτι» ποὺ δὲν πουλιέται στὰ καταστήματα: εἶναι τὸ κέφι! Σπεύδω ὅμως νὰ σημειώσω πὼς μὲ τὴν λέξη «κέφι» δὲν ἐννοῶ τὶς ἀγριοφωνάρες καὶ τὰ πρόστυχα ἀστεῖα, τὰ πειράγματα καὶ τὸν ἀνόητο ἐνθουσιασμό, ὅλες αὐτὲς τὶς πρωτόγονες ἐκδηλώσεις ποὺ βασιλεύουν στοὺς λαϊκοὺς γάμους.

Κέφι γιὰ μένα σημαίνει ἡ εὐχάριστη αἴσθηση ποὺ προκαλεῖ μιὰ συντροφιὰ καλοανατεθραμμένων ἀνθρώπων, ἐν συνδυασμῷ μὲ εὔγευστα φαγητὰ καὶ ὡραῖα κρασιά. Ἔτσι ἐννοούμενον τὸ κέφι ἀποτελεῖ—πιστέψτε με—ἕνα ἀπὸ τὰ ἐλάχιστα ἀγαθὰ τοῦ ἀνθρώπου στὸν μάταιο τοῦτο κόσμο...

CURNONSKY
Πρίγκηψ τῶν Γαστριμάργων

Copyright περιοδικοῦ «ΑΘΗΝΑΙ».

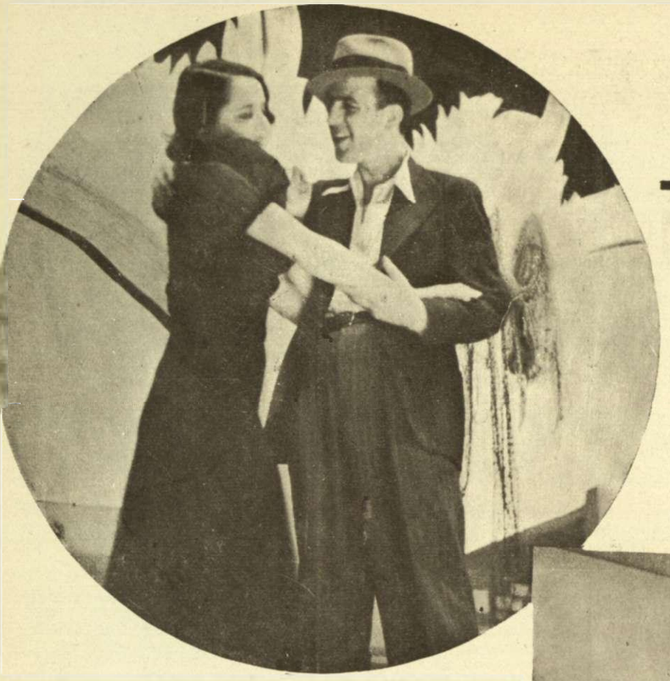

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Τὸν περασμένο μῆνα τὸ θέατρο πρόζας μᾶς παρουσίασε τέσσερα καινούρια ἔργα: τὸ «Μοντέλο», τὸ «Χαϊδεμένο», τὸ «Δὲν σὲ γνωρίζω πιὰ» καὶ τέλος τὸν «Ἰβὰν τὸν Τρομερό». Τὰ δύο πρῶτα ἀνεβάστηκαν ἀπὸ τὸ θίασο Ἀργυροπούλου, τὸ τρίτο ἀπὸ τὸ θίασο τῆς Ἀλίκης-Λογοθετίδη-Μουσούρη καὶ τὸ τελευταῖο ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ θέατρο. Ὁ θίασος Ἀργυροπούλου εἶχε μιὰ ἀξιοσημείωτη ἐπιτυχία μὲ τὸν «Χαϊδεμένο μου», καθὼς καὶ ὁ θίασος Ἀλίκης-Λογοθετίδη-Μουσούρη μὲ τὸ «Δὲν σὲ γνωρίζω πιά». Ἀλλὰ ὁ «Ἰβὰν ὁ Τρομερός» τοῦ Ἀλέξη Τολστόϊ, μολονότι ἀπασχόλησε πολλὲς δυνάμεις τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου, ἐπροκάλεσε ἀρκετὲς ἀντιρρήσεις καὶ ἱκανοποίησε μόνο ὅσους θέλουν νὰ παρακολουθοῦν μ' ἐπιείκια τὶς προσπάθειες τῆς ἐθνικῆς μας σκηνῆς στὴν κρίσιμη περίοδο ποὺ περνάει.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Ἰβὰν τοῦ Τρομεροῦ» δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι κατέχει ξεχωριστὴ θέσι στὴ ρωσσικὴ λογοτεχνία τοῦ περασμένου αἰῶνος. Δὲν ἔδωσε, βέβαια, ἔργα ποὺ νὰ μποροῦν νὰ ὑποστοῦν ὁποιονδήποτε ἔλεγχο ἔξω ἀπὸ τὸν τόπο τους κι' ἀπὸ τὴν ἐποχή τους. Κι' ἂν συγκριθῇ μὲ ἄλλους συγχρόνους του, ποὺ καλλιέργησαν τὴν ποίησι ἢ τὸ μυθιστόρημα, θὰ περάσῃ στὴ δεύτερη καὶ στὴν τρίτη σειρὰ τῶν συγγραφέων τοῦ καιροῦ του. Ὁ Ντοστογιέφσκυ, π.χ. κι' ὁ Τουργκένιεφ, ποὺ γεννήθηκαν ὁ ἕνας τέσσερα κι' ὁ ἄλλος δύο χρόνια ἔπειτα ἀπὸ τὸν Ἀλέξη Τολστόϊ, ἄφησαν σελίδες ποὺ τὶς σέβεται κ' ἡ Σοβιετικὴ Ρωσσία ἀκόμα, δηλαδὴ ἕνας κόσμος μ' ἐντελῶς ἄλλα ἰδανικὰ καὶ διαφορετικὲς ἀντιλήψεις γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴν τέχνη. Ὡστόσο ὁ κόμης Ἀλέξης Τολστόϊ ἔκαμε κάτι ἄλλο ποὺ εἶχε ἰδιαίτερη σημασία στὴν ἐποχή του: ἔγραψε μιὰ δραματικὴ τριλογία, ὅταν τὸ ρωσσικὸ θέατρο δὲν εἶχε νὰ ἐπιδείξῃ παρὰ ἐλάχιστα ἀξιόλογα θεατρικὰ ἔργα. Τὸ πρῶτο μέρος τῆς τριλογίας αὐτῆς εἶνε ὁ «Θάνατος τοῦ Ἰβὰν τοῦ Τρομεροῦ», δηλαδὴ τὸ δρᾶμα ποὺ ἀνέβασε τὸ Ἐθνικὸ θέατρο μὲ λίγο συντομώτερο τίτλο. Κι' ἀκολουθοῦν ὁ «Τσάρος Φεοντὼρ» κι' ὁ «Μπόρις Γκοντουνόβ». Τρία ἔργα, ποὺ ἔχουν πάρει τὸ θέμα τους ἀπὸ τὴν περίοδο τῆς βασιλείας τοῦ Ἰβὰν τοῦ Τρομεροῦ κι' ἀπὸ τὸ 1866, ποὺ πρωτοπαίχτηκαν,—ὁ «Θάνατος τοῦ Ἰβάν», ὅπως μᾶς πληροφορεῖ τὸ πρόγραμμα τοῦ Ἐθνικοῦ θεάτρου, παίχθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὶς 12 Ἰανουαρίου 1866, — δὲν ἔλειψαν ποτὲ ἀπὸ τὸ ρεπερτόριο τῶν ρωσσικῶν θεάτρων. Ἔγραψε ὁ Ἀλέξης Τολστόϊ καὶ στίχους, ποὺ ἔκαμαν ἐντύπωσι, κι' ἕνα μυθιστόρημα, ποὺ δὲν ἐπέρασε ἀπαρατήρητο. Ἀλλὰ καὶ τὸ μυθιστόρημα καὶ οἱ στίχοι λησμονήθηκαν. Κι' ὅ,τι μένει ἀπὸ τὸ ἔργο του εἶναι αὐτὴ ἡ τριλογία.

Ἡ βασιλεία τοῦ Ἰβὰν τοῦ Τρομεροῦ (1530-1584), τοῦ πρώτου Τσάρου τῆς Ρωσσίας, εἶναι μία περίοδος γεμάτη μεγάλα γεγονότα καὶ δραματικὲς συγκρούσεις. Ὁ δυνατὸς αὐτὸς μονάρχης ἦταν ἕνας τολμηρὸς μεταρρυθμιστὴς κ' ἕνας ἱκανὸς ἄνθρωπος, ποὺ ἔβλεπε πολὺ μακρυά, πέρα ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς ἀπέραντης Ρωσσίας, καὶ ἤξερε νὰ ὀργανώνῃ τὶς διασκορπισμένες δυνάμεις, νὰ φέρνῃ τὴ χώρα του σ' ἐπαφὴ μὲ ἄλλους τόπους γιὰ νὰ ἔχῃ κέρδη κάθε εἴδους καὶ νὰ τὴν ἀσφαλίζῃ ἀπὸ ὅλους τοὺς κινδύνους, ἐσωτερικοὺς κ' ἐξωτερικούς. Ἦταν ὅμως καὶ τόσο σκληρὸς ποὺ ἔφτασε νὰ σκοτώσῃ μὲ τὰ χέρια του ἕναν ἀπὸ τοὺς γυιούς του. Δὲν ἐσταματοῦσε μπροστὰ σὲ κανένα ἐμπόδιο, ἀλλὰ εἶχε καὶ φοβερὲς τύψεις. Ἔπεφτε σχεδὸν γονατιστὸς στοὺς ὑπηκόους του ποὺ εἶχε βλάψει κ' ἐνῶ ζητοῦσε συγχώρεσι, δὲν τοὺς ἐπέτρεπε νἄχουν γνώμη γιὰ τίποτα, οὔτε γιὰ τὶς πράξεις ποὺ προκαλοῦσαν τὴ μετάνοιά του. Εἶχε στὴν ψυχή του φῶς καὶ σκοτάδι. Κι' ἀπάνω στὶς ζωηρὲς αὐτὲς ἀντιθέσεις, ὁ Ἀλέξης Τολστόϊ, θέλησε νὰ στηρίξῃ τὸ δρᾶμα του. Παρουσίασε ἀρκετὰ καλὰ τὸ ἥρωά του καὶ μᾶς τὸν ἔδειξε ἀπὸ τὶς διάφορες πλευρές του, στὶς ὧρες ποὺ ξέσπαγε ἡ ὑπεροψία του, στὶς στιγμὲς ποὺ βυθιζόταν σὲ ἀπόγνωσι, στὶς σκηνὲς ποὺ ἔδειχνε τὴν ἀδάμαστη θέλησί του. Εἴδαμε στὶς δέκα εἰκόνες τοῦ «Ἰβὰν τοῦ Τρομεροῦ» ἕνα δυνατὸ μυαλό, μιὰ ἀποφασιστικὴ σκέψι, ἕνα θηρίο. Καὶ προπάντων δικαιολογήσαμε μερικὰ πράγματα ποὺ φαίνονται κάπως ἀνεξήγητα, ἂν ὄχι ἀπίθανα, στὶς σελίδες τῆς ἱστορίας. Αὐτὸ φυσικά, εἶναι κάτι. Δὲν παρακολουθήσαμε ὅμως παρὰ τὶς ἐκδηλώσεις ἑνὸς μόνου ἀνθρώπου. Ὅλα τ' ἄλλα, ὅ,τι γινόταν γύρω του καὶ ὅ,τι τὸν πλαισίωνε, ἔλειπε. Καὶ ἡ ἔλλειψι αὐτὴ ἦταν αἰσθητὴ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος τοῦ δράματος.

Ἀλλὰ δὲν ἦταν ἁπλῶς αἰσθητή: Ἐμπόδιζε ὅλη τὴν προσπάθεια τοῦ συγγραφέως νὰ δώσῃ τὸ ἀποτέλεσμα ποὺ ἐπεδίωκε. Ἕνα πλῆθος ὁλόκληρο ζοῦσε γύρω στὸν Ἰβάν, ἐπίστευε σ' αὐτὸν ἢ ἀγανακτοῦσε μὲ τὶς σκληρότητές του, ἔκανε συνωμοσίες ἢ γινόταν ἀσπίδα στὶς ὕπουλες ἐπιθέσεις τῶν ἐχθρῶν του. Ὅλη ἡ Ρωσσία ἦταν ἐκεῖ. Καὶ ὅμως πιὸ ἔρημος ἄνθρωπος σὲ δραματικὸ ἔργο δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ ἄλλος ἀπὸ τὸν Ἰβάν. Ὁ Ἀλέξης Τολστόϊ ἐστάθηκε μπροστά του καὶ ξέχασε ὅλους τοὺς ἄλλους, ἀκόμα καὶ τὸν Γκοντουνόβ, τὸν ἄνθρωπο ποὺ εἶχε κερδίσει τὴν ἐκτίμησι τοῦ Τσάρου καὶ τολμοῦσε νὰ τοῦ λέῃ τὴ γνώμη του. Εἶπαν ὅτι ὁ «Ἰβὰν ὁ Τρομερός» δὲν εἶναι παρὰ ἕνας δραματικὸς μονόλογος. Δὲν ἔχουν ἄδικο. Αὐτὸς εἶναι διαρκῶς στὴ σκηνή, αὐτὸς ἀπασχολεῖ τὴν ὅρασι, τὴν ἀκοή, τὴ σκέψι τοῦ θεατοῦ, αὐτὸς γεμίζει ὅλες σχεδὸν τὶς σκηνὲς τοῦ ἔργου, ἀπὸ τὶς πιὸ σημαντικὲς ὥς τὶς πιὸ ἀσήμαντες. Κ' ἐνῶ μποροῦσε νὰ τὸ γεμίζῃ μόνο, τὸ κατακλύζει. Ἔτσι, γίνεται κουραστικός, καταθλιπτικός. Καί, τὸ χειρότερο, δὲν κατορθώνει νὰ σταθῇ σὲ μιὰ βάσι, στὴ βάσι ποὺ δημιουργοῦν τὰ δεύ ερα. Τὰ τρίτα πρόσωπα. Ἐδῶ λείπουν ὅλα. Ἔχουν ἐξαφανισθῇ. Παρουσιάζονται κάπου-κάπου, λένε λίγες λέξεις καὶ ἢ ἐξαφανίζονται ἢ μένουν βωβά. Ὅταν ὑπάρχῃ ὁ Ἰβὰν δὲν ὑπάρχει κανένας ἄλλος. Ὁ Ἀλέξης Τολστόϊ προσεπάθησε νὰ δώσῃ ἕνα ἱστορικὸ πρόσωπο καὶ δὲν ἔδωσε δραματικὸ ἔργο. Εἶναι τὸ μεγάλο λάθος του. Φυσικά, πρέπει νὰ ἐπιμείνῃς στὸ ἱστορικὸ πρόσωπο ποὺ σ'ἐνδιαφέρει καὶ νὰ τὸ φωτίσῃς ἀπὸ παντοῦ. Ὅσο ὅμως ἀγνοεῖς τὸ περιβάλλον του, τόσο τὸ κάνεις αἰνιγματικό, ἀπίθανο. Καὶ τὸ περιβάλλον τοῦ Ἰβὰν τοῦ Τρομεροῦ δὲν ἦταν ἀσήμαντο. Οἱ ἄνθρωποι, οἱ ἰδέες, οἱ συνήθειες ποὺ τὸ ἀποτελοῦσαν ἦταν ἕνας κόσμος καὶ μιὰ ἐποχή. Κι'ἔπρεπε νὰ δοῦμε ὅλ' αὐτὰ ζωντανεμένα, χρωματισμένα, παρουσιασμένα στὸ κατάλληλο φῶς. Τότε θὰ βλέπαμε καὶ καλύτερα τὸν Ἰβάν, θὰ τὸν αἰσθανόμεθα περισσότερο. Τότε ὅμως θὰ συνέβαινε καὶ κάτι ἄλλο: θὰ δικαιολογούσαμε τὴ διδασκαλία του στὸ Ἐθνικὸ θέατρο. Ἂς μὴν ἰσχυρισθοῦν οἱ ὑπεύθυνοι ὅτι ὁ «Ἰβὰν ὁ Τρομερὸς» εἶχε ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία στὸ ρωσσικὸ θέατρο. Οἱ ἐθνικὲς σκηνὲς δὲν παρουσιάζουν «ἐπιτυχίες», ποὺ ὀφείλονται σὲ ποικίλλους λόγους, ἄσχετους συχνότατα μὲ τὴν πραγματικὴ θεατρικὴ τέχνη, ἀλλὰ ἔργα μὲ πλούσιο περιεχόμενο, ποὺ ἔχει τὴν ἀξία του σὲ ὅλα τὰ γεωγραφικὰ πλάτη.

Ἡ κωμωδία τοῦ Μπενεντέττι, ποὺ ἔδωσε ὁ θίασος Ἀλίκης-Λογοθετίδη-Μουσούρη ἔπειτα ἀπὸ τὸ «Μπουρίνι», εἶναι ἕνα χαριτωμένο θεατρικὸ κομμάτι. Μὲ τὴν πραγματικῶς πρωτότυπη ὑπόθεσί του καὶ τὴν τεχνικὴ ἀνάπτυξί της διασκεδάζει ἀρκετὰ τὸν θεατή του. Ἡ Λουΐζα Μαλπιέρι (Ἀλίκη) βρίσκεται ξαφνικὰ ἐμπρὸς σὲ κάτι ἀπροσδόκητο: ὁ ἄντρας της (Κ. Μουσούρης) ἔχει στὴν ἀγκαλιά του τὴν ὡραία δακτυλογράφο του καὶ τὴν γεμίζει φιλιά. Ἡ συνέχεια ὅμως εἶναι ἀκόμα πιὸ ἀπροσδόκητη: ἡ Λουΐζα, ἀντὶ νὰ ἀγανακτήσῃ, νὰ βάλῃ τὶς φωνές, νὰ δημιουργήσῃ σκάνδαλα, ὅπως ὅλες οἱ γυναῖκες, ὅταν βρίσκονται σὲ μιὰ τέτοια στιγμή, κάνει κάτι ἄλλο, ἐντελῶς πρωτότυπο. Προσποιεῖται ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει πιὰ τὸν ἔνοχο καὶ θεωρεῖ γιὰ ἄντρα της τὸν νευρολόγο (Β. Λογοθετίδη) ποὺ ἔχει ἔλθει νὰ τὴν ἐξετάσῃ κατόπιν προσκλήσεως τοῦ συζύγου της, ὁ ὁποῖος πιστεύει ὅτι ἡ γυναίκα του ἔπαθε ξαφνικὰ μερικὴν ἀμνησία, ἐφ' ὅσον ὅλους τοὺς ἄλλους τοὺς ἀναγνωρίζει πλὴν αὐτοῦ. Ἀκολουθοῦν ἀρκετὰ χαριτωμένα ἐπεισόδια, ποὺ δείχνουν ὅλη τὴν ἐφευρετικότητα τῆς γυναίκας. Τὸ παιχνίδι δὲν κρατάει πολύ, περίπου ἕνα εἰκοσιτετράωρο, κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ὁποίου ὁ σύζυγος, μὴ ὑποψιαζόμενος τίποτα ἀπὸ τὴ φάρσα ποὺ παίζεται εἰς βάρος του, ἀρχίζει νὰ ζηλεύῃ τὴ γυναίκα του ἡ ὁποία δείχνεται ἀρκετὰ ἐρωτικὴ πρὸς τὸν ἰατρόν, ποὺ βρίσκεται σὲ ἀρκετὰ δύσκολη θέσι, διότι κι' αὐτὸς ἄρχισε νὰ βρίσκῃ τὴ γυναίκα τοῦ πελάτου του ἀρκετὰ συμπαθητικὴ καὶ χαριτωμένη. Ἀλλά, ὅπως ἀναφέραμε προηγουμένως, τὸ παιχνίδι αὐτὸ δὲν διαρκεῖ πολύ. Ὅταν πιὰ ἔχει τελειώσει, ὁ σύζυγος ἔχει πάρει ἕνα καλὸ μάθημα... Τὸ «Δὲν σὲ γνωρίζω πιὰ» δὲν εἶναι, βέβαια, ἔργο μὲ μεγάλες ἀξιώσεις. Τὸ προτιμῶ ὅμως ἀπὸ πολλὲς ἀνάλογες γαλλικὲς «κομεντί». Ἔχει, ὅπως ἐσημείωσα καὶ παραπάνω, μιὰ πρωτότυπη ὑπόθεσι καὶ εἶναι ἐξυπνα γραμμένο

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

Ἄνω καὶ στὸ μέσον: Δύο σκηνὲς ἀπὸ τὴν ἡθογραφία τοῦ κ. Δημ. Μπόγρη τὸ «Μπουρίνι». Κάτω: Ἀπὸ τὴν κωμωδία τοῦ «Μπενεντέττι «Δὲν σὲ γνωρίζω πιά». Ἔναντι, ἄνω καὶ κάτω: Δυὸ χαρακτηριστικὲς σκηνὲς ἀπὸ τὸν «Ἰβὰν τὸν Τρομερὸ» ποὺ παίζεται στὸ «Ἐθνικὸ Θέατρο».

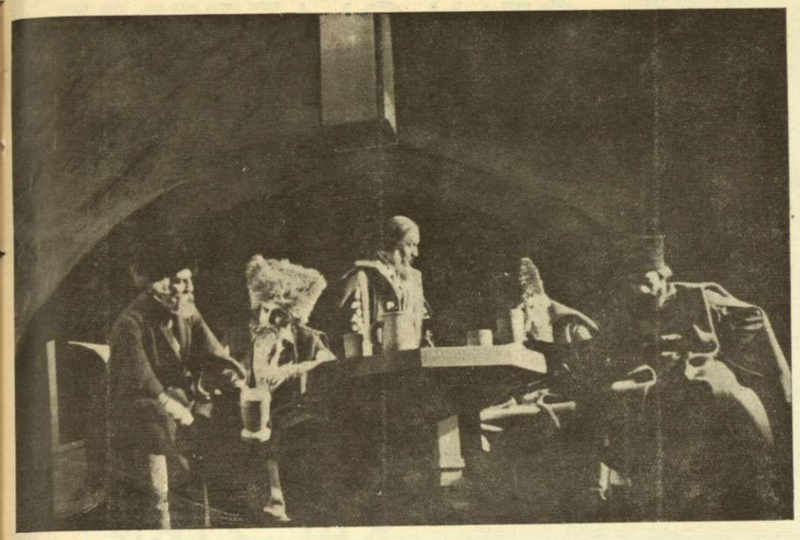

ΟΤΑΝ ΟΙ ΑΣΤΕΡΕΣ ΓΥΡΙΖΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΤΑΙΝΙΑ

Τὸ πέρασμα ἀπὸ τὴν πρωτεύουσαν εἴκοσι δύο καλλιτεχνῶν τοῦ κινηματογράφου, ποὺ μεταξύ τους συγκαταλέγονται καὶ οἱ ἀγαπημένοι «στάρ» τῶν Ἀθηναίων Ἰβὰν Πέτροβιτς, Γιαρμίλα Νοβότνα, Γκέρνια Μάουρους καὶ Φρῆντες Σοῦστερ, ἦταν φυσικὸ νὰ προκαλέσῃ γενικὴ ἀναστάτωσι σ' ὅλο τὸ θηλυκόκοσμο καὶ σὲ ὅλους τοὺς νεαροὺς λεοντιδεῖς, ποὺ βρῆκαν τὴν εὐκαιρία νὰ ἐκφράσουν γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ τὸν ἐνθουσιασμὸ καὶ τὴν ἀγάπη τους πρὸς τοὺς πρωταγωνιστὰς τῆς ὀθόνης. Καὶ τὴν ἔκφρασι αὐτή, τόσο τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὅσο καὶ τῆς ἀγάπης, θὰ τὴν θυμοῦνται ἀσφαλῶς καὶ γιὰ πολὺ καιρὸ οἱ «ἀστέρες» ποὺ πέρασαν ἀπ' τὴ πόλι μας καὶ πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλους ἡ «μοιραία» Μάουρους, ποὺ ἂν πιστέψῃ κανεὶς στὸ κουτσομπολιο, ἀπεκόμισε ὡς ἐνθύμιον τῆς διαμονῆς της, μιὰ δυνατὴ τσιμπιὰ στοὺς γλυτούς, πράγμα ποὺ τὴν ἔκανε νὰ ποιῇ φοβερὰ ἀρκετὲς ἡμέρες καὶ νὰ ὑποβληθῇ σ' ἕνα εἰδικὸ «μασσάζ» τοῦ πονεμένου μέρους.

Μὰ κι' ὁ καϋμένος ὁ Πέτροβιτς δὲν ὑστέρησε ἀπὸ παρόμοιες τέτοιες ἐκδηλώσεις. Ὑπέστη κι' αὐτὸς ἀρκετὰ μαρτύρια, ἴσως-ἴσως τὰ περισσότερα ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους συναδέλφους του. Κι' ἀσφαλῶς, ἂν τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα δὲν ἔσπευδον νὰ σχηματίσουν κλοιὸ γύρω του, ἡ θαυμαστριές του, θᾶσαν ἱκανὲς νὰ τὸν ξεσχίσουν πρὶν ἀκόμη ἀποβιβασθῆ στὴν «πλάτ-φόρμ» τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ. Ἡ σωτηρία του συνετελέσθη μόνο ὅταν κατώρθωσε νὰ μπῆ μέσα στὸ ξενοδοχεῖο τῆς «Μεγάλης Βρεττανίας» καὶ νὰ κρυφτῆ μέσα στὸ δωμάτιό του...

Ὡστόσο, γιὰ νάμαστε καὶ δίκαιοι δὲν ἦταν καὶ τόσο ἀδικαιολόγητος ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ γυναικόκοσμου γιὰ τὸν Πέτροβιτς. Ὑψηλός, καστανός, μὲ μεγάλα μαῦρα μάτια, ἀκριβῶς ὅπως στὴν ὀθόνη, ξεχώριζε ἀνάμεσα σ' ὅλους τοὺς ἄλλους συναδέλφους του. Εἶναι ὁ «τύπος» τοῦ γοητευτικοῦ Σλαύου. Κοντά του, μαζεμένη σὰν φοβισμένη γατούλα, ἡ γυναίκα, του, ἡ ὡραία Φρῆντες Σοῦστερ, ἡ ἂν προτιμᾶτε τὸ «ἀηδόνι» τῆς Βιέννης, μιὰ χαριτωμένη, κατάξανθη, μὲ ὡραῖα γαλάζια μάτια, λεπτὴ γυναικούλα. Πλάϊ της ἡ Γιαρμίλα Νοβότνα, ποὺ τὴν συνωδεύει ὁ ἄνδρας της, ὁ βαρῶνος φὸν Ντόσομπεκ, μεγαλοκτηματίας καὶ ἑκατομμυριοῦχος, εἶναι ὁ ἀντιπροσωπευτικώτερος «τύπος» Τσέχας. Ὑψηλή, λεπτή, μὲ ἁδρὰ χαρακτηριστικά. στριφογυρίζει νευρικὰ καὶ σκορπᾶ γύρω της ἀδιάκοπα χαμόγελα.

Ἡ Νοβότνα—ὅπως μᾶς εἶπε ἡ ἰδία—ἔκανε γιὰ πρώτη φορὰ τὴν γνωριμία τῶν ἐκτυφλωτικῶν προβολέων σὲ ἡλικία 17 μόλις ἐτῶν στὴν Πράγα. Ἐγύρισε τὴν «Βαρκαρόλα», ὕστερα τὸν «Πτωχὸ τραγουδιστὴ» καὶ ἔπειτα ἑκατοντάδες ἄλλες ταινίες. Τὸ τελευταῖο της φίλμ, ποὺ τὸ γύρισμά του τελείωσε λίγες ἡμέρες πρὶν μᾶς ἔρθει ἐδῶ, εἶναι τὸ «Τελευταῖο βάλς» τοῦ Ὀσκὰρ Στράους, κι' ἔχει γιὰ πατερναίρ της τὸν τενόρο Οὐέλσμαν.

Ὁ Ἰβὰν Πέτροβιτς ἐγκατέλειψε κι' αὐτὸς τὴ γενέτειρά του, τὸ Νοβισὰτ τῆς Γιουγκοσλαυΐας, σὲ πολὺ μικρὴ ἡλικία. Μὰ ὁ Πέτροβιτς δὲν ἐγκατέλειψε τὴν πατρίδα του γιὰ νὰ ἐμφανισθῆ στὴν ὀθόνη, μὰ γιὰ νὰ παρακολουθήσῃ μαθήματα στὸ Πολυτεχνεῖο τῆς Βιέννης. Ἕνα τυχαῖο ἀτύχημα, τὸν ἔφερε ὑστερότερα σ' ἕνα κινηματογραφικὸ «στούντιο» καὶ κεῖ γύρισε τὴν πρώτη του ταινία ποὺ τὸν ἀνέδειξε καὶ τοῦ χάρισε τὴ σημερινή του φήμη. Τὴ γυναίκα του τὴ γνώρισε σὰν γύρισαν μαζὶ τὸ φίλμ «Βικτωρία καὶ Οὐσσάρος». Στὸ διάστημα δὲ ποὺ κράτησε τὸ γύρισμα τῆς ταινίας ἀνεπτύχθη καὶ τὸ ἐρωτικό τους αἴσθημα, ποὺ κατέληξε ὑστερότερα σὲ γάμο.

Ἡ ἄφιξις στὴν Ἀθήνα τῶν εἴκοσι δύο αὐτῶν καλλιτεχνῶν, εἶχε τοῦτο τὸ ἐξαιρετικὸ γιὰ τοὺς φίλους τῆς ὀθόνης: ὅτι οἱ «στὰρ» δὲν ἔφθασαν ἴσαμε δῶ μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ἐμφανισθοῦν στοὺς φίλους των, μὰ γιὰ νὰ γυρίσουν κάτω ἀπὸ τὸν ἀττικὸ οὐρανὸ διάφορες σκηνὲς ἑνὸς νέου φίλμ, «Ὁ Κοζᾶκος καὶ τὸ Ἀηδόνι». Ἡ ὑπόθεσι τοῦ ἔργου στρέφεται γύρω ἀπὸ τὸν ἔρωτα ἑνὸς Κοζάκου (Ἰβὰν Πέτροβιτς) πρὸς τὴν γυναίκα του (Γιαρμίλα Νοβότνα) μὲ τὴν ὁποία βρίσκεται ἀπὸ καιρὸ σὲ διάστασι, λόγῳ τῶν ὑπόπτων ἐπιχειρήσεων στὶς ὁποῖες αὐτὸς εἶναι ἀναμεμειγμένος. Ἡ Νοβότνα—καλλιτέχνις—ἔρχεται στὴν Ἀθήνα, γιὰ νὰ δώσῃ μιὰ σειρὰ ρεσιτάλ. Ἡ πρώτη ἐπαφή της μὲ τὸ κοινὸ τῆς πόλεώς μας εἶναι μιὰ ἀληθινὴ ἀποθέωσις τοῦ ταλέντου της. Οἱ θαυμαστές της ἀγωνίζονται νὰ τὴν πλησιάσουν. Ἀνάμεσα σ' ὅλους αὐτούς, ξεχωρίζει ἕνας: εἶναι ἕνας πλούσιος Ἀμερικάνος, ἐρασιτέχνης ζωγράφος, ποὺ, ταξιδεύοντας χάριν ἀναψυχῆς, βρίσκεται κι' αὐτὸς στὴν Ἀθήνα. Σ' αὐτὸν σταματᾶνε τὰ βλέμματα τῆς Νοβότνας, ἡ καλλίτερα τῆς Βέρας Στρασίνσκας (εἶναι τὸ ὄνομα τῆς ἡρωΐδος τῆς ταινίας). Ἀλλὰ στὴν Ἀθήνα ἔχει φθάσει καὶ ὁ σύζυγος ὁ ὁποῖος εἶνε μέχρι τρέλλας ἐρωτευμένος μέ τὴ γυναίκα του καὶ προσπαθεῖ νὰ τὴν κάνῃ νὰ γυρίσῃ πάλι κοντά του.

Τὸ πρῶτο βράδυ τῆς γνωριμίας των ὁ Ἀμερικάνος τρώει μαζὶ μὲ τὴ Βέρα, σ' ἕνα κοσμικὸ κέντρο, καὶ κεῖ καθὼς χορεύουν, ἐκεῖνος τῆς ἐξομολογεῖται τὸν ἔρωτά του κι' ἐκείνη τὸν ἀφήνει νὰ πιστέψῃ πὼς κι' αὐτὴ τὸν ἀγαπᾶ. Ἔτσι, σὰν ἀργὰ πιὰ τὰ ἡμερώματα χωρίζονται, ἡ Βέρα τοῦ ὑπόσχεται πὼς τὴν ἄλλη ἡμέρα θὰ πᾶνε μαζὶ στὴν Ἀκρόπολι, καὶ κεῖ θὰ σταθῆ νὰ ποζάρῃ γιὰ ἕνα πορταῖτο. Πράγματι τὴν ἄλλη ἡμέρα, μιὰ πολυτελεστάτη λιμουζίνα τοὺς μεταφέρει στὴν Ἀκρόπολι. Ἀνεβαίνουν σιγὰ-σιγὰ θαυμάζοντες κάθε τί νέο ποὺ βλέπουν. Προχωροῦν πρὸς στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ Παρθενῶνος καὶ ἐκεῖ... ἐκεῖ ἀρχίζει τὸ γύρισμα...

Τὸ ἀνατολικὸ μέρος τοῦ Παρθενῶνος, μὲ τὰ χρυσωμένα ἀπὸ τὶς ἀχτίδες τοῦ ἥλιου μάρμαρα, εἶχε μεταβληθῆ σὲ πραγματικὸ στούντιο. Μηχανὲς λήψεως, μπατταρίες, ἀντανακλαστικοὶ καθρέπτες, βαλίτσες, βαλιτσοῦλες, κιβώτια, ὅλα ἀνάκατα καὶ σκορπισμένα. Ὁ διευθυντὴς λήψεως δίδει τὶς τελευταῖες ὁδηγίες. Κάθε ἕνας ἀπὸ τοὺς ἠθοποιοὺς ἔχει «παραδοθῆ» στὰ ἔμπειρα χέρια τῶν «μακιγιάρ». Ἡ Νοβότνα φορᾶ ἕνα ταγιὲρ μπλὲ μὲ μιὰ μπλουζίτσα φανταιζί καὶ μιὰ βαρύτιμη γούνινη κάπα. Στὸ πρόσωπό της εἶχε ἐπιστρωθῆ ἕνα παχὺ στρῶμα μιᾶς πάστας ρόζ, στὰ βλέφαρά της, ἔχουν προστεθῆ ὑπερμεγέθεις βλεφαρίδες. Ὁ ζωγράφος φορᾶ ἕνα κοστοῦμι γκόλφ μπέζ, ἕνα μπερὲ ὁμοιόχρωμο καὶ μιὰ πίπα συμπληρώνει τὴν ὅλη του ἐμφάνισι.

— Alles back! —ὅλοι πίσω—

— Achtung! —προσοχή!—

Καὶ τὸ γύρισμα τῆς σκηνῆς ἀρχίζει.

Ἡ Νοβότνα ἀκουμπισμένη πάνω σ' ἕνα κιονόκρανο ποζάρει στὸν ζωγράφο, ποὺ τὴν κοιτάζει μὲ βλέμματα θαυμασμοῦ. Τῆς προτείνει νὰ τὴν πάρῃ μαζύ του μὲ τὴν θαλαμηγό του ποὺ βρίσκεται ἀγκυροβολημένη στὸ λιμάνι τοῦ Πειραιῶς. Ἐκείνη δέχεται...

— Ende!.. —τέλος—

Γιὰ τὸ γύρισμα τῆς μικρῆς αὐτῆς σκηνῆς, ἐχρειάσθηκαν δέκα ὁλόκληρες ὧρες, ποὺ στὸ διάστημά τους πάρθηκαν δεκαπέντε ὅμοιες σκηνές. Ἀπ' ὅλες αὐτὲς θὰ ἐκλεγῆ ἡ καλλίτερη κι' αὐτὴ θὰ πρσστεθῆ τελικῶς στὴ ταινία.

Τὸ τέλος τῆς ταινίας ἔγυρίσθηκε στὸν Πειραιᾶ. Τὸ τέλος δὲ αὐτὸ συνοψίζεται στὰ ἑξῆς: γιὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὸ «Ἀηδόνι» του νὰ φύγῃ μὲ τὸν Ἀμερικάνο ζωγράφο, ὁ Κοζᾶκος προκαλεῖ ἕνα τυχαῖο αὐτοκινητιστικὸ δυστύχημα, ἡ Νοβότνα τραυματίζεται ἐλαφρῶς, κι' ἔτσι δὲν προλαμβάνει νὰ φύγῃ μὲ τὸ γιὼτ τοῦ ζωγράφου.

Ἔτσι τελειώνει τὸ φίλμ!

Κι' ἔτσι—στὴν πραγματικότητα τὴ φορὰ αὐτὴ — δυὸ ἡμέρες ἀργότερα, οἱ εἴκοσι δύο καλλιτέχνες τῆς ὀθόνης, ἐγκατέλειψαν τὴν πρωτεύουσαν, μὲ τὶς καλλίτερες τῶν ἐντυπώσεων, ὅπως γράφουν στὶς εὐχαριστήριες ἐπιστολές των, ποὺ ἔστειλαν σ' ὅλους ὅσους τοὺς παρέσχαν εὐκολίες γιὰ τὴν ἐκτέλεσι τῆς ἐργασίας των.

Καὶ τώρα ὅλος ἐκεῖνος ὁ κόσμος τῶν θαυμαστῶν των, περιμένει μ' ἀγωνία νὰ δῆ τοὺς «ἀγαπημένους» του, στὴν ὀθόνη πιὰ τὴ φορὰ αὐτή, καὶ νὰ τοὺς χειροκροτήσῃ στὴ καινούρια τους ἐμφάνισι στὸ φίλμ αὐτό, ποὺ λίγο πολύ, θεωροῦν «κάτι» δικό τους!.,

Λ. ΠΕΤΡΟΜΑΝΙΑΤΗΣ

Ἄνω: Ἡ Γιασμίλα Νοβότνα ποζάρουσα, εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ Παρθενῶνος, εἰς τὸν Ἀμερικανὸν ζωγράφον.

Εἰς τὸ μέσον: Ὁ Ἰβὰν Πέτροβιτς μετὰ τῆς συζύγου του Φρῆντες Σοῦστερ ἔχοντες εἰς τὸ μέσον τὴν Γιαρμίλα Νοβότνα.

Κάτω: Ἕνα στιγμιότυπον ἀπὸ τὴν ἄφιξιν τῶν καλλιτεχνῶν εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμόν.

Ἔναντι, ἄνω καὶ κάτω: Δύο στιγμιότυπα ἀπὸ τὰς προπαρασκευὰς διὰ τὸ «γύρισμα».

ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ζωγραφικῆς

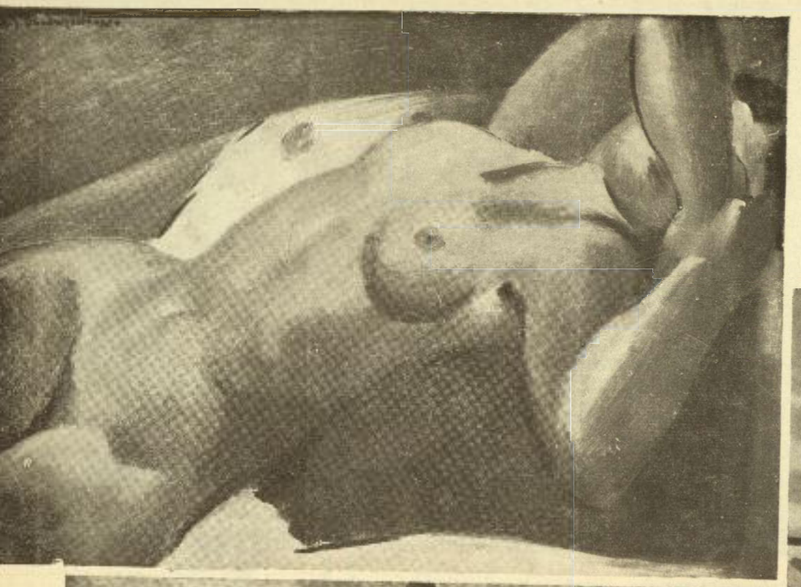

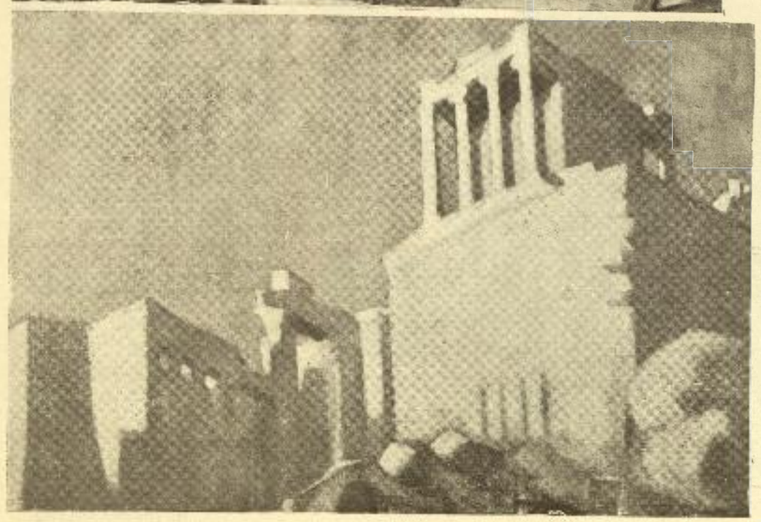

Ἡ καλλιτεχνικὴ ζωὴ τοῦ τόπου μας, τοὺς τελευταίους μῆνες, ἐσημείωσεν ἀξιόλογη κίνησι, σὲ ὅλες τὶς πλευρές της μὲ σημαντικὴ ἐπιτυχία, ὀφειλομένη στὸ ζῆλο καὶ τὶς προσπάθειες, ἀτομικὲς καὶ ὁμαδικές, τῶν καλλιτεχνῶν μας. Ἐκτὸς τῆς μουσικῆς, ποὺ εἶχε καὶ ἀρκετὲς ἐκπλήξεις μὲ τὴ μετάκλησι ξένων καλλιτεχνῶν στὴν Ἀθήνα, κατὰ δεύτερο λόγο ἡ ζωγραφικὴ μᾶς παρουσίασε ἀρκετὰ ἀξιοπρόσεχτα ἔργα καὶ οἱ ζωγράφοι, μὲ τὶς ἐπιτυχημένες τους ἐκθέσεις, ἔδωσαν μιὰ σχετικὴ ὤθησι στὴ ζωὴ τοῦ τόπου, ἱκανοποιήσαντες, ἐν μέρει, καὶ τοὺς πλέον αὐστηροὺς καὶ μεμψίμοιρους λάτρες τοῦ ὡραίου.

Στὸ σημερινό μας τεῦχος, ἀντὶ ἄλλης ἐρεύνης γύρω ἀπὸ τὰ καλλιτεχνικὰ γεγονότα, ἀρκούμεθα νὰ παραθέσουμε μερικά, ἀπὸ τὰ πιὸ ἐπιτυχῆ ἔργα ζωγραφικῆς ποὺ ἐκόσμησαν τὶς ἐφετεινὲς ἐκθέσεις, πλεῖστα τῶν ὁποίων ἐπωλήθησαν, παρὰ τὴν οἰκονομικὴ κρίσι, σὲ πολὺ καλὲς τιμές, καὶ τὰ ὁποῖα δείχνουν εὐγλωττότερα τόσο τὴν καλλιτεχνικὴ κίνησι ὅσο καὶ τὴν πρόοδο τῆς τέχνης.

Ἀπὸ τὴν πληθώρα τῶν ἐκθέσεων καὶ τῶν ἐκθεμάτων, μπορεῖ κανεὶς νὰ εἰκάσῃ ὅτι οἱ ζωγράφοι μας δὲν ἀδρανοῦν ἀλλὰ ἐργάζονται μὲ ζῆλο προσπαθοῦντες νὰ παρουσιάσουν κάτι τὸ τέλειο ποὺ θὰ δοξάσῃ κι' αὐτοὺς τοὺς ἴδιους καὶ τὸν τόπο μας στὸ ἐξωτερικό.

Οὕτω, ἀπὸ τὰ ἐκτεθέντα ἔργα, ξεχωρίζουν ἀρκετά. Παραθέτομεν κατὰ σειρὰν σήμερον ἕνα ὡραῖο ἔργο «Γυμνὸ» τοῦ κ. Ἀγ. Θεοδωροπούλου ἀπὸ τὴν τελευταῖα ἔκθεσί του, δύο ἔργα τοῦ κ. Ἰ. Δήμα μὲ τίτλο «Συνθέσεις» καὶ «Ἄπτερος Νίκη» καὶ τοῦ κ. Μὼρ «Δαφνί».

Ἐπίσης ἀρκετὰ ἐπιτυχὴς καὶ ἐπικερδὴς συνάμα ὑπῆρξε καὶ ἡ ἔκθεσις τῆς κ. Φλωρᾶ-Καραβία, δεῖγμα τῆς ὁποίας εἶναι τὰ δημοσιευόμενα «Τσιγγάνα» καὶ ὁ «Νεῖλος». Χαρακτηριστικὴ καὶ ἐνδιαφέρουσα ἦτο καὶ ἡ ἔκθεσις τοῦ κ. Ἀπ. Γεραλῆ, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα μὲ τὸν ξεχωριστὸ δικό τους χρωματισμὸ ἱκανοποιοῦν τὸν θεατὴ καὶ προσθέτουν ἕνα λιθάρι στὸ βωμὸ τῆς τέχνης. Ἀπὸ τὰ πλέον ἐπιτυχῆ του ἔργα παραθέτομεν τὸ «Μαγκάλι» καὶ τὸ «Γυναίκα στὸ κάθισμα». Ἀλλὰ καὶ ἡ ἔκθεσις τοῦ κ. Ἀθηναίου δὲν ὑστέρησεν οὔτε σὲ ποιότητα οὔτε καὶ ποσότητα—ἂν καὶ ἡ τέχνη δὲν κρίνεται ἀπὸ τὴν ποσότητα— διὰ τὰ ἔργα τοῦ ὁποίου πλεῖστοι ἐκ τῶν τεχνοκριτῶν ἐξεφράσθησαν εὐμενῶς. Μιὰ ἀπὸ τὶς καλλίτερές του εἰκόνες εἶναι καὶ ἡ δημοσιευομένη «Ἀπόβραδο». Καὶ τέλος ἡ εἰκὼν «Τουταγχαμὼν» τῆς δεσποινίδος Α. Παπᾶ, τῆς ὁποίας ἡ ἔκθεσις ἐξακολουθεῖ ἀκόμη εἰς τὴν αἴθουσαν Στρατηγοπούλου. Ὁ πίναξ αὐτὸς εἶχεν ἐκτεθῆ εἰς τὴν Διεθνῆ Ἔκθεσιν τῆς Βενετίας καὶ ἀντιπροσώπευσε, εἰς τὴν ὡς ἄνωθι ἀναφερθεῖσαν Διεθνῆ Ἔκθεσι, μαζὶ μὲ ἄλλα ἔργα καλλιτεχνῶν μας, τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην.

Μὲ τὸ σημερινό μας σημείωμα καὶ τὰ δημοσιευόμενα ἔργα, πιστεύουμε ὅτι δίδουμε μιὰ σχετικὴ εἰκόνα τῆς σημειωθείσης μέχρι σήμερον καλλιτεχνικῆς κινήσεως τοῦ τόπου μας, ποὺ ἂν κρίνει κανεὶς καὶ ἀπὸ τὰ ἀναγγελθέντα ἤδη διὰ τοὺς προσεχεῖς μῆνες «βερνισάζ», πρόκειται ἀσφαλῶς νὰ συγκεντρώσῃ ἕνα ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον...

* *

ΕΛΛΑΣ

21 Δεκεμβρίου.—Νέαι δυναμιτιστικαί ἀπόπειραι ἐν Πειραιεῖ διά τήν ὑπόθεσιν τῆς ἀποπείρας 6 Ἰουνίου. Νυκτεριναί ἀνακρίσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου διά τήν αὐτήν ὑπόθεσιν. Σύλληψις ὑπό τουρκικῶν ἀκταιωρῶν δύο ἑλληνικῶν ἀλιευτικῶν πλησίον τῆς Σμύρνης.

22 Δεκεμβρίου.—Ἀναβολή τῆς δίκης διά τήν ἀπόπειραν τῆς 6 Ἰουνίου λόγῳ τῆς μή προσελεύσεως πολλῶν ἐκ τῶν ἐνόρκων. Ὑποβολή ἐρωτήματος διά τήν ἀντικατάστασιν τοῦ εἰσαγγελέως Ἐφετῶν Ἀθηνῶν κ. Ρηγανάκου.

23 Δεκεμβρίου.—Ἔναρξις τῶν Βαλκανικῶν ποδοσφαιρικῶν ἀγώνων διά τῆς νίκης τῆς Ἑλληνικῆς ἐθνικῆς ὁμάδος κατά τῆς Γιουγκοσλαυικῆς μέ τέρματα 2-1. Ἑορτασμός τῆς 50ετηρίδος τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ».

24 Δεκεμβρίου.—Ἀνακάλυψις ἀποπείρας ἐναντίον τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν κ. Γ. Κονδύλη.

25 Δεκεμβρίου.—Νίκη τῆς Σερβικῆς ἐθνικῆς ὁμάδος ἔναντι τῆς Βουλγαρικῆς διά τερμάτων 4-3 διά τό Βαλκανικόν κύπελλον.

26 Δεκεμβρίου.—Εἰσβολή Βουλγάρων Κομιτατζήδων εἰς τό ἑλληνικόν ἔδαφος. Θάνατος τοῦ Μητροπολίτου Λαρίσσης Σεβ. Ἀρσενίου.

27 Δεκεμβρίου.—Παραίτησις τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας κ. Τζών Θεοτόκη. Ἀνάληψις τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας παρά τοῦ γερουσιαστοῦ κ. Δεκάζου καί τοῦ Ὑφυπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας παρά τοῦ βουλευτοῦ Μεσολογγίου κ. Τρικούπη. Ἀπονομή τῶν βραβείων τῆς Ἀκαδημίας. Ἰσοπαλία τῶν Ἑλλήνων ποδοσφαιριστῶν μέ τούς Ρουμάνους διά τερμάτων 2-2.

28 Δεκεμβρίου.—Ὁρκωμοσία τῶν νέων ὑπουργῶν. Ἀνακάλυψις παλαιοχριστιανικῶν ἐρειπίων εἰς τό Διμηνιό τῆς Κορίνθου.

29 Δεκεμβρίου.—Ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου περί μεταθέσεως τοῦ εἰσαγγελέως Ἐφετῶν Ἀθηνῶν κ. Ρηγανάκου εἰς Κέρκυραν. Εἰσαγγελεύς Ἐφετῶν εἰς Ἀθήνας τοποθετεῖται ὁ τέως ἀρχηγός τῆς ἀστυνομίας Πόλεων κ. Γαρέζος.

30 Δεκεμβρίου.—Νίκη τῆς Ρουμανίας κατά τῆς Βουλγαρίας διά τερμάτων 3-2. Σοβαρά ἐπεισόδια μεταξύ τῶν ποδοσφαιριστῶν. Ἀπόφασις περί διορισμοῦ τοῦ ὑποστρατήγου κ. Κωνσταντίνου ὡς ἀρχηγοῦ τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων.

31 Δεκεμβρίου.—Ὑπογραφή τοῦ διατάγματος περί μεταθέσεως τοῦ κ. Ρηγανάκου εἰς Κέρκυραν.

1 Ἰανουαρίου 1935.—Ἡ Γιουγκοσλαυΐα ἀνακηρύσσεται νικήτρια τοῦ Βαλκανικοῦ κυπέλλου 1934, νικήσασα τήν Ρουμανίαν μέ 4-0. Ἡ Βουλγαρική ὁμάς νικᾷ τήν Ἑλληνικήν μέ 2-1.

2 Ἰανουαρίου.—Ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τοῦ Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου τῆς Βαλκανικῆς Συνεννοήσεως. Διαψεύδονται ῥητῶς αἱ φῆμαι περί διχοτομήσεως τοῦ χαρτονομίσματος.

3 Ἰανουαρίου.—Ἀγγέλλεται ἡ ἔναρξις νέων διωγμῶν τῶν Ἑλλήνων τῆς Δωδεκανήσου ἐκ μέρους τῶν Ἰταλικῶν ἀρχῶν.

5 Ἰανουαρίου.—Ἄφιξις εἰς Ἀθήνας ἀπελαθέντων Δωδεκανησίων. Βαρύς χειμών ἐνσκήπτει καθ' ἅπασαν τήν χώραν.

6 Ἰανουαρίου.—Διαψεύδονται αἱ φῆμαι περί συνεργασίας τῆς Κυβερνήσεως μετά τινων κομμάτων τῆς ἀντιπολιτεύσεως.

7 Ἰανουαρίου.—Ἀνησυχίαι διά τήν τύχην τοῦ ἀτμοπλοίου «Ἑλένη Ἐμπειρίκου» τό ὁποῖον κατέπλευσε τέλος εἰς Βόλον μετά θαλασσοταραχήν.

8 Ἰανουαρίου.—Διακοπή τῶν συγκοινωνιῶν λόγῳ τῆς ἐπικρατούσης κακοκαιρίας. Ἀπόφασις περί ἀμέσου ἐγκαταστάσεως ἀσυρμάτου ἐπί τῶν ἀκτοπλοϊκῶν πλοίων λόγῳ τῶν θαλασσίων ἀτυχημάτων. Θάνατος τοῦ γνωστοῦ ποιητοῦ καί ἰατροῦ Ἀποστόλου Μαμμέλη.

9 Ἰανουαρίου.—Νέαι συνομιλίαι διά τήν συνεννόησιν τοῦ πολιτικοῦ κόσμου τῆς χώρας. Καταρτισμός τῆς κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς διά τήν γνωμοδοτικήν ἐξουσιοδότησιν. Ἀνακάλυψις ἀρχαίου ἀγάλματος πλησίον τῆς Κορίνθου.

10 Ἰανουαρίου.—Ἡ διεξαγωγή τῆς δίκης διά τήν ἀπόπειραν τῆς 6 Ἰουνίου ὁρίζεται διά τήν 21 Φεβρουαρίου. Πτῶσις στρατιωτικοῦ ἀεροπλάνου εἰς Λυκόβρυσιν καί θάνατος τοῦ ἐπιβαίνοντος ἀεροπόρου Κιουρτσῆ.

11 Ἰανουαρίου.—Συλλαλητήριον διαμαρτυρίας διά τάς ἰταλικάς διώξεις τῶν Δωδεκανησίων. Μεγάλαι καταστροφαί ἐκ βροχῶν εἰς τήν Πελοπόννησον. Ἐκλογή τοῦ κ. Ἀγαλλοπούλου ὡς γενικοῦ διευθυντοῦ τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων.

12 Ἰανουαρίου.—Ἀναχώρησις τοῦ κ. Μαξίμου εἰς Γενεύην ὅπως προεδρεύσῃ τοῦ συμβουλίου τῶν ὑπουργῶν τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Βαλκανικῆς Συνεννοήσεως.

13 Ἰανουαρίου.—Συλλαλητήριον εἰς Πάτρας διά τάς ἀνθελληνικάς πιέσεις τῶν Ἰταλῶν ἐν Δωδεκανήσῳ.

14 Ἰανουαρίου.—Εἰσβολή Βουλγάρων στρατιωτῶν εἰς τό ἑλληνικόν ἔδαφος καί φόνος ὑπ' αὐτῶν δύο ποιμένων. Ἔναρξις ἐνώπιον τοῦ Κακουργιοδικείου Πειραιῶς τῆς δίκης τῆς «βιτριολίστριας» Κούλας Ράμου.

16 Ἰανουαρίου.—Σύσκεψις τῶν πολιτικῶν ἀρχηγῶν, ὑπό τήν προεδρίαν τοῦ κ. Βοζίκη, διά τό ζήτημα τοῦ ἐξωτερικοῦ χρέους. Ἀνάληψις τῆς ἀρχηγίας τῆς ἀστυνομίας Πόλεων ὑπό τοῦ ὑποστρατήγου κ. Κωνσταντίνου.

17 Ἰανουαρίου.—Καταδίκη τῆς «βιτριολίστριας» Ράμου εἰς 5ετῆ φυλάκισιν.

18 Ἰανουαρίου.—Ἐπανάληψις τῆς συσκέψεως τῶν πολιτικῶν ἀρχηγῶν διά τό ζήτημα τῆς στρατιωτικῆς ἐνισχύσεως τῆς χώρας. Παραπομπή τοῦ ζητήματος τῆς ἑλληνικῆς ἐν Ἀλβανίᾳ μειονότητος εἰς τό Διεθνές Δικαστήριον τῆς Χάγης.

19 Ἰανουαρίου.—Αἱ γερουσιαστικαί ἐκλογαί ὁρίζονται διά τήν 24 Ἀπριλίου. Ἐκτόπισις τοῦ Δαμασκηνοπούλου καί Πορφυρογένη εἰς τάς νήσους ἐπί κομμουνιστικῇ προπαγάνδᾳ. Ἔναρξις τῶν αὐτοκινητιστικῶν ἀγώνων τοῦ «Ράλλεϋ-Μόντε-Κάρλο».

20 Ἰανουαρίου.—Συνεννοήσεις Κυβερνήσεως καί ἀντιπολιτεύσεως διά τάς γερουσιαστικάς ἐκλογάς.

ΑΓΓΛΙΑ

26 Δεκεμβρίου.—Ἀλλεπάλληλοι στάσεις κρατουμένων εἰς τάς ἀγγλικάς φυλακάς.

29 Δεκεμβρίου.—Τερματισμός τῆς Ναυτικῆς Προδιασκέψεως διά τῆς καταγγελίας ὑπό τῆς Ἰαπωνίας τῆς συνθήκης τῆς Οὐασιγκτῶνος.

9 Ἰανουαρίου 1935.—Ἐπάνοδος τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων κ. Λόϋδ Τζώρτζ εἰς τήν πολιτικήν.

11 Ἰανουαρίου.—Ἀπόφασις ὅπως ἡ ἀγγλική ἀντιπροσωπεία εἰς τό Συμβούλιον τῆς ΚΤΕ εἰσηγηθῇ ἰσοτιμίαν τῆς Γερμανίας εἰς τό ζήτημα τῶν ἐξοπλισμῶν.

12 Ἰανουαρίου.—Ὁ ἀγγλικός τύπος ἀγγέλλει ὅτι ἡ Κυβέρνησις τοῦ Λονδίνου θά ζητήσῃ τήν ἀναθεώρησιν τῶν στρατ. ὅρων τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν.

13 Ἰανουαρίου.—Φῆμαι περί ἀποχωρήσεως τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Ἐργατικῶν κ. Λάνσμπερυ.

13 Ἰανουαρίου.—Τό δημοψήφισμα τοῦ Σάαρ διεξάγεται ὑπό τήν ἀνωτέραν ἐποπτείαν τοῦ διοικητοῦ τῆς περιφερείας Ἄγγλου ἀντιπροσώπου κ. Κνόξ.

17 Ἰανουαρίου.—Ἔναρξις τῆς συνεργασίας τοῦ Λόρδου Σνόουντεν μετά τοῦ κ. Λόϋδ Τζώρτζ διά τήν διαμόρφωσιν νέας πολιτικῆς.

ΑΛΒΑΝΙΑ

24 Δεκεμβρίου.—Ἐξάπλωσις τῆς ὑπό τόν ὑπασπιστήν τοῦ βασιλέως Ζώγου Μπαϊρακτάρη Μουχαρέμ ἐπαναστάσεως.

24 Δεκεμβρίου.—Ἀπόλυσις πολλῶν ἐκ τῶν συλληφθέντων Βορειοηπειρωτῶν.

29 Δεκεμβρίου.—Ἐπανάληψις τῶν πιέσεων ἐναντίον τῶν Βορειοηπειρωτῶν.

31 Δεκεμβρίου.—Φῆμαι περί συλλήψεως τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Ἐπαναστατῶν Μουχαρέμ Μπαϊρακτάρη.

2 Ἰανουαρίου.—Φῆμαι δυναμιτιστικῆς ἀποπείρας ἐναντίον τοῦ βασιλέως Ζώγου.

7 Ἰανουαρίου.—Ἀναχώρησις τοῦ διαδόχου εἰς τό ἐξωτερικόν. Διαφυγή τοῦ βασιλέως Ζώγου ἀπό τά Τίρανα εἰς Δυρράχιον.

14 Ἰανουαρίου.—Συζήτησις παρά τοῦ Συμβουλίου τῆς ΚΤΕ τῆς προσφυγῆς τῶν Βορειοηπειρωτῶν.

19 Ἰανουαρίου.—Νέοι διωγμοί ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων Βορειοηπειρωτῶν.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

28 Δεκεμβρίου.—Τό μυστήριον διά τήν ἀπαγωγήν τοῦ Ἕλληνος ἐμπόρου Ἰατρίδου πυκνοῦται ὁλοέν.

4 Ἰανουαρίου 1935.—Σοβαραί δηλώσεις τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Γκεωργκίεφ ἐν σχέσει πρός τήν βουλγαρογιουγκοσλαυϊκήν προσέγγισιν.

20 Ἰανουαρίου.—Δυσαρέσκεια ἐκ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς ΚΤΕ διά τά δημοσιονομικά προβλήματα τῆς χώρας.

ΓΑΛΛΙΑ

23 Δεκεμβρίου.—Ἀγγέλλεται ἡ ἀντικατάστασις τοῦ ἀρχιστρατήγου στρατηγοῦ Βεϋγκάν διά τοῦ στρατηγοῦ Γκαμελέν.

4 Ἰανουαρίου 1935.—Ἀναχώρησις τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν διά Ρώμην.

5 Ἰανουαρίου.—Καταδίκη τοῦ τέως Γάλλου πρωθυπουργοῦ κ. Φρανσουά Μαρσάλ ὡς ἐνεχομένου εἰς παλαιόν χρηματιστηριακόν σκάνδαλον.

10 Ἰανουαρίου.—Ἐνίσχυσις τῶν γαλλικῶν συνόρων πρός τό Σάαρ.

12 Ἰανουαρίου.—Πορεία πείνης Γάλλων ἀνέργων πρός τούς Παρισίους.

15 Ἰανουαρίου.—Ἀθρόα εἴσοδος προσφύγων τοῦ Σάαρ εἰς τό γαλλικόν ἔδαφος.

18 Ἰανουαρίου.—Νέα φάσις τῆς ὑποθέσεως Σταβίσκυ διά τῆς ἀνακαλύψεως συγχαρητηρίων τηλεγραφημάτων πρός διαφόρους πολιτικούς.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

28 Δεκεμβρίου.—Διάφοροι φῆμαι περί νέων αἱματηρῶν γεγονότων ἐν Γερμανίᾳ καί χιλιάδων συλλήψεων.

6 Ἰανουαρίου 1935.—Τεράστιαι διαδηλώσεις εἰς Σααρμπρούκεν ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἐπικειμένου δημοψηφίσματος.

7 Ἰανουαρίου.—Βαρυσήμαντος λόγος τοῦ Χίτλερ, ἐκδηλοῦντος φιλειρηνικάς διαθέσεις. Ἔναρξις εἰς Σάαρ τοῦ δημοψηφίσματος διά τούς δημοσίους ὑπαλλήλους.

8 Ἰανουαρίου.—Ἐντατική προπαγάνδα διά τό ἐπικείμενον δημοψήφισμα.

10 Ἰανουαρίου.—Ἄρνησις τῆς Γερμανίας ὅπως συμμετάσχῃ τοῦ Συμβουλίου τῆς ΚΤΕ διά τό ζήτημα τοῦ Σάαρ.

11 Ἰανουαρίου.—Λῆψις αὐστηρῶν μέτρων τάξεως πρός ἀποφυγήν ἐπεισοδίων.

13 Ἰανουαρίου.—Διεξαγωγή καθ' ὅλην τήν ἡμέραν δημοψηφίσματος εἰς τήν περιφέρειαν τοῦ Σάαρ ἐπί τῶν ἐρωτημάτων: τήν ἕνωσιν μετά τῆς Γερμανίας, τήν ἕνωσιν μετά τῆς Γαλλίας ἤ τήν διατήρησιν τοῦ κρατοῦντος καθεστῶτος.

14 Ἰανουαρίου.—Καθ' ὅλην τήν ἡμέραν ἐσυνεχίσθη ἡ διαλογή τῶν ψήφων τοῦ δημοψηφίσματος τοῦ Σάαρ.

15 Ἰανουαρίου.—Ἀνακοίνωσις τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ δημοψηφίσματος, καταλήξαντος εἰς θριαμβευτικήν νίκην τῆς Γερμανίας, ἥτις συνεκέντρωσε τά 90.8 % τῶν ψήφων. Πανηγυρισμός τῆς νίκης καθ' ἅπασαν τήν Γερμανίαν. Διαρροή τῶν χωριατικῶν τοῦ Σάαρ εἰς Γαλλίαν. Βαρυσήμαντος λόγος τοῦ Χίτλερ.

18 Ἰανουαρίου.—Κατάσχεσις ὑπό τῶν Χιτλερικῶν τῆς οἰκίας καί τῆς περιουσίας τοῦ περιωνύμου καθηγητοῦ Ἀλβέρτου Ἀϊνστάιν.

20 Ἰανουαρίου.—Ἔναρξις διώξεων ἐναντίον τῶν ἀντιχιτλερικῶν τοῦ Σάαρ.

ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΥΪΑ

21 Δεκεμβρίου.—Σχηματισμός Κυβερνήσεως ὑπό τόν τέως ὑπουργόν τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Γέφτιτς.

23 Δεκεμβρίου.—Ἀμνηστεύσεις τοῦ Κροάτου ἡγέτου Μάτσεκ.

7 Ἰανουαρίου 1935.—Ἀμνηστεύσεις πολλῶν πολιτικῶν καταδίκων, ἐν οἷς τοῦ κ. Γιοβάνοβιτς, ἀρχηγοῦ τοῦ Σλοβενικοῦ κόμματος.

9 Ἰανουαρίου.—Συνάντησις ἐν Βελιγραδίῳ τῶν κ.κ. Γέφτιτς καί Τεβφήκ Ἀράς.

16 Ἰανουαρίου.—Συνομιλίαι τῶν κ.κ. Γέφτιτς, Μπένες καί Τιτουλέσκο ἐπί τῶν γαλλοϊταλικῶν συμφωνιῶν τῆς Ρώμης.

ΕΛΒΕΤΙΑ

21 Δεκεμβρίου.—Ἐκλογή τοῦ Τούρκου ἀντιπροσώπου κ. Ρουσδῆ Ἀράς ὡς προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῆς ΚΤΕ.

11 Ἰανουαρίου 1935.—Σύνοδος τοῦ Συμβουλίου τῆς ΚΤΕ διά τό ζήτημα τοῦ Σάαρ.

14 Ἰανουαρίου.—Συζήτησις ἐπί τῆς προσφυγῆς τῶν Βορειοηπειρωτῶν ἐναντίον τῆς Ἀλβανίας. Ὁριστικός τερματισμός τῶν ἐργασιῶν τῆς Μικτῆς Ἑλληνοτουρκικῆς ἐπιτροπῆς διά τά ζητήματα τῶν ἀνταλλαξίμων.

15 Ἰανουαρίου.—Σύσκεψις τῆς Τριμελοῦς ἐπιτροπῆς διά τό Σάαρ ἐπί τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ δημοψηφίσματος.

16 Ἰανουαρίου.—Αἰφνιδιαστική ἀναβολή τῆς συνεδριάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς ΚΤΕ διά τό ζήτημα τοῦ Σάαρ.

17 Ἰανουαρίου.—Ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου τῆς ΚΤΕ περί προσαρτήσεως τοῦ Σάαρ εἰς τήν Γερμανίαν. Σπουδαιόταται συνομιλίαι Μαξίμου-Τεβφήκ Ἀράς διά τάς συμφωνίας τῆς Ρώμης.

20 Ἰανουαρίου.—Ἔκδοσις ἐν Γενεύῃ ἀνακοινωθέντος τοῦ Συμβουλίου τῆς Βαλκανικῆς Συνεννοήσεως διά τό ζήτημα τῶν συμφωνιῶν τῆς Ρώμης.

ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ

4 Ἰανουαρίου 1935.—Ἀνακάλυψις συνωμοσίας κατά τοῦ Προέδρου Ρούζβελτ.

8 Ἰανουαρίου.—Ἔναρξις τῆς δίκης διά τήν ἀπαγωγήν τοῦ βρέφους Λίντμπεργκ.

16 Ἰανουαρίου.—Ἡ ἀεροπόρος Ἀμαλία Ἔρχαρτ ἐξετέλεσε πτῆσιν ἄνευ σταθμοῦ ἐκ Χονολουλοῦ εἰς Καλιφορνίαν.

ΙΑΠΩΝΙΑ

29 Δεκεμβρίου.—Καταγγελία εἰς Λονδῖνον τῆς συνθήκης τῆς Οὐασιγκτῶνος διά τούς ναυτικούς ἐξοπλισμούς.

ΙΣΠΑΝΙΑ

28 Δεκεμβρίου.—Ἀπελευθέρωσις τοῦ τέως πρωθυπουργοῦ κ. Ἀθάνα, κρατουμένου διά τήν ἐπανάστασιν Καταλωνίας.

ΙΤΑΛΙΑ

5 Ἰανουαρίου 1935.—Ἄφιξις εἰς Ρώμην τοῦ Γάλλου ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Λαβάλ καί ἔναρξις τῶν συνομιλιῶν μετά τοῦ κ. Μουσολίνι διά τήν γαλλοϊταλικήν προσέγγισιν.

6 Ἰανουαρίου.—Ἐπετεύχθη πλήρης συμφωνία μεταξύ τῶν κ.κ. Λαβάλ καί Μουσολίνι ἐπί ὅλων τῶν ἀποικιακῶν ζητημάτων καί ἐπί τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Αὐστρίας.

7 Ἰανουαρίου.—Ὑποδοχή τοῦ κ. Λαβάλ ὑπό τοῦ Πάπα Πίου τοῦ ΙΑ' εἰς τό Βατικανόν. Ἀναχώρησις τοῦ κ. Λαβάλ διά Παρισίους.

18 Ἰανουαρίου.—Ἐξοπλισμοί τῆς Ἰταλίας στρεφόμενοι ἐναντίον τῆς Ἀβησσυνίας.

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

28 Δεκεμβρίου.—Ὀγκώδης διαδήλωσις ἐν Βουκουρεστίῳ ἐναντίον τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν συνθηκῶν εἰρήνης.

ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΡΩΣΣΙΑ

21 Δεκεμβρίου.—Σύλληψις τῶν τέως κομμουνιστῶν ἡγετῶν Ζηνόβιεφ καί Καμένεφ ἐπί συμμετοχῇ εἰς τήν δολοφονίαν τοῦ Κύρωφ.

22 Δεκεμβρίου.—Ἵδρυσις τῆς νέας Σοβιετικῆς δημοκρατίας τῶν Μορτβόνων.

28 Δεκεμβρίου.—Καταδίκη εἰς θάνατον τοῦ δολοφόνου τοῦ Κύρωφ Νικολάϊεφ καί δώδεκα συνενόχων του, καί ἄμεσος ἐκτέλεσίς των.

29 Δεκεμβρίου.—Καθιέρωσις νέων χαρτονομισμάτων.

15 Ἰανουαρίου 1935.—Ἐκτόπισις τῶν Ζηνόβιεφ καί Καμένεφ εἰς Σιβηρίαν.

16 Ἰανουαρίου.—Ἔναρξις τῆς δίκης ἐναντίον τῶν Ζηνόβιεφ καί Καμένεφ. Ταυτόχρονος ἔναρξις τοῦ Συνεδρίου τῶν Σοβιέτ.

17 Ἰανουαρίου.—Καταδίκη εἰς Λένινγκραντ τοῦ Ζηνόβιεφ εἰς δεκαετῆ φυλάκισιν καί τοῦ Καμένεφ εἰς πενταετῆ.

ΤΟΥΡΚΙΑ

21 Δεκεμβρίου.—Διαψεύδεται ἡ εἴδησις περί ἐπικειμένης παραιτήσεως τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Ἰσμέτ Ἰνονού.

23 Δεκεμβρίου.—Ἐπικύρωσις ὑπό τῆς ἐθνοσυνελεύσεως τῆς ἑλληνοτουρκικῆς ἐμπορικῆς συμφωνίας. Ἀπηγορεύθη εἰς τόν Ἕλληνα στρατιωτικόν ἀκόλουθον ἡ παρακολούθησις τῶν τουρκικῶν γυμνασίων.

24 Δεκεμβρίου.—Αὐτοδιάλυσις τῆς Τουρκικῆς ἐθνοσυνελεύσεως.

4 Ἰανουαρίου 1935.—Ἀναγγέλλεται ἀγορά ὑπό τῆς Τουρκίας ὑποβρυχίου παρά τῆς Ἰσπανίας.

5 Ἰανουαρίου.—Ἰσχυροί σεισμοί προξενοῦν μεγάλας καταστροφάς εἰς τήν περιφέρειαν Κων/πόλεως.

20 Ἰανουαρίου.—Ἀνησυχίαι διά τήν σημασίαν τῶν γαλλοϊταλικῶν συνομιλιῶν, αἱ ὁποῖαι δύνανται νά στρέψουν τάς κατακτητικάς βλέψεις τῆς Ἰταλίας πρός τήν Τουρκίαν.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ:

Η Α.Β.Υ. ΠΡΙΓΚΗΨ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ:
ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΟΙ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ:
ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ
ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΑΙ:
SIR JAMES FRAZER
SOMERSET MAUGHAM
BLAISE ALLAN
CURNONSKY

ΚΑΙ ΟΙ Κ.Κ.:
Σ. ΑΚΡΟΠΟΛΙΤΗΣ, ΑΘΗΝΑΙΟΣ, Φ. ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ, Θ. ΔΡΑΚΟΣ, Ν. Π. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ, ΝΙΚΟΣ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ, ΝΙΚ. ΛΑΣΚΑΡΗΣ, Μ. ΜΥΛΩΝΑΣ, ΝΤΟΛΗΣ ΝΙΚΒΑΣ, Κ. ΟΥΡΑΝΗΣ, Π. ΠΑΠΑΔΟΥΚΑΣ, Λ. ΠΕΤΡΟΜΑΝΙΑΤΗΣ, ΛΑΖ. ΠΗΝΙΑΤΟΓΛΟΥ, ΛΑΜΠΡΟΣ ΠΟΡΦΥΡΑΣ, ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΠΑΧΗΣ, ΓΕΩΓ. ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ, ΑΘΗΝΑ ΤΑΡΣΟΥΛΗ, ΣΠ. Κ. ΤΡΑΥΛΟΣ, Α. ΦΟΡΤΟΥΝΑΣ, ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ

(Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελίδα 31)

νὰ γίνω. Κι' ἔπαιρνα παντοῦ καὶ πάντοτε τὸ μέρος της. Μιὰ μέρα, μιὰ κοινὴ φιλενάδα μας, μοῦ εἶπε πὼς ἡ Τσάρμαν δινόταν σὲ ὅλους ὅσους γνώριζε, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ αὐτὸ ποὺ ἐπεδίωκε. Δὲν πίστεψα, φυσικά, τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτά. Ἔξω φρενῶν ἔτρεξα ἀμέσως καὶ τὰ διηγήθηκα ὅλα στὴν Τσάρμαν. Αὐτή, ὅμως, ἀντὶ νὰ ἀγανακτήσῃ ἀρκέσθηκε νὰ γελάσῃ. Μὲ φίλησε καὶ μοῦ εἶπε νὰ μὴν παρασταίνω τὴ σεμνότυφη γεροντοκόρη. Ἔδειχνε μιὰν ἀδιαφορία, ἕναν κυνισμὸ ποὺ μ' ἔκαναν νὰ φρίξω. Ἔκλαιγα ἀπὸ ντροπὴ γι' αὐτή, κι' αὐτὴ χαχάνιζε. Ὕστερα μοῦ ἐξήγησε πὼς δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ διακριθῇ ἂν δίνῃ σημασία σὲ τέτοια μικροπράματα. Μ' ἀποκάλεσε μάλιστα μουχλιασμένη παρθένα! Τότε εἶδα τί ἄβυσσος μᾶς χώριζε. Γιατί καταλάβαινα πὼς ἂν ἤθελα νὰ πραγματοποιήσω τὸ ὄνειρό μου, ἔπρεπε νὰ μιμηθῶ τὸ παράδειγμα τῆς Τσάρμαν. Καὶ φοβήθηκα. Φοβήθηκα... Τηλεγράφησα τότε τοῦ Ἄντριους, κι' ὅταν ἦρθε τοῦ ἀνήγγειλα ὅτι ἤμουν ἕτοιμη νὰ γίνω γυναίκα του».

Ἡ Λευκὴ χαχάνισε σαρκαστικά.

— Θὰ μὲ πιστέψετε; εἶπε. Ἡ πρώτη μου σκέψη πῆγε σὲ σᾶς. Θλιβόμουνα καὶ γιὰ μένα, καὶ γιὰ σᾶς. Ἔβλεπα πόσο γελασμένος βγαίνατε στὴν ἀγάπη σας!

Τὴν ἴδια ἐκείνη στιγμὴ ἕνας θόρυβος βημάτων ἦρθε νὰ τοὺς διακόψῃ. Ἦταν ὁ γιατρὸς Μὰκ Ἄρντλ. Σὲ λίγο, ἀφοῦ ἔγιναν ἡ συστάσεις, κάθησαν στὸ τραπέζι. Ὁ Ἄντριους εἶχε κέφι καὶ κουβέντιαζε γιὰ ὅλα τὰ ζητήματα. Μετὰ τὸν καφέ, ἡ Λευκὴ κάθησε στὸ πιάνο καὶ τραγούδησε τὴν ἄρια τοῦ «Ὀρφέως». Ἡ φωνή της ἦταν πάντοτε ὑπέροχη. Σὲ λίγο ὁ γιατρὸς σηκώθηκε.

— Πρὸς μεγάλην μου θλίψη, εἶπε, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ σᾶς ἀφήσω. Πρέπει νὰ πάω νὰ ἐπισκεφθῶ κάποιον ἄρρωστο. Ἂν δὲν γυρίσω προτοῦ κοιμηθῆτε, θὰ σᾶς δῶ αὔριο τὸ πρωΐ.

Ὅταν ὁ Ἄντριους ἔφυγε, ὁ Κόνβερς ρώτησε τὴ Λευκὴ ἂν τραγουδοῦσε ἀκόμα τὰ παλιὰ ἐκεῖνα σκωτσέζικα τραγούδια. Ἀντὶ ν' ἀπαντήσῃ ἡ γυναίκα τοῦ εἶπε:

— Πᾶμε ἔξω.

Ὁ Κόνβερς τὴν ἀκολούθησε. Τὸ φεγγάρι εἶχεν ἀνατείλει. Κάτω ἀπὸ τὸ ἀσημένιο φῶς του, ὁ κῆπος φαινότανε σὰν παραμυθένιος. Προχωροῦσαν σιωπηλοί.

— Ξέρετε πὼς ἡ Τσάρμαν μοῦ ἔγραψε δυὸ μέρες προτοῦ πεθάνῃ; εἶπεν ἐπὶ τέλους ἡ Λευκή. Εἶχα διαβάσει τὸν φρικτό της θάνατο στὶς ἐφημερίδες, κι' ὅταν ἀνεγνώρισα τὸ γράψιμό της, κόντεψα νὰ λιποθυμήσω. Ποτὲ δὲν εἶχα λάβει γράμμα της ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ χωρισμοῦ μας στὸ Παρίσι.

—Ἤξερε τὴ διεύθυνσί σας;

—Ὄχι. Μοῦ ἔγραψε στὸ παλιό μου σπίτι στὴ Σκωτία. Εἶναι ἀληθινὸ θαῦμα πὼς ἔλαβα αὐτὴ τὴν ἐπιστολή.

— Τί σᾶς ἔλεγε;

Ἡ Λευκὴ σταμάτησε, καὶ παρὰ τὸ σκοτάδι, φαινότανε ἡ ὠχρότης της:

— Στὸ γράμμα μιὰ μονάχα φράση ὑπῆρχε, μὲ τὴν ὑπογραφή της: «Ἄξιζε τὸν κόπο νὰ τὴν ζήσω, αὐτὴ τὴν ζωή». Ἄλλο τίποτε.

—Ἀναρωτιέμαι ἂν ἔλεγε τὴν ἀλήθεια, εἶπε ὁ Κόνβερς.

— Μὴν ἀμφιβάλλετε. Μά τί περίεργο νὰ σκεφθῇ νὰ μοῦ γράψῃ ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια σιωπῆς! Καὶ τί φρίκη νὰ λαβω αὐτὸ τὸ γράμμα μετὰ τὸν θάνατό της! Ἀπὸ τότε, ἡ σκέψη αὐτὴ κυρίεψε τὸ μυαλό μου.

— Ναί, εἶναι περίεργο!

— Κι' ὅμως χαίρομαι ποὺ δὲν μὲ ξέχασεν ὁλότελα. Μὰ πὼς νὰ συνέβηκε αὐτό;

— Μπορεῖ νὰ ἦταν πιομένη.

— Δὲν τὸ πιστεύω. Νομίζω μᾶλλον ὅτι προαισθάνθηκε τὸ θάνατό της. Θὰ θυμήθηκε τὴ ζωή της: τὶς ἐπιτυχίες, τὴν φήμη, τὸν ἔρωτα ποὺ ἐνέπνευσε κι' αὐτὸν ποὺ σκόρπισε, τὴν κατάπτωση, τὴν ντροπή, τὴν ἀτιμία, καὶ θὰ χάρηκε ποὺ τὰ γνώρισεν ὅλα αὐτά. Καὶ θέλησε νὰ μοῦ πῇ αὐτὴ τὴ χαρά της, γιατί ἐγὼ εἶχα φοβηθῆ, εἶχα δραπετεύσει, εἶχα θυσιάσει τὸ ταλέντο μου γιὰ ν' ἀποφύγω τὸν κίνδυνο τῆς ἐπιτυχίας!

— Ναί, μὰ ὑπήρξατε εὐτυχισμένη ἐδῶ, μὲ τὸν ἄντρα σας ποὺ τόσο σᾶς ἀγαπᾶ!

—Ἄ! ναί! ὑπῆρξα εὐτυχισμένη. Ἀγαπῶ τὸν Ἄντριους. Ἔζησα καλά. Ἤρεμη κύλησεν ἡ ζωή μου, ἀνιαρή, ἄνοστη, χωρὶς κανένα σκοπό. Κι' ἡ λίγες λέξεις τῆς Τσάρμαν ἔκαναν νὰ προβάλῃ μπροστά μου τὸ τρομερὸ ἐρώτημα: «Μπορεῖς νὰ τὸ πῇς κι' ἐσὺ αὐτό, πὼς ἄξιζε τὸν κόπο νὰ τὴ ζήσῃς μιὰ τέτοια ζωή;». Κι' ἡ ἀπάντηση εἶναι: «Ὄχι». Γελάσθηκα. Δὲν ἔπρεπε νὰ ὑποχωρήσω μπροστὰ στὸν κίνδυνο. Ὑπῆρξα δειλή, καὶ δὲν ἔπαιξα τὸ παιχνίδι μου. Καὶ τώρα, εἶναι πιὰ ἀργά. Γέρασα, καὶ ἡ ζωὴ δὲν μοῦ ἔδωσε τίποτε. Ἀπὸ λάθος μου... Ναί, τὸ ξέρω, τὰ χρόνια τῆς καταπτώσης τῆς Τσάρμαν ὑπῆρξαν «ζωή». Αὐτὴ ἔζησε καὶ ἐγὼ ἐφυτοζώησα. Ὅταν θυμᾶμαι τὴ δόξα της καὶ τὴν κατάπτωσή της, καταλαβαίνω ὅτι ἄξιζε τὸν κόπο νὰ τὰ ζήσῃ ὅλα. Καὶ τώρα, τὴ ζηλεύω!

—Μὰ ἀκόμα ὅταν σκέπτεσθε τὸ φρικιαστικό της τέλος;

— Καὶ τότε ἀκόμα. Τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως, ἡ Τσάρμαν μπορεῖ νὰ βρῇ περισσότερη δικαίωση ἀπὸ μένα. Ὦ, τί πίκρα κλείνουν αὐτὰ τὰ λόγια: πολὺ ἀργά!

Ἕνας λυγμὸς τῆς ξέφυγε. Βαθειὰ συγκινημένος, ὁ Κόνβερς, σιωποῦσε. Ποιὰ λόγια μποροῦσαν νὰ ἀντικαταστήσουν τὰ τόσα χαμένα χρόνια;

Ἡ Λευκὴ γύρισε ξαφνικὰ καὶ τοῦ ἔδωσε τὸ χέρι.

— Καλὴ νύχτα. Καὶ συγνώμην ποὺ σᾶς ἐνόχλησα μὲ τὶς ἀνόητες ἱστορίες μου. Δὲ θὰ σᾶς ξαναδῶ αὔριο τὸ πρωΐ. Καλὴ νύχτα.

Τὴν ἐπομένη σὰν ἔφθασε στὸ Πινάγκ, ὁ Κόνβερς, πληροφορήθηκε ὅτι ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ εἶχε διορθωθῆ καὶ ἔφυγε τὸ ἴδιο βράδυ γιὰ τὸ Μπαγκόκ. Σ' ὅλο τὸ διάστημα τοῦ ταξιδιοῦ του, σκέφθηκε πολὺ τὴ Λευκὴ καὶ τὴν Τσάρμαν. Σὲ μιὰ στάση τοῦ τραίνου, κατέβηκε καὶ ἔγραψε μερικὲς γραμμὲς γιὰ τὴ Λευκή. Τῆς θύμισε πόσο ἐφήμερη εἶναι ἡ δόξα τοῦ πάλκου καὶ τί σκληρὲς κρύβει ἀπογοητεύσεις. Προσπάθησε νὰ τῆς δείξῃ τὰ θέλγητρα τῆς ἁπλῆς ζωῆς. Τῆς εἶπε ἀκόμα πολλὰ καλὰ καὶ ἔξυπνα λόγια, καὶ τελείωσεν ἔτσι:

> «Ἀγαπητή μου φίλη, μὴ μὲ νομίσετε ἀναίσθητο ἂν σᾶς πῶ πὼς κάθε θλίψη γιὰ τὰ περασμένα εἶναι μάταιη. Δὲ μπορούσατε νὰ κάνετε τίποτε ἄλλο ἔξω ἀπ' αὐτὸ ποὺ κάνατε. Νομίζετε τὸ ἀντίθετο γιατὶ ξεχάσατε τὴ γυναίκα ποὺ εἴσασταν τότε. Ἂς ξαναπάρουμε τὰ πράγματα ἀπὸ τὴν ἀρχή τους: Τώρα, εἴκοσι πέντε χρόνια ἀργότερα, μετανοεῖτε ποὺ δὲν δοθήκατε σ' ἕνα ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἄνδρες ποὺ σᾶς ἐπιθύμησαν τότε! Μὰ τότε, ἡ ἰδέα μόνον αὔτη σᾶς προκαλοῦσε φρίκη. Ἡ ἐνάρετη γυναίκα γελιέται ὅταν νομίζῃ ὅτι μποροῦσε νὰ εἶναι ἐλαφρὴ ἂν τὸ ἤθελε. Λένε πὼς ἡ γυναῖκες ἀπὸ φυσικοῦ τους δὲν ἔχουν αἰδῶ! Τί ψέμα! Ἀντισταθήκατε στοὺς πειρασμοὺς στοὺς ὁποίους ὑπέκυψεν ἡ φτωχὴ Τσάρμαν, ὄχι γιατὶ εἴσασταν καλύτερή της, μὰ γιατὶ γιὰ σᾶς δὲν ὑπῆρχε πειρασμός! Μόνο μιὰ κοκότα φέρνεται σὰν κοκότα!»

Τὸ γράμμα αὐτὸ τὸ ἔρριξε σ' ἕνα γραμματοκιβώτιο, σὲ κάποιο σταθμό. Τὴν ἀπάντηση τὴν ἔλαβε λίγες μέρες ἀργότερα. Ἦταν ἀπὸ τὸν γιατρὸ Ἄντριους Μὰκ Ἄρντλ:

> «Τὸ γράμμα σας ἔφθασε πολὺ ἀργά. Ἡ Λευκὴ αὐτοκτόνησε χθὲς τὸ βράδυ».

SOMERSET MAUGHAM

Copyright Περιοδικοῦ «ΑΘΗΝΑΙ»

ΤΥΠΟΙΣ «ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ» ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ «ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»
ΑΘΗΝΑΙ (ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ 44)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1841

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΔΡΧ. 1.205.000.000
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΔΡΧ. 9.300.000.000

ΑΘΗΝΑΙ

5

ΤΕΥΧΟΣ 6
ΜΑΡΤΙΟΣ
1935

ΑΘΗΝΑΙ

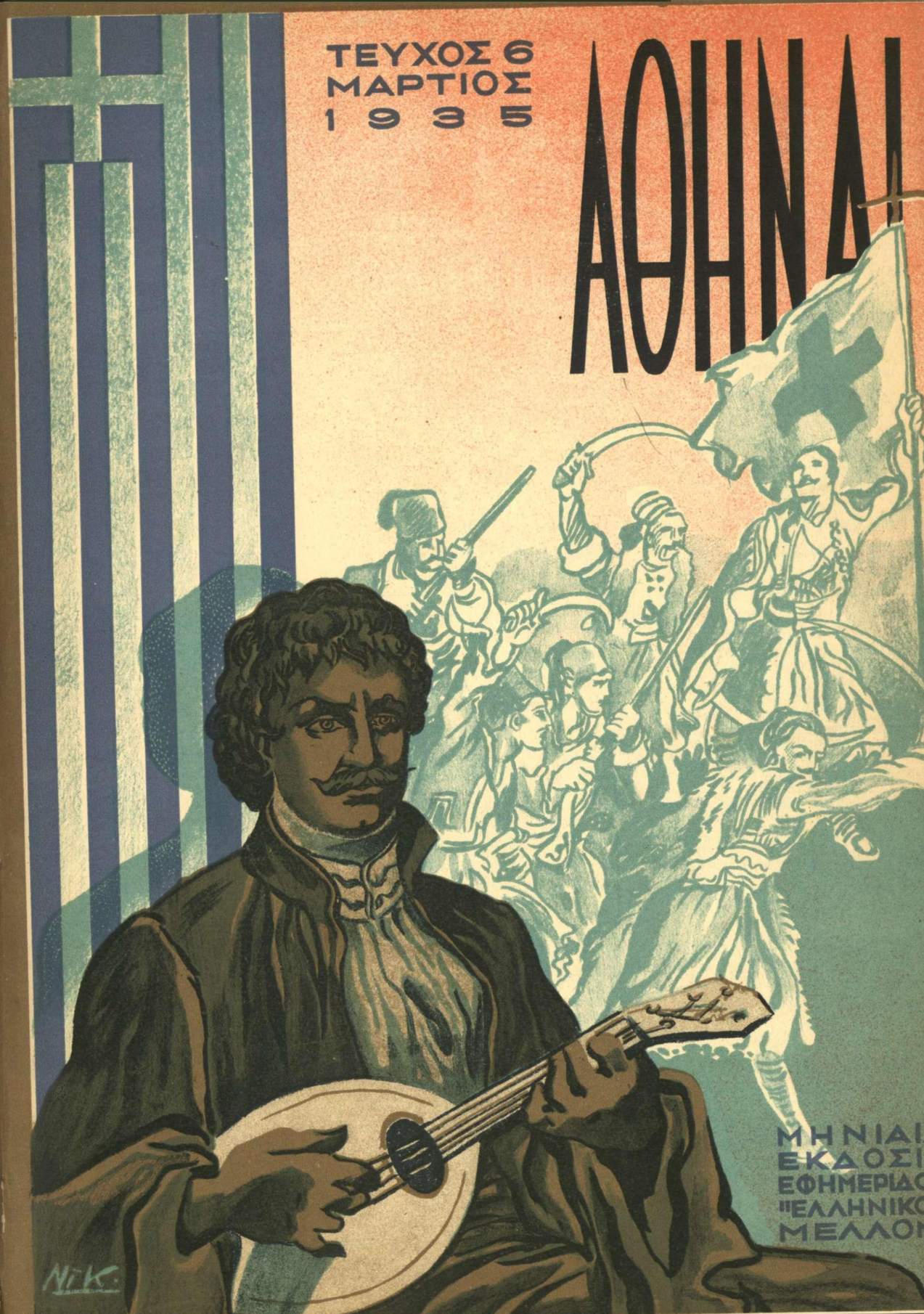

ΜΗΝΙΑΙ
ΕΚΔΟΣΙ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΟ
"ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΜΕΛΛΟΝ